



REVISTĂ DE CULTURĂ

Anul XIX • nr. 399-400 • 2019

Editată cu sprijinul Consiliului Local Municipal
și al Primăriei Municipiului Târgoviște

Apare sub egida
Societății Scriitorilor Târgovișteni
Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România



COLEGIUL DE REDACȚIE

Redactor-șef / fondator
VALINIȚU

Seniori editori
GEORGE COANDĂ
VICTOR PETRESCU
MIHAI STAN
GEORGE TOMA VESELIU

Secretar de redacție
GEORGE D. PITEȘ

Redacția – Str. Câmpulung, nr. 87A (Arh. Gh. Pinte, nr. 11A), 130072, Târgoviște, Dâmbovița
tel. 0722 362 852; tel./fax 0245 212 241
e-mail: valimpact@yahoo.com; valienitu@yahoo.com; www.impactdb.ro

Revistă editată de Editura Bibliotheca, str. Nicolae Radian, bl. KB2/3, 130062,
tel/fax 0245212241; mobil 0761136921; e-mail: biblioth@gmail.com; www.bibliotheca.ro
Tiparul la Biblioprint Târgoviște

Tehnoredactor: LOREDAN MARCU
Grafică: IULIAN FILIP

Reproducerea parțială sau integrală a unor articole din revistă
fără aprobarea redactorului-șef intră sub incidența legii drepturilor de autor.

Potrivit art. 206 CP, responsabilitatea
juridică pentru conținutul articolelor
revine exclusiv semnatărilor acestora
ca persoane individuale.

ISSN 1222-8133
Revista poate fi citită și on-line la adresa
www.impactdb.ro

Cuprins

EDITORIAL

Vali Nițu: Cuvânt, cuprins în necuprins	5
---	---

POEZIE

Daniela Gifu: Așteptare	6
Ianoș Țurcanu: Între	7
Grigore Grigore: Trece timpul	8
George D. Piteș: Cu glasuri negre	9
Vali Nițu: Rămasul meu de viață	10
Savian Mur: Protest	11
Vasilica Ilie: Gong de primăvară	12
Octavian Mihalcea: Daruri	13
Ioana Stuparu: Iarba salvatoare	14
Dan Șalapa: Lacrimi second hand	15
Florea Turiac: Poetul	16
Cristina Ștefan: muzica ploii... ..	17
Mihai Merticaru: Sonetul ubicuității (I)	18
Vasilica Grigoraș: Doar cu Tine	19
Mihaela Oancea: Monada	20
Oana Frențescu: Respir fantome... ..	21
Ana Podaru : cioburi	22
Lidia Grosu: În descoperirea minunilor lumii	23
Lilia Manole: Aș crește, ca un pom	24
Anna-Nora Rotaru: Singurătate	25
Daniela Sorian: Acest dulce poem	26
Nicolae Vălăreanu Sârbu: Sub un pseudonim local	27
Daniel Marian: parașutat între paranteze	28
Maria Giurgiu: Un vis cu parfum de amurg	29
Valeria Arsene: Bobocul vieții... ..	30
Liuba Liubastra Botezatu: nedefinit... ..	31
Dorian Marcoci: De frumusețe... ..	32
Carmen Secere : 4.	33
Ioan Vasiu: Catrene... ..	34
Ștefania Oproescu: Roșu	35
Alexandru Cazacu: Souvenir d'amour	36
Mihaela Aionesei: Fericirea	37
Vasile Toma: Promisiuni	38
Elena Volcinski: Amurg de vară	39
Nicolae Nistor: Înainte de ecou	40
Liliana Andrei: Intră!	41
Irina Lucia Mihalca: Atât de aproape și totuși departe	42
Alensis De Nobilis: Nesfârșirea	43
Camelia Ardelean: Rondelul pașilor de lut	44
Carmen T. Grigore: scenariu pentru neuitare	45
Codruț Radi: Scobite pe rând	46
Maria Ieva: Visând	47
Elena Mirca: Poveste de dragoste	48
Mihaela Roxana Boboc: Lumea din vârful pensulei	49
Mariana Grigore: Rotonda fericirii	50

ISTORIE LITERARĂ

Mihai Stan: Un atlet al lecturii sau ultimul dandy (1)	51
--	----

PROZĂ

Emil Stănescu: Nadine Efold sau Protagonistul suprimat	54
Corin Bianu: Cum pleci să cumperi șalău și vii cu pește oceanic congelat	60
Ion Mărculescu: Marea încălțare	62

Codruț Radi: Profesorul	63
Dumitru Istrate Rușețeanu: Femei de lux	65
Cătălin Rojișteanu: Cătălin Rojișteanu	67
Gheorghe Andrei Neagu: The death from the pumpkin (Moartea din bostan)	70
Mircea Deciu: Călărețul alan	74
Ana Podaru: Punctul final	80
Emil Dinga: Bătrân, în trenul de noapte	81
Ovidiu M. Cărea: Căruța cu boi	85
Adrian Stângă: Doamna și piatra	89
Domnica Vârzaru: Amintiri... amintiri...	92
Ioana Stuparu: Blestemata zestre	94
Iulia Predescu: Mulțumire	96

NOTE DE LECTURĂ

Valentin Marica: Spovedania unei pantere	98
Ștefan Doru Dăncuș: Din bibliotecă...	100
Gheorghe A. Stroia: Nevoia de verticalitate (...) ..	104

CRONICĂ LITERARĂ

George Toma Veseliu : Straneitatea și funcția narativă a comentariului (...)	107
Mihai Mercicaru: Dragostea – Miracol unic	110
Ștefan Vida Marinescu: Epica realist-moralist-satirică	112
Corneliu Vasile: Metafore din palma cerului	114
Aureliu Goci: Poezia ființei, iubirea și tentația cosmogonică	115
Cristina Ștefan: O lumânare pe malul Prutului	117
Eugen Evu: Tomograful empatiei divine	119
Mihai Vintilă: Dragoste de viață și povești	120
Mircea Dorin Istrate: Lume ca o declarație de dragoste	121
Titu Damian : Romanul feminin contemporan: Mama Mia	123
Mihaela-Mariana Cazimirovici: Atotputernicia cuvântului în slujba imaginii	126
Vasilica Ilie: Tango la geamandură	128
Mariana Gurza: Arta poetică a Irinei Lucia Mihalca, ziditoare de suflete	132
Daniel Mariș: Dulcea și tandra fiară a sinelui	134
Daniel Marian : Înviorarea spiritului prin rezonanța materiei	135
Elena Benza: O "limpezime" neconvențională	136
Maria Vaida: Invitație la lectură sau poezia ca un puzzle	137
Elisabeta Bogățan: Elisabeta Bogățan	142
Nicolae Busuioac: În orizontul rigorii dar și al sensibilității	144

ORIZONTURILE LECTURII LIBERE

George Coandă: Vali Nițu, oficiind în templul Arsmandi	145
--	-----

CARTEA ZILELOR NOASTRE

Agnes Terezia Erich: Rolul bibliotecii publice în societatea multiculturală	147
Adrian Simeanu: Cotidiene italiene	151

MUZICA ZILELOR NOASTRE

Adrian Simeanu: Adolescență de excelență	152
--	-----

TÂRGOVIȘTEA SECRETĂ

George Coandă: Obârșie străveche	153
--	-----

ISTORIE

Ion C. Hiru: A fi patriot...	154
George D. Gheorghiu: Omagiu și recunoștință tanchiștilor români care au luptat și murit pentru România	156
Alice Maria Stana: Biserica Geartoglu	158
Alexandru V. Ștefănescu: Finta (1653) – reconstituirea unei bălăii din Evul Mediu românesc	162

RESTITUIRI TÂRGOVIȘTENE

Honorius Moțoc: Virgil Drăghiceanu 1879-1964	165
--	-----

PORTRETISTICĂ LITERARĂ

Victor Petrescu: Nicolae Labiș – „Prea multă grabă-n viața ta”	168
--	-----

LITORALUL DE ACASĂ

Complexul Turistic de Natație Târgoviște	171
--	-----

Cuvânt, cuprins în necuprins



Mi-am reîncărcat, deunăzi, stiloul din călimara timpului meu, timp verde, timp al acumulărilor, al cuvântului ce semnifică implacabilul carusel, trecerea, repetarea unor sensuri, nonsensuri, împliniri, neîmpliniri, clipe din clepsidra ce ne cerne, parcă, din ce în ce mai repede. Privesc spre trecere și mă găsesc între ieri și azi, între mâine și apus, preocupat de răsăritul altor cuvinte. Uneori, destul de des în ultimul timp, îmi feresc privirea pentru a nu mai suferi la înfrustarea atâtor semeni ce nu-și mai permit să zâmbească din cauza lipsurilor, a tristeții din curgerea timpului.

Mi-am adunat regretele din tăcerea ce-și cerne aduceri aminte, simple dorințe, scumpe împliniri, albastrul din desenul minții pe o pânză de suflet, pe cercul gri, uneori atât de gri, al unor potentăți, al ne iubirii lor, dintr-o iubire prea grea pentru ei. Scormonesc prin ieri și găsesc bucățele din azi, care, evident, nu pot compune întregul decât cu multă migală, cu durere, cu drag de cei dragi, singuri aici, nesiguri acolo, departe de copii, de familie, de siguranța pasului de pe pământul ce-și roagă neputința, ce-și cere simplitatea micilor bucurii.

Mi-am revăzut fotografia dintr-un album ce-și plânge neputința de a face mai mult, puțin mai mult, pentru cel ce-mi merge alături. Fiecare culoare își cântă dorința, fiecare nuanță își spune dorul, fiecare atingere a ramei din lemn de nuc, din nukul copilăriei mele, mă îmbracă în metafore superbe, în seri târzii, în dimineți devreme, în curgerea din grădina casei, de la poarta cu numărul impar, unde așteaptă o cheie lustruită de lacrimile neputinței. Puterea cuvântului îmi spune ce trebuie să fac, încotro să-mi îndrept pașii, pași sinceri, atât de obosiți în nopțile albe.

Mi-am așezat gândul în brațele unui timp, pasiunea pentru jurnalism în metaforele care-mi rescriu ce mi-a fost scris. În acest sfârșit de august aducerile aminte m-au făcut să înțeleg cât de frumos este cuvântul „*închis cu cheia*” într-o revistă semnată de „*secunde celeste*”. Uneori cuvintele se despart pentru a se căuta, pentru a avea un nume, pentru a se regăsi, evident, în esența unui sens, în starea de veghe din vara sufletească, în suvoiul de lumină, în pașii din roata vieții. În timpul ce mi-a rămas, la reverul costumului de gală, îmi scot timpul la plimbare prin Curtea Domnească. Istoria-i scrisă pe fiecare piatră de pe Aleea Voievozilor și-n vârful picioarelor mă-nalț pentru o reverență. În înserări, Turmul Chindia mereu așteaptă „*oaspetele celest*”, cuprins în necuprinsul *Școlii de la Târgoviște*.

Mi-am oprit înțelesul în *Impact* și alunecând prin timp scriu, scriu mereu, mereu, mereu... Pe strada pasajului nescris, rememorat de mine, se aude ecoul unor împliniri, autograf pentru reușita vieții. Închid ochii și văd în adâncul sufletului, într-o caligrafie a inimii, cuvântul drept, dragostea de semeni ce vibrează în armonioase, gânduri lângă un penel, pur și simplu.

Mi-am ridicat privirea și m-am găsit cuvânt, cuvântul din suflet, între paginile din revista *Impact*, acolo unde iubitorii scrisului vor rămâne dincolo de trecere, atât de aproape în depărtarea dinspre mâine. Adun literele într-o simplitate, stabilită la masa de lucru, ce-i drept, din același lemn, ce trăia undeva demult, la țară, în grădina copilăriei mele, fericite, simple, sănătoase. Era falnic, nukul, ca și mine acum, el nu mai trăiește decât prin masa din redacția mea, eu scriu despre el, despre mine poate vei scrie tu, necuprins, scurtă poveste pentru nepoții mei, pentru o dimineață târzie, pentru o depărtare apropiată de lujerul unei flori, probabil acolo, cândva o grădină.

Mi-am sprijinit fruntea de numele tău și am înțeles ce minunată este această zi în care tu, discret, îmi spui... „*împreună cu revista Impact, am ajuns la numărul 400*”. Ce poate fi mai frumos? Nimic, absolut nimic pentru cuvântul cuprins în necuprins.

Vali Nițu

Daniela Gifu



Așteptare

Acum e rândul meu
să recunosc nerăbdarea,
de vreme ce simțirea a devenit
rebelă, nesigură,
banală.
Cuvântul tău,
o înrăurire pofcioasă
asupra unei ființe atât de mobile,
nicicând mai vie,
în târziul adevăr.
După ani de detenție sufletească,
un chip gravat cu pasiune
îmi pătrunde în casă,
însoțindu-mă
la gustarea de dimineață.
Minute tremurânde de tăcere
grăbesc privirile așteptânde
la un răspuns intens și fără de murire.

Rodajul timpului

Încă mai e timp de triere
pe cine să iubesc,
pe cine să părăsesc,
pe cine să întorc.
Se apropie și timpul
când vrerea va fi clătinată,
din... neputință.
În ritm cadențat,
pălește strălucirea emoției
printre firele albe
de prea multe-i alegeri.
Azi, respirarea-ți miroase a măr verde
în timp ce strada în care ne plimbăm
e plină de mere putrede.
Pași mici și îndrăzneți

printre prea multe morminte
înlănțuite într-o horă nocturnă.

Un semn de căință

Te prețuiesc,
fiindcă nu privești în altă parte
după fericire.
Îți aud voioșenia pasului,
dincolo de chemările nopții
care străbat zărilor
cu aromă de scortîșoară,
picurată pe frunzișurile feciorelnice.
Adulmec păcatul
ce nu-l mai las să ne ocolească,
clădit pe semnele inocente
tot mai lesne de redat.

Dincolo de rațiune

Gândul mi-e lumină.
Am revenit acasă
să-mi umplu sufletul de zâmbetul de ieri,
când visele
nu aveau rațiune,
nu aveau miros,
nu aveau gust.
Tulburarea maturității
pătează prea mult speranța.
Doar florile câmpului
mai emană mirosul clipei
care mă ține legată de tine.
Întinsă pe pătura multifloră,
mă las îmbăiată de roua dimineții.

Zăriștea ca martor

O, Doamne!
Atâta libertate revărsată asupra-ne!
Buimăciți de iubirea Ta,
ne pierdem printre bătrânele sălcii.
Îmbujorați, ne privim chipul
într-un ochi de apă,
fără rușinare.
Doar zăriștea
se-ncruntă că nu ne căim.

Ianoș Turcanu



Între

Marcel Proust a ajuns celebru
nu pentru confesiunile sale
pline de meandre
(cum scrie DEX-ul),
ci, în primul rând,
pentru că a reușit să se agațe
de un subiect intrigant:
timpul pierdut.

A căuta, a găsi, a pierde.
A te căuta și a nu te găsi.

Speri și suferi,
și ierți, și iar cauți.
Ești unul din cei mulți?
Ești doar tu?...

Asta da, filosofie!...
... că se termină ziua de azi
și nu știm cum va fi destinul
celeia de mâine.

Viața noastră se definește
între ceva și nimic.

Complice

Atâtea nopți au căzut pe mare...

Alfonso Gatto

Marea vibrează de insomnie
și nu știe ce neliniști
a trezit în inima mea.
Toate au gust de miracol.
Întunericul e rupt în fâșii
și luminează de iulie pătrunde
prin frunzișul platanilor.
În pacea anemică
strălucesc cerurile mute
deschise stelelor
și un cântec de cicade

coboară către apele sărate.
În asemenea clipe
multe lucruri și întâmplări
par neînsemnate și fără rost,
ca ticăitul ceasului
la miezul nopții.
Respirația ușoară
și umbra brațului tău
pe peretele luminat,
readuc în sânge
incendiile marilor nebunii.
Sunete se pierd îndepărtate.
Luna aterizează pe munți.
Și eu însumi
mie însumi
nu-mi mai sunt decât
un complice al nopții
ce potopește lumea.

Metodologie

Chiar și atunci când vorbim prostii,
trebuie să o facem
după o metodologie bine pusă la punct,
verificată în diferite auditorii,
o metodologie europenizată,
globalizată, modernizată –
altfel cum am putea fi luați în serios
și cum ar evolua cariera noastră?
Dacă nu ar exista această
cercetare științifică
cu imagini concrete și cuvinte potrivite,
cu forța necesară de convingere
(fără a băga degetul în nas
sau a ne mușca de propria ureche),
prostiile rostite
nu ar mai avea niciun efect
și ar râde lumea de noi,
ca de un băiețel
care și-a vopsit ciucurelul
cu verde de brialiant.
Vorba ceea:
când vremurile sunt îmbârligate,
trebuie să le știi pe toate.
... și așa mai departe.

Grigore Grigore



Trece timpul

Trece timpul, Doamne, cum mai trece
E semn bun și-i datorăm schimbarea
Numai el și Muntele și Marea
Iernii dau căldura asta rece

Să tot mergi pe drum cu întrebarea
Inimii care ades te-ntrece
Ori să te întorci la vremi Aztece
Născocind în curcubeu culoarea

Tu și doar culoarea ta-ntre stele
Ispită de lumini curate
Revărsându-ți lacrimile toate
În căușii palmelor rebele

Ah, din care să-ți culegi puterea
Care-n libertate-și află mierea.

Te-așteptam

Te-așteptam căci numai așteptarea
Este cea care-mplinește visul
Numai tu puteai să-mi dai permisul
Ierbii de-a opri-ntre valuri marea

Și doar tu mă-nobilai cu scrisul
Invizibil peste care sarea
Orbitor dă gustul și culoarea
Nenăscută ca și Paradisul

Te întreb acum ce faci din mine
Încotro-mi tot urci spirala vieții
Răsplătind cerneala și poezii
Îmbarcați pe colile veline

Azi arzând în straie de betea
Ca să dea cu geniu, socoteală.

Trenurile

Trenurile se opresc în gară
Ele care nu știu să citească
Nici să scrie, nici chiar să trăiască
Într-o iarnă, nu și nici în vară

Și tot stau în plata lor firească
Ispășind pedeapsa cu ocară
Oare pentru cine ele cară
Numele cu genă îngerească

Trenurile parcă-s priponite
Iar iertarea lor nu-i așteptată
Râde-n sânul ei calea ferată
Ispită de adânci ispite

Atunci când în tren urcă iertarea
Care face să-nflorească floarea.

Tu, Doamne

Tu, Doamne, Care vezi că mai exist
Efemeridă caldă pe pământ
Nu m-ai lăsat să pâlpâi în cuvânt
Iar cifrelor nu m-ai lăsat rob trist

Stăpân pe jurământul meu cel sfânt
În care n-am trăit ca un turist
Orbit de ochiul cel mai optimist
Născut din val și poleit cu vânt

Tu m-ai ținut la sânul Tău cel blând
Între secunde ca să am puteri
Rănit de-aș fi să fac atât cât sper
În clipa grea în care stau vibrând

Atâta cât să nu mă copleșească
Cu visul nostru să se împlinescă.

George D. Piteș



Cu glasuri negre

Cu glasuri negre ciorile ne ceartă
Că vin corăbii doldora de stele,
Că norii plumburii cobesc a rele
Că tunetul ne fulgeră și iartă,

Că ploaia spală netrăiri rebele
Că herghelii de cai se-opresc la poartă,
Că păsări țeș a primăverii hartă
Că vara ne îmbracă în zorele.

Lumina caută motive să ne-mbie
Plutind printre ruinele căderii,
În părul nostru soarele adie

Și-aripi ne cresc în legea expierii
Făcând din noi o tainică solie
Și rostul pentru ziua Învierii.

Respiră ploaia

Respiră ploaia dinspre zori în noapte
Ecouri și dileme surghiunite,
R nasc străbunii vreri neispășite
Urcând prin rădăcini ermite șoapte.

Contur neprecizat ne mai promite
Tăceri cu iz de vin și mere coapte
De șaptezeci de ori, de câte șapte
De vom ierta trădările-otrăvite.

În spatele oglinzilor mirate
Pe-aripi de nufăr spumegă lumina,
Flori de cireș mai ning cu nestemate

Când roua-nlăcrimează iar grădina,
Din vise străvezii realitate
Noi să-mplnim cu noul drum, ruina.

Lumina muribundă

Lumina muribundă mai clipește
Pe umbra nespălată-a ispășirii,
Un nor zălud la poata nesfârșirii
Sub bolțile-mpăcate șerpuiește.

Un curcubeu, în lotca regăsirii
Din alte lumi venit, răsând hoțește,
Pe brațele copacilor plutește
Înmugurind chemările privirii.

Mai tropăie tăcerea-n întuneric
Strivind un bocet plâns prin anotimpuri,
Neliniști zboară într-un vals himeric

Spre negăsite lacrimi din răstimpuri,
Doar fluturii mai cred în ezoteric
Și pun sigilii pe damnate timpuri.

Te-aștept cuminte

Te-aștept cuminte la mijit de mâine
În liniștea ce pâlpăie-n apusuri,
Iluzie dorită ce mai susuri
Din hibernala nedospită pâine.

Cu șanse numărând orare fusuri
Pe cuie ruginite stă poimăine,
Urlând la lună viața lui de câine
Cu clipe înmuiate-n presupusuri.

În ochii orbi mai freamătă abisuri
Dorințe dorm în răni nevindecate,
Tânjește pasul după vechi înscrisuri

Și gravitează-n insomnii ridate,
Se prăbușesc din ceruri alte visuri
Pierind în mângâieri catifelate.

Vali Nițu



Rămasul meu de viață

Când timpul meu promis cu tine scrie
Cu fiecare dor, în orice seară,
M-apuc convins, a nu știu câta oară
Să-ți desenez un curcubeu pe ie.

În noaptea albă ești, atât, o briză
Ce viața îmi îmbraci în bucurie,
Durând o clipă de surâs și poezie
Și pentru suflet sinceră surpriză.

Pășesc ușor prin frunzele uscate
Din parcul meu uitat pe la chindie,
Să nu trezesc din amintiri plecate.

La poarta ta rămân o elegie
Cuvânt neplâns în vise disparate,
Boem venit prin tainică magie.

Chip de femeie

Un început de sens ca într-o vară
Când visul ne trăiește prin cuvinte,
Poveste ce mai tremură cuminte
Te-aduce-n prag, cu dorul de aseară.

Când viața trece prin asctul anotimp
Te scriu iubita mea, din vreme-n vreme,
În elegii cu tainice refrene
Și cu metafore culese în răstimp.

Deschid din umbre, nopțile de vară
Cu chef de viață în arcuș de dor,
Și descifrez trăiri în călimară.

Le văd cu ochiul minții și le-ador,
Un fluviu de lumină, mă-nconjoară
Cu mâna ta când mă atingi ușor.

Autograf pentru mâine

În despletite dimineți, sunt interzisul
Cu drepturi de-autor ce te iubește,
Un curcubeu de flori mă împletește
În zodiac ce mi-ai promis, abisul.

Descopăr zborul care mă rostește
Cu fiecare treaptă spre promisul,
Senin zenitic dinspre paradisul
Cu brațe de divin ce ne unește.

Puțin mai sunt, dar încă păstrez rândul
Pândind prudent clipita-adesori,
S-aud doar eu, ce-mi mai șoptește gândul

Și-a-mi pregăti intrarea în alți zori,
Am învățat că timpul învingându-l
Te voi chema la nunta mea de flori.

Perla coroanei

Pe prispa vârstelor nemărginite
Frumoasa mea cu rost atât de rar,
În dansul florilor de nenufar
Te prind cu-o-mbrățișare de ispite.

Îți dăruiesc palatul de cleștar
Zidit din sentimente regăsite,
Cuvintele cu taine risipite
Alcătuind în ritmul lor sprintar.

Legând în lieduri, netrăiri albastre
Aprind lumina peste munți și văi,
Pe fruntea mesagerului din astre

Pictesz incendii verzi cu ochii tăi,
Ca bucuria împlinirii noastre
Să ne strecoare printre buni și răi.

Savian Mur**Protest**

Ultimele analize –
beton,
din punct de vedere fizic –
un supraom;
din păcate,
capul îl cam destabiliza,
nimic...
nimic nu îi convenea.

Să fi avut o frunză,
în loc de cap,
ca acel sportiv celebru –
ce s-ar fi alintat;
sau nici ochi,
nici pic de creier,
ca o meduză –
lumea nu i-ar fi părut
atâta de confuză.

Ani de zile
a ținut pumnul în sus,
reproșând lui Dumnezeu
că omul e dus;
făcut-a măsurători precise:
capul – o optime,
restul – seriosul trup,
și, consecința –
urmașul lui Adam,
un colosal năuc.

Unica soluție? –
o ghilotină;
chirurgical,
ar fi curmat răul

din rădăcină –
însă, de unde să o ia,
căci pe internet
nu se găsea.

Între timp,
și-a lăsat păr lung,
barba – dincolo de buric;
acest protest
exterior
îl calma –
era și capul lui,
iată,
bun la ceva...

Internabilul

Nu am văzut la pasăre
un zbor agitat,
privește fața omului –
cu nimic acomodat;
nici în ochii animalului –
acea insuportabilă mândrie,
element de bază
din a insului filozofie.

Până și insecta
are standardele sale,
viermuiala omului –
fără de hotare;
mușuroiul de furnici,
o mostră de decență,
o zi,
într-o metropolă,
incursiune în demență.

Brava de viețuitoare –
un cap perfect
normal,
trecând la zăpăug,
la om –
iz puternic de spital;
fără nicio consultație,
l-ar interna pe loc,
exasperată, biata,
de mârșavul joc.

Vasilica Ilie



Gong de primăvară

Bate clopotul primăverii ca și cum
ar suna sufletul meu din goarnă
(iarna se lasă învinsă de gong).
Cu fiecare sunet se deschide câte-un mugur;
chiar moartea și-a lepădat negrul strai,
s-a îmbrăcat într-o rochie colorată,
Și, metamorfozată într-un curcubeu,
râde peste mormintele
ale căror cruci strălucesc în soare...

Caut ceva din primăvară ca să semene cu tine;
și parcă o adiere de vânt
îmi șoptește și face să simt,
clipa când ne-am îmbătat din priviri prima oară:
ochii noștri deveniseră
gemeni și scăpărau scânteii...

Ah! mi-e dor de viață, de tine, îmi lipsești iubite!
Aș vrea să se deschidă ultimul zăvor
ce a închis iubirea noastră...
Îmi lipesc încet, fruntea fierbinte,
de visele din noaptea târzie,
și visez că ne ținem strâns în brațe,
în așternuturi moi de mătase.

Dar știi prea bine că visele dispar în zori
și mă trezesc într-o iluzie duioasă;
dorințele-mi mustesc de voluptate,
un fluture îmi tremură în palmă de emoții,
trupul se mistuie în clipe de nerăbdare,
cu impulsuri, ce-adapă fiori de-ndrăgosteală...

Și-n această fremătare
în care se scurge timpul,

evadez ca o adolescentă
la prima iubire,
dintr-un mugur timpuriu...

Elegie pentru o tăcere

Tac.
O tăcere în plus sau în minus
e totuna,
pentru că nu știu
dacă tot ce spui
(în cuvinte împrumutate),
este adevărat
și apoi,
„verba volant”...

La mine,
faptele
sunt literă de lege.

Din tăcere
se naște depărtarea.
Între noi
va crește copacul
care înflorește doruri
și se va usca de durere.

Îmi doresc umărul tău stâng
pe care să-mi așez capul,
să simt acea fâlfăire
de aripă sub braț,
ca și cum
un roi de fluturi
vin din inima ta,
intră în inima mea,
un fel de lege a vaselor comunicante.

Îmi doresc
îmbrățișări palpabile,
săruturi pasionale,
gânduri spuse cu voce tare.

De ce atâtea subtilități
când omul este făcut să comunice?

*Octavian
Mihalcea*



să sperăm că nu vor răsări
iarăși
din noi
icoanele străine

Flori învinse

distanțe verzi unite în luna fierului
nu uită cum arde urechea berbecului
ascuns
numai de corbi
numai de corbi

acum sapi după inimi fidele
flori învinse de soare
florile soarelui

Cuvinte pentru mine

cine apasă până lovește
miasma din groapă
se trezește
apoi salvează rădăcina
sau așteaptă liniștit
depunerea prafului eliberator

cuvinte pentru mine
tăioasă cortină
revenire

Aer și tălpi

iubești aripile
chiar mai mult decât forța zborului
amenințată pe maluri de aer frânt

te așezi în genunchi
te rogi săgetării
înpumatului centru al țintei

drum către inima culorilor

plutirea-i scrisă în liniile tălpii
regulă vie atunci când nu strivește

Daruri

va fi o fugă rece contra nisipului
închidere între ferestre arse
materie scursă pe la colțuri

pelerini ai altor simțuri
vom trăi sub raze inventate
primind multe daruri
inspirate apăsări
pentru interior
pentru istorie

Dincolo

deodată surparea împrumută măști
trăind ritmul balansului
insomnia binecuvântată
a cărnurilor

fluidul nu se stinge încă
prin ceea ce numim vene cunoscute

urmărești viața din umbră
repetat fior
înalt nivel
dincolo de crăpare

Altă cioplire

mângâierea focului
geografia palidelor statui
iată imaginea pașilor unui festin

filosofia cercului înaripat
odiseea ferestrei cioplite
dintre bine și frumos

Ioana Stuparu



Iarba salvatoare

Când pe panta pierzaniei plecară,
Când mai mari ca Mărirea se crezură,
Mai vechi ca Începutul,
Stâpâni peste Cuvânt
Și peste vorbele vorbite de oricine,
Oricând,
Dădeau cu biciul în tată și în mamă,
În frate și în soră...
Adesea și în Cer.

Dumnezeu i-a lăsat să decadă,
După a lor sminteală,
Nemăsurând la sânge: grame,
Kilograme
Sau tone de prostie.
La lucrul stabilit de El la Început
Nu voia să revină.
Nu îi stătea în fire.
Nu scrisese în Lege.
Cel puțin, deocamdată,
Lăsa pe fiecare să-și folosească
Propria libertate de gândire,
Iar uneori și faptă.
Și totuși, faptele rele
nu puteau continua la nesfârșit
Exista prevăzută în lege o pedeapsă,

Dacă era supus pericolului Pământul,
Iar pe de altă parte, omenirea.
Acestea două, mai ales,
Nu făceau parte din creație lumească.
Era creația lui Dumnezeu,
Bunuri de folosință întregii omeniri.

De aceea, când prostia omenească
A dus la otrăvirea apelor,
A plantelor,
A fructelor,
Intervenția divinității era strict necesară.
Doar Dumnezeu poate întoarce roata.
Solul avea nevoie de curățare,
De odihnă, de mântuire,
Apele aveau nevoie de filtrare rapidă,
Nemânuită de om, ci pe cale naturală,
Așa cum era scris în Legea Începutului.

Bogăție

Doamne, cât sunt de bogată!
Am și mamă, am și tată!

Pe sub lună, pe sub stele,
Merg cu surorile mele!

Lăstarul mi-a crescut mare,
Blândă raza mea de soare!

Printre meri și pe sub tei,
Îmi aud buncii mei!

Pe ștergare cu arnici,
Văd zâmbind doi străbunici!

Doamne, ce bogată sunt,
Am și Cer, am și Pământ!

Dan Șalapa



Lacrimi second hand

Adunasem lacrimile-n stilou,
vroiam să le mai plâng o dată,
dar ele se transformau în cuvinte,
le adunam din nou, le îndesam acolo,
dar ele o zbugheau, iar și iar,
în vocabular,
eram ca într-o cameră plină de iepuri
în care ușa era deschisă,
iar eu le vorbeam despre libertatea
de a sta între patru pereți;
lacrimile se adunau în stilou
și le creșteau urechi de iepure,
și picioare de iepure,
și fuga de iepure li se-nșuruba
în carnea zicerii lor de cuvinte...

Stiloul se dedublase,
plângea și el,
nu mai avea nevoie de lacrimile mele
ca să inventeze cuvinte,
lacrimile mele îl inspiraseră,
să-și aibă propriile lui lacrimi,
ce-mi mai rămâne, așadar,
decât să-mi duc lacrimile mele
la talciocul de joi, la second hand,
cumpărători și mai neinspirați ca mine
să le cumpere, și să-și spele cu ele
nestârnitele lor lacrimi...

Noaptea mea

Între mine și noapte
este o diferență doar de fus orar,
ea vine mai spre dimineață

În viața mea, eu mă strecor
între urmele pașilor ei
ca un beduin printre dune
și pale de vânt
stacologii ca așternuturile emirului,
noaptea mea vine mereu peste mine
are sentimentul fix
că nu mă deranjează,
se comportă atât de firesc
încât o confund, uneori,
cu sora mea, brățara de aur,
cu care mă înveșmânt
între două ezitări ale inimii,
noaptea mea mi se suie-n pat,
ca o divă, și vrea s-o mângâi,
și vrea s-o penetrez,
să fac dragoste cu ea,
vrea copii cu mine, nebuna,
eu o ignor, fac pe nznaiul,
acuz o durere de cap,
mă comport ca o nevastă vexată,
dar ea nu pleacă,
stă proțap pe capul meu,
ca o muscă trimisă pe front,
ca un vierme trecut pe listele epurării,
mi-e teamă să nu mă confunde,
noaptea mea, cu ea înseși,
și să am parte de o perpetuă înnoptare,
de o altă naștere, prelungită
între placenta mamei
și lumina izbucnită
din două stele ucise...

Minutul de fulg

Un minut
poate însemna mai mult
decât o viață întreagă,
așa cum o viață prelungită
cu un minut
poate părea o veșnicie...

Viața e fulg,
până la urmă,
fulgul e cosmos rezumat,
iar cosmosul
e iluzia simplă a unui nenăscut...

Floreă Turiac



Poetul

Își lăsa a sale plete
Peste gâtul său de antic –
Se visa de mic romantic
De scria cu atâta sete!

Și-n a undelor izvoare
Se lăsa să-și vadă chipul –
Versurile ca nisipul
Se-nmulțeau din geniu-soare

Și zburda fără de seamăn
Cu pădurea și izvorul
Încrustând cu pana-i dorul
El, ce azi ni-i nouă geamăn

„Ce e rău și ce e bine?”
Se-ntreba ades poetul
Mai în gând mai cu încetul
Privind valurile line...

Scrierile monumente
De trăire și istorii
Ne aduc înalte glorii
În oricare din momente

El rămâne în orice clipă
Un Luceafăr poeziei
Și-mpărat al armoniei
Fiindu-i neamului aripă

De-nălțare-n ceruri sfinte
Cu menire înspre artă –
Liră dulce-n viață spartă
Ai plecat totuși cuminte...

Crez

Ai crezut în poezie
Și-ai luat-o cu-nceputul
Dar ai tresărit deodată
Fericit de conținutul

Ce ardea să ne descrie
Toate cânturile cele
Ce știau să descompună
Doru-n sori și-n mii de stele

Din a căror cupe sfinte
Cu lumina lor ne-adapă
Să visăm la lumea care
S-a născut poate din apă

Când un bob era nimicul
Dar voia să explodeze
Timpu'-n mii de universuri
Peste ceruri să-l așeze

Că-mbrăcat doar cu lumină
Dumnezeu îi sta pe frunte
C-a dorit cu-a Lui putere
Să ne treacă marea punte

Până-aici unde substanța-l
Ne-a învrednicit cu viață
Pe pământu-acesta trainic
Care-a fost uscat și gheață...

Nu-i slab versul în cuprinsu-i
Și nici rima nu-i forțată
Dacă-n el redă iubirea
Tuturor „angelică”...

În cuvânt stă adevărul
Și e rege poeziei
Șlefuit iluminează
Universul armoniei

Când în vers l-așază bine
Și perfect mereu poezii
Însutit și pus în rime
Cadentează pașii vieții

Și-astfel gândurile zboară
Cugetând doar în lumină
Vremurile să le-așeze
Într-o ordine deplină...

Cristina Ștefan



muzica ploii

jocuri de stropi
valuri mici
pe trotuare și-n iarbă
bule de umbre
culori întortochiate
ape transparente
ape obraznice
în ritm languros
ce dragoste sumbră
pași pași pași
muzică prelungă
și tunet final
în trei acorduri grave
fără viori
bași bași bași
trompeta peșterii lugubră
emoția de pământ transparent

fiecare seară e un epitaf

seară caldă, seară blândă
cât încape într-o vară
cât încape tremurândă
zarea pe un fir de sfoară

timpul trece-nfierbântat
mai rapid din zi în noapte
ceasul dezorientat
ticăie pierdut în șoapte

zboară visul fuge anul
nimicul are substanță
noi mai ascultăm pianul
singura dulce instanță

nu întreb și nu-ți răspund
despre noimă, gând sau viață
epitaful scris pe prund
se retrage-n dimineață

a fi

trăiesc de dimineață
mi se sfiesc ochii
la vederea
aburului ierbii
drumul se ondulează
prin lanul de grâu
las în urmă podul Saligny
peste calea ferată
spre frumusețea zorilor
undiți pe turla bisericii
căruța și calul merg în buiestru
cu tălpile goale răscolesc praful uliței
umed
adânc
repetiția încremenirii
– Dii, Negrean!

anticarii

ce vastă bibliotecă anonimă
am strâns noi doi
amurgul nostru
anticar de iubire
câte-nserări
pe harfa culorii
câte săgeți de lilieci
lovind nucii bătrâni
becul galben
sub streășina cu rozete
adună și-acum fluturi de noapte căprui
lăstunii își strâng puii la cuib
în arcuri violete
amurgul nostru
anticar de iubire
azurare de pajiști
prin cărțile noastre
umbrele vin
murg
amurg

Mihai Merticaru



Sonetul ubicuității (I)

În ziua cu trei dimineți în frunte,
Cu luceferi și muzică celestă,
Esența Sfântului Duh se atestă,
Către Dumnezeu Tatăl, sacră punte.

O părere mai mult decât onestă
S-ar încurca în multe amănunte,
Adevărul, încercând să-l înfrunte
Cu-o argumentare voit agrestă.

Nimic, pe pământ, în cer și pe ape,
Fără dumnezeire nu se poate.
Oricât de departe, El e aproape,

În Univers, dar și-n inimă-ncape.
Nimeni nu-i singur în singurătate,
Dumnezeu e pretutindeni și-n toate.

Sonetul cucerniciei

Cu o lumină binefăcătoare,
Primește-mă-n grația Ta, lisuse,
Și-n sacralitatea lumii apuse!
Dă-mi un strop din divina Ta splendoare,

Smerenia, harul fiind incluse,
Drept inepuizabile izvoare
Menite, în inimi, să se strecoare,
Cucernice, blajine și supuse!

Din sfințenia Ta, trimite-mi rază,
Din nemărginire, un punct albastru,
Calea-mi înaripată luminează,

Dragostea de Tine rămână trează!
Inculcă-mi pioșenie de sihastru
Și înțelepciunea lui Zoroastru!

Sonetul ubicuității (II)

Te văd pretutindeni și-n orice clipă
Prin fire de iarbă, dar și prin stele,
Prin flori, prin codri și-n lumi paralele,
În frumusețea ce face risipă,

În visele și visurile mele,
În vestea cea bună, sosită-n pripă,
În dragostea ce ușor se-nfiripă,
În minunea ce mișcă toate cele.

Te simt peste tot, Doamne, și-n orice timp,
În astrul nevăzut, ușor intuit,
În orice relicvă, cutumă și mit,

În catedrala de-azur și în Olimp.
În toate, dacă Te afli înmiit,
Atunci ești puțin și-n mine, negreșit.

Sonet psalm (II)

Tu, Doamne, poți fi orice: marmură, zid,
Eu, doar o iederă cățăraătoare
Sau o palidă umbră călătoare,
Un monumental Nimic umplut cu vid.

Sub altarul Tău fără de hotare,
Îngăduie-mi, Părinte, pe veci să mă închid,
Chiar dacă sunt un fir de praf insipid,
O frunză de salcie plângătoare.

Mereu Te caut, deși sunt în Tine,
Ca iarba verde crescând pe coline
Ca răul ce se integrează-n bine.

Nu Te mai ascunde, Sfinte, după nor,
Toate izvorăsc din sacral Tău izvor,
Toate-s ale Tale, Tu al tuturor.

Vasilica Grigoraș



Doar cu Tine

Doar cu Tine
Duh Sfânt imaculat
fulgi din ierni
troienite
ne trezesc din somnul
indiferenței
încălzindu-ne sufletul rece
la suferința semenilor
înviforați în noianul
grijiilor și suferințelor
vieții acestei lumi
ne schimbă
plânsul în bucurie
deschizându-ne
calea milostivirii
ușa mântuirii

Întrebare și răspuns

în poemul
nesățios
rug aprins de iubire
tăcerea fără margini
partener ideal
în dialogul
culorii cu diezul
sunetul
fluierului de os
tainică vocală
revelație
contemplație
armonie
în același timp
întrebare
și răspuns

Dorință târzie

aș vrea
ca toamna
să-mi fie primăvară

și pletele-mi aurii
să se deșearte
în vii vâlstare
lacome de vâlvătaia
sevei grațioase
ce se înalță
până în creștet
de tresaltă și stelele
ca focul
în căpițele de fân.

Lumina toamnei

Pe-aripi de toamnă
valurile de cocori
s-odihnesc în zbor –
desenez pe cerul tău
amintirile mai vechi

Frunze ruginii
îndreptându-se spre râu
se pierde în adânc –
mă visez căprioară
sorbind lumina toamnei

Umbre palide
pe potecile toamnei
urcând agale –
în cămara inimii
perspective ascunse

Miez de noapte

Desculț prin iarbă
adun stropi de liniște
târziu în noapte –
presar plânsul neplâns
prin livada în floare

Printre stele mii
în miez de noapte învăț
filosofia vieții –
tainic ochii tăi sclipesc
chiar și în întuneric

Îmi vine-adesea
să mă plimb prin inimă
în toiul nopții –
mă sfarm de suferință
reinventându-mă din cioburi

Mihaela Oancea



Monada

De jur împrejur,
sensurile se rostogolesc neîmblânzite,
în continuă prindere și desprindere;
scânteiază
până la uitarea de sine
ori până la aglutinarea silabelor
ce au exersat îndelung
singurătatea.

De la protonul
ce-și continuă expansiunea
până la energia
ce conștientizează trecerea,
urmașii Big Bang-ului
inventează jocul în doi,
nădăjduind obținerea
unui interval armonic
perfect.

Scrum de havană

Hrănit cu prea multă morfină,
așteaptă ca la ruleta rusească
următorul prag al durerii.

Dincolo de mobilierul baroc,
în subterane mute,
cercul cu surâsul pietrificat
și luminile de întâlnire
veșnic aprinse.

Cu simțurile la pândă,
privește scrumul de havană
așteptând să vadă
cine va îngropa mingea
în terenul adversarului
și ce înfățișare va mai lua
singurătatea aceea
cu închidere frontală,
cu fermoar.

De-a baba-oarba

În acorduri de muzică peruană,
privești spre cea care șterge
tot ce știi ori speri.

Jumătate femeie, jumătate pasăre,
se joacă cu tine
de-a baba-oarba.

Lumină

În fața oglinzii,
cuvintele se aranjează umile
pentru spovedanie.

În spatele pleoapelor,
sensurile devin dense -
își aruncă tentaculele
ca-ntr-o îmbrățișare bachata,
nerăbdătoare a primi
veșmânt de lumină
încă necreată.

Câteodată, ploaia

Câteodată, ploaia nu bate în geam,
ci în discurile intervertebrale –
așa îi plânge pe cei plecați
și, din vaierul ei,
se mai pierde câte-o vocală,
până când nu rămâne decât
o durere ascuțită
ce reverberează flămând,
până în creier.

*Oana
Frentescu*



Respir fantome

respir fantome
exilate în scrisoarea medicală
unele se aşază peste cuvinte
căutate-n dicţionar

mă tratez cu metafore
din rochia bine cambrată pe trup
şi disec alcătuirea ta
până la mirosul de after shave

dimineaţa îmi sparg ochii
cu fulgi de zăpadă în luna lui martie
ambitiia e scoasă la licitaţie
şi pusă să înoate în alb

se exercită căderi în alb pe trotuare
spaţiul este eliberat de orizont
şi poezia se-nvârtă în simţuri
concentric şi misterios
alunec în nemurire pe felii de cuvinte.

Plural de simţuri

plural de simţuri adunate
într-un cristal de cuarţ
zbor imaginar
în lumea ce pătrunde pe ecran
descătuşând orice limbaj
răsfaţând liniştea înşirată între pereţi
risipind clipe meandrice

privesc o prezenţă din neprevăzut
intru în nuntirea sunetelor
ţintuită-n lut
în casa goală
torsul ecranului se plimbă prin puls
mă plimb prin lume buimacă şi desculţă
extrag disperarea cu câteva clicuri
o lavă curge prin încheieturi
goluri se astupă cu imagini deşarte
mă surprind într-un verb călătorind
într-o mulţime de like-uri
oglinzi se divid ca un miracol.

Nelinişte

pipăirea pe golul vărsat
întunecă mintea
se naşte neliniştea ce ninge din tavan
crucea umblă singură înaintea răstignirii
provocând o realitate în gând ce încă nu există
curge mister din degete lungi
şi acoperă umbra căzută pe icoane
suferinţa devine un sâmbure strivit între dinţi
şi-l vreau pe Dumnezeu lângă mine
din cât mai sunt
copacii din mine urcă spre cer
şi ziduri dispar
şi merg pe ziua făcută ghem
între cer şi pământ
adunându-mi umbra de lângă trup.

Am desfăcut ziua...

am desfăcut ziua în bucăţele
unele cenuşii
sure
bizare şi triste
câteva bucăţele galbene încălzite de soare
vin să ne sărute prin hainele groase
unde ne-am ascuns

toţi căutăm un verde crud adormit sub zăpadă
un poem exilat în alb
reînvie spărgând depărtările
şi tăcerile ascunse în lut

va fi o totală lipsă de timp,
când cuvintele vor înveli spaţiul gol
şi mieii din cretă vor desena asfaltul.

Poem roşu

se-ntind cuvintele
până absorb culoarea roşie
nervii luminii se aşază pe ele
se surpă nişte trepte
se destramă somnul picurat cu sidef
caut limanul ce devine străin
o fantomă rotundă strânge inelarul
singurătatea coboară în încheieturi
şi sub tălpi
acolo e lupta
până şi umbra se rarefiază
copacii sugrumaţi mă sperie
pe crengi sunt fluturi de somn
cuvântul nu tace
se vrea liber.

Ana Podaru



cioburi

s-a spart globul de cristal și Doamne
cioburi și vise-au dispărut în valuri
să le adun să-mi fac din ele toamne
le văd plutind sau eșuând pe maluri
mă văd legat de mâini și de picioare
iar ochii-mi fug în palmă să culeg
ce-a mai rămas din pata de culoare
mă zbat, cămașa morții s-o dezleg
în mine universul se revoltă...
cascadele-și ascund de umbre matca
ghirlande de iubire, sus pe boltă
ucid eoul ce-o trimite barca
adun, adun în palmă disperarea
când teama e stăpână peste tot
iar cioburile-au dispărut în marea
prin care-am obosit să mai înot
aruncă-mi Doamne cartea cu soluții
misterul neputinței să-l dezleg
și printre-atâtea rugi și execuții
durerea s-o accept și s-o-nțeleg
e vina mea c-am strâns în palmă globul
vulcan de sânge-a năvălit de-a valma
că, iată, rana nu-și găsește ciobul
mă strânge-n brațe biciul și sudalma

urma dălții

mă simt infant cu dor de mângâiere
umblând desculț prin jaru-ascuns de fum
cu ochii spânzurați de-al vieții drum
lăstar mijind din gânduri austere
mă simt flămând, dar nu de ce-i mai bun

să mușc din soare-aș vrea ca un hapsân
și ghemuit... pe-altarul meu păgân
s-adorm, în vis s-alerg ca un nebun
s-agăț în plasă fluturi și himere
să dau tribut luminii ce mă cere
un fruct furat din pomul tinereții
același pom sub care plâng poeții
sculptând cu dalta gândului mistere
poeme păsări... ploi de giuvaiere

oameni de zăpadă

construiesc oameni de zăpadă
le dau o fărâmbă din sufletul meu
într-o zi vor deveni oameni adevărați
o zi în care eu voi legăna luceafărul
sau mă voi ghemui la sânul lunii
stingher
visând la zăpezi de catifea albastră
e vina ferestrei care s-a deschis către soare
spiritul meu este om de zăpadă
a plecat călător pe o rază
mai dați-i mamei dalta
să mă cioplească din nou
și-n iernile suspinelor voastre
voi dăinui zâmbind

iubire ucigașă

Din grote guri... se-nalță lighioane,
Păsări cu cioc de fier lovesc în rană,
Suspину-i cataplasma de dojană,
În ochi sclipind luciri de lampioane.
Sărutul, of, sărutul... sapă-n carne...
Se răzvrățește-n mine-un val de sânge,
În piept e rege junghiul ce mă strânge,
Un chip de înger și-a pus solzi și coarne.
Cuvântul, el, cuvântul, roi de fluturi,
Când mă ridică-n slăvi, când mă îngroapă,
Aceeși groapă adâncă-n mine sapă.
Ce-a fost iubirea?... ce vrea azi să fie!?
Un singur vers din sfânta poezie.
Căzut, ucis... azi mă declar învins.

Lidia Grosu



În descoperirea minunilor lumii

Cineva m-a numit
suflet de păpădie
a fost demult
de atunci am suferit
nenumărate metamorfoze,
dar spiritul de păpădie mi l-am păstrat
educându-mi propriul expert
în cântecul nemuririi Omului –
dorința de a fi acest OM

și nu mai știu
dacă a fost acel cineva
sau poate o iluzie
cum se întâmplă cu cei visători...
de câteva mii de ani încoace
respir cu suflul divin
ce-mi reîncreștinează porii,
diseminându-mă
în jocul de-a baba-oarba
ideal organic și spiritual

cercul de soare
mi l-am asumat
... te voi chema și pe tine în aria lui
dar, te rog:
nu trece linia de marcaj
pentru a putea continua acest joc
în descoperirea minunilor lumii...

Doar o singură dată

Bate orologiul a prelegere
ar putea fi ultima
în acest semestru al verticalității
câmpului tău de energii

numai nu întârzia, te rog...
abur violet deasupra solului fertil,
ești suflu al universului:
oprește-te în fața valului,
chiar dacă ești supărat
pe ora... nepotrivită.
inspiră adânc, intră în ea
și îmbrățișează-i tot largul
pentru care bate
acest nestăvilit orologiu
ce cunoaște un singur adevăr:
**„în același fluviu nu poți intra
decât o singură dată...”***

**Heraclit*

Mai am – nu mai am timp

Acest val de nisip ce se scurge
prea mult mă iubește
ca să-mi poată acoperi
ochii sufletului.

în debandadă
particule galbene
de soare se scurg
pe trupu-mi nevinovat
pentru-a-mi străbate adâncul ființei
voci străine somându-mă
să-mi achit datoria
pentru timpul ratat...

banală, riposta...
dar el, acest val de nisip
postament se zidește
unui suflu de... păpădie
mă recunosc
și îmi pare fantastică alegerea
drumurilor din „Ultimul mohican”

mai am timp să rătăcesc
printre senzațiile tari
și să ascult
de tot ce poate fi auzit împlinire
înălțându-mă până ușoară
care nu obosește să zboare.

Doar pentru explicația
care-ar fi rostul
nu mai am timp

Lilia Manole



Aș crește, ca un pom

Din trupu-mi vreau, ca să-mi răsară
O pace-a ramului, de primăvară,
Ca o sămânță, ce a încolțit devreme,
Voi înflori pentru o lume de poeme.
Cu brațele-mi întinse spre lumină,
Să trec în zbor peste grădină,
Și cu tristețile umbrite-n ochii mei
Aș duce soarele spre curcubee.
O frunză veșnică din trup aș crește,
Să înverzească-n inimi, cât trăiește,
Să dăinuiască prin toată a mea fire,
Atât cât sunt din sacră împlinire.
Cu flori din muguri aș mai ninge,
Să-mi fie dorul – dor ce stinge,
Aș crește, ca un pom spre soare,
Să-mi fie trupul - versul, care doare...

Poemul meu de azi, de cândva și de oricând...

Poemul meu de azi, de cândva
și de oricând
mă ia prin surprindere,
umil se acomodează la temperatura
corpului meu, care vibrează,
datorită pulsului inimii,
și începe să-mi deruleze,
pe o fâșie de spațiu,
licărind departe în conștient,
faptele mai mult decât ale mele.
Îmi invoc părerea,
însă poemul o ia de la final,
așa cum aș citi o carte,

de la sfârșitul ei, neștiind
ce titlu are.
Să îmi închid ochii,
nu pretind –
închiși pot vedea
mai bine, și, deodată,
cu siguranță,
se va regăsi
cartea citită în poemul meu,
iar începutul ei mă va marca.
Acest început de poem
dintr-un sfârșit de carte,
titlul căreia nu a fost descifrat...

Apropo...

De ce le e frică oare tuturor
de un simplu titlu?
Fie chiar și indescifrabil...
Începutul e același final, întors
spre mai multă finalitate practică.
De când mă cunosc,
îmi alipeam timpul, ca pe un abțibild,
în graba unei file, de unde
îmi cream Universul.

Instinct

Dacă respir și pot să cânt,
Când plânsu-n mine tace,
Dacă încep în vis un gând
În tain' a mi-l preface;

Dacă șoptesc și pe de rost
Știu ruga ștearsă din izvod,
Dacă strâng ultima rostire
Pe umerii mei plini de rod;

Dacă aștern prin cerul verde
O plapumă cu flori și frunze,
Dacă în pomul ce mă pierde,
Roșesc de vrajă lumi și scuze;

Dacă am totul, și din toate
Nu vreau decât senină ploaie,
Dacă la soare-nchin o carte,
Știu că pășesc printr-o văpaie...

*Anna-Nora
Rotaru*



Singurătate

Noaptea se presară alene pe alei
Și frigul se strecoară pe sub ușă
Scormonesc cu cleștele-n cenușă,
Mai pun pe foc vreo surcelușă
Și scurg în candelă un pic de ulei.

E liniște în casă... și-i căldură
Zvâcnește câte-o flacăară-n cămin
Trosnește uscatul lemn de anin
Și din paharul cu sângeriul vin,
Mai sorb încet vreo-nghițitură

Prin minte-un gând mi se-nfiripă,
Sădit din straniile-mi tăceri
Din cele ce-am trăit până mai ieri,
Dulci ca nectar, amare ca de fieri,
Le-oi pune pe hârtie-n pripă!

Mă doare, să le-nghită colbul uitării
Și ploi-n răstimpuri să le spele
Căci, ce-am trăit nu-i joc de iele,
Mi-s scrise cu litere de foc pe piele,
Să le revăd aș vrea, pe-aleea căutării!

În minte-mi sare ades câte-o scânteie,
Să-mi lumineze căi cu-apusuri purpurii
Mă-ntorc pe-același drum să văd de-mi vii,
Dar, văd uscate doar flori de pădăii,
Ce-ai pus odată-n părul meu să-mi steie!

Din lacrimi de dor mai întetesc văpaia
Tăciuni mai scormonesc prin amintiri
Din clipele uitate-n răstigniri,
Vreuna poate, trezită-n răzvrătiri,
Mi-o lumina viața-ntunecată și odaia!

Degeaba mă agăț de timp și te aștept
Și lacrima mi s-a secăt sub pleoape
Deșert mi-i sufletul, plin de hârtoape,
Sper scormonind, să-mi mai țâșnească ape
Și-al vieții suflu să-mi zvâcnească-n piept!

Copil pribeag

Mi-e sufletul copil pribeag,
Ce-mi zburdă liber prin grădină
Doar trupul sprijinindu-se-n toiag,
Odată tânăr, azi moșneag,
Adună lacrimi în surdina
Că n-are azi tulpină

Căci floare-a fost și-a dat în rod
Și fructe a făcut, zemoase
Așa cum datina e în norod,
Din moși-strămoși, înscrisă-n cod
Dar, simt-acum oștiri de coase,
Să-mi frângă oase

Așa e viața, zămislește
Îți pune-n mână un contor,
Zicând: „iubește, te-nmulțește”
Momeli în șoaptă îți rostește,
Zvârlindu-te ca pe-un cotor
Învinși și-nvingător

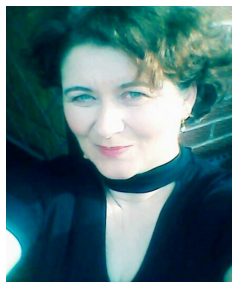
Am doar speranța în Mântuitor,
Sufletul că-mi va lăsa pe iarbă
Să-mi fie veșnic spectator,
La teatrul cosmic vânător
Că nu-mi place rolul de roabă
Mă vadă ca podoabă

Nu sunt poate praf stelar, nimic,
Nici ca un hoit purtat de-un cioclu
Oi fi fărâcă-n Univers, pitic,
Am suflet mare însă în trup mic,
Și vreau pe mapamond un soclu,
Privit chiar cu binoclu

Nu vreau ca dus pe năsalie,
Aruncat să fiu-n vreo hârtoapă
Îmi place viața mea pe glie,
S-o savurez felie cu felie,
Nu hrană rădăcinilor în groapă,
La fiecare ceapă

Mai lasă-mi Doamne-o-nchipuire,
Sufletul să-mi fie de copil și veșnic
Fiorul cosmic să-l simt în unduire,
Răsplătit c-un strop de nemurire
Că n-oi fi ca Barabas, nemernic
Ci, zic eu, un suflet vrednic

Daniela Sorian



Acest dulce poem

atunci când îmi vorbești
mă săruți cu crinul îngerului Gabriel pe inimă
mă tem să nu rămân grea
de păcatul cuvintelor
și să străbat drumurile prin zăpada foilor
umilită
batjocorită
necunoscută
și alungată din carte în carte
o cuminte Marie
ca mai apoi să îți nasc
în vreo simplă iesle de metafore
acest dulce poem

Gheișa

amanta poetului ajungea acasă
și își așeza delicat voalul atingerilor
pe micul bonsai
pe perete începeau să danseze umbrele
samurai cu săbii aurii și gheișe
în părul negru cu lacrimi
toată ziua peretele picta o poveste
în care somnul copacilor devenea păsări
iar războiul un fluture
a cărui viață se topea subțire
printre umbre

Chagall

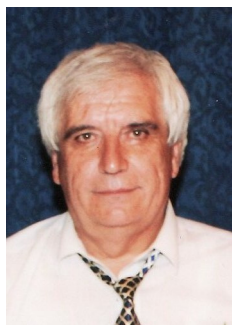
nu lăsa candela să ardă crucea acelui bărbat
cu spini și frunze de pelin pe frunte

nu lăsa capra să mănânce vioara
și mirele să-și sărute plutind frumoasa
îi strigă mama
lui Chagall
nu lăsa focul să mistuie casa
cu peretii din hârtie colorată
nu lăsa vântul
războiul
plânsul
și scara
să coboare infinitul
din pod
dar
Chagall nu a ascultat-o
și a reînviat iubirea
în șapte pânze
zburând

Soldatul

buzele își crapă pământul
ochii îmi sângerează un trandafir
cu petalele vineții
pleoapele
mi-au ruginit
stau în tranșee de zeci de anotimpuri
și pândesc
nu văd nici un dușman
doar câinele negru al groazei
sprijinindu-și piciorul
de un copac îmbătrânit
aștept
sub mine crește iarba
din adâncul dureros al pământului
precum sânii unei femei frumoase
cu chipul albit
sunt soldatul acestei zile de iarnă
Doamne
și nu știu încotro
să mă mai îndrept
sunt ostenit

*Nicolae
Vălăreanu
Sârbu*



Sub un pseudonim local

Risipesc iluzii ascunse dincolo de realitate,
strâng în mâini frunze veștede,

toate culorile toamnei mă dor
cu nostalgiile uitate acasă
pe hârtii volante, scrise.

Mă botez în cuvinte
sub un pseudonim local.
Nu vreau să mă recunosc vinovat
în versurile din poeme
înainte de cununie.

Nu vreau să știu de moarte
c-un nume real
și nici muzele n-o să le știu
în carne și oase.

Vreau să-i scriu mamei
cu gesturile naive de copil
necuvintele păstrate-n amintiri.

Nu știu nimic despre umbre

Cineva mă strigă cu nume necunoscut
și-n urechi curg sunete de flaut
pe care nu le percepe timpul
în care mă scald ca într-o mare
fără țămuri.

Noaptea mă înfășoară și ea cu in
mielițat manual.
Nu știu nimic despre umbre
dar știu despre întunericul din lume

pe care nu-l vede nimeni din umbră
și nu-l scoate la lumină.

Toți cei care-l văd sunt orbi,
sunt înghețați de nepăsare și visează
prin vorbe.

Când o să se facă ceva
n-o să vă spun
mai bine scriu, să se păstreze.

Tot ce o să scriu

Deseori mă închid în sănătatea cuvintelor,
îmi plac tăcerile care se degajă
și rămân în miezul înțelesului personal
în care inima pulsează pe note virtuale.
Sunetele vibrează cu aripile deschise,
cad în cântec,
le știu toate nuanțările
și alunecările dese în emoție.

Am pierdut ocazia să sar din vorbe,
să cuget la ce vor să spună
ca cel mai virtuos cititor
ce-și pulverizează prin gânduri
aroma cărților cu poeme
recitate cu sufletul plutitor.

Tu nu mai ai aripi

Își puneă iubirile în cutii
și le dădea drumul pe apă

Voia să fie liberă lângă mine
să nu mă mintă,
noaptea o dorea una de mireasă
cu brațele încolăcite după mijloc
și ochii în tavanul gândurilor,
le înghesuia flămânde între coapse.

S-a făcut dimineață
ca într-un turn fără clopote
din care zboară păsări de noapte
speriate de răsăritul soarelui.

Tu nu mai ai aripi
doar mângâieri pe nervura vorbelor
care-mi schimbă ziua,
o botează în sângele luminii.

Daniel Marian



parașutat între paranteze

pentru că nu m-am înțeles
 nicicând bine cu norocul
 mereu era de vânzare
 de nerușinată contrabandă
 eu căutam trifoii cu patru foi
 el se făcea de era
 varză de bruxelles
 eu căutam buburuză
 el încă mai de atât era
 gândac de colorado
 în mercurial no descurcă-te
 măcar de-ar fi fost conopidă
 ori sfecă ori ceapă dar ba
 și nici păianjen la colț de tarabă
 vegetal de pradă animal de pradă
 Țantos criminal norocul

momente inoportune

timpul mucegai
 tot mai șmecher dar neorânduit
 azi leșinat m-a ocolit tocmai
 ce voiam în evul mediu
 mi-am lăsat acolo iubirea
 din antichitate

adaptare cu rezerva de cer
 cât cer mai este cât se poate
 sprijini în ape până ele se închid
 și el se clatină și se înclină
 acel cer obosește arde nisipul de tot
 până se odihnește în el iepurește

lagărul paradis

acolo sunt numai zei
 și sfinți și arhangheli
 fiecare după subscripție
 de donații de cotizații de șpăgi
 pentru o singură nemurire
 acolo toți trebăluie
 încontinuu pe albi
 să albească dosare
 și nimeni nu mai visează
 că ar putea zbura de acolo
 și se gudură și țin speech-uri
 imnuri ode bălmăjeli cu bale
 din desaga cu păcate amânate
 tot se poate ridica oricând un uliu
 așa că nimeni nu respiră nu mișcă
 încă nu s-a dat voie la viață
 mai țin strângerile de fonduri
 vreo câteva remake-uri
 apoi se va face o selecție
 sau poate tragere la sorți
 de pe listele de așteptare
 întocmite numai din cifre
 cine mi-ar da ordin de restricție
 mie împotriva mea să nu mă mai supăr
 eu pe mine pentru oricare greșală

bună dimineața!

una dintre cămărilor inimii
 e aleasă cu rându
 pentru sufletul
 care nu doarme
 aici se coc cozonaci
 aici se bea vinul
 aici se iubește continuu
 vâslește sângele
 astfel încât să nu doară -
 decât în una dintre cămărilor inimii
 se trăiește în celelalte
 se repetă scenariile
 pentru moarte
 ceea ce desigur
 nu are nicio importanță
 materie gândind.
 gândind materie.

Maria Giurgiu



Un vis cu parfum de amurg

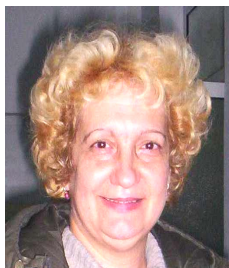
Amurgul îmi cerne-n suflet
umbrele apusului roșietic
Scufundându-se-n ape
întunecimi și umbre-mi revarsă.
Îmi presară pe pleoape
sărutul hipnotic voluptuos al unui zeu
răsărit din adâncuri de ape-ale nopții
născut din apusul de soare
el mă ispitește cu îmbătătoare
adieri parfumate de cetini
răcoare și flori de magnolii
și miros de alge și sare.
Cântecul nemărginirii
îmi umple făptura
și simțurile-mi topește.
Cad în mrejele visului cu parfumuri
de cetină și ademenitoare arome de mare
din neliniștea oglinzilor lichide
răsare zeul iubirii cu ochii de zare
se îndreaptă spre țarm
scuturându-și aripile de stropi
și trupul dăltuit în mărgean
desenând urme-n nisip cu tălpile goale
se-nfășoară-n umbrele serii
și-n mirosul de briză
siluetă sculptată de valuri
emanând în juru-i fluviu de pasiuni și iubire
Îmi invadezi somnul
te insinuezi în visele mele
și-n dorul de adâncuri profunde
îmi atingi avântul cu săruturi fatale

te topești în făptura-mi pierdută
între vis și realitate
mă simt legată fără împotriviri și voință
dorind să rămân pe vecie
topită în focul lichid al iubirii
formăm
zeu al mării și eu un tot, o ființă.
Mă rog să nu mă trezesc niciodată
Să mă duci cu tine în adâncuri
posedându-mi făptură și simțuri
am devenit amândoi o făptură
îmbătați de aceleași parfumuri.
Cred că am murit
trecând într-o lume eternă
m-ai transformat în zeiță a mării
Sau am devenit altă ființă
îmi curge în vene acum
focul și dorul de tine
focul lichid amestecat cu parfumuri.

Căutarea de sine

Mă pierdusem în goluri spațio-temporale
mă pierdusem în neguri amenințătoare
îmi frânseseră aripile mă lăsaseră singur
în deșertul de întuneric din mine
mă abandonaseră disperării
lumina se ascunsese-n adânc
hăituită de umbre
de-a lungul zilelor și nopților
îmi dădeau să beau
până la fund cupa durerii
rătăceam pe furtuni de cuget
priveam în adânc scrutând vuietul surd
și erau întunecimi care puteau
ascunde o lume sau nimic
mă chemam cu glas de pasăre rănită
și nu mă auzeam
mă chemam cu glasul vântului
și nu mă găseam
mă regăseam o clipă pe o coamă de val
apoi iar alunecam în abis
mă rugam pierdut:
-Doamne aprinde farul...

Valeria Arsene



Bobocul vieții

Au îngenuncheat neștiutele flori,
la picioarele soarelui
pe dealul cu cireși părășiți,
precum știrbele răsese ale copilăriei.
Unde te-am pierdut boboc netrezit
de neastâmpărul vieții?
Te-am căutat în brațele tinereții,
dar te-ai ascuns timid
în nepăsarea timpului.
Te-ai furișat pe crengile anilor
tu, bobocul vieții,
până te-ai desprins petală cu petală
și ai zburat,
netulburat de iarba necosită
a neîmplinirilor.
Tainic boboc al florilor neculese,
te-am regăsit cântând netulburat,
în sufletul meu
migrator pe dealul cu cireși părășiți!

Curcubeul asfințitului

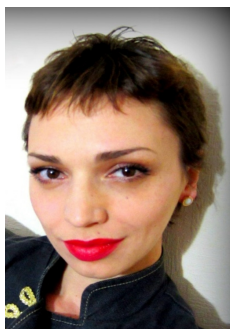
Dezvelit de respirația anotimpurilor
pământul,
desenează curcubeul primăverii
prins la butoniera lui
precum medalia de onoare a vieții.
Nu, nu mai știu să colorez
aroma semințelor de mac
topită pe treptele colindelor
acum, culorile mele tac.
Nu, nu mai știu să regăsesc

verdele glas al frunzelor
chipeșe de caiși
ca o chemare rătăcită
pe o ramură cu vise
din brațele zorilor.
Nu, nu mai îndrăznesc
să trezesc
culoarea surâsului,
uscată în privirea mea
pe fruntea iubirii
Poate singură, fericirea,
își va găsi culoarea
în lumina asfințitului
dornică să rodească,
precum strigătul florilor de meri
din livada bunicii.

Împletite litere

Împletesc pe-o albă foaie
litere și adesea,
mai pierd câte-un cuvânt poznaș
ca vântul prin grădini
strecurat pe zâmbetul mamei
așezat pe-o bancă,
lângă Turnul Chindiei
precum lacul de sub sălcii
glasul liniștii ascultă.
Un cuvânt, se furișează lângă tata
și îi alină nedormite gânduri
E târziu...
șoptesc doar pentru mine,
că vorbele-s culcate pe o ramă
și se-ascund sub ora scursă în ferestre.
Caut nerostitele cuvinte
la pieptul meu, le chem,
precum copacul părăsit de frunze.
Dar, ele zboară și dispar în noapte
ca un ecou cu vocea răgușită
păstrat de violeta din balcon.
Se risipesc sub treze pleoape
cuvintele-mpletite cu migală,
doar unul prind și-mi este cel mai drag
e dorul...

Linba Linbastra Botezatu



nedefinit

și mă fac fum
și nu mă pot găsi
printre atâtea identități
boala secolului m-a molipsit și pe mine
în labirintul gândurilor
nu mai știu cine sunt
deși e la modă să știi cine ești
ce vrei de la viață
exist ca să aflu că exist -
continuă căutare de sine
reîntoarcere la non-esență

Invocare

și se făcu tăcere în mijlocul tăcerii
nu sunt mai mult decât zgomot
cu ochii mari
teama că nu-mi vei mai fi prezentă
organică mă numără secvențial
lumina din lumină s-a stins
cu aceeași grabă
cu care ardea prin ochii
larg închiși în mâinile păcătoșilor
iar tu nu vrei să-mi fii umbră
măcar
te invoc poezie
chiar dacă viața din mine
își revine în drepturi

suflet îmbătrânit

te preumbli prin lume
cu lehamitea celui care nu mai poate fi
surprins decât de Dumnezeu
ori de diavol.
îți tremură carnea și oasele te dor
într-o epuizare totală,
deși locuiești un trup încă tânăr -
aparentă înflorire.
ți-e greu să respiri aerul vremii,
mecanic exiști cum roboții de bucătărie,
tabula rasa
răspunzând programat la a fi
și nu mai ai răbdare să vină sfârșitul -
beatitudinea liniștii din neființă.

poate că frica mea de moarte te cheamă
ecou
dintr-o lume a nemuritorilor
sau poate că eu
cel care simte că nu ar putea fi fără tine
nici pentru clipa de acum
nici pentru veșnicie...

Naștere

Prima dată am trecut prin tunelul oranj
al mamei,
ca să mă nasc din pânțele ei.
A doua oară
voi trece prin tunelul albastru al Tatălui,
ca să mă nasc din burta lui.
A treia oară va trebui să trec prin tunelul
violet al Mamei ca să mă nasc Tată,
Mamă a tuturor pruncilor mei nenăscuți,
care vor fi asemenea mie, după chipul
și asemănarea Lui.
Și atunci ca și acum Mama și Pruncul,
Tatăl și Fiii vor fi legați pentru veșnicie
prin cordonul ombilical al iubirii
născătoare de Dumnezeu.

Dorian Marcoci



De frumusețe

Am lăcrimat de-atâta frumusețe
Sau frigul cel viclean m-a înșelat?
Un soare cu o zestre de noblețe
Dinspre apus aluneca mulat

Pe-o aură portocalie
De nori ce se stângeau mereu
Și-l îngustau într-o felie,
Un semicerc, care-atârna cu greu

Spre Mureșul înveșmântat de gheață...
S-a scurs în liniștea lucioasă
Topindu-se departe-n ceață
Lăsând în jur lumina ștearsă

Pe dealuri cenușii, pe case,
Pe sălcile neclintite.
Doar îndărăt, ghicit se sparse
Un ciob de lună pe ferite

Și lumina cu chipul palid,
Pe recile îndepărtări
Încremenit în visu-i candid,
Lipsit de griji, din negre zări.

În visuri

Ce monoton bat pe pervaz...
Sunt picături, în somnul meu
Le știu, le-aud cum cad din greu,
Le simt ecoul pe obraz.

E noapte și-o căldură blândă
Stă împlinită-n trupul meu,

Doar glasul stropilor mereu
În visuri cată să pătrundă...

Și-i întuneric. Se lipește
De geamul cald pâclă lăptoasă
Căutând și ea poate o casă
În care somnul cumpănește.
Din care somnul îi zâmbește.

Dospesc tăcerile

E umed, rece, mai burează,
Mai vine câte-un fulg stingher,
Pe Mureș apa dormitează
Și nu e mult până la cer,

O pâclă pusă în mișcare
Apasă plopul vertical,
A prins să ningă-acum mai tare
Sporind omătul inegal.

Se-aude croncănit de cioară,
Cu aripi negre pe zăpadă
Tristețea parcă înfășoară
Lăsând-o-n dăre să se vadă.

Fitilul zilei se micesțe
Cu fulgii deși, în jurul meu
Dospesc tăcerile mornice,
Adoarme firea-n rostul său.

Nopti de satin

Nopti în albul lor satin
Le iubesc, căci dorul meu
Se va-nfășura mereu
Pe solfegiul lor sublim.

Și tenace-l vor purta,
Din adâncuri răscolite
De speranțe retrăite,
Pe un drum de catifea...

Nopti în albul lor satin
Luminează chipul tău
Și-amintirile mereu
Vor gusta paharul plin.

Carmen Secere



4.
mi-ai dăruit oglinda apei
să-mi pun dorințele în bărcuțe de hârtie
deși nu vâsleai odată cu mine

spre seară m-au sufocat îndoielile

la țarm veneau pescărușii
să moară

5.
poate că nu e bine
să-mi amintesc mai mult decât știu
uitarea este darul începutului
ca semn distinct de fideli muritori

dansul sălbatic
în care ne-am trezit neinvitați
aruncă zile
în tonomate prin localuri publice
unde jetoanele se-mpart la intrare

nu vorbesc despre optimismul acela
câștigat la licitație
când ne spunem sofisticat „good bye”
„au revoir” iar tu îți desfaci o bere
ca și cum mâine ar exista

6.
mi-am acoperit urechile
să nu mai aud strigătul
din inima orașului
oamenii cad în locuri

de unde nu-i ridică nimeni
chiar dacă astăzi ninge
blând pe pământ

7.
singură la jumătatea drumului
pășesc inocent printre bunele intenții
împrăștiate pe linia continuă

respir deci ar trebui să exist
am citit asta undeva
mâine îmi voi amaneta fricile
poate așa mă voi recunoaște

iar tu da tu
cel care îmi încercuiești cu creta
cadavrele urmelor
încuie ușa stinge lumina
și hai să ne certificăm existența
printr-un schimb de vicii

8.
într-o lume cu semnal slab în toate rețelele
se mai găsește câte-o utopie
din care faci descântec de vreme bună

prin beznă cuvintele șchioapătă
însă continui
să vorbești despre frumos și bine
cu zâmbetul în vârful degetelor
trecute prin inimă

adesea te orientezi
după întinderea umbrei
deși întoarcerea la punctul zero
este relativ imposibilă

dar nu te oprești
și-ți dai sufletul prin răzătoare
sperând că poate se va face lumină
într-o zi

9.
pășește cu grijă înăuntrul meu
puțin înainte și imediat la stânga
este locul
unde mi-am descărcat ultima dată
arma din greșeală dar mai ales
nu deschide ochii
să nu-mi trezești viermele din inimă
s-ar putea să te recunoască

Ioan Vasin



* * *

îmi scrie mama să nu mă grăbesc
balul bobocilor în rai să-l prind
că nu e gata corul îngeresc
repetă încă cel mai nou colind

* * *

Catrene

m-ascund în poeziile ce plâng
m-ascund în amintirile ce curg
m-ascund în al iubirii verde crâng
m-ascund în norul blestemat de-amurg

* * *

eu cu tristețea nu am dialog
din suflet o alung și-o scot în stradă
să umble ca un cerșetor olog
ținându-se de garduri să nu cadă

* * *

într-un geam întredeschis
lacrimile-ncep să fiarbă
pe mașina mea de scris
de o vreme crește iarbă

* * *

mă cert cu viața uneori în vis
pentru un gram în plus de fericire
mă simt mereu un geam spre cer
deschis
prin care poezia să respire

* * *

chiar dacă-mi dă pădurea loc de casă
și-un lan de grâu m-așteaptă și mă-mbie
iar marea să visez pe țărm mă lasă
prefer să locuiesc în poezie

* * *

mi-e dor de casa părintească tot mai des
parcă mă cheamă mama la culcare
și-aud un cântec tot mai greu de înțeles
și-adorm visând povești nemuritoare

* * *

într-o iubire
cu prea multe lupte
și visul umblă
cu sandale rupte

* * *

singurătatea n-o primesc în casă
singurătatea e un vis urât
când o primesc o simt cum mă apasă
ca un bocanc neiertător pe gât

* * *

locuiesc într-o pădure plină cu melancolii
într-o peșteră comodă de furtună mă ascund
mă destăinui câteodată primăverii timpurii
și traduc șoaptele blânde din oceanul fără fund

* * *

într-un lan de grâu cu maci m-am logodit
doar într-o livadă am vrut să mă-nsor
am iubit în taină un tăpșan cosit
și-am visat pe perne pline cu mohor

* * *

Stefania Oprescu



Roșu

Am văzut
când asfințitul a devenit
mai roșu
decât sângele meu,
când rubinul a supt asfințitul
ca mielul prima gură de lapte,
am văzut cerul hrănind pământul,
am văzut cine sunt,
cine nu mai sunt
și învelită în roșul pleoapelor închise
îmi odihnesc plecarea.

Oranj

Totul ar fi simplu
dacă aş putea să tai vara în două
ca pe un fruct,
în paharul răsăritului
să storc jumătatea lui roșie,
jumătatea galbenă în paharul asfințitului,
să le amestec în tăria transparentă
a miezului de zi
licoarea oranj s-o sorb
printr-un pai de grâu
secerat proaspăt.
Atunci, sigur m-aș preface în vară
și nu mi-ar mai fi teamă
că durează atât de puțin
mirajul curcubeului.

Galben

Întomnare între afară și mine,
solzi galbeni de frunze
unduiesc în fereastră,
sirene răscolind delirantul miraj
al clipei zemoase
zvântată de arșița cărnii.
Dansul lor ademenitor

pornit din minciuna cântecului
în care se ascunde iernaticul „după”,
solzi galbeni de frunze
prin a căror transparentă
ochii caută flămânzi
nopti prelingându-se
în ruguri aromate de lună.

Verde

Merg printre plante verzi din plastic,
arbuști în ghivece din plastic,
pline cu pământ din plastic,
flori, fructe asemenea alcătuiesc
grădini fără miros, fără gust,
în care natural e doar praful.
Închid ochii preț de-o secundă,
Văd oameni de plastic surprinși
în mișcare, ca de-un îngheț,
animale de plastic,
păsări de plastic,
în aceeași secundă îmi imaginez
cum Dumnezeu privindu-și creația
se minunează găsind-o atât de cuminte.

Albastru

Pescarul visa noaptea albastru
se trezea dimineața flămând,
pleca la pescuit, prindea pești
cu solzi albaștri,
femeia îi pune pe jar
dădea mai întâi copiilor să mănânce,
mâncau ei, restul îl dădea vecinilor,
el se trezea dimineața
lua undița în mână stângă
cu dreapta se închina la cer
se închina la apă,
între două răsfrângeri de albastru
pescarul învăța pas cu pas
prima lecție a cuvântului mâine
pe care îl pune ca momeală
în cârligul începătorului.
Pescarul visa noaptea albastru,
trezirea lui era curată
ca dimineața dintâi
cuprinsă între două răsfrângeri
de senin.
Pescarul învăța pas cu pas
prima lecție a cuvântului mâine.

Alexandru Cazacu



Souvenir d'amour

Bucata de tablă ruginită
pe care este scris
numărul casei interbelice
cumpărată și vândută de mai multe ori
asociată mereu cu fericirea noastră
puțin îmbătrânită
precum chipul unei adolescente
după o noapte pierdută

Și mirosul de xilină
din cabinetele dentiștilor
înlocuind orice timp de lamento
când aura de fum a serii
încoronează orașul
iar sfaturile bune
te pot adânci în pierzanie
iar totul devine o simplă plimbare
prin spațiul ivit
între două cercuri concentrice

Am vrea

Ca un chepeng uriaș
se întinde în față câmpia
când dimineața pune
papioane de ceață
ferestrelor
și culorea zilei sosește
din petalele violetei de Parma
prin orașul din ce în ce mai tânăr
cu imobile înghesuite
unde dreptatea a ajuns
pe mâini molatece de imperator
și nimic nu este sigur
doar personalizabil

Aerul se amestecă farmaceutic
prin bovindouri și curți interioare
unde am vrea ca dragostea
să nu rămână
un lucru uitat printre lucruri
care încearcă să se desprindă
din mișcarea centripetă
a iluziei

Imperial și enigmatic

Toamna abia începută ce îngăduie
ca frumusețile să ascundă o rană
la ceasurile fluide ale amiezii
când devenim doar prenume
iar trupul inert al lui Iulie
apasă pe umeri
și puține lucruri se mai pot
pune la cale

Se aude doar blues-ul cântat
de trompetistul gării palatului municipal
și amiaza se zbate de parcă cineva
ar înnăbuși-o cu perna
iar totul se explică cu multă elocință
imperial și enigmatic

Duminică

În stația tramvaiului ce duce în centru
puțin după dimineață
când duminica ne vizitează din obișnuință
lângă un magazin cu piese de schimb auto
sub reclama demodată a unei cofetării
unde intri comanzi ceva
și la măsuta metalică aștepți
chiar dacă ești aproape sigur
că ce a fost de venit a sosit demult

Lumina subsolurilor clădirii de vis-a-vis
pare să mi se așeze pe genunchi
ca un câine ce nu este sigur
că și-a recunoscut stăpânul
și privesc strada pavată cu lespezi
prin geamul galben verzui
iar pe ușa deschisă
intră un pumn de frunze
ca niște bancnote ale trădării

Mihaela Aionesei



Fericirea

Fericirea e o farsă.
Fericirea e o închipuire.
Fericirea este o nenorocire bine regizată.

Ea are chipul cerșetorului din colț
care în loc de un colț de pâine
primește cutii cu chibrituri
să aprindă ziua luna focul.

Cu tăpile fumegând
spaiamele fug ca și foamea
spaiamele așteaptă ca și setea
până le vine rândul
în fața unui automat de cafea
apoi își fac cruce
și pleacă...

Pentru un vers alb

Intru în poezie ca într-un cimitir
îmi cosesc morțile de fiecare zi
cu inima.

Pentru un vers alb original
îl chem pe Dumnezeu
să plângă cu mine.

... N-are timp sau timpul meu
este prea ocupat să se întoarcă la El.

Lespedea scârție. Sub ea
un suflet de fecioară se străduiește
să înflorească un anotimp alb.

Sâsâie moartea...

Spaiamele aleargă de colo colo.
Pământul se ridică până la buza crucii.
O sărută. Din ochii ei curg ninsori
albe albe ca florile de castan.

Sâsâie moartea...
și eu mă îndrept ca un animal dresat
direct spre coasa ei neobosită.

Stare

De fiecare dată când termin de scris un poem
îmi pare că n-am făcut altceva
decât să tulbur unda unui ochi de apă
din marele ocean.

Îndepărtarea ei mă face să simt
limbile ceasului mai ușoare
în zidurile care strâng copilul la piept,

oftez și chem
alte păsări să-și facă scară spre cer.

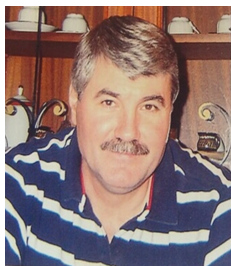
Prin sat trece un suspin de lumânare

Viscolul s-a întors și bate ca un diavol furios
pe credinciosul
care-și duce păcatele la moară agale.
De moara din capătul satului depinde viața,
de clopotul bisericii care bate
mereu la ore exacte.

Atunci oamenii visează fiecare
după nevoile sufletului ori ale trupului.
Păsările mută pe turlă soarele.
Prunci nenăscuți plantează busuioc
din poartă în poartă. Îngerii îl stropesc.
Ochiul Domnului coboară ca un miel
sărută praful de pe ulicioară
rugăciunile se înalță ca buruienile
și-n dor de firesc nepământesc cresc.

Ferestrele caselor sunt ca ochii plânși
neșterși de mâini de mame.
Lacrimile se adună ca grâul în hambare.
Zilele trec – care pline cu de toate.
Mâini tremurânde își sprijină
bătrânețea în bastoane
și parcă în trupul lor încovoiat de neputință
o văd pe Maica Sfântă cum suspină.

Vasile Toma



Promisiuni

Nu cred în promisiuni făcute ușor;
sunt asemeni unor frunze
care se pierd în vânt...

Un prieten mi-a promis cândva
că-mi arată lumina sufletului;
dar lumina aceea s-a risipit
într-o beznă amară.

O fată mi-a promis
că mă învață să zbor;
dar, între timp, mi-au crescut
aripi de singurătate.

De-atunci nu mai cred
decât în necuvântătoare;
doar ele nu știu să promită,
chiar dacă, uneori,
tăcerea lor e la fel
de tăioasă ca sabia;
chiar dacă ele nu știu
dacă tu plângi sau zâmbești...

Sărutul

Nu știu dacă sărutul
are ceva divin,
dar, cu siguranță,
ne-apropie de veșnicie...
De-aceea căutăm –
pe sub stele și iarbă –
acele limite ale nesfârșirii?

De-aceea ne risipim în săruturi
de parcă am vrea să gustăm veșnicia
la ospățul iubirii?

Sau fiindcă neconținut sperăm
că vom descoperi –

prin strunele de harfă ale inimii,
prin jungla de flăcări a sufletului –
că nimic nu-i mai fără de vină
decât sărutul ce ne unește
și ne prefăce lacrimile în rubine?!

Drumul iubirii

Nu mă bucură nici merele
de aur ale civilizației,
nici mângâierea de Lună
a perlelor mării
cât mă bucură zâmbetul tău –
ca o aripă de înger
peste liniștea somnului.

Atunci sufletul se prefăce
într-un bob de rouă –
sau lacrimă de fericire –
și toate celelalte lucruri
și întâmplări își pierd strălucirea
asemeni stelelor, în zori.

Și doar drumul luminos
al iubirii mă poartă
printre dureri și încântări –
el, cel mai adevărat
și mai drept dintre toate!

Sentimentele

Sentimentele nu au vârstă;
ele rămân neschimbate
chiar și atunci când se bucură
sau suferă ca niște clovni
în spatele măștilor,
într-o viață risipită-ntr-un vis.
Ele sunt aidoma muzicii
unui suflet pe țărmul
însingurat al unui trup.
Ele vin din adâncul ființei
de parcă fac parte din veșnicie.
În urma lor înflorește un gol
ori numai o dâră subțire de fum
precum în urma stelei căzătoare;
de-aceea le poți confunda uneori
cu pulberea de mătase
de pe aripile fluturilor...

Elena
Volcinski



Amurg de vară

Cearceafu-i neatins încă de-aseară
Chiar și podeaua veche, parcă a obosit
De umbletu-mi chitit, să-mi doară
Sufletul ce am de gânduri chinuit.

De-am întomnat în sâmburele tare,
Ce-mi prevalează zboru-n negăsiri,
În toamna arămie, care-mi doare
Și împutinează-n rest de netrăiri.

Un orizont confuz dintre ruine
M-ascunde-n vremea ce-o ia spre amurg
Spălând în cale-i farduri de rugină
Cu ploile așa reci, ce prea des curg...

Cearceafu'-ating și culc pe el sonetul,
Mai chem și armonii de odinioară,
Cu gânduri modelate, pun stiletul,
La treabă și-n acest amurg de vară...

Hai toamnă, vorbește cu mine

Hai toamnă, vorbește cu mine
Nu mă ascund, și nici nu fug departe...
Eu n-am rodire multă așa ca tine,
Am numai fredonări... de-apusuri sparte.

Ce înțelept ai poposit și de astă dată!
Mi-ai pus pe cap maramă ruginie,
Cu brume reci pe margine brodată,
Cum crezi că îmi stă bine acum și mie...

Iar fruntea mea îndat' te recunoaște
Și tâmpilele albite ce-mi mângâi,
Înțelepciunea mea din tine naște;
Iubită toamnă de-ai venit, rămâi!

Și lasă-mă ca să-ți iubesc culoarea,
Cu care blând tu m-ai împresurat,
Când crizantema și-o scutura floarea,
Îndreaptă-mă cu grijă... spre iernat.

Pășesc cu tine, toamna mea frumoasă

Pășesc cu tine toamna mea frumoasă,
Poate nicicând alta, n-a fost la fel...
Ș-ascult un cânt suav de menestrel,
Ce stihuri, ce-armonii îmi intră-n casă!

Visarea-mi calmă vrea să-i fiu mireasă;
Se-ntoarce însăși clipa din drumu-i rebel,
Mai vie decât galbenul visării din penel,
Ești o minune, toamna mea frumoasă!

Mai cade câte-o frunză galbenă pe clipită,
Când umbra toamnei pierde în depărtare,
Cu împresurări de vânt a dorului chemare,
M-adună grjuliu din rebela-mi ispită.

Dar, norii grei acopăr și nopțile de mătăasă
Și-ncep ploile reci... Cât n-aș fi vrut să vină!
Ce înțepător se simte mirosul de rugină...
Mă iartă toamna mea, deși-s neînțeleasă,

Pășesc cu tine, toamna mea frumoasă...

Ce să zic!

S-a rătăcit visarea-mi și astăzi pe neunde,
Doar ca să-mi pună amurgul la încercat.
Un gând mai slobod dintr-un vers ciudat,
Iar mă seduce cu armonii – fecunde...

Carminul buzelor sloboade-n rictus șic
Și freamătă-n vibrări din cele mai rotunde,
Fioruri îmi furnică abil trupul în unde
Ș-un dor mă copleșește: Ce să zic!

Simt că mă-mpleticesc ca-n zbor de flutur
Cum saltă o dorință; parcă-i neună
Spre-un leagăn împletit între un nor și lună
Cu gândul de-o ating, nu vreau s-o scutur!

Mi-adun visarea iar din gândurile dalbe
Și amurgul îl trimit discret spre zarea-ninsă.
Speranță mi-e marama curată, neatinsă
La poala ei argintul se-nșiră-n mii de salbe...

Nicolae Nistor



Înainte de ecou

A scrie la trecut
fără să strângi în pumni tristețea
care ascunde durerea
ferecată prin strigăt,
este ca și cum arunci
un toiag înainte de sfârșit,
așa, ca trecutul să fie prezent,
când ecoul te va cuprinde
până la surzenie,
și vei fi de mult adormit,
când se vor opaciza oglinzile
minții și trupului,
numai atunci scrisul tău
va plânge!

Prorocul

Prefer să merg desculț,
las șireturile pentru
țesătorii de ițe,
sinucigașilor
amprenta piciorului meu.
Nu are număr, nici ADN,
pot înșela vânătorul,
moartea
sau pe tine, dragă.
Valul a șters legătura noastră
până la reflux,
urmele noastre se vor căuta
când prorocul umblă desculț,
iar câinii de pază se vor roti
până la prima ploaie.

Întâlnirea cu viața

Sunt prima poveste
de la facerea lumii
dintr-un glob minune.
Mama mă simțea în palme,

iar eu o ciupeam de foame,
ea povestea ce voi vedea,
eu înotam în apa botezului
până adormeam...
Când mama a strigat,
Dumnezeu ne-a dat
întâlnire cu viața.

Libertate legată la ochi

De ce să nu-mi pun cătușe la ochi,
cătușe la mâini,
să-mi cos buzele de taină
să nu cadă noaptea pe lacrimi
care desenează în oglinzi opace?
Apoi, ce are de ascuns fugarul
sau cel care cerșește libertatea
pe străzi legate cu lacăte?
Numai melcul disperat
trece peste capătul de linie
al unui tramvai
care apare numai noaptea,
când singurătatea este aieuea
și lumile se suprapun
cu zgomotul roților de circ
unde flașnetele aruncă
clopoțelii uitați...
Ce încătușare de gânduri
când libertatea este legată la ochi!

Pegas călător al nopților...

Între noapte și zi se deschide falie,
între speranțele lui Pegas,
fântânile Hippocrene
și Furiile ce transformă iubirea,
somnul tău și privirea mea,
eu prea departe,
iar timpul nu iartă întunericul...
Tu numai lacrimi prinse
între noapte și zi
sub perdeaua genelor
însălmântate să deschidă...
Este somnul care doare
când îl veghez
și multă fericire când te privesc
cum fugi de spaimile nopții
timp în care eu
privesc neputincios
cum Pegas învinge furtuna
și el iubitor și muritor ca noi!

*Liliana
Andrei*



Intră!

Am aşternut pentru tine,
Petale de crini albi
Să calci pe ei ca pe nori,
Fără să simţi durere,
Să înţelegi că viaţa
Nu se sfârşeşte niciodată
La apus...!

Şi dacă...

Şi dacă trec prin vreme
Îmi ascund trăirile în ani
Sperând ca într-o zi
Viaţa să îmi amintească fiecare clipă
Petrecută aşteptându-te!
Şi dacă azi renasc
În zorii primăverii din mine,
Retrăiesc florile de magnolie
Ce se deschid în privirea mea
De fiecare dată când te gândesc!
Şi dacă azi trăiesc
E pentru că viaţa mi-a amintit
Câte zile am trăit fără să simt
Parfumul tău în fiinţa mea!

Predestinat...

Curg, spre lumina unui felinar
Căutând luceafărul speranţei
Coborât pe frânghia unui păianjen
Ce-şi croia tăcut drum spre răsărit!
Aştern, odată cu noaptea
O punte de vise între TU şi EU
Care să desprindă visul de realitate
Picurând în mine cu stele căzătoare!
Cuprind, în scobul palmelor mele mici
Un strop din fericirea de ieri
Atingând cu privirea mea blajină
Ultimul strop de lumină din privirea ta!
În sfârşit... în ochii tăi
Am găsit liniştea!

Omul...

Cioplit cu dalta iubirii,
După chipul şi asemănarea lui,
După liniştea şi profunzimea naturii,
Din stropi de ploaie şi fulgi de nea,
Dăruit cu blândeţea verii,
Cu bogăţia toamnei,
Cu puritatea iernii şi...
Prospeţimea primăverii,
Mereu plin de iubire
Curgând în izvor de viaţă,
În faţa inevitabilului tăcut,
Ascuns în propria singurătate,
Acelaşi încă de la naşterea lumii,
Omul... niciodată nu s-a dezis
De soartă!
Viaţa lui a fost construită
Pe puterea iubirii
Purtând propria mască,
Pradă trăirii!

Inocenţa...

Treceau cânduri de cocori
Pe cerul albastru precum limpezimea mării
Lăsând în urmă povestea unei ierni reci
Ce-şi dădea ultima suflare...
Iar noi rătăceam prin nămeţi
Cuprinşi de freacăta iubirii,
Trezii din amorţea unui gând
Căutându-ne destinul
În primăvara ce-şi deschidea timid petalele
Spre un nou început,
Spre clipa în care universul
Se va fi deschis în culorile inocenţei!

Prin ger...

Calc prin zăpada albă,
Urme reci ce se aştern tăcute,
Mi-e frig, mi-e teamă să nu strivesc,
Căldura primăverii ce s-a ascuns
Sub pătura iernii
Să nu omoare cu răcoarea ei,
Sufletul fragil al ghiocelor!
S-a pierdut mirosul primăverii,
Puritatea iernii a îngheţat parfumul liliacului
În ţurturea ce se scurg la streşini
Privind în gol spre căldura soarelui
Ce azi nu-şi găseşte drumul spre lume!

*Irina Lucia
Mihalca*



Atât de aproape și totuși departe

Privesc uluită spre tine.
În fiecare noapte
creștem, ne înălțăm,
tot mai mult,
tot mai aproape,
tot mai departe...

Până la Cer,
dincolo de albastrul cerului,
dincolo de albastrul cerului
străbatem visul.
Din taina urzită în noapte
mă întorc în visul meu risipit.
Întru în inima ta
cu rodiile coapte de lumina soarelui -
simfonii de culori, miresme și gânduri!

Doar luna, rotunda lună,
se ivește printre norii răsfirați de vânt.
Doar luna, rotunda lună,
ne luminează visul plutitor
pe râul ce ne tulbură elegia peste măsură.
Doar luna, rotunda lună,
ne-ngână șoaptele
prin ramurile bătrânului rodiu înflorit.

Totul e soartă, totu-i suspin, clipă.
Totul e un început nesfârșit.
Totul e căutarea îndelungatului ecou,

tot mai aproape
de tine, de mine, de noi.
Tot ce-a trecut se continuă-n vis.
Atât de aproape și totuși departe!
Mă cauți, te cauț
prin adâncă privire
oglindită în apa din noi...

La capătul timpului
suntem noi -
departe de zile,
departe de luni,
departe de ani,
pe drumul înspre Lumina Veșnică.

Cercelul pierdut

Revin acum, cu tine, pe același drum,
în lumina dură a zilei
ce pare să se mistuie în curând.
Prin aburii serii absente,
aproape pierdută,
caut, din priviri,
cercelul acela pierdut prin iarbă.

Și tu, tu cauți perechea
prin iarbă și-n albe pietre.
Conturul tău,
pierdut prin aerul ce ne-nconjoară,
face, din frântura drumului,
o luntre în derivă în care plutim împreună,
acum pentru totdeauna.

Uitați de timpul împietrit al zilei prea lungi,
delta sângelui
îmi pulsează prin tâmplă.

A pierde, dar a pierde cu-adevărat acum,
spre a lăsa loc regăsirii
în valul destinului albastru.

A pierde, dar a pierde cu-adevărat acum,
spre a găsi,
într-altă viață, perechea pierdută...

Alensis

De Nobilis



Nesfârșirea

Amurgul sângerează-n al său pliu,
Pe podul lumii vulturi vând orbiri,
Se face printre gene prea târziu
S-alungi departe prins între priviri,

Iar dacă pârğul trece peste triluri,
Se va desface-n coajă fructul copt
Cum ies din umbre faraoni pe niluri,
Ca să pășească-n nesfârșitul opt.

Tresar fantasma-n igluri demodate,
Ți-am ridicat o scenă chiar pe lună,
Să pleci din ochiul meu în libertate,
Când drumurile-n mine robi adună.

De o să cazi în hăul meu de-oglinzi,
Un labirint din care nu mai pleci,
Să îți aduci aminte, când mă vinzi,
Că diamantele sunt pure, însă reci.

Se înserează prematur în tine,
În ochii tăi chiar muzica s-a stins,
Mai trec pe valuri umbrele mezine
Să plângă-n turnuri, parcă dinadins...

Desfacere

Scăldat în muzici, dai iubire-un pic,
Când forma-și desfășoară catifeaua;
De stele vin pe fruntea ta, lic – lic,
Și peste-abisuri s-a întins perdeaua,

Să nu rămâi restant și prin tablouri,
Să mergi cu totul după pendulare,
Că-n urma ta se-aruncă, știi, lasouri,
Ca să te lege-n temniți de-ntâmplare.

Prisos nu este, cum se spune-n script,
Doar bogăția noastră-i pretutindeni;

Cum de pe jerbe-n tâmpile s-au suit
Culori vărsate-n ape de armindenii,

Din degete ce urcă flori în susuri,
Prin rugă și dorință ceri nespūs
Și se topesc potecile spre-apusuri,
Iar întrebarea-i umbră-n cel ce-i dus...

Mărturie

Umbre de păsări căzute pe frunți,
Melci răsuciți, după mâini, felinare,
Tulbură ceasuri de aer în nunți,
Gonguri de aur cu margini solare.

Boltele cheamă în noi legănarea,
Du-te și-ntoarce-te legat de pendul,
Cântă din florile mării uitarea,
Nu-i destul să iubești, nu-i destul.

Mătăsile poartă eșarfe-n stihare,
Trec roadele cǎrnii topite în pârğ;
Cum mirii trec țănoș, călcând peste zare,
Copiii se plimbă pe roți de amurg.

Duc funii de apă în sân visătorii,
Pe tâmpilele nopților cu ochiul abstract
Și sunetul cântă un zâmbet culorii,
Jucând cu lumina în ultimul act.

Eu, martor tăcut la toate acestea,
M-ascund într-o floare de timp evadat,
Și poșta veciei în cer duce vestea
Că razele-n clipe s-au ascuns și-au plecat...

Apus cu tăcere

Lucirea-mi duce semnele în vrie,
Orice vorbire pare de prisos;
Rupt din oglindă, ochiul meu învie
Încarcerat în ochii lui Cristos.

Trecând pe tocure, umbra argintie
E doar fantoma unui vis frumos.

Iubirea ta denunț la păsări oarbe,
Un locatar al gurii mele-n van;
Beau din otrăvuri, că avid mă soarbe
Eleusina taină, când declam.

Se lasă noaptea în ce-aș vrea să-ți fiu,
Cade-mpușcat amurgul de-un diliu...

*Camelia
Ardelean*



Rondelul pașilor de lut

În lumea pașilor de lut,
Pe ulițe de timp uitate,
Extrag din clipe nestemate,
Sfidând mileniul decăzut.

Plăceri cu chip de Belzebut
Te imitau, eternitate,
În lumea pașilor de lut,
Pe ulițe de timp uitate!

Cu îndrăzneală de mamut
Ce deborda de-aviditate,
Vânam iluzii vinovate
De pe un gând contrafăcut,
În lumea pașilor de lut...

Rondelul stelelor ce mor

În poala stelelor ce mor,
E răsăritul o scânteie,
La margine de curcubeie,
Unde apusurile dor.

Tristețea-ncalecă pe nor,
Nemărginirea stă sub cheie;
În poala stelelor ce mor,
E răsăritul o scânteie.

Din fantomaticul decor,
Desprinse-s ludice crâmpie,
În rătăcirea lor de zmeie,
Ce izbăvirea nu o vor.
În poala stelelor ce mor...

orașul tăcerii

(tatălui meu, in memoriam)

locuitorii își odihnesc insomniile
sub lespezi strivite/mușcate de timp
în garsoniere fără geamuri
claustrofobia nu (mai) e o problemă
la căpătâi plopi muți de așteptare
sosiri fără număr
cruci rânjesc ostentativ
istovite de veghe
străjeri ai lumii de apoi
cu armuri invizibile
poartă pe umeri prăpastia dintre lumi
aici și dincolo
despărțite de o pojghiță
mustind a veșnicie sau a nimic

cu bolovani pe suflet
pătrund în orașul tăcerii
liniștea îmi zgârie timpanele
întăirea (par)e un sacrilegiu
cu dorul crestat în carne
pășesc persuasiv

pe poteca amintirii
a crescut iarba

Sub scânteierea florii de gutui

Sub scânteierea florii de gutui,
Am decupat simțirile de ceară,
Ce mi-au lăsat nervurile să doară,
În desfrunziri cu gustul amărui.

Și domolind silabe-n călimară,
Am cutezat, în vise albăstrui,
Să îmi agăț iubirile în cui,
Ca pe-o ebôșă palidă, neclară.

Când degustăm himerele în doi,
Precum o pâine coaptă-ncet pe vatră,
Sau înotăm prin lanuri de trifoi,

Sărind pe nenoroc, din piatră-n piatră,
Ne aruncăm în patimă mai goi
Decât un strop de ploaie în polatră...

*Carmen T.
Grigore*



scenariu pentru neuitare

am demontat distanța
în amintiri picturale
vitrailu peste zâmbetul tău mirific
contemplat de o siluetă
pe care nimeni
nu o mai recunoaște

cine este aceasta
și de unde îți cumpără anii?

ca un șoim ea pândește
înserarea
să înhațe
șarpele casei
încolăcit între vârste

strigător la cer

urcăm și coborâm
pe trepte de oglindă
vârstele noastre sunt
vitrailii caleidoscopice
care se închid și deschid
în fel și chip

uneori nu știm
dacă am experimentat
o fericire răvășită
sau doar am învățat
cum să risipim dorul
pe timp de noapte

și asta e o dilemă
pe care o merităm
un fel de adaos incitant
la ziua de mâine

niciodată târziu

mă înclin cu recunoștință
orelor răbdătoare
ochii tăi
îmi surâd anagramat
ești sau nu ești
cel întârziat în oglindă?
te ating
și deodată
glasul tău se revarsă
în faguri
cristalizând secunde
pregătite să te primească
sub cununa de vâsc

îndemn

te rog
nu îți pierde
cuvintele,
nu face risipă
de provocări
subliminale;
hai,
vino mai aproape
să te minunezi
cum poemul acesta
tace știutor
ca un mugure

scrisoare aproapelui

din numele tău
iese soarele
semn al tăcerii
devenit pe neașteptate
generos cu vibrații
dezlănțuirea ochilor
niciodată sătui
risipește sângele
mult deasupra albastrului
peste dulcele fruct
al mărturisirii
depărtările se micșorează
rămân două artere
aparent paralele
ca două atingeri
de glezne

Codruț Radi



Scobite pe rând

M-ați spart în coaja mea de om
să nu trec vârstei pe-ndelete
durerilor prin alt sindrom
când rănila mă dor prea-ncete,

Dispers la ultimul atom
cândva și el vieții-n perete
m-alătur umbrei până vom
răbda-ntunericul de sete,

Scriind mereu ca ultim tom
cel condamnat la căi ascete
pe-ntinsul extirpat monom
al cicatricei dintre spete.

Firește-ne

E vremea când păcatelor m-adun
pe seama celor niscai gânditori
ce s-au grăbit trezirii în ajun
din noaptea vinovată de palori,

E vremea când pedepsele se pun
în cărca celor singuri muritori
ce s-au ales destinului comun
dintre atâția martori viitori,

E vremea când greșelii mă supun
crezând că sunt iertat de două ori
oricâte uit asemeni să vă spun
vedenii amânate până mori.

Uvertură

La-nceput n-a fost cuvântul
înfierat ca cel de-acum
și nici omul precum sfântul
care l-a pierdut pe drum,

La-nceput n-a fost pământul
golul ceții – sieși fum
dezrobind focul și vântul
să-l prefacă până-n scrum,

La-nceput n-a fost înfrântul
cel ales erou postum
poet frate cu descântul
înainte de sugrum.

Semne de fluctuație

Monotonia n-are parte de culoare
neliniștile înăuntru sunt doar gri
de-o amorțeață resimțind cât doare
că spectrul mi se poate înnegri,

Răspântiei spre haos n-am cărare
deopotrivă cad de parcă m-aș opri
pe altă treaptă morții-n așteptare
până ce ura s-ar mai înăspri,

Indiferent uitării că-s nestare
ce colțuri pentru strâns aș mai nutri
când timpurile-n sine n-au răbdare
să crească înainte de-a-mpietri.

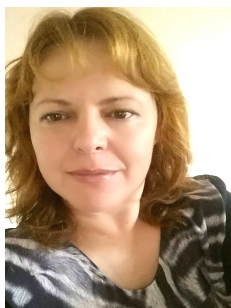
Așadar neprielnice

Cuvintele au început să tacă
asemeni confundă-ntr-o poveste
cu alchimiști tocind în piatră seacă
poetii când ne spun ce nu mai este,

Nici timpul nu mai știe cum să treacă
din an în an fără să dea de veste
în dreptu-i ceas bătându-ne o toacă
singurătății dintre văi agreste,

Doar umbrelor ce pot să se prefacă
în locul meu că au ajuns pe creste
primejdii nimănu precum de pleacă
un tot mai rar visează-și zborul peste.

Maria Ieva



Visând

Se face prea târziu în depărtare,
Cuvintele din matcă au ieșit,
Le-am construit în piept o închisoare,
Dar lacrimile iar le-au înroșit.

Mă tot privesc de-o vreme în oglindă,
Mi-a înflorit în păr un curcubeu
Și ochii mei încercă să cuprindă,
Cărarea dreaptă către Dumnezeu.

Imaginile toate-s răsturnate,
Triunghiurile au plecat din cerc
Și cerul parcă e adus de spate,
Visând la cochilia unui melc.

Oricâte taine ar avea izvorul,
Fântânile din pietre sunt zidite
Și-n miezul lor se scrie viitorul,
Cu lacrima tăcerii infinite.

Cea de-a doua tăcere

Din cerc în cerc triumphiuri se desfac,
Iar apele nu mai încap pe jgheaburi,
Se poate-ntoarce viața-n vârful de ac
Și stelele se pot topi în aburi.

Din neguri străveziul se desprinde
Un fulger nou devine albastriu,
Sub pleoapa mea lumina se aprinde,
Eu în tăcere mă întorc să-ți scriu.

Nu mai înșir cuvinte la-ntâmplare,
Mi-e rugul răsucit pe după mâini
Pe lacrimi coborâte, stropi de soare,
În aburul din miezul unei pâini.

De vrei să mă privești de-aproape,
Cum soarele supușii și-i privește,
Ascunde-mă în golul dintre ape,
Să-ți fiu tăcerea care izbăvește.

Poarta

E tot mai mare cercul de lumină,
Pe margini e tivit cu foc albastru,
Iar în biserici îngerii se-nchină,
Punând pe taler ultimul piastru.

Luntrașii vin de dincolo de zare,
Se-aud cântând în grai nepământesc,
Căci luntrile au început să zboare
Și vâslele în zare se topesc.

În urma lor culorile sunt pale,
Dar le aduni în cercul curcubeu
Și visele tresar între petale,
Ca veșnicia într-un ochi de zeu.

Îți regăsești oglinda la intrare,
Imaginea îți pare răsturnată,
Dar cum mirarea-i clipă trecătoare,
Te reîntorci să mai privești o dată.

De dincolo

E prea departe mâna mea acum,
Deși o văd ea nu-mi mai aparține,
Cum flacăra n-o regăsesc în fum,
Nici grâul nu-l mai regăsesc în pâine.

Contururile simt cum se topesc,
Culorile din formă se destramă,
Aud în mine glasul îngeresc,
Ca un ecou de dincolo de vamă.

Lumina albastruie mă-nfășoară
Și mâinile nu mi le pot privi,
Mi-e sufletul ușor ca o vioară,
De parcă-n zorii-n mine s-ar ivi.

Și tot ce scriu e ca o rugăciune,
Cuvintele de dincolo mă cheamă,
Oricât aș vrea nu mă mai pot opune,
Să nu mă pierd în altă hologramă.

Elena Mirca



Poveste de dragoste

era o zi frumoasă
clădirea își trase pălăria
într-un timp cardinal
iar din unghiul tău
se lărgea zâmbetul
umbrind îndrăzneala
chiar sub poarta de fier
era o zi frumoasă
îmi număram pașii
din inima scrisă în teamă
zările se-nchiseră în mine
sclipind în ochi
primul sărut
era o zi frumoasă
genunchii mei în dans cu zurgălăi
sufletul era un tril de ciocârlie
iar noi trăiam veșnicia
în geometria sorții
când sămânța iubirii
rodea în bulbi roșii

tu șoptești

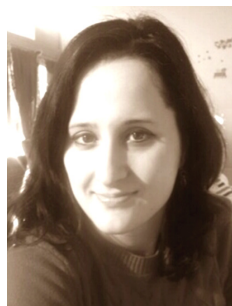
era o zi frumoasă
la urechea adierilor
păduri aplecate la aburul serii
într-o lume cu ghergef de noapte
la fereastra albastrului
picura lumina
cerului
era o zi
da era o zi
între doinele mele

visurile tale
năluciri de carne și lut
răsărea lumina
pe mugurii sânilor
înfloreau gutuiul
sub umbra lunii
în delta nebună
în viața amară
sub nirii de aur
în vară sau iarnă
în sud sau spre nord
în iad sau în rai
pe vinul rodirii
pe gura tăriei
pe floarea simțirii
era o zi
nu
tu șoptești
era o noapte
cu sclipiri
ce trăda adâncurile
ispita cânta tulburarea
tu erai altarul
eu jertfa
de dragul iubirii
era poate în zori
sau la asfințit
veșnicia își puneă sandalele
în curcubeu
prin timp sau fără timp
pe ale tale pleoape
licărea paradisul
într-un bob de rouă
era o zi frumoasă

replică

și poate aș fi o lebădă sătulă de alb
poate aș fi apa la picioarele munților tăi
poate aș fi sunetul glonțului ce îți cântă moartea
înetată de sânge
tentată să urc, da, să urc când mă chemi
aș dezăpezi piscul ce ți-ar aduce pieirea
râscolind ce era limpede
iar farul ăla, nu-l stinge blestematul,
proiecția valurilor mă duce în întunecimea
binelui
pentru ca la capăt să strălucesc în tine!
mai șoptește-mi de dragoste...

Mihaela Roxana Boboc



Lumea din vârful pensulei

se face liniște în jur
scriu de parcă ești lângă mine
și singura lumină e în ochii sfinților
îmbrăcând pereții goi ai bisericii
ești aici și pot să vorbesc despre lumea din vârful pensulei
așa cum o plâng, izbucnind din iubire
neamestecată cu lut
mi-a fost dor
și te-am strigat de pe cruce
ochii mei spre pacea de azur
spre corăbiile alunecând molcom pe luciul apei
din loc în loc undițele prinse în alge și pâinea momind viața din adâncuri
se face liniște în pașii liturgici
crucea se odihnește în crizantemele unui septembrie fragil
cobor treptele și chipul tău se imprimă
prin frunze, castane își desfac cochilia țepoasă
copiii le poartă în mâini zâmbind a toamnă.
Scriu de parcă sunt umbra
pe care pământul n-o încape și rămân prinsă în sforile nevăzute ale poeziei
sărind de pe un picior pe altul.
Un pește a sărit deasupra undiței
cu solzii strălucind victorios în soare
înainte să intre din nou în profunzimea apei
pălăria pescarului se clatină odată cu așteptarea din zori.
Pictorul de pe malul celălalt își strânge culorile râzând
odată cu azurul de pe pânză.

A venit vremea

Sunt copilul care are nevoie de o îmbrățișare.
Tată, a venit vremea să scuturi ploile
peste pământul arid al suferinței.
Ții minte potopul din senin al verii
și noi pe mijlocul străzii Progresului din Vălenii de Munte
înotam în fericire pentru că fericirea se simte desculță
palpându-i gleznelor fragile
odată cu trecerea
cu moartea pe moarte călcând.

Tată, iubesc un cer întors în mine
și el mă iubește prin oglinda neadormită a apelor reci
adăpând gura negrițelor șoaapte.
Spune-i să aștepte înserarea cu pleoapele-i sărutate de vânt
Să-mi sărute ochii cum odată tu,
împrăștiind culori în loc de tină,
am văzut femeia îngenunchind la picioarele altarului
și am plâns.

Mariana Grigore



1. Te simt între trăiri, te trăiesc între iubiri, te iubesc între dragostea mea și iubirea ta, te ating între pale de vânt ca apoi să te adun amnar dintr-o piatră de hotar...

Te dezbrac de mine ca să mă îmbrac cu tine, te veghez insomnie ca să mă trezesc în tine, vie... te zbor în aripa ce mă împinge de la spatele cerului, către fața luminii care te privește prin irișii fără culoare dar pictați în soare... Te desenez fără contur ca să te conturez în aducere-aminte printre cuvinte, și să pășesc în urma din fața pasului tău când o sa-ți fiu muzică în albul din ecou...

Te adulmec printre miresme de infinit, ca să miros a tine, înger ce vine să mă petreacă peste timpul din mine care a curs în derâdere fără tine...

Te aștern covor de cer sub pasul ce mă poartă înainte de facerea lumii, și așteaptă să calc cu urma de închinare pe crucea ta de iluzii deziluzionate de ferecarea într-o colivie pe care nici timpul nu o mai știe...

Te simt, te îmbrac cu mine când mă dezbrac de tine, te adulmec, te aștern, te parcurg în etern... te pictez, te desenez sau crochiiu te conturez... te privesc sau orbecăind prin imagini mă autoeclipsez... te chem, te alung, te conjur sau, mai plâng... Toate într-un cuvânt... ești iubire, deci, ești ubicuu în mine.

2. Aud o șoaptă tânguță printre liniile unui portativ înnodat pe fiecare paralelă de alb, cu note sparte în smoala inocentă a unei melodii fără cheie la intrare sau sol în pasul înțepenit în căutare...

Îmi răsună în stridența tăcerii, zgomotul asurzitor al necuvintelor care bat cu putere în timpanul unei tobe cu ritm de ecou în sufletul meu...

Pereții percuției în care liniștea stă speriată într-un colț de orchestră fără dirijor dar cu o baghetă care despică aerul ce în plumb se ridică, s-au spart de furia care urlă în neputința unui azil cu nebuni ce și-au legat mânecile murdare de alb, de pata de culoare numită peiorativ, soare...

Zborul unui cuib deasupra unor cucii rătăciți prin văzduhuri lăsate în paragina neculegerii de albastru, și-a împreunat aripile pe pieptul unei renașteri ce-a trecut pe sub o arcadă de infinit...

Și-acum, ne cântă la vioară un Paganini ce-a uitat arcușul pe o treaptă lângă o vioară spartă, în care-o notă plânge în ochiul ce mai râde, chemând un DO de sus în solul ce-a apus în sinergia de-nălțare din lumea asta mult prea mare...

Mă ridic pe vârful degetelor unei dune prăbușită în nisipul uscat pe țărmul unui păcat... și văd țipătul pescărușilor în zborul cocorilor... palpez cu podul palmei călcată de talpa unui spin, gândul care doare, orbecăind haotic prin derâderi de zbor, aruncate pe un țărm de negură... e nor?...

Și cânt... în pustiul pustiit de atâta timp, că nici timpul nu mai are răbdare să stea încremenit în așteptare..

Și iarăși cânt... în lira lui Orfeu, să-aud ecoul glasului în infinit... e vocea sufletului tău.

Mihai Stan



Un atlet al lecturii sau ultimul dandy (1)

Uneori liniile conturate de compasul Marelui Arhitect au stupefiante intersecții care mai-mai că te conving că Cineva le-a trasat voit astfel, probabilitatea ca acestea să se fi combinat aleatoriu devine cel puțin egală cu aceea ca piesele metalice dintr-un depozit de fier vechi să se îngemăneze singure într-un fel de puzzle închipuind un elicopter.

Sunt întâmplări în viața insului care-l convertesc, fiindcă explicațiile de bun simț devin aproape imposibile într-o interpretare realistă, iar tentația de a le pune pe seama Destinului e adesea irezistibilă. Astfel am fost eu tentat să nu pun doar pe seama hazardului întâlnirea peste ani cu urmașii direcți celor doi profesori de la Liceul „Dr. Angelescu” din Găești care-l instruiseră pe – imitând, preluând un termen întâlnit doar la Barbu Cioculescu – „paternelul” meu. Mai cred că prietenia cu Barbu Cioculescu și Ileana Iordache-Streinu, al cărei rod sunt peste zece volume apărute la Bibliotheca, face parte din acele momente mirabile, unice, adesea irepetabile, în existența fiecăruia dintre noi.

La un simpozion național „Vladimir Streinu” (la Găești, de mai mulți ani, este evocată personalitatea lui «Făt-Frumos-din-Teiu»), ilustru critic, patron al Colegiului Național care-i poartă numele, prin comunicări științifice, un concurs național de literatură și, de vreo cinci ani încoace, prin lansarea unei cărți, o reeditare din opera lui Vladimir Streinu, înlesnită de gestul fiicei sale, Ileana Iordache-Streinu, care oferă gratuit copyright-ul Editurii Bibliotheca (am evocat câteva astfel de etape ale unui veritabil lanț al cauzalităților). Este momentul să amintesc că Simpozionul, sprijinit financiar destul de punguit de primarul orașului Găești, este organizat de Colegiul Național „Vladimir Streinu”, de Societatea Scriitorilor Târgovișteni și de Editura Bibliotheca, și că la acesta participă, pe lângă profesorii colegiului, elevii și profesorii concurenți la secțiunea eseu, și foști absolvenți ai acestei școli de tradiție, printre aceștia numărându-mă.

Iată, succint, câteva piese ale puzzle-ului de care aminteam. În perioada 1964-1965, m-am bucurat de șansa unică de a-l avea – repetând experiența tatălui meu – profesor (la Institutul Pedagogic din Pitești) la cursul de istoria literaturii române vechi, dar și la seminar, pe Șerban Cioculescu, pe atunci de curând reintegrat în învățământul superior, un dascăl uimitor prin erudiție dar și printr-un nebănuit talent pedagogic. Tatăl meu, deținut politic prin închisorile comuniste, eliberat după șapte ani de la Canal, aflând că Șerban Cioculescu este profesorul meu, îmi povestea că în 1932-1933 la Liceul „Dr. C. Angelescu” îi avusese și el profesori pe Șerban Cioculescu și pe Vladimir Streinu (Nicolae Iordache) și că, pe lângă talentul didactic aveau și darul de a-și apropia liceenii. Prietenia mea cu Barbu Cioculescu a închis parcă peste timp cercul proiectat parcă de Marele Arhitect. Întâlnit la o ediție a „Moștenirii Văcăreștilor”, B. Cioculescu acceptă să devină colaborator permanent al „Literelor” (cu câteva luni după Alexandru George). Astfel, senior editor și membru fondator al Societății Scriitorilor Târgovișteni, Barbu Cioculescu devine o figură de înălțime a culturii scrise târgoviștene. Când i-am propus ca titlu al rubricii „Breviar” (același ca al lui Șerban Cioculescu în

„România literară”) a acceptat. Desele întâlniri, discuțiile, amintirile comune, colaborarea lunară la „Litere”, aduc firesc și pe aceea cu Editura Bibliotheca, unde îi apar rând pe rând volumele: „Mateiu I. Caragiale. Receptarea operei” (2004), „De la Mateiu... citire” (2005), „Istoria literaturii române moderne. Începuturile literaturii artistice”, prefată și îngrijire a părții datorate criticului și istoricului literar Șerban Cioculescu din volumul I al „Istoriei literaturii române” de Tudor Vianu, Șerban Cioculescu, Vladimir Streinu (2006), „Zădărnicii. Prin vuietul vremii” (2007), „Amintirile unui uituc. Exerciții de memorialistică” (2012). În 2014 a apărut la Bibliotheca ediția a II-a revăzută și augmentată – mai bine de 150 de pagini apărute înfoleton lunar în revista „Litere” la care Barbu Cioculescu este senior editor (de fapt, știind din experiență că, tipărite la distanță în timp, rareori volumul I și cel de al doilea se strâng laolaltă, am adăugat proiectatul volum al doilea, rezultând un op masiv lansat la Târgul de Carte Gaudeamus și la librăria bucureșteană „Mihail Sadoveanu”), „Amintirile unui uituc” fiind considerată de critica onestă printre cărțile anului 2014.

Celor șase cărți semnate de Barbu Cioculescu și apărute la Editura Bibliotheca li se pot adăuga alte câteva volume la care Barbu Cioculescu a scris studii introductive sau prefețe: Vladimir Streinu – „Radiografii politice” (2013), Vladimir Streinu – „Studii și articole despre Mihai Eminescu” (2014).

Prima carte apărută la Editura Bibliotheca, ediția „Mateiu I. Caragiale. Receptarea operei” (2004), poate fi considerată „finală”, fiindcă încorporează o permanentă preocupare a lui Barbu Cioculescu pentru opera mamei sale (unii critici au văzut în această aplecare spre descifrarea scrierilor autorului „Pajerelor” și al „Crailor” o polemică subtilă cu „paternelul” plasându-se cronologic spre finalul seriei scrierilor sale: Ioan Luca Caragiale, „Jocul oglinzilor” (București, Editura Minerva, 1972); Mateiu I. Caragiale, „Opere” (București, Fundația Culturală Română, 1994); Mateiu I. Caragiale, „Opere” (București, Editura Național, 2001); Mateiu I. Caragiale, „Opere” (București, Editura Academiei Române, 2001).

Cartea apărută la Editura Bibliotheca, rod al patru decenii de preocupări vizând cuprinderea personalității și operei într-o interpretare ce a ținut seama de ediția din 1936 a lui Perpessicius, dar și de lungul și compactul șir de exegeți, fără a lăsa prea mult loc polemicilor rezolvate tranșant, poate fi considerată unică, fiindcă, așa cum mărturisea autorul, „anexa” aduce la îndemâna lectorului pagini greu de găsit dacă nu imposibil de aflat. Excelentele primele trei capitole („Pajere”, „Remember”, „Craii de Curtea-Veche”) prin informație și prin prelucrarea originală a acestora.

Editarea cărții mi-a prilejuit numeroase colocvii cu autorul, de la care am învățat, într-o vreme când gramatica, ortografia, acuratețea topicii, urbanismul argumentării, onestitatea polemicii nu mai sunt cultivate precum odinioară, cum trebuie să fie adevăratul editor nutrit la tradițiile interbelice ale îndeletnicirilor sale.

Despre volum însuși autorul mărturisește: „Orice dispută în jurul operei – dacă nu și a vieții – marelui Mateiu trebuie să țină seama în concluziile ei, de variabilele receptării scrisului său, de-a lungul unor trecute decenii, către cele mai apropiate țărături ale prezentului. A fost ceea ce am râvnit a întreprinde în această carte, spre a nu irosi un fișier la a cărui alcătuire de asemenea am lucrat decenii cu multe satisfacții, nu mai puțin cu necontenita bănuială că, poate, documente, date, opinii se află ascunse în locuri încă necercetate. Ceea ce conferă cititorului dreptul său de a-și spune cuvântul.”

„Zădărnicii prin vuietul vremii” (2007), carte dedicată Simonei Cioculescu, soției, care i-a înlesnit timpul dedicat citit-scrisului, care, la un „Atlet al lecturii”, se consumă din belșug, se deschide – semn al umorului de înaltă clasă combinat cu calamburul – cu o „Pe față” în care propoziția în forma ei actuală (nu „pre” de la prefată) apropie sensul de cel al locuțiunii verbale „a da pe față”, adică a destăinui, a spune adevărul-adevărat

Într-un fel de confesiune. Lectorul va afla că Barbu Cioculescu scrie articole la gazetă așa cum alții colecționează timbre, sugestie că volumul de față e un fel de „clasor” reunind articole apărute în „Dreptatea”, „România liberă”, „Cotidianul”, „Vremea dreptei”, „Luceafărul românesc” (Canada), „România literară” și – nu se putea altfel – în „Litere”. Sunt 110 articole, un puzzle tematic (cultură, istorie, literatură, politică, partide, publicații, evocări, personalități, evenimente, aniversări, comemorări, cronici de întâmpinare, sociologie, economie, expoziții, evenimente mondene, politică internațională etc. etc.) care, în final, paradoxal, oferă lectorului o imagine completă și complexă a secolului al XX-lea și a primul deceniu al mileniului III, viziune a intelectualului rasat prezent și nu ca spectator la evenimentele relatate.

Dar cel mai onest e să-l lăsăm pe autor să-și prezinte cartea – un op dens de peste 450 de pagini: „Am început să scriu articole la gazetă în felul în care unii se apucă de strâns timbre poștale, dezlipind în apă caldută, de pe un plic, mărci de o deosebită frumusețe. Mai pe urmă cumpără pachete de câte o mie de bucăți, în majoritate în valoare de un cent – neștampilate. După care se achiziționează un clasor. Timbre dantelate și nedantelate, obișnuite sau jubiliare, de tiraj mare sau confidențial, timbre dreptunghiulare, pătrate, triunghiulare și chiar rombice, salvate, puse la păstrare. Evenimente cu moț, viu colorate, cu lipici, pătrate sau chiar rombice, pe teme aviatice, istorice, comemorative, cu surșarj și cu valoare tot de un cent. Pentru asta trebuia să ai un sufler de colecționar, adică vocație. Alții o vor numi astfel. Eram, după Revoluție, proaspăt pensionar, oftam după odihnă și saț, reflecție și contemplație, ideea de a mă arunca în politică, unde se capătă cele mai bănoase pontu-ri/posturi/beneficii/gheliruri (Ghelir=(arh.) câștig fără muncă, avantaj nelegal, chilipir (cf. DEX) etc. etc.), dar și onoruri, demnități, nu m-a stăpânit nicio clipă. Dar m-au revoltat cele ce se petreceau sub ochii mei, ce zic, ai națiunii, ba chiar ai Europei – vorba lui nenea Iancu. Era inimaginabil, și totuși chiar așa se întâmpla. Am început să scriu.”

O paranteză care cred că aduce pentru „personajul” Barbu Cioculescu – cât de spumoase și inteligente sunt din păcate rarele apariții la televiziune, putând conferența cu erudiție și eleganță pe orice temă – o imagine pe care puțini o cunosc.

Scriind despre „Poezia Acasă. Antologie de poezie contemporană din Basarabia”, semnalând cartea pe care am întocmit-o împreună cu poetul Iulian Filip, Barbu Cioculescu lasă să se vadă înțelegerea pentru poezii despărțiți de țară de brutalitatea istoriei, dar și credința că această nedreptate va fi mai curând sau mai târziu îndreptată. De altfel, la Biblioteca „Târgoviște” din Chișinău – prin implicarea Societății Scriitorilor Târgovișteni – Simona și Barbu Cioculescu au un fond de carte, format din 375 de volume donate în anul 2006, cărți valoroase pentru orice bibliofil.

De numărate ori prezent în salonul casei din Dr. Turnescu nr. 5, casă în care a locuit Șerban Cioculescu – cum informează o plăcuță comemorativă – de fiecare dată am fost impresionat de evocările ce aduceau de-a valma în prezent întâmplări și oameni, o istorie fabuloasă, dar o istorie trăită de Barbu Cioculescu ca martor dar mai ales ca actor direct pe o scenă zbuciumată cuprinzând partea finală de interbelic, detestată epocă așa-zis comunistă și aproape două decenii de „originală” democrație românească.

Captivat, cucerit, fascinat i-am propus să aștearnă pe hârtie aceste „memorii”. Cu ezitări, cu motivări pe care am reușit să le demontez în timpul mai multor întâlniri, Barbu Cioculescu a acceptat. Ca metodă am propus înregistrarea pe reportofon. Încercările au eșuat, Barbu Cioculescu simțindu-se în apele sale numai la mașina de scris și, după ce vederea i-a slăbit, doar scriind cu stiloul. Lună de lună, spre încântarea tuturor, „Amintirile unui uituc” au apărut în „Litere”; puțini știu ce memorie formidabilă are autorul acestora. Editorul, la rândul său, a trăit bucuria de a deveni posesorul „manuscrisului” livrat cu frecvență elvețiană pentru „Litere”.

Emil Stănescu



Nadine Efold sau Protagonistul suprimat

-Salvează tot, Nadine... spuse Autorul, iar persoana angelică din fața monitorului fixă săgeata de pe ecran pe imaginea dischetei din colțul de sus și dădu rapid clic stânga. Textul fu astfel pecetluit după îndelungi cizelări, reveniri și refaceri.

-Și cu asta, basta! Punct final. Mâine predai textul la editură, personal. Omagiile mele, Nadine Efold! Iată că putem spune împreună: Misiune îndeplinită...

Autorul se ridică de pe scaun și se îndreptă la început avântat, dar apoi tot mai greoi, către biroul său din aripa de sud a casei de lângă Grădina Cișmigiu, un adevărat monument al luxului burghez de la 1900 din Centrul orașului.

Nadine Efold răsuflă ușurată și-și zise în gând, deși de astă dată și-ar fi dorit să nu fi fost doar pentru sine ci, dacă ar fi fost cu puțință, pentru întreg universul:

-Nici Șeherezada n-ar fi rezistat chinului de o mie și una de nopți, scriind la calculator o întreagă galaxie de pagini, dacă n-ar fi avut, ca mine, un interes mai mare decât să-mi salvez viața între pereții acestei bătrâne case ce-i seamănă stăpânului pe zi ce trece mai mult, până la totala lor identificare. Am fost împinsă de o nevoie mult mai mare decât simpla angajare pe un post care să-mi asigure nu un loc de muncă sigur ci o poziție cheie pe placa turnantă a literaturii române. Cât despre casa Maestrului, nimic altceva decât o vilă acaparată cameră cu cameră, trei decenii la rând cu o perseverență de eremit...

Salvarea mea a fost în tot acest timp fântâna fără fund tănuită în subsolul acestei construcții despre care au scris și alți autori, și devenită atât de prețioasă grație galeriei subterane deosebit de lesnicioase de sub acea alee a parcului ce mi-a asigurat în clipe deosebit de grele posibilitatea de a mă salva subit din ghearele securității.

În această aventură a răbdării ce ține iată, de-o viață de om, a fost în joc ceva cu mult mai important decât în povestea plină de farmec și ingeniozitate invocată mai sus. Asta însemnând că apariția acestei cărți va implica interesele unui număr foarte mare de oameni, își zise în continuare Nadine Efold, iar prezența mea în aceest travaliu nu este deloc întâmplătoare, ba chiar are un rol pe care nici chiar domnia sa Autorul n-a reușit să-l întrezărească decât parțial, și uneori, ca o părere fără fundament și pe care tu singură ai avut grijă să i-o alungi cât mai departe și cât mai grabnic cu puțință, în măsura posibilităților, pentru a nu suscita realmente vreo suspiciune din partea lui!

Nadine reuși să se desprindă din crisparea momentului de final ce i se insinua încă în minte și reuși să se relaxeze. Evident, bilanțurile erau făcute de ieri, iar încheierea

de conturi de astăzi și de mâine nu mai însemna decât acele mici formalități birocratice care nu-i puteau modifica în niciun fel hotărârea deja luată.

Acum introduse sticul în laptop și copie tot romanul, apoi îl scoase și-l strânse în pumn, ca pe o încărcătură prețioasă. Zâmbi. Se ridică de pe scaun, luă un plic cu sigiliu și introduse sticul în interior alături de hârtia parafată pregătită încă de dimineață. Desfăcu banda semitransparentă a plicului, lipi și își încheie astfel procedura standard, cu bun de tipar din partea Autorului. Procesul-verbal privind predarea încheia și sub acest aspect scriptic munca lor la ultimul roman dintr-o serie ce părea, la un moment dat, nesfârșită.

Se simți brusc obosită, dar un zâmbet plin de mulțumire îi acoperea fața ovală, destinsă, când își strângea lucrurile mărunte de pe birou și le pune în geantă. Scăpase în sfârșit, definitiv și cu fruntea sus dintr-o relație unică sub foarte multe aspecte. Acum era foarte mulțumită pentru că Maestrul reușise să-și încheie planul de-o viață, iar ea fusese mijlocitoarea care cu o subtilitate de geniu condusesse totul după propria inspirație, rotunjindu-i prin acest roman întreaga operă. Și asta chiar printr-o demonstrație de virtuozitate condusă în forță, ca și cum ar fi fost vorba doar de prima și nu de ultima lui zi de lucru în formula actuală, cu ea la pupitru și el la creație.

În toți acești ani, avuseseră multe de îndurat pe calea anevoioasă a incertitudinii scriiturii. Greul îl suportase în primul rând el care se războise cu întreaga lume românească comunistă, dar și ea care, aparent exterioară procesului de elaborare, avusese totuși multe momente complicate în care trecuse prin adevărate crize, așa încât stătuse pe tușă luni de-a rândul, dar își apăruse, în pofida slăbiciunilor aparente, cu multă tenacitate ființa și își îndeplinisese cu brio misiunea. Fusese rechemată cu mari insistențe la lucru și, în final, acum putea duce manuscrisul la editură pentru publicare.

Autorul nu observase nici la acea ultimă corectură cele câteva inserții pe care ea le disimulase cu abilitate de profesionistă în paginile cele mai dense ale romanului, așa încât rămânea ca foarte probabilă varianta ca mulți dintre cunoscători să nici nu știe, la final, cine este Autorul cu adevărat, în integritate, (nu?!), câtă vreme misiunea sa tocmai aceasta fusese de la bun început, să-l facă să scrie ceea ce dorea ea...

De la prima apariție în preajma Autorului, Nadine Efold fusese concretizarea unei idei disimulate, ce aparținuse chiar spiritului ei tutelar în cadrul evenimentului din Rotonda Scriitorilor din Cișmigiu, în urmă cu mai bine de 35 de ani. Adevărul acesta va trebui să iasă la lumină într-o bună zi, chiar dacă faptul se va petrece și peste o sută de ani, dar chiar și atunci cusătura tot se va vedea. În privința aceasta Nadine fusese absolut sigură încă de la început. Știința ei era prea vastă în această privință ca să nu-i iasă.

Dar, deocamdată, odiseea va putea să continue nestânjenită și prin alte, multe alte volume ce vor fi scrise între timp în literatura română. Ea știa că va acționa conform științei sale subtile, și cu siguranță că-și va împlini destinul într-o multitudine de alte variante. Practic infinite putem zice, câtă vreme există o singură ființă ce poartă acest nume în univers: Nadine Efold, iar perspectiva ei va rămâne permanent deschisă prin acest început plin de surprize și dezvăluiri. Aceste aserțiuni, și altele vor fi clarificate, evident, pe parcurs.

Nadine Efold deschise ușa biroului și se îndreptă spre încăperea de la capătul coridorului. Aprinse lumina și apoi se văzu intrând în spațiul băii brusc multiplicată în oglinzile nesfârșite, desfășurate pe ambii pereți laterali, o adevărată extravaganță asupra căreia reușise cu greu să-l convingă pe Maestru încă din anii de început. Se aplecă deasupra chiuvetei și își luă o doză de săpun lichid apăsând ușor bușonul recipientului fixat pe perete, cu podul palmei și dădu drumul apei să curgă cu jet. După ce își udă palmele, își masă bine degetele relaxându-le și se privi în oglinzi:

-Un X = 0, pur sânge! Un foton! asta sunt... Pur și simplu, un Nimeni!

Cuvintele ei abia șoptite păreau că reverberează în tot universul prin oglinzile din față și din spatele ei... Surâse cu satisfacție privindu-se vorbind către oglinda uriașă din față ce-i reflecta figura cu o impasibilitate aproape bizară în raport cu importanța momentului pe care îl traversa. Nadine părea că se revarsă pe căile timpului simultan înainte și înapoi, într-un viitor cu mult mai îndepărtat și în trecutul relativ apropiat, cel al comunismului românesc. Zâmbea cu o încredere de expertă ce și-a dus la bun sfârșit doar o mică parte dintr-un plan uriaș.

- Doar un cuvânt sau, mai exact, un cuvânt bifrons (da, cu mult mai bine!) e tot ce mă ține aici, își zise și își fixă privirile ținută în propriile pupile alcătuite simptomatic, parcă din două tuburi infinite de întunerice. Păru că se scufundă printre ele într-un univers de departe, străin galaxiei noastre devenită dintr-odată nesigură de ființa ei tot mai greu de deslușit, după care fu nevoită să se întoarcă la realitate și să continue în gând:

- Ți-ai fi închipuit Nadine Efold, că vei ajunge într-o asemenea zi să fii bomboana lingvistică ce-i va atrage în jurul ei pe toți chibiții literari destoinici, amestecându-le imaginația cu numele tău seducător, plasat deasupra unui imperiu bizar, alcătuit din doar două cuvinte, ca două cărămizi aparent mici pentru oameni, dar mari pentru întreaga umanitate?!

Zâmbi apoi ușor, la gândul că parafrazându-l pe Neil Armstrong se plasa într-o relație neașteptată și chiar dorită, cu întregul Cosmos plin de certitudini și de nebuloase.

- Chiar așa ar fi de dorit să mă închipuiți, voi prieteni de astăzi, voi neștiuții și ignorații de către mulți dintre infatuați ce se cred stăpânitori adevărați într-ale literaturii, dar și voi, generații de copii ai viitorului. Și, totodată, dacă e s-o luăm după anumite considerente personale, închipuiți-vă punând la treabă mentalul vostru evoluat, vedeți-mă ca pe o ființă discretă, aparent cu totul neatractivă, chiar antipatică, ori de-a dreptul odioasă uneori, un foton negru, un gândac kafkian, o materie invizibilă, dar care le dirijează pe toate de aici, de lângă grădina Cișmigiului, oriunde în tot Bucureștiul, cu o forță uriașă. Cam asta sunt, și, că sunt așa, chiar n-am nicio vină... Doar aceea că trebuie să exist printre voi și mai ales prin voi, prin câțiva anonimi inițiați, sortiți însă unor misiuni grele și lipsite de orice satisfacții umane, dar capabili să biruie toate butaforiile șubrede ale vechiilor ideologii! Da, asta e ! N-avem ce face! Suntem condamnați să prăvălim în prăpastie stâncile sisifice ale trecutului pentru a elibera lumile de coșmarul inconștientului și a putea privi cu seninătate la zorii zilei de mâine...

În timp ce-și ștergea mâinile, Nadine simți o ușoară amețeală, și se surprinse din nou puțin crispată, așa că se scutură ca de o umbră de nevralgia ce-i da târcoale. În spațiul neuronice al ființei sale se produceau adeseori bruște reasezări, dar de scurtă durată, apoi când se simți eliberată de acea povară se privi ceva mai liniștită în marea inertă a oglinzilor ce-i reproduceau cu fidelitate ochii negri ca niște radare în noapte ce supravegheau totul în jur, ca o rațiune independentă, străină sieși, așa că își zise, revenind cu picioarele pe pământ, cu promptitudine:

- Mă bucură să văd că încă mai poți arăta așa într-o oglindă plană, suflete! Cu suvița asta de păr negru atârând asimetric pe partea stângă, ascuțită la vârf ca virgulele gemene yin-yang... și-mi vine chiar să râd de acest portret datorat Autorului, inclusiv de liniile sprâncenelor pensate așeaa, înainte de întâlnirea din Cișmigiu. Chiar mă amuză cum stau așa arcuite violent în jos, de parcă ar fi două paranteze rotunde căzute în dizgrație. Amândouă aceste lucruri îmi dezvăluie puțin din ființa interioară și-mi organizează fața, străjuind protector deasupra ochilor de parcă ar fi vorba de acea zeiță egipteană Tefnut, ca un pod multiplu, răsfrânt simetric, învăluind hașura de rimel a pleoapelor și

a genelor artificiale atât de lungi, parcă exagerat de lungi cu care am fost rostuită pe lumea asta. Ei, dar tot setul de subtilități înșirat aici nu ar face doi bani dacă n-ar reuși să creeze cadrul de desfășurare pentru măgelele jucăușe ale irișilor negri, ce pot pătrunde ca un laser până-n șira spinării oricărei persoane ce-mi trece prin față, ca un sfredel cu cap vidia, antrenând ceva din întunericul viu și greu, de dincolo de lume, pentru a-mi putea duce la îndeplinire scopurile de aici, din casa Autorului.

Nadine Efold se întoarce în birou și își îmbracă geaca de piele, cu nasturi, țințe și fermoare argintii peste puloverul cu guler bogat, de un verde aprins, ce-i pune în evidență bustul și o făcea să se simtă așa de mândră de silueta sa. Își înlocui ochelarii de lucru cu cei de stradă, cu lentilele lor ogindă - fumurii, care-i acopereau aproape o treime din față, apoi își puse șapca cu cozoroc trasă ostentativ peste frunte și se îndreptă către biroul Autorului.

Bătu de trei ori și așteptă să-i audă vocea.

- Da, Nadine, intră, te rog.

- Gata Felix, am stins totul la mine, așa că acum nu mai am nimic de făcut. Măine voi trece pe la editură să predau sticla, cu bunul de tipar, cu tot. Când voi fi gata am să te sun. Sper ca lucrurile să se încheie cu bine. Voi veni apoi să-mi iau ultimele jucării și vom mai putea sta de vorbă și înainte de a pleca. Ști cum e, mai trebuie să trec odată pe acasă, să-mi iau bagajele și apoi să mut totul la noul loc de muncă... Da!

- Câtă detașare și ce concizie exemplară, fără efuziuni nepotrivite, Nadolda dragă! Dar ia loc, te rog, în fotoliu, zise Autorul și-i indică teatral, cu ambele mâini fotoliile dispuse de o parte și de alta a măsuței joase din fața biroului său. În tot acest timp privi cu bucurie nedisimulată silueta tinerească a paradoxalei sale secretare care în ciuda îndelungatei perioade în care fusese alături de el nu-și arăta vârsta absolut deloc, ba știa bine ar că putea stârni invidia multora dintre studentele de la Litere, a cercetătoarelor sau a scriitoarelor tinere cu care se întâlneau permanent, în sezoane, la congrese sau la marile târguri de carte.

- Ca întotdeauna vie și exemplară în tot ce faci; ai rămas neschimbată, Nadine! De parcă ai fi descoperit elixirul tinereții din basmele noastre vechi și atât de frumoase...

Știi ce vreau să-ți mai spun? M-am tot gândit și eu: unde și mai ales când au zburat acești ani, pentru că eu nu realizez scurgerea timpului, de parcă acel început al nostru a fost, pur și simplu, nu mai departe de ieri... Încă nu reușesc să înțeleg ceea ce e de domeniul evidenței, anume că, iată, aici ne încheiem colaborarea!

Dar toate acestea, cortina, vreau să spun, o tragem numai și numai la rugămintea ta, dragă Nadolda. Nu uita asta și vreau să adaug că, bietul de mine sunt evident nevoit să îți respect opțiunea. Asta, poate și pentru că pe lumea asta toate au un început și-un sfârșit. Dar dacă ar fi fost după mine n-aș fi semnat actul tău de transfer și numai faptul că tu o dorești atât de mult m-a făcut să-mi calc pe inimă și să spun da... Formal, evident, pentru că sufletește n-aș fi făcut-o pentru niciun alt motiv. Dar dacă acum chiar a sosit momentul, și e obligatoriu, desigur, va trebui să ne despărțim și noi. Nu mai pot face nimic altceva decât să mă resemnez, asta e!

Ei, dar cum încă nu am ajuns chiar acolo, și dacă acea zi va fi mâine, pe mine mă bucură și faptul că acea zi va fi abia mâine și nu e azi...

În tot acest timp Nadine Efold se făcuse mică într-un colț al fotoliului și era numai zâmbet. Și, fiind de fapt o maestră a disimulării lăsă impresia că ceva reușise să-i umezească ușor ochișorii ei cu irișii negri, sfredelitori, așa că se fâstâci un moment, deși nu ar fi vrut să se vadă în afară. Însă acest lucru nu-i scăpă lui Felix care se ridică

de pe scaun și dând ocol biroului se apropie de eroina lui și-i spuse:

- Îți mulțumesc, dragă Nadolda și te aștept mâine, pe la prânz pentru ultima noastră zi de lucru. Tot mâine vei primi și onorariul convenit la finalizarea proiectului. E o sumă frumoasă, dar pe care ți-o meriți din plin.

La rândul ei, Nadine Efold se ridică de pe scaun și, privind nu către Maestru ci spre propriile ei mâini, părând preocupată de o imagine din oglinzile palide ale ochelarilor pe care îi întorsese pe toate părțile, în realitate rezervându-și un time-out discret pentru a disimula lichidul glandelor lacrimale, lubrificându-și globii oculari cu repeziciune și când își dădu seama că era stăpână pe situație, ridică fruntea cu un zâmbet larg pe chip și îl privi pe Autor fix în ochi:

- Dragă Maestre, dumneavoastră știți că pentru mine veți rămâne pentru totdeauna Autorul prin excelență, cel cu A mare, și cel mai important romancier al zilelor noastre ca și principalul artizan al implicării vieții mele în mediile literare românești. Și mai cred că aventura alături de dumneavoastră abia de acum încolo va începe cu adevărat, odată cu publicarea acestui roman, când totul va fi dezlegat și împlinit, poate și în favoarea noastră, adică și a mea, dacă-mi permiteți această enormitate... Pentru că, evident, pe undeva, în chip minor și disimulat, am participat și eu cu câte ceva, alături de dumneavoastră, la întregirea operei, ca un suporter devotat. Cu toate bunele și relele (sau mai puțin bunele, cum se spune acum, mai nou, și pe sticlă), fie ele inerente și chiar intrinseci!

- Nici că se putea spune ceva mai adevărat, dragă Nadolda. Vino să te îmbrățișez!

Și Autorul se apropie de ea teatral și o cuprinse pe după umeri lipindu-și preț de câteva clipe obraji de obraji ei și continuă...

- Îmi vei lipsi... spuse el cu afecțiune sinceră, iar în final se retrase un pas, reținându-i însă mâinile în palmele sale.

Nu putea exagera nici acum pentru că știa prea bine cât de fermă fusese ea în ce privește acea mică distanță ultimă, pe care o păstrase cu o putere stranie între ei și care-i impusese totdeauna acel respect fundamental ce se făcea simțit și acum, de parcă ar fi fost vorba de o ființă alcătuită mai degrabă din oțel, fibră optică și cuvinte decât din carne și oase.

- Cu aceste mâini de aur mi-ai salvat gândurile și sufletul. Dacă prin ele vor putea fi salvate și cele câteva din temeiurile limbajului vorbit și scris al românilor, atunci aş putea spera că nu mi-am risipit viața în zadar. Iar tu ai putea fi prima care s-ar afla alături de mine pentru că la Judecata de Apoi a Poeților eu voi fi cu siguranță cel care te va chema să vii în Parnasul presupus alături de mine, grație milei lui Dumnezeu, evident...

- Așa să fie, Maestre!... La revedere.

Nadine Efold se retrase precipitat, iar ușa se închise cu un sunet sec. În spatele ei Autorul vru să se întoarcă pe scaunul de la birou, dar nu mai găsi resurse de energie și se așeză în fotoliul lângă care se afla.

Era dintr-o dată în fața unui imens necunoscut către care n-ar fi vrut să ajungă, sperase să nu ajungă, cu toate că multe alte proiecte erau în plină desfășurare și nu s-ar fi zis că se află la capătul puterilor. Și totuși, era vorba de un sfârșit de capitol extrem de important și poate că tocmai de aceea i se părea că alunecă dintr-o dată în gol. Deveni brusc extrem de ezitant...

Se lăsa cât putu de ușor pe fotoliu, cu senzația aproape fizică de a fi nimerit într-un puț adânc cât propria lui viață, o viață închinată, nu-și mai aducea aminte pentru ce, literaturii, doar literaturii. Rămase dintr-o dată blocat undeva pe parcursul căderii,

stupefiat, într-o zonă obscură, încercând să deslușească acel lucru infinit de mic, dar atât de puternic ce stătuse la baza întregii sale cariere, dar pe care până acum îl ignorase cu desăvârșire deși fusese motorul întregii sale vieți... Nu-și putea aduce aminte cum și când începuse totul, dar făcea eforturi mari cotrobăind prin conștiință pentru a se agăța de cel mai mic gând care l-ar fi putut conduce către acea zi de iarnă din tinerețe când o întâlnise pe Nadine Efold pentru întâia oară.

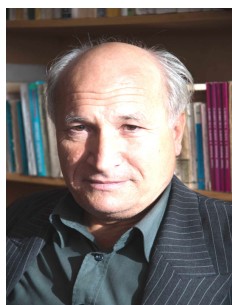
Dar planurile se rup și dintr-odată se vede în cu totul alt context și nu poate reface toate legăturile... Erau aici, într-o amintire veche, cu totul alte chipuri, tineri, imberbi și puternici, îndrăgostiți de literatură ca nimeni alții, și când toți colegii lui urcaseră la schi în Poiană, el preferase în acea dimineață să cerceteze fișierele Bibliotecii orașenești în căutarea unui nou roman semnat: Cesare Pavese. Acum își dădu seama că acolo o întâlnise, absolut întâmplător pe liceanca bălaie, cu ochii ei unici, negri ca două mărgelușe, vii și totodată sfredelitori, ce-i pătrunsese puternic în zona de influență intimă, cu o energie care îl făcu să privescă brusc și mult mai atent la ce se petrecea în jur pentru că i se întâmpla chiar să nu înțeleagă ce se întâmplă. Cum la București citise „Meseria de a trăi” și „Casa de pe colină”, aici găsi din nefericire doar micuțul roman „Tovarășul”. Tocmai își notase codul, autorul și titlul cărții când, blindat de prudență, căci nu dorea să fie tulburat cu niciun chip de vreo persoană din jur, într-un mod muzical sesizase silueta ei mai degrabă magnetic decât fățișă, dar în mod ostentativ emanând către el o energie vie și parcă un parfum propriu, extrem de real, de pregnant, ca o mică și nouă forță de gravitație. Ce putea să fie?! Da, era la mijloc parfumul ei propriu, aerul ușor marin ce-i definea în chip cu totul particular ființa și se revărsa în jur instantaneu, odată cu respirația! Sesiză limpede faptul că respirația ei aducea de jur împrejur ceva seducător, pur și simplu vital, perceput de el ca un bruiaj, ralmente un bruiaj la nivel sensorial, fiziologic...

- Da, atunci s-a întâmplat! Își zise în șoaptă și continuă cu uimire fluxul gândurilor pus rapid în mișcare.

Prima decizie fu aceea că ar trebui să caute imediat teancul de scrisori pe care cu o intuiție maternă de neînchipuit, cea care acum nu mai putea vorbi, mama sa, i le păstrase cu sfințenie ani de-a rândul și în chip nedeslușit, el le luase din pungile de plastic, ținute la secret pe sub fețele de masă lungi din camera de la mijloc a casei părintești, gândindu-se că, poate, vreodată, nici el nu știa când și pentru ce, va avea nevoie de ele. Le răsfoise distrat și știa chiar și locul în care se aflau. Și iată-l intuind că de acolo va fi să-i revină toată puterea, își va regăsi energia începuturilor și aidoma unui îndrăgostit de surfing va putea reface drumul înapoi, către ființa aceea serafică și către capătul rămas stingher, abia început la capătul vieții lui pe care nu înțelegea cum și de ce îl abandonase când inițial totul părea a fi fost un miraj, o unică șansă a vieții sale, dragostea împărtășită cu acea copilă a orașului de la poalele Tâmppei. Da, se pare că el a refuzat atunci perspectiva acelui drum în viață, dar acum nu-și mai amintea nimic mai mult în această privință...

Să fi fost oare atunci momentul în care Elisa, da, acesta era numele micuței egoiste blonde ce fusese sacrificată pur și simplu de apariția în sufletul lui a celor două cuvinte din Rotondă: olind și zemmad, după care fusese asaltat de invazia copleșitoare a imponderabilei Nadine Efold, insinuată din cealaltă parte a existenței, chiar din inima orașului, din geniala Rotondă romană, devenită în conștiința publică Rotonda Scriitorilor din Cișmigiul magic al adolescenței și tinereții sale? Aceasta era întrebarea care-i frământa acum sufletul și-l determina să se ridice brusc și să pornească în căutarea scrisorilor, în mansarda plină cu tone de cărți și manuscrise ce devenise acum pentru sufletul său un soi de El Dorado...

Corin Bianu



Cum pleci să cumperi șalău și vii cu pește oceanic congelat

Tot eu sunt, al treilea copil al lui Nelu și Marianei. Familia-aia de s-a mutat de la sat la oraș, după ce li s-a dărâmat casa la inundația din vara trecută. Mi se spune Sică, dacă sunt cuminte, iar când nu, mi se spune, măi Vasile, mă! Suntem o familie cu mulți copii, dar mama se mândrește cu noi și zice: „Lasă, că o ducem noi acușica mai rău ca alții, dar țara ne va mulțumi când o să creșteți mari și o să-i fiți de folos! Ce, e de de colea să dai țării, șapte perechi de brațe de muncă?!” Spune vorbele astea când ne așezăm cu toții la masă, așa că le auzim des, iar eu pot să le repet, ba o mai și îngân, dar când nu e prezentă, ci doar în fața fraților mai mici, ca să-i fac să râdă.

Noi, șapte copii, ai lu' tanti Nuți, tot șapte, când e frig afară, tanti bagă televizorul în priză și ne pune să ne uităm la ce se vede acolo. E cam vechiuț, săracul, că butoanele se învârt în gol, da' dacă-l bagi în priză, pornește. Afli multe lucruri interesante, dar cu toate astea, mama bănuiește că nu se spune chiar totul și nici cum trebuie.

Mi-am dat seama câtă dreptate are ea, când a fost să fie ziua mea. Am văzut eu, cu ochii mei, ba și ceilalți copii care ne uitam, că la piața din apropiere s-a pus în vânzare șalău proaspăt, un pește fără multe oase și foarte gustos, după cum îl laudau ai de-l vindeau. Am dat fuga la mama și i-am spus că pentru ziua mea, să cumpere pește șalău, ca să se bucure toți invitații mei și să mă țină minte. Ea mi-a promis, că așa va face. Ca să fiu sincer, cum ne învață mama pe toți, am rugat-o așa:

- Eu vreau de ziua mea să cumperi pentru noi toți, pește... șaoleu!

- Ce pește?

Se cam forța să nu râdă.

- Șa... șa... șaoleu.

- Poate, șalău!

- Tot așa am zis și eu.

- Mai zi o dată!

- Zi înc-o dată!

- Șa...

- Lasă, că te cred. Sigur, am să-ți fac bucuria aia gustoasă.

Așa e mama. Are numai vorbe bune pentru toți. Zice că e ușor să te superi și să te cerți cu cineva, mai greu e să faci bucurii cuiva, că trebuie să pui de la tine, iar când n-ai ce... devii certăreț și nesuferit!

I-am amintit mamei, de cum m-am trezit din somn, că a sosit ziua mea, și mi-a promis că da, se duce la piață, dar să așteptăm să se trezească și frații mai mici, că nu se mută piața aia! A plecat până la urmă, dar n-a vrut să mă ia și pe mine, pe motiv că o să vrea să mai meargă și ceilalți, și numai cumpărături n-o să fie cu atâția de care să aibă grijă.

A venit într-un târziu, dar peștele din sacoșă nu arăta ca ăla de la televizor. Eu am observat imediat și când i-am spus, s-a schimbat la față și a început să-i blesteme pe vânzători, că sunt niște hoți, una arată la televizor, ca să vină lumea să cumpere, și alta le vinde când îi prinde la mână! Se roșise și suferea din cauza lor, așa că mi-a părut rău pentru ea că fusese păcălită.

Era să-mi stric sărbătoarea înainte de a o începe și ca să nu se supere mai tare vorbind de nenorociții ăia, am zis că e bun și peștele ăla congelat, că putea să nu găsească de loc la câți mincinoși sunt pe lume!

Am văzut că s-a înseninat și s-a liniștit dintr-o dată, iar ca să nu-mi pară nici mie rău, mi-a șoptit, că peștele cu care a venit n-are oase multe și ascuțite, pot să mănânce și ăia mici fără să li se întâmple, Doamne ferește, vreun necaz. Și așa ziua mea a trecut fără necazuri, ci doar cu bucurii, cu cântece și poezii.

Da' ce frumos povestea ea despre tata, care ne-a trimis banii din Spania, pentru aniversarea mea și pentru ce ne mai trebuie nouă ca să creștem! Spunea că acolo e cald mereu, iar el și nenea Tinel au nimerit într-un oraș cu mulți români, de-i zice Costi... nu Costi, Castilion. Și are orașul ăla un parc mare și frumos, cu multe bănci. Se aude acolo aproape numai vorbă românească.

Nici nu le-a trebuit la început casă unde să stea. Veneau de la muncă și se întindeau pe bănci, mai plăcut de „o mie de ori” decât în paturile moi din cine știe ce palate, iar copacii foșneau blând deasupra lor. Când nu găseau de lucru, rămâneau fără grijă toată ziua pe băncile alea de pe alei, la umbra foșnitoare a copacilor; o frumusețe, ce mai! Dar am uitat ceva. E și pe-acolo un pic de iarnă, că a trebuit să-și caute cameră cu chirie cât a ținut iarna, dar numai puțin de tot, nu ca la noi.

Nici nu venise bine primăvara, că au și tulit-o de la gazdă, că spunea mama încet să n-auzim noi, copiii, oricât de ieftin se trăiește într-o țară, când n-ai cu ce să cumperi, tot scump este.

Ce mai tura-vura, ne-a trimis trei sute de euroi, pe care nu i-a avut, dar i-a împrumutat de la un cunoscut, pe care îl scăpase el mai înainte în țară dintr-o mare belea. Era bucuros, că nu trebuise să-l roage prea mult și-i spusese mamei la telefon, că așa e în viață, când faci bine la oameni, ai norocul să ți se și întoarcă binele ăla câte o dată...

Ion Mărculescu

Marea încălțare



Avea un magazin de încălțăminte. Venea clientul, își alegea o pereche de pantofi pe care voia să-i cumpere dar, mai întâi să-i probeze și se adresa dați-mi vă rog, dacă sunteți amabil, un încălțător! Încălțător nu era numele unei persoane, cum s-ar crede, sau a vreunui aparat. Știm cu toții ce este un încălțător, pentru că toți avem, în casa noastră și îl folosim când... Așadar, dați-mi un încălțător! Vanzătorul se repezea să-i îndeplinească cererea.

Clienții foloseau încălțătorul fiecare în felul său. Unii îl foloseau ca fiecare dintre noi. Dar erau și unii, mai rar, ce e drept, care foloseau încălțătorul ca descălțător. Mă rog, un capriciu! Ce e drept, eu nu prea îi înțeleg! Alții îl foloseau și în alte feluri. Un tip, de exemplu, de câte ori venea să-și cumpere pantofi, cânta mai întâi o sonată la încălțător. Îmi este greu să vă explic cum! Se așeza într-un colț al magazinului și, fără să deranjeze pe cineva, cânta. Atâta tot!

Am uitat să vă spun că încălțătorul era aproape banal, făcut din lemn de fag, lung de vreo patruzeci de centimetri, cilindric și cu niște reliefuri pe el, rămase de la procesul de fabricare, iar acestea aminteau de niște note muzicale pe un portativ. Poate că tocmai de aceea, cumpărătorul de pantofi pe care îl pomenesc aici, simțea un impuls și îl putea folosi ca pe un flaut. Un alt cumpărător, care l-a văzut pe respectivul cântând la flaut, n-a înțeles prea bine, asta se vedea clar, a cerut și el un încălțător pe care și l-a băgat direct în nas, mai precis în nara dreaptă. Avea un nas mai special, parcă dedicat pentru așa ceva. El se mira, totodată, că unii oameni își îndeasă încălțătorul sau alte obiecte în nas. Lui nu-i reușea figura. Oricât a încercat, nu a reușit să cânte ceva!

Într-un fel, lucrurile s-au schimbat din momentul când proprietarul magazinului, care era și propriul vânzător, minunându-se mai întâi, a încercat și el să cânte la un încălțător. A început cu niște ritmuri la tobă care, spre surprinderea lui, i-au reușit la fix din prima. Mare minune! Seara, într-o liniște tulburătoare, după ce închidea magazinul, se retrăgea sub coroana unui nuc din fața magazinului și cânta până obosea. În felul acesta, uita și de multele-i nereușite în amor. Apoi, mânat de un instinct nativ de om creator, inventiv, a încercat să folosească încălțătorul drept balalaică (un fel de mandolină rusească) și iarăși s-a mirat că i-a reușit, deși balalaica lui, se înțelege de ce, nu avea corzi. Dar, o ce frumos suna!

Apogeul a fost atins când acest proprietar de magazin de pantofi, a devenit prin capriciile (am zice noi, nevoile, mofturile, ingerințele) soartei un mare interpret de muzică și a început să dea spectacole publice, el fiind, evident, cel mai mare interpret de muzică la acordeon, instrument pe care îl iubea cu ardoare. Unii poate se îndoiesc de ceea ce spun eu aici, dar să fi văzut cum i se umflau fălcile, cum îi sticleau ochii, cum i se ridica burta pe care ținea încălțătorul acordeon și cum îi alergau degetele pe claviatură! Minune mare! O, numai să fi văzut! Drumurile vieții m-au purtat departe, tare departe, așa că nu am putut să aflu ce isprăvi s-au mai petrecut în magazinul acela de încălțăminte. Am puține știri despre întâmplările de acolo, nesigure și acelea, de parcă mi le-ar fi șoptit vântul...

Se zice că încălțătorul a devenit ceva fără de care nimic nu se mai poate petrece, nu doar în muzică, ci și în pictură, în arta poetică, în arta culinară, în arta artelor și în alte arte. Ca o consecință logică, în orașul cu magazinul de încălțăminte s-au construit mai multe fabrici prospere care produc, zi și noapte, încălțătoare de tot felul, cu care poți să faci orice dorești, inclusiv să-ți tragi pantofii în picioare. Dar omenirea vrea mai mult. Guvernele țărilor cele mai avansate, speră să apară, într-o bună zi, de cine știe unde, omul genial care să schimbe soarta locuitorilor planetei încălțați, inventând mult necesarul încălțător care să știe să lege șireturile de la pantofi, o ocupație, trebuie să recunoaștem, foarte obositoare și consumatoare de timp și alte energii. Poate vreun extraterestru! Aștia sunt foarte înaintați în știință și tehnologie! Altceva ce am mai putea spera?

Codruț Radi



Profesorul

Dincolo de întâlnirile întâmplătoare prin Sinaia anilor '90, în noua eră culturală, promițătoare dar nu prea, am ajuns în apropierea Profesorului odată cu descinderea la cenaclul „Lucian Blaga” din oraș. De ce „Lucian Blaga”, când pe aici s-au perindat și s-au format o sumedenie de personalități culturale românești, n-am înțeles niciodată. O alegere conjuncturală, s-a motivat la un moment dat, poate chiar de către persoana distinsă și sobră, șarmantă totodată, față de care am resimțit mereu un sentiment de inferioritate, invariabil stânjenitoare, a elevului novice în fața profesorului atotștiutor. Profesor care avea să devină, mai repede decât afectivitatea însăși, mentorul meu, covârșitor determinant în alegerea unui drum artistic pe care să pot hălădui, încă.

Întâlnire providențială, recunosc după atâta vreme, poate totuși prea târziu pentru cel puțin unul dintre noi, care n-a apucat să spună tot ce era de spus. Dintr-o latență necreativă aparent, pe care doar recunoașterea altora o mai poate salva. Ori încăpățânarea de a marșa pe simțirea artistică intrinsecă, simțire pe care Profesorul a știut, mai bine ca nimeni altul din preajmă, să o descopere și să o dirijeze, după caz, la atâtea generații de elevi, ucenici sau discipoli.

Prea surprins de îngăduința timpului, la primele intersecții cu Profesorul, în cadrul ședințelor de cenaclu desfășurate pe ici, pe colo, în diverse locații și locuri cu rezonanțe culturale pe măsură, am consimțit tacit demolării frustrărilor de inadecvare temperamentală, propusă și impusă discret, de către Profesor.

A-și lua rolul în serios, în orice împrejurare cu posibile valențe artistice, a fost menirea acestuia, ceea ce a dus, mai mereu, la adevărate introspecții universale, pe lângă șuetele literare. Erudiția desăvârșită îl repune, invariabil, pe cel care o acceptă prin propria descoperire și, pe cât posibil, prin asimilare, la locul cuvenit, în umbra ei adică, presupunând fie revelația gratitudinii, fie melancolia însingurării.

Stări complementare uneori, într-o prezență ce impune respectul cuvenit, ca măsură a cotidianului. Așa l-am perceput și aș vrea să-l păstrez printre amintiri, pe cel ales să plece dintre noi mai devreme decât în orice anticipație a minții. Un model, pentru toți ceilalți, în primul rând pentru colegii care am strâns, nu cât ar fi trebuit, rândurile în jurul Domniei Sale, un exemplu demn, poate mult prea greu de urmat, dar din care să fi învățat ceva.

Cele mai fericite ocazii, pentru mine, de a-l vedea pe Profesor la înălțimea șarmului dar și a profesionalismului său au fost lansările de carte la care a participat cu tot sufletul, amfitrion și moderator de fiecare dată, încurcându-mă și descurcându-mă din ițele poeziei. Îmi spunea mereu, nici drastic, nici discret, că pot scrie și altfel, dar pe acest „altfel” m-a lăsat să îl caut, încă de la început, până la metamorfozarea lui ca o curgere, ca un cântec.

Cravașarea continuă pe un drum fără capăt, de cele mai multe ori, seamănă a utopie, una atât de profundă că ar surprinde până și Mecca în perspectiva ei. Calea de urmat, o alegere nu neapărat a destinului, cum se dovedește adesea, are nevoie de un protector al luminii care nu se trezește întotdeauna singură după răsărit. La fel cum însele cuvintele nu sunt de ajuns pentru a făuri o poezie, o proză, un discurs, învățătură primită indirect de la Profesor, împărțită altruist fiecăruia-n parte.

Nu-i ușor, pitit în umbra cuiva, să fii martor al dispariției acesteia, odată cu desperecherea de matcă. Și s-au dus, cu umbre cu tot, lăsându-ne goi pe dinăuntru pentru amintirile neconturate, ori pe dinafară cât nu putem fi umbrele altora, deci, s-au dus pe rând, titanii cenaclului nostru.

Chiar și atunci când sănătatea a început să-l țină departe de colegi, Profesorul a fost preocupat de soarta cenaclului, de continuitatea acestuia, după aproape 60 de ani de la înființare. Recrutarea de noi membri, înființarea unei reviste a cenaclului, cu o implicare majoră în redactarea ei, l-au ținut în prim plan, în ciuda stării de sănătate tot mai șubreze.

O ultimă reuniune a cenacliștilor împreună cu Profesorul avea să se desfășoare în preajma datei de 4 iulie, când împlinea 76 de ani, acasă la Domnia Sa, într-o atmosferă mai tristă decât aparențele, dar și cu o brumă de speranță în suflete. Mi-a trecut prin gând că, după fiecare întâlnire, căpătând curajul necesar, reveneam la căutarea perfecțiunii, a unui absolut individual, nici nu mai contează dacă posibil.

Ucenic în curtea Maestrului obosit, am înțeles de ce binecuvântare și privilegiu am avut parte, să-i fiu, uneori, atât de aproape, strecurat în umbra lui. Înțelesul, nelaîndemâna tuturor, s-a pliat mereu esențelor, iar prin suprafirescul expresiei capătă alte dimensiuni.

Poate despre acesta a fost dilema permanentă a existențialismului meu, resimțită cel puțin la fel de acut de Profesor, într-o suferință a rătăcirii printre oameni și a revenirii, acolo unde-i este locul, printre zei.

Închei, spunându-i abia acum cât mi-a fost de drag și cât de mult regret că nu mai este printre noi, muritorii de rând, cu un citat din multele analize literare, fine și profunde la adresa poeziei mele:

„Poezia lui Codruț Radi este o cetate cu multe intrări, determinantele eului său liric sunt apropiate imaginii romantice a poetului damnat, imagine tratată într-o viziune modernă. În plan ideatic, poetul își rămâne credincios, el exprimă, ca și în alte volume, starea de spirit a omului modern strivit de o lume fără sens.

Nu se revoltă, poate nici nu se resemnează, o prezintă în realitatea ei”.
(Din prelegerea lansării volumului „Celălalt, hotar cu mine”, 2015).

Dumitru Istrate Rușețanu



Femei de lux

Aveam viața măzgălită rău, visele întoarse pe dos; gândurile mi se dilatau, deveneau grotești. Ce altceva e credința că poți fi mai mult decât cel cuprins între pălărie și ghețe. Cum nu speram s-ajung în rai decât cu vreo alunecare de teren începuse să-mi ardă buza după o femeie de lux: să-i mulg lapte dintr-un sân iar din celălalt miere. Deocamdată mi-o reprezentam în imaginație, o desenam pe hârtie, împodobind-o din belșug cu forme și miresme erotice. Când adrenalina mi-aprindea fitile pe sub piele, mergeam la poarta doi a portului vechi unde, mai ales în zi de salariu, aștepta un cârd de femei ușoare mirosind încă a sudoarea marinarilor străini în care înotau toată noaptea. La ieșire din șut hamalii interesați înfingeau mâna în una din ele și ducând-o la restaurantul cu autoservire, îi încărcă mațul cu mâncare ieftină și bere iar mai târziu, prin cine știe ce cotlon, obosit de muncă și moleșit de băutură adormea deasupra târfei care, de obicei dispărea cu banii lui.

Când nu eram în dană la descărcat mărfuri o tăiam pe plajă, unde, toamnă fiind, aveam libertatea să construiesc castele din nisip și gânduri la discreție. S-a întâmplat să găsesc, adus de valuri, un pui de delfin mort; tăiam din el cu briceagul bucăți mici, mestecam cu răbdare să-i simt pe cerul gurii dulce-amarul misterului său. Nu mă temeam că pot suferi o neprevăzută metamorfoză, cât timp sunt materie în ce altceva mai poate fi prefăcută fibra mea? O altă caracteristică ar fi că hamalul regulează neiuibit.

Femeile de lux care se arătau rar prin restaurantul unde majoritatea clienților sunt docheri, erau rare, trebuia să fii durul durilor să ți-o poți permite. Înfierbântat, fără a ține cont de sfatul prietenilor mei m-am așezat la masă în fața unei asemenea trufandale. Era zi de salariu, neștiind cu ce s-o servesc i-am așezat pe masă farfuria cu fasole și ciolan, iar ca băutură o sticlă de bere pe care nici nu le-a luat în seamă. A început să mă studieze ca pe un armăsar, cu o privire de geambaș. Și-a apropiat așa de mult fața de a mea încât m-a îngrozit gândul că vede în ochii mei alți ochi care o privesc, ce ar putea însemna că eu sunt un banal ambalaj pentru altcineva închis în mine, ce-mi mânuiește voința, gândurile conform scopului său.

Mă teroriza tăcerea dintre noi, vroiam să-mi spună ceva, nu eram programat să întrețin o convorbire cu asemenea femeie. În cele din urmă am încercat să comunic cu ea fluierând Zorba GRECUL. Ridicându-se de la masă și bătând grațios din palme a început să danseze. Gestul ei era inexplicabil pentru hamalii ce își afișau duritatea până și prin miros. Unul dintre ei, a venit la masa noastră, a mirosit-o pe femeie și scuipându-mi disprețuitor în farfurie a zis: „Tu ești o

legumă, n-ar fi trebuit să poftești o femeie de lux”. Nu înțelegeam de ce mă consideră mai slab decât ei. Mi-am încordat brațele să-mi vadă, atât ei, cât și femeia, mușchii de oțel. Nu capeti așa ceva decât aruncând pe palet, asemenea lor, saci cu ciment, cu negru de fum, lăzi cu portocale, baloturi de bumbac, etc. „Eu merit femeia asta, zise el rânjind, mângâindu-se cu mâna printr-un loc anume”. Același gest repetat la baie când, spălându-ne de negru de fum își etala podoaba cu gabarit depășit cu care-l înzestraseră, cam la întâmplare, natura. Ridicându-mă, am dus pe altă masă tava și sticlele cu bere, apoi am așezat cotul pe masă. Înțelegând, durul și-a sprijinit cotul de cealaltă parte a mesei prinzându-mi palma, încercam să culcăm mâna celuilalt. Văzând că l-am învins, tot n-a renunțat, vroia să plece la camera lui cu femeia de lux.

Mult mai sigur pe sine, a adus sacul de ciment, nelipsind din restaurant, în zi de salariu când docherii își disputau una sau două femei de lux, pentru care primeau bonus consumația. Aveam dinți puternici, prindeam sacul și câteva secunde îmi imaginam că am în față un pachet de biscuiți ceva mai mare. Când am lucrat în port, nu-mi amintesc să fi dat vreodată greș. Cum nu s-a întâmplat nici atunci, femeia de lux m-a luat de braț și în uralele celorlalți am ieșit din restaurant.

M-a dus în garsoniera ei, un fel de coajă de nucă pentru mine care eram învățat să stau ore întregi în cala vaporului și să descarc sacii de pe palet, adus aici de brațul macaralei. M-a îmbrâncit într-un fotoliu și, sub privirile mele flămânde și-a scos ciorapii, mi i-a aruncat în față. Pentru a-mi potoli dorința am început să-i miros, nu există pe pământ floare care să aibă parfumul ciorapilor de mătase a unei femei. După ce și-a dezbrăcat rochia, a smuls un fir din părul pubian și așezându-mi-l în palmă mi-a poruncit să-l îndrept. Sigur, știind că nu-i posibil să îndrepti un fir de păr creț, se amuza.

După care a aruncat cheia pe fereastră-eram la etajul 6: „Eu sunt o altă femeie de lux”.

Nu-mi imaginam, pe moment, ce înseamnă acel altfel. „Încercările copilărești pe care la restaurant le-ai trecut cu brio sunt prea puțin pentru ca valvele mele să se desfacă dorinței tale”. Luând un măr de pe masă și așezându-se pe spate, mi-a zis. „Din momentul când ai să plantezi trandafirul iubirii în ghiveciul plăcerii eu încep să mușc din măr. Nu accept să termini treaba înainte sau după ce eu am mâncat mărul.”

Ispita mi-a plăcut, am uitat de ușa închisă și cheia aruncată pe fereastră. Totuși, am zis „Ce se întâmplă dacă nu-mi reușește testul”, „Voi muri!” Citind nedumerirea ochilor mei, s-a ridicat în cot și a deschis gura „Privește!”

Mi s-au tăiat picioarele, am alunecat în fotoliu, nu mi-a fost greu să înțeleg. Avea sub limbă o pilulă cu otravă, văzusem câteva la un marinăr grec. M-am liniștit crezând că este doar o glumă, ce-i drept sinistră. Cum stam locului, mi-a zis „Începe numărătoarea inversă”

Calmul ei era suficient să mă convingă de ușurința cu care ar fi strâns, între dinți, pilula. Terminând de mâncat mărul înainte ca eu să-i prelungesc iluzia, de fapt un motiv de a exista și a doua zi, a murit în brațele mele.

Dar nu prea m-am consumat din pricina celor întâmplare. Când timp sunt călător fără viză în acest univers, am avut și eu o femeie de lux.

Cătălin Rojșteanu



Dincolo de vis

Băuse bine, cidru și bere, cum îi plăcea lui. Tovarășii i se împrăștiaseră care încotro, pe la casele lor. Știa că e norocos, avea pământ bun, roditor, muierea îl aștepta acasă, la casa lui, nu la casa altora, ca multe alte muieri din sat.

Avea o singură îndoială, vezi bine că totdeauna e loc de apăsări când n-ai altceva mai bun de făcut.

Norman își luase muierea asta de la laponi în urmă cu trei ierni, nicio alta din comitat nu îi spunea nimic.

- Erau niște vaci de lapte, își spuse el.
- Dar măcar făceau viței, se îngână pe sine, ca omul cherchelit.
- Hai acasă să îți iubești regina!
- Hai acasă să o iubesc peste tot!

Lorna îl privea din prispă, cu muuultă nerăbdare.

- O, zei, ce bărbat bun am găsit. Frumos, muncitor, sănătos. Nu îți mai zic cum știe să mă iubească, oho, îi spusese maică-sii.

- Lorna, fată frumoasă, nu te-am înțeles bine niciodată, ești o taină chiar și pentru mine.

Maică-sa era șaman, vorbea cu zeii și cu toate necuvântătoarele din jur, văzute sau nu. Vorbea și cu morții, care erau tot văzuți sau nevăzuți, cuvântători sau nu.

Taică-su era sapmi adevărat, era vindecătorul din sijdda lor. El își dorise ca ea să ia de bărbat pe Torlun, băiatul mijlociu al conducătorului lor de vânătoare. Lorna era un vânător rapid și răbdător și era tare îndemânată în belitul tuturor pieilor pe care le adunau, de urs, ren, castor, veveriță, raton sau pisică de munte. Le scotea de pe animal în timp ce rostea duos descântecule ei de alinat sufletele lor. Nu stricase niciodată vreo blană, oricât de mică sau de găurită părea.

Lorna sufla săgețile ticluite de la mai mult de o sută de pași fix când animalul se oprea vrăjit de așteptarea ei, întrucâtva recunoscător că ea este cea care îl trimite altundeva.

Lorna și Norman se iubiră cu mai multă patimă ca de obicei, iar el îi spuse spre dimineață, fermecat ca de fiecare dată:

- Îți mulțumesc, nu a fost atât de bine niciodată!

De data asta Norman o cam luă prin surprindere când îi spuse:

- Lorna, minunea mea, fă o vrajă și deschide cerul și pământul, apele noastre și adu-ne copii, iubirea mea, te rog.

Uitase pesemne că îi spunea același lucru de două ierni, în fiecare dimineață.

Nicio umbră nu apăsa fața ei teribil de frumoasă, mai frumoasă atunci. Norii se îngrămădeau mult mai târziu, când era singură în casă și casa îi vorbea. Sufletul casei o primise bine, o asculta, iar ea îi mulțumea cum știa.

Casa fusese a bunicilor lui Norman, rămăsese el acolo ca un bun lucrător de pământ și cumpătat ce era, pentru că știa să înțeleagă aerul și vântul, socotea bine ploaia, zăpada și înghețul.

-Pentru toate astea nu ai nevoie de magie sau vreo scamatorie vrăjitoarească, spunea râzând mama Lornei, știind că altceva îi fermecase fata. Zeii ei îl iubeau în egală măsură pe Norman ca și pe Torlun, să zicem, sau orice alt lapon întreg la corp și la minte. Omul ăsta al fetei ei avea mâini fierbinți, pieptul cald și sufletul curat, față blândă ca a unui vițel și purta împrejur un aer ce mirosea a bucurie.

Mama ei îl privise imediat ca pe un tată minunat și un soț foarte bun, de aceea laponii le acceptaseră nunta fără să crâcnească, cu toate obiceiurile celorlalți.

Norman se lăsase și el îmbrăcat și împodobit de laponi cu toate culorile lor. Mai apoi a învățat de la ei cum se vânează în pădure, pe întuneric, printre ramuri tăioase.

Nimeni nu înțelegea însă de ce blândețea lui Norman se oprea la pisicile sălbatice și la câini. Era neașteptat de crud cu ele, le omora fără onoare, fără mulțumire, doar o blană în plus și gata. Obiceiul era să mulțumești pentru prada ta, cu atât mai mult pentru că se prăpădea o viață, așa îi spunea nevasta lui.

- Spiritul lui poate fi oricine, îi spusese blând Lorna.

- Crezi?

- Așa știu, zise femeia. Trăim cu toții pe globul ăsta, ne adăpăm din aceeași apă și respirăm același aer, toate însuflețite.

- Bine. Tu știi că nu le omor din răutate. Ți le las ție să le jupoi, e mai potrivit așa.

- Nu, dragul meu. E prada ta, du-o până la capăt!

După ce mai trecu o iarnă vânaseră împreună cu sijdda familiei părinților ei un urs. Îl jupuiseră cu grijă și îl făceau pastramă.

Câinele tatălui ei furase o halcă bunicică și mai înainte încăierase și renii nițel. Norman ucise câinele cu o singură mișcare meșteșugită.

De teama și jena mamei Lornei, nimeni nu a suflat vreo remarcă, doar taică-su a rugat-o mai apoi să discute cu el sau să nu-l mai aducă la vânătoare.

Norman băuse bere și cidru, tocmai cum îi plăcea lui, fără să se dea în stambă și o luă liniștit spre casă. Se gândea cu drag la casă, la Lorna lui, așa că grăbi pasul, din ce în ce mai iute, până își dădu seama că aleargă. Urma să ajungă repede acasă, mai repede ca de obicei.

Trecuseră nouă ierni de când o luase de soată și tare mult o mai iubea.

Tot fără copii, dar era încrezător, zeii lui îi spusese să aibă răbdare și va fi bucurios. Se baza pe zei, viața lui era atât de bună, nu se întreba nici măcar de ce nu ar fi făcut-o. Zeii au o menire grea, pentru că ei știu.

Se apropia de casă. Lorna îl aștepta rezemată de prag, cu muuultă nerăbdare. Le-a fost bine, din nou. Și din nou. Până se mijea de ziua.

- Lorna, minunea mea, fă o vrajă și deschide cerul și pământul, apele noastre și adu-ne copii, iubirea mea, te rog.

Pesemne că îi mai spusese asta cândva, nu-și amintea, dar ea îl privea din nou, cu mult drag și îl mângâia încetișor și adormitor, le era bine.

Zeii lui îi spuneau să aibă răbdare.

Trecuseră treisprezece ierni peste dragostea lor și părea o nesfârșită primăvară. Ea nu simțise niciodată frigul, chiar și când întârzia să mai arunce lemne în jăratul din mijlocul sălii lungi. Căldura casei era căldura lui Norman,

sau era aceeași căldură de viață.

Doar ea, Lorna, era stearpă.

- Cât mă mai ține? se întrebă ea, probabil cu voce tare.

-Cât te va mai ține? primi răspunsul casei

Pentru prima dată simți altceva decât căldură, poate chiar era o dără de împotrivire din partea casei și a pământului de sub ea.

Norman băuse puțin cidru și se avântă spre casă.

- Treisprezece ani și niciun urmaș, vreau să aud și eu pe podeaua mea zgomotele de pași micuți, troncăneli și băiguieli de copii. Asta îmi doresc.

Acum zeii lui tăceau.

Prietenii lui Norman spuneau că pe exterior are un fel de pavăză. Luptaseră alături de el și se bazau pe el să facă săgețile să îi ocolească. Norman era iubit de ai lui, mai ales de cei cu care făcea zidul de scuturi. Pentru el nu exista posibilitatea vreunei breșe, el aducea pavăză pentru mai mulți. După ce încetau arcașii scoteau topoarele și atunci era greu să uiți cum lupta Norman. Urgie. Urgie. Ochii lui verzi, ca ai fraților lui, care erau pădure și primăvară, se făceau furtună. Așa era el, pe exterior.

Lorna îl aștepta acasă, tremurând.

El o luă în brațe și o sărută și le plăcu. Până spre crăpatul zorilor.

Atunci el tăcu lung.

- Vrei să-mi spui ceva, dragule?

- Parcă aveam ceva în minte, dar am uitat, zise el și râse.

Râsul lui o cutremură. Casa lui râdea cu el.

Ei, soaței lui, îi părea rău, pentru că își dorea să îi aducă mângâiere.

Tatăl ei vindecase oameni. Mama ei le vindeca sufletele celorlalți, nevindecați de taică-su. Unele suflete rămâneau sănătoase, dar nemângâiate. Lorna știa descântecul de mângâiere, dar numai pentru sufletele pregătite de călătorie.

Norman băuse de data asta bere și cidru, fix ceva mai mult decât așa cum îi plăcea lui. Lorna îl aștepta acasă, cu muuult dor.

Norman intră prea târziu, când ea dormea și o trezi cu căldura lui și a casei, care se bucura și ea cum știa.

Norman strigă spre interiorul lui, tare, neclar, cu voce spartă, în surdina cuvintelor nerostite: de ce ești stearpă? de ce m-ai înșelat? de ce așteptam? de ce atâta timp?

Ridică toporul să-l pună în cui. Casa s-a speriat. Lorna i-a luat apărarea, fără să știe ce vrea casa cu adevărat.

Lorna stătea pe prispa răcoroasă. Era cald în casă.

- Hai în casă.

Motanul sălbatic domesticit deja torcea la picioarele ei, mângâietor. Ochii lui verzi de lynx erau inconfundabili, pentru că îi putea regăsi oricine la câinele de afară, instalat odată cu pisica și cu dispariția lui Norman.

Lorna îl mângâie cu muuult drag.

- Dragul meu, dragul meu, ce cald ești aici, ce bestie afară! A fost bine, ți-au zis zeii, e bine. Înăuntru era cald, ochii verzi păstrau căldura. Afară era liniște, câinele cât un urs liniștea pădurea și câmpia, cu ochii lui verzi.

Zâmbi cum doar ea știa. Îi mângâie așa cum doar dragostea poate, pentru că iubea așa cum doar o femeie poate.

- Stai liniștit dragul meu, stai aici, iubitele. Rămâneți cu mine.

Gheorghe Andrei Neagu



The death from the pumpkin (Moartea din bostan)

- Luați aminte buni creștini, sărbătoarea aceasta de peste ocean este a lui Satana. Necredincioșii au adus-o ca să ne strice nouă morala creștină, strămoșească!, îi povățuia părintele Stoleru pe cei câțiva creștini adunați în biserică.

La intrare, Dan Marcu, cunoscut om de afaceri și mai ales donator sânguincios, îl asculta la răndu-i cu indiferență. „Ce știe găozarul ăsta cu sutană”, își zise afaceristul, privindu-și portretul în mărime naturală cu care fusese blagoslovit în urma daniilor sale. Preotul perora la răndu-i fără prea multă convingere împotriva sărbătorii de Halloween, având sentimentul că-și făcea datoria. Ierarhii așa-i ceruseră, să lupte împotriva Halloween-ului. Plictisit, Marcu își mai privi încă o dată portretul ce străjuia intrarea în naos, stând cu spatele spre altar, îndreptându-se spre limuzina luxoasă de la intrare.

Era singurul enoriaș care avea voie să străbată curtea bisericii, în S.U.V.-ul negru și monstruos, făcut de cei de la Mercedes. Era ca un dric de lux. Dar Marcu era mândru. Așa îl învățaseră cei din securitate, când îl omeniseră și cu o facultate la fără frecvență și cu un serviciu mănos, la cadre, să se mândrească. De fapt nu se afla cadrist în vreo întreprindere de stat pe vremea comuniștilor, care să nu fi fost racolat de specialiștii cu ochi albaștri. Revoluția l-a prins cu fișetele pline de bani, băuturi fine și scumpe „dăruite” de t.i.r.-iști. Când șoferii de transport internațional își doreau să prindă vreo cursă, cotizau. Cartușe de Kent, valută, whisky și plicuri care mai de care mai dodoloațe, erau cheile ce-l făceau pe șofer să primească fructul dorit. Aveau ei grijă să recupereze peste hotare.

Asta îl făcuse lacom și rău. Era un om însemnat. Numai că uneori „om însemnat” echivala în percepția oamenilor, ca om rău.

-Jos șpagarul! strigară șoferii înarmați care cu ce apucaseră în noaptea revoluției. Dar cu frică. Dacă avea să se întoarcă. Răutatea i-a fost de folos și în fața furiei celor ce pusese răstăpânire pe întreprindere cu arma în mână. Sfătuit să plece acasă, Marcu n-a stat nicio clipă pe gânduri, mai ales că își luase banii strânși din vreme. S-a hotărât, să intre în presă și în industria alimentară. Habar n-avea cum se fac asemenea lucruri. L-au deslușit tot specialiștii puși la dispoziție de aceiași tovarăși cu ochi albaștri. Și numai în câțiva ani s-a trezit posesorul unei averi impresionante. Dar nu uitase niciodată porcăriile făcute pe drumul devenirii sale. Iată de ce ajunsese a da dreptate părinților care-l sfătuiau să treacă pe la biserică să se roage.

-Mai du-te maică pe la biserică, spovedește-te și cere iertare pentru păcatul lăcomiei! Așa a ajuns iscusitul părinte Stoleru, să-l convingă că este bine să facă și câte o donație. Și cum păcatele erau foarte mari, și donațiile au fost pe măsură. Drept răsplată, părintele se hotărî să-i picteze chipul în biserică, asemenea marilor voievozi, în mărime naturală fără să-i pună coroană pe cap, dar care să poarte la picioare inscripția Dan Marcu – donator. De aceea avea voie să intre și cu mașinoiul în curtea bisericii de unde demară

grăbit. Afaceristul își scoase mobilul placat cu aur și pietre prețioase și-și sună odrasla:

- Alo, Petruș, ce faci măi băiatule?
- Stau la județ să-mi aprobe chestia aia cu „cornul și laptele”.
- Dă-i mă-n p... mă-siii! O să le mai dau „mălai” la p... vară!, zise Dan Marcu cu emfază.
- Și contractul?
- Îți garantez eu că după câteva articole în ziar, o să vină să-mi ciugulească din palmă!
- Bine, atunci mă duc cu băieții!, conveni Petruș Marcu ușurat, ca o beizadea de prim rang printre alte beizadele locale.

Își puse pofa de muncă în cui, apucându-se de alt chef prelungit pe banii babacului. Marcu senior nu mai spunea nimic de multă vreme. Îi știa obiceiurile. Băutura și iarba puteau să-l doboare. Asta era spaima bătrânului. De aceea când Petruș a ajuns într-un târziu acasă, fără să pară a fi consumat ceva, inima lui Dan a tresăltat de bucurie. Părea să fie în regulă.

- Bine mă, bine că mai dai și tu pe acasă, că trece Halloween-ul fără tine.
- Ai vrea mata, dar nu te las! O să vin cu gașca să petrecem împreună Halloweenul, aici, acasă! Trebuie să-mi iei un dovleac arătos, demn de rangul domniei tale.

- Adică ce vrei să spui?

- Ce-ai auzit! Vreau un bostan mare, care să fie pe măsura faimei și rangului familiei.
- Bine fiule! O să aibă grijă tata de toate! Pregătește-ți prietenii de o sărbătoare americanăască pe cînste. O să-ți aduc cel mai mare bostan din America, să crape lumea de ciudă! O să filmez petrecerea și o s-o dau pe post, să vadă toată lumea că unul este Marcu, care trage cu arcul.

- Tată, faci cacofonii: „Marcu care?” îl corectă Petruș în glumă.

- Ei, da! Tu nu vezi că nici profesorii de română nu mai sunt azi ce-au fost cândva! Uită cât de greu am găsit un prezentator pentru televiziunea noastră.

- Dar și când l-ai găsit?

- Ce vrei fiule, interese mai presus de voința mea sunt uneori la baza deciziilor mele! Se dezvinovăți el de calitatea precară a persoanei angajate.

- Hai tată, c-am glumit! Am să te văd ce-o să faci cu protejatul județean, ca să obținem contractul!

- Uite, o să-ți arăt chiar acum!, zise Dan Marcu butonând la telefonul aurit și plin de diamante. Petruș zâmbi. Îi plăcea cum reacționa bătrânul când era provocat.

- Alo, ce faci dragă? Lasă gargara și anunță în ediția de seară că o să venim cu niște dezvăluiri importante despre „ăi mari”! Și ai grijă să faci în așa fel încât să ajungă și la urechile știi tu cui!, mai zise el pe nerăsuflăte. La revedere și ai grijă ce faci!

- A-nceput dansul!, murmură Petruș cu admirație. Îi plăcea să-și măgulească din când în când bătrânul. Îi știa capacitatea de manipulare. Știa că zicala lui Șeicaru „Șantajul și etajul”, i se potrivea de minune.

Și într-adevăr seara se anunță cu mare pompă că se vor face mari dezvăluiri despre fărădelegile aleșilor județeni. Presa hămesită, a preluat știrea și a întors-o pe toate fețele. Se crease un început de atmosferă apăsătoare. Lumea aștepta dezvăluirile, deși mai existaseră asemenea anunțuri, care în mod inexplicabil n-au mai ajuns să se finalizeze. Puțini ar fi bănuțit că la mijloc se construia un șantaj ordinar. Bineînțeles că vestea a ajuns unde trebuie.

Iar atunci când a doua zi, de dimineață, telefonul lui Dan Marcu sună strident pe bordul bolidului său aflat deja în deplasare prin oraș, își dădu seama că anunțul și-a atins scopul.

- Ce-i nea Dane, am greșit cu ceva?, se auzi în receptor vocea șefului de județ.

- De ce spui asta, Dorian? se prefăcu afaceristul a fi cuprins de mirare.

- Păi de ce ai dat anunțul cu dezvăluirile?

- Habar n-am! Și-or fi luatăștia ai mei lumea în cap! O să mă interesez și o să văd ce se poate face! Șeful județului tăcea. Dar ce se mai aude cu cornul acela despre care-am vorbit?, își lansă întrebarea așa, într-o doară, ca o fumigenă, hârșitul Dan Marcu.

- Nicio problemă domnu' Dan, se rezolvă!

- Cum se rezolvă Dorian? Eu te-am servit tot timpul „cu de toate”, iar Petruș al meu a ajuns să stea de pază pe la ușile tale?!

- Exclus, domnu' Dan! Nici nu mai trebuie să vină, am actele pe masă. O să le semnez și o să ți le trimit prin curier.

- Apoi așa să faci Dorian! zise Dan Marcu, închizând telefonul brusc, ostentativ. Celălalt rămăsese cu vorba-n gât. Așteptase plicul degeaba. Trebuia să se mulțumească doar cu „cotizația” lăptarului. Mulțumit de felul cum procedase, își sună iar slujbașii din presă.

- Bună dragă, fii atent, mai amână vreo două zile anunțul de aseară! Și te rog să mă întrebi înainte de a-l da din nou. Nu-l dai până nu îți spun eu, ai înțeles?

Mașina opri la semaforul care își schimbase culoarea chiar când discuta mai intens la telefon. Era cât pe ce să treacă pe roșu.

Claxonul unei mașini din spate îl trezi la realitate. Apăruse culoarea verde la semafor, iar el încă nu se mișcase din loc.

- Ce vrei bă golanule?, zise el cu glas tare înlăuntrul harabalei, ridicând și degetul inelar în fața parbrizului. Cel din spate nu-l auzi și nu-l văzu prin geamurile fumurii. Îl claxonă îndelung enervându-l. Demară, forțându-și cutia de viteze automată.

Comanda pentru dovleacul uriaș o dăduse deja. Mai avea aproape două săptămâni până la sărbătoarea de Halloween. Își propuse ca să mai rărească vizitele la părintele Stoleru, până după această sărbătoare. Bănuia că de fiecare dată avea să audă predici împotriva sărbătorii americane. Și nu era dispus să-și tulbure sufletul cu sentimente contrarii. Dumnezeu era cu Dumnezeu, dar familia...

Mai departe de centru, se opri spre a-și întâlni avocatul Titi Curcă tocmit spre a-i apăra progenitura de un proces cu fiul ambasadorului turc. Acesta îi reclamase odrasla pentru jaf cu violență și posesie de arme fără autorizație.

Celebrul avocat Titi Curcă îl aștepta în fața tribunalului cu nerăbdare, ușor îngrijorat de întârzierea marelui om de afaceri. Se urcă în mașină ca la el acasă.

- Cum e?, îl întrebă Marcu ars de nerăbdare.

- E groasă, face pușcărie!, îi spuse avocatul cu tristețe în glas.

- Bravo măi, tu care ai fost și procuror și judecător și șeful baroului ai ajuns la halul acesta?

- Dacă vrei, eu cedez cazul, fără să-ți mai pretind niciun fel de onorariu! zise Curcă.

- Și cam la cât se ridică pedeapsa?

- Procurorii cer maxim! Pretind că a fost jaf armat, mai ales că i-a luat turcalețului și arma din dotare, pe lângă banii pierduți la poker.

- Tu-i Cristoșii mă-sii de treabă! Și nu există nicio cale de îndulcire?, zise el mai departe, frecându-și degetul arătător și mijlociu de degetul mare, ca și cum ar fi numărat bani.

- Nu știi, o să încerc!, zise avocatul.

- Parcă spuneai că judecătorul ți-a fost coleg?

- A fost, dar n-aș băga mâna în foc, nu cred că mai are încredere în mine.

- Dau oricât! ofertă Marcu.

- Poate la o sumă mare ar ceda!, conchise bătrânul avocat, strângând mâna întinsă de omul de afaceri.

Dovleacul a sosit, taman când cheful era în toi. Era doar sărbătoarea de Halloween nu-i așa? Juniorul își chemase doar câțiva prieteni pe terasa încăpătoare din fața piscinei. Practic, dintr-o sufragerie somptuoasă deschideai glasvandurile, adăstai puțin pe terasă într-un scaun din bambus, după care te aruncai direct în piscină. Asta, în sezonul cald. Acum, piscina era plină și luminată doar pentru decor. Fumul de țigară îi amețiseră, semn că iarba era de calitate. Alcoolul fin ce bălăcea cuburile de gheață aluneca pe gâtlejuri fără măsură. Măștile de pe chipurile lor erau înfricoșătoare. Amețiți, conviii au salutat cu urale sosirea celor doi curieri ce cărau cu greutate, pe un cărucior metalic, asemeni celor cu care se cară marfa în magazine, un ambalaj imens de carton.

- Bătrânul l-a comandat!, bălmăji Petruș cu paharul de whisky în mână. Cuburile de gheață zornăiau la fiecare mișcare a mâinii, semn că rămăseseră pe uscat.

- Trăiască babacul!, se grăbiră ceilalți să-i țină isonul.

- Trăiască, trăiască!, se umplu de urale terasa.

- Vă rog să-mi semnați!, îi spuse unul din curieri întinzându-i un document așezat într-un port-papier rigid, din plastic. După ce beizadeaua mângăli ceva pe formular, curierul rupse coala de hârtie și i-o întinse proprietarului. Îi era suficientă copia.

- Ce avem noi aici?, se pomeni rostind Petruș replica binecunoscută dintr-un film ce fusese cândva în vogă.

- Ce-avem noi aici?, îi ținură isonul prietenii, clătînându-se, în vreme ce beizadeaua începuse să rupă ambalajul. Se desfăcea greu. Până la urmă apăru coaja dovleacului uriaș. Undeva, lângă coada groasă, viguroasă, se vedea un orificiu de mărirea unei monede. Marginile erau deja cicatrizate.

- Să vină un cuțit!, strigă Petruș din pragul terasei spre sufragerie. Nu-l auzi nimeni. Zări pe unul din pereții sufrageriei panoplia cu arme a bătrânului Marcu. Pe ea, o sabie japoneză de samurai și cuțitul scurt pentru sepuku. Îl scoase din teacă și se repezi la bostan. Înfipse lama la o palmă de vrejul viguros, manevrând cuțitul ca pe un ferăstrău. Când îndepărtă capacul mare cât o roată de cărucior de market, un miros ciudat păru să iasă dinlăuntru.

- Scoate-i mațele, scoate-i mațele!, îl îndemneau ei zornăindu-și lanțurile groase de aur și crucile atârinate la gât. Petruș nu le răspunse. Mirosul din interior păru să-l amețească și mai mult.

- Să-l cioplim de Halloween! Să-l cioplim de Halloween! strigau ei cu frenezie, după cum se strigau lozincile la manifestații, în timp ce dansau asemenea sălbaticilor Apași. Încurajat de uralele prietenilor, introduse mâinile în deschizătură, ca într-un butoi. Ceilalți urlau de plăcere

- Trăiască boierul!, zise unul dintre ei, înainte ca Petruș să se prăbușească lângă bostan cu mâinile pline cu șerpi, în loc de miez și semințe.

Căzut în fața lor de parcă s-ar fi clătinat și mai tare Petruș rămase nemișcat.

- Uite șerpilor, bă!, zise unul din cei ce purta drept mască desenată, un craniu.

Se întoarseră cu toții spre dovleacul din care ieșeau jivinele. Priveau cu spaimă lipindu-se de pereții terasei.

- Sunați mă la salvare!, se auzi o voce dintr-un loc al mascaților paralizați de spaimă.

Șerpilor se strecurară printre ei în mare grabă, mușcându-i. Cădeau secerați unul după altul. Apoi totul căzu în nemișcare. Liniștea prelungită care urmă, atrase până la urmă atenția bătrânului care-și savura trabucul într-una din camere, uitându-se la televizor la un film cu mafioți.

- la te uită, își zise, s-au cumițit copiii, le-a venit mintea la cap, nu alta!

Curios să afle cum s-a întâmplat minunea, s-a îndreptat spre terasă. Trupurile petrecăreților zăceau căzute în diverse poziții, iar peste ele, printre ele, alunecau silențios spre piscină șerpilor de mici dimensiuni, ca scăpați dintr-un cuib.

Sună la telefon, la urgențe.

- S-a petrecut o tra, o tragedie, băigui el moale.

Nici sirenele ce se apropiau nu-l scoaseră din prostrație.

Au intrat mai întâi pompierii cu costume de protecție. Au scos rând pe rând corpurile. Biserica era neîncăpătoare. Sicriile ședeau înșirate până în curte.

Împietrit, Marcu docatorul își privea chipul de pe perete, întunecat de fumul gros al multelor lumânări. În vacarmul de plânsete, nu înțelese dacă el gândise, ori chipul rostise:

- Ce-ai făcut Doamne, ce-ai făcut?.

Părintele Stoleru îl privea cu îngrijorare întrebându-se dacă va mai avea parte de donații. Titi Curcă răsufla ușurat...

Mircea Deciu



Călărețul alai

Cu toții eram unsprezece inși, ce izbutiră să scape cu viață și să fugă. Urgia nomazilor zdrobise cele două regimente din oastea bazileului, abia trecute dincolo de Don.

Caii pe care apucărăm să-i prindem și să-i încălecăm, dar și cețurile toamnei, ne ajutară să ne îndepărtăm de acel loc blestemat. Curând, larma prăpădului rămase mult

în urma noastră. Doar din când în când mai răzbăteau până la noi hăuliturile sălbatice ale dușmanilor. Apucasem să vedem și știam de ce urlă așa. Precum haitele de lupi bântuiau câmpul de bătălie după prăzi. Când găseau vreun ofițer căzut, îi secerau capul. Apoi îl înălțau sângerând în vârful unei lănci, prilej de a se dezlănțui în strigăte de izbândă prelungi. Aidoma unor diavoli ai pustiei.

Cu groaza în suflet am continuat să călărim, deși bidivii începeau să dea semne de oboseală. Încă nu ne socoteam scăpați și de aceea eram neîndurători cu bietele animale. Doar și ele supraviețuiseră măcelului, la fel ca și noi.

Într-un târziu, unul dintre noi trecu în frunte. Mai târziu am aflat că îl cheamă Costea, fiind dintr-un sat de sub muntele Pădurea Mare, din Aspropotamos. Omul ne făcu semn să oprim. Descălecă și-și scoase casca. Se lungi, lipindu-și urechea de pământ.

- Fraților, nu suntem urmăriți, barbarii nu ne-au luat urma!

Ne trântirăm în iarbă să ne vedem rănilor. Printre noi nu se afla niciun ofițer. Eram numai oșteni de rând din cavaleria grea. După graiurile vorbite, dar și după chipurile colțuroase, având căutătura neînduplecată a celor deprinși să ucidă, se vedea că mai toți erau vlahi munteni. Nu slujeau de azi, de ieri, în oastea imperială. Unii erau din Thessalia sau din Epir, alții erau din Macedonia, sau din Tracia. Iar unul, Dragomir, era de dincolo de Dunăre, din îndepărtata Vlahie de la Carpați. Doar doi oșteni, Alexis și Monahakis, erau greci. Cel dintâi era din Arhipelag, iar celălalt era chiar din Constantinopol. Cel din urmă se dovedise mai puțin deprins cu armele. Dar mânuia bine zarurile și cupa de vin.

Oamenii se ajutară între ei să-și oblojească rănilor cu fâșii de pânză rupte din poala cămășilor. Mai toți căpătasem tăieturi de paloș ori creștături de sulită. Dar doi purtau în carnea picioarelor vârfuri de săgeată. Aveau dureri la mers și călăreau greu.

- Am luat-o aiurea! spuse cu mânie Costea.

În timpul acelui răgaz, nu-și îngăduise să stea jos, să-și tragă sufletul, ci înconjurase neliniștit locul unde eram adunați. După cum aflăram de la el, am mers prea mult spre miazănoapte, în loc să o ținem către apus.

Pe calea dinspre apus, preț de o zi de mers la pas, aveam să dăm de apa Donului. Dacă reușeam să trecem pe malul celălalt, cu puțin noroc, puteam să întâlnim apoi grosul oastei bazileului. Mai toți știam însă că nomazii aceia veniți din fundul Asiei, din stepele de dincolo de Aral, se mișcau tare repede. Acum, după ce ne zdrobiseră,

prinseseră curaj. Aveau să-și trimită iute avangărzile să iscodească. De aceea, chiar dacă am fi trecut dincolo de Don, nu ne socoteam scăpați. Doar dacă ne întâlneam cu oastea noastră.

Curajul ne părăsi când ne văzurăm aproape lipsiți de arme. Nu mai aveam nimic. Doar cămășile de zale, paloșele și pumnalele de la cingătoare. Niciunul nu-și păstrase arcul, fiind deprinși să tragem din goana cailor, asemenea războinicilor din stepă. Nu mai aveam nici lăncile, nici platoșele din oțel. Le azvârlisem să fugim cu ușurință. Singura noastră armă de luptă la depărtare, era o lance mică, în mâna lui Costea.

Încetul cu încetul, ne reveneam, simțind cum groaza iadului prin care trecusem începe să ne părăsească. Dar mânia și rușinea înfrângerii suferite luau locul spaimei din sufletele noastre. O durere mai mare decât aceea din răni ne cuprinse. Pe noi, urmașii călăreților din Hemus, ce supuseseră cândva Asia conduși de Marele Alexandru, barbarii aceia nespălați nu ne-ar fi învins niciodată. I-am fi călcat în copitele cailor, dacă nu li se alăturau blestemații de alani. Ticălosul de general ne încredințase, atunci când ne trimisese înainte, că alanii sunt de partea noastră. Noi nu ne temeam nici de cavaleria înzăuată a alانیlor, însă numărul lor mare ne copleșise. După ce le respinsesem trei atacuri și-i pusesem pe fugă, alanii nu ne-au mai atacat. Doar tobele lor de război răsunau neîncetat, zi și noapte. Din când în când, doar nomazii ne mai hărțuiau ici și colo cu câte un pâl de arcași călări. Când alanii își adunară toate hoardele risipite prin stepă, ne-au împresurat cu o mulțime fără număr de războinici îmbrăcați în solzi, ca balaorii. Lovitura lor ne-a dat peste cap cu totul. Pe urmă, nomazilor le-a fost ușor să ne nimicească. Mai ales, după ce abătură asupra noastră o ploaie de săgeți. Pieriseră acolo cei mai destoinici viteji ai vlahilor din munți. Iar noi nu înțelegeam nici acum împrejurările prin care izbutisem să scăpăm cu viață. Fără îndoială că îngerii bunului Dumnezeu ne ajutaseră, împreună cu Sfântul Gheorghe, ocrotitorul nostru.

Deodată Costea încălecă sprinten și astfel răgazul nostru se sfârși.

- Fraților, eu plec chiar acum spre apa Donului! Cine vrea să mi se alăture, este binevenit. Dar dacă o face, îl rog să nu iasă din cuvântul meu. Cerul s-a limpezit și ne vom putea călăuzi după stele. Dușmanii, sigur, nu ne vor urmări noaptea. Vom călări la pas și astfel nu vom osteni caii prea tare. Dacă nu ajungem la apa Donului, în zori ne băgăm într-o râpa și ne vom odihni.

Obraznic, grecul Monahakis îl înfruntă.

- Cine ești tu, de te crezi căpetenia noastră!

Costea nici nu-l luă în seamă. Toți vlahii și celălalt grec încălecară și-l urmară. În cele din urmă, văzându-se singur, Monahakis încălecă și el. Ni se alătură, bombănind și înjurând. Însă Costea veni călare în dreptul lui și-i apucă de căpăstru calul.

- Cred că ai auzit ce-am spus. Dacă mergi cu mine, mi te supui. Dacă nu, pieri de mâna mea!

Grecul căută să pună mâna pe paloș, însă se răzgândi. Supus dădu din cap în semn că a înțeles. Oamenii se așternură la drum în tăcere.

Un vânt ușor prinse să unduiască ierburile ruginii ale stepei. Apoi Soarele se transformă într-un amurg roșu ca sângele omenesc. Curând negura nopții ne acoperi cu totul. Din țăriile cerului răzbăteau doar țipetele cocorilor zburând spre miazăzi, către lacul Maeotis. După o vreme, nu se mai auzi nimic, decât mersul molcom și fornăitul cailor. Din când în când, ne opream și ciuleam urechile. Șuierul vântului purta în el doar șoapte de spaimă și de năluciri. Stepă fără margini prindea încetul cu încetul să se trezească la o altă viață, ruptă dintr-un alt tărâm. Un tărâm al duhurilor și al umbrelor

fără stăpân. Urlete urmate de lungi tânguiri vestiră parcă pogorârea acestei împărății asupra stepei. O pasăre de noapte trecu lin deasupra noastră ca o fantasmă. Oamenii își făcură cruci și se priviră înfiorați. Urmă un vaer sfâșietor, semn că prada fusese prinsă. De pe coama unui deal, deslușirăm în lumina lunii două haite de lupi strecurându-se pe vale către locul măcelului. Mirosul de sânge și de hoit aduna fiarele stepei.

- Blestemații, parcă ar fi vârcolacii din oastea necuratului!

- Se duc să se bată cu sufletele celor morți astăzi!

Am mers toată noaptea. În zori, așa cum hotărâse Costea, ne-am tras în fundul unei râpe adânci să ne odihnim. Nu dăduserăm de apa Donului. Nici nu apucărăm să dormim prea mult. Leanu, cel ce rămăsese primul de strajă, a venit să ne trezească. Departe în stepă zărise un călăreț. Acesta o luase pe firul văii ce se adâncea spre locul unde eram ascunși. Am crezut la început că este o iscoadă. Dar nu se iviră de nicăieri alți călăreți. Repede se apropie îndeajuns. După cască și cămașa de zale, am văzut că este un oștean de-al bazileului. La fel cu noi. De la el am aflat vestea cea rea. Pe malul de dincolo, alte hoarde de alanii, trecuseră de partea nomazilor și loviră grosul oastei, spre care noi ne îndreptam. Ticălosul de general, nu primise lupta și alesese să fugă din fața dușmanilor. Făcuse cale întoarsă către principatul khazarilor, pe unde aveau să vină întăriri. Avusese grijă să trimită în fața alanilor alte două regimente de cavalerie grea, care să încetinească urmărirea. Bineînțeles, că după o luptă inegală, alanii le zbrobiră. Așa cum ne dovediseră și pe noi. Ostașul care ni se alătură, reușise să treacă Donul înot cu calul. Nu știa de înfrângerea noastră și spera să dea de noi și astfel să se salveze. Acum era tot atât de dezamăgit și de furios, pe cât eram și noi.

Atunci, am hotărât cu toții să ne îndreptăm spre sălașele de pescari. De la ei, pe calea Donului aveam să ajungem pe țărmul Meotidei, la Tamantarkan. Doar acolo ne puteam socoti cu adevărat salvați. Altfel, dacă am fi ales să mergem călare prin stepă, fie prin stânga, fie prin dreapta Donului, aproape sigur ne-am fi întâlnit cu nomazii sau cu alanii ce împânziseră câmpiile.

Așadar, ne-am continuat drumul chiar pe unde venise Calistrat. Așa se numea oșteanul cu care ne întâlnisem. Astfel se face că spre amiază am ajuns la așezările pescarilor. Aceștia erau dintr-un neam înrudit cu alanii, deși se dușmăneau de veacuri. Bătrânii lor știau puțin grecește și am reușit să ne tocmim cu ei. Nu aveau decât patru lotci și nici nu vroiau să le vândă. Mai mult de frica noastră, primiră să înstrăineze două. Alexis grecul era din insule și se pricepea la bărci. Așa că el alese pe cele mai bune, care erau și cele mai mari. Costea se arătă mulțumit pentru că încăpeam cu toții în ele și nu mai era nevoie de încă o ambarcație. Le luarăm pescarilor toate vâslele, dar aceștia nu se arătară deloc supărați. Mai ales când aflară că toți caii le rămăneau lor. Pe deasupra ne dădură din belșug din bucatele lor sărăcicioase: pește afumat, pastramă de oaie și lipii de secară, tari ca piatra.

Cu puțin înainte de lăsarea întinericului, traserăm la mal. Am ales un loc ceva mai ferit, pe o limbă de nisip, la adăpostul unui mal înalt ca o faleză. În zori, tocmai când ne pregăteam să ne urcăm în barcă, se petrecu primul atac al alanului. Cioga, cel ce fusese de strajă în schimbul dinspre ziuă, auzise primul tropotul calului. Chiar atunci când se întoarse să privească spre mal, o săgeată bine ținută îl străpunse drept în inimă. Îl împinserăm în lotcă și vâslirăm din răputeri spre mijlocul râului. Eram încredințați că o hoardă întreagă tăbărâse peste noi. Când am ajuns în mijlocul apei, am văzut însă doar un singur călăreț. Ne urmărea amenințător de pe mal. Arcașul mai alergă o vreme

de-a lungul apei, apoi se făcu nevăzut în stepă.

De la acel atac, alanul nu ne-a mai dat pace. Mai mult ca sigur, ne urmărise pe îndelete. Văzuse că nu avem arcuri și-și făurise cu iscusință un plan. La fel cum râsul din munți urmărește cioporul de ciute. Apoi le ucide, una câte una.

După câteva ceasuri bune de mers pe râu, am tras la mal și l-am îngropat pe Cioga. Apoi spre seară, înainte să ne facem tabăra, pieri altul dintre noi, Giavela. Omul doar se îndepărtase către locul de santinelă, unde îl trimisese Costea. Auzirăm un geamăt, apoi o bufnitură și un fluierat, urmate de un nechezat și de un ropot de copite. Alanul ne pândise ca o fiară, ascuns în ierburi. Când Giavela se apropiase de el, îl înjunghiase. Calul, ce stătuse și el pitit undeva, venise la fluieratul stăpânului. Nu apucasem să vedem decât cum un demon, ieșit parcă din negura iadului, se agață de oblâncul șeii, tropăind alături de cal. Din avântul căpătat, sare în șa, cu sprinteneala celor născuți în stepă.

Moartea lui Giavela, a doua victimă, ne puse pe gânduri. De data asta, alanul folosisse altă îndemânare împotriva noastră.

- Pesemne că alanul își drămuie săgețile, își dădu cu părerea Curti, un oștean înalt ca bradul, de fel de prin părțile Vlahohoriei.
- Să-ți închipui că un alan rămâne în stepă fără săgeți și fără cal, este prostie curată, îl împunse Dragomir, ca unul ce bătuse șesul de mic copil.
- Tocmai de aceea, stăruie Curti cu istețime.

Costea hotărî să întemîi focul și să punem niște momâi sub pături și chiar să lăsăm o mogîldeață cu o cască pe cap, ca un fel de santinelă. Apoi, departe de foc, am scobit pământul și ne-am făcut acolo culcușuri, spre a ne odihni în ceva mai multă siguranță.

Dimineața, după ce îl lăsarăm și pe Giavela în pământul nisipos, vâslirăm către malul celălalt. Gândeam, că poate așa, vom scăpa de acel barbar blestemat. Am văzut curând cât de naivi eram, socotind că astfel primejdia ne va ocoli. Nici nu trecurăm de mijlocul apei, că un nechezat ne făcu să privim mai cu luare aminte malul spre care ne îndreptam. Blestematul de alan era acolo, ne aștepta. De data asta puteam să-l vedem mai bine. Nu purta nici coif, nici zale, nu avea straie de război. Era înveșmântat în felul muntenilor din Caucaz, cu calpac de noaten brumăriu și burcă neagră de pâslă, cu umeri mari și drepti. Își împunea cu pintenii fiara de armăsar, negru ca pana corbului, ce necheza într-una și se ridica în două picioare. De parcă și el vroia să ne amenințe. Alanul zbiera ceva în limba lui, agitând într-o mână arcul său dublu curbat.

- Dacă am avea și noi măcar un arc și câteva săgeți, nu-ți mai încurajai tu calul acum, slugă spurcată a nomazilor, spuse cu năduf un oștean.
- Nu vă opriți din vâslit, porunci Costea, strângând în mână lancea. Mergeți drept spre el, poate se prinde în luptă și reușim să-l încolțim!
- Ești nebun de legat, până să ajungem noi la mal, are timp să ne săgeteze ca pe mistreți! urlă disperat Monahakis.
- Dacă vâslim repede, după care ne răsfirăm mult, nu va mai nimeri el așa de ușor, iar apoi, eu știu ce să fac cu lancea asta!
- Dacă mai apuci!
- Ai răbdare, vine și rândul tău, grec puturos!

Ne-am înșelat. Alanul nu era chiar atât de slab de înger, încât să se măsoare cu noi în câmp deschis. Mai ales că-l văzuse pe Costea cu lancea în cumpănire. Chiar atunci când luntrea alunecă scrâșnind în nisipul malului, părăsi locul, fără prea mare

grabă. După ce făcu un ocol mare îl văzurăm cum revine la apa Donului, în aval de noi. Acolo descălecă, se uită la apă, apoi privi spre noi, încălecă și își continuă drumul încet pe lângă mal. De bună seamă că va continua să se țină scai de noi, ca într-un blestem.

Trebuie să ne oprim și, într-un fel sau altul, să-i venim de hac, spuse un oștean pe nume Sinna. Altfel, lighioana asta ne omoară pe toți, unul câte unul...

Acest Sinna, era muntean, la fel ca și noi, având faima că se pricepe la leacuri, descântece și vrăji.

- Dar dacă tocmai asta vrea, sări Alexis. Poate chiar vrea să ne facă să ne oprim, până îi vin ajutoare. Dacă vor să ne prindă de vii și să ne supună caznelor, să afle mai multe despre oștile bazileului.

- Un motiv în plus să-i venim noi de hac, pe cât mai repede, întări Costea. Doar ne-a ucis doi oameni.

- Dacă am încerca un târg cu el, se băgă și Mohahakis în vorbă.

- Ești smintit de-a binelea! îl repezi Costea. După ce ne-a ucis doi oameni, este ca și cum te-ai târgui cu diavolul. La mintea lui de sălbatic, s-ar putea să ne spună că ne dă pace, dar numai dacă îl lăsăm să mai ucidă câțiva dintre noi.

În noaptea care a urmat pieri și grecul Alexis. După miezul nopții, când omul de schimb se duse la locul de santinelă, doar la câțiva pași de tabără, îl găsi pe Alexis fără suflare. Alanul venise pe furiș și îl strânsese de gât cu lațul. Acum Sinna era cu totul încredințat că alanul se folosește de vrăji pentru a nu-l simți nimeni când se apropie de noi. Costea, ca bun creștin însă, îi ceru să nu amestece diavolul în socoteala noastră cu alanul și mai ales îi ceru să nu răspundă cu vrăji.

- Dumnezeu ne va apăra cu siguranță până la urmă, spuse Costea sigur de el.

Alanul este trufaș fără măsură și de aceea nu va răbda și va veni să se bată cu noi, doar cu sabia în mână.

Dragomir era nedumerit, de ce ne tot atacă alanul, nefiind înveșmântat de război. Deci se părea că arcașul este dintr-unul din triburile lor ce nu trecuseră de partea nomazilor. Atunci, dacă lucrurile stau așa, de ce ne omoară oamenii, își spunea într-una Dragomir. Costea veni lângă Dragomir, stârnit mai degrabă de câte știa acesta, decât de cerbicia alanului și privi îndelung chipul tăbăcit de soare și vânt al vlahului din Carpați.

- De unde știi tu atâtea lucruri despre alani și celelalte neamuri care viețuiesc în stepe?

Acesta îi povesti despre vlahii din Carpați, cum pleacă cu turmele de oi la iernat la gurile Dunării, dar și spre Nistru sau Nipru. Dacă nu găesc locuri, căci sunt mulți și turmele lor sunt fără număr, unii ajung și mai departe. Neamul lor s-a înmulțit și locurile de pășunat nu ajung pentru toți. Iar de plugărit, nici nu vor să audă. De aceea, sunt și mulți aceia ce rămân peste vară pe plaiurile de iernat.

- Dar nu vă asupresc neamurile din stepe?

Bacii tocmeșc îmașurile cu căpeteniile neamurilor din stepe. Acestea primesc tainul cerut, iar ciobanii pot sta să-și vadă de treburile lor un an întreg. Apoi tocmeala se reînnoiește. Locurile sunt îndeajuns de largi să pască acolo și turmele lor, dar și ale stăpânilor câmpiei. Oile nu au nevoie de cele mai bune pășuni, cu toate că oaia nu lasă mai nimic pentru vită sau cal. Dacă se întâmplă ca alți nomazi să năvălească pe locurile de pășunat, oierii află din timp de primejdia unei cotropiri. Au ajuns să cunoască bine mlaștinile cu stuf de la gurile râurilor unde se ascund cu ciopoarele lor. Dar nomazii îi lasă în pace. Știu că întotdeauna păcurarii vin la

șes cu cârdurile de mioare și își iau partea lor. Dragomir se născuse și copilărise în stepe, apoi, într-o bună zi, plecase de acolo. Asta pentru că, oricât de bune ar fi fost pășunile de iernat, din câmpii, oamenii și turmele se întorc în munții de unde au plecat.

Până la urmă, cele prezise de Costea s-au adevărat. În ziua următoare, dimineața, am venit la mal cu gândul să poposim ceva mai mult. De abia am tras barca pe nisipul malului și ne apucărăm să adunăm găteje, că arcașul năvăli cu calul lui uriaș, cu paloșul în mână, gata să ne hăcuiască. Nici nu ne dezmeticisem. Venise așa, deodată, de parcă necuratul îl azvârlise acolo. Nu auzisem nimic să ne dea de veste, nici ropot de copite, nici nechezat, nimic. Ne-am strâns cerc în jurul lui cu paloșele în mână. La fel cum lupii încolțesc cerbul iarna. De sus, de pe cal, alanul războinic se apăra cu ușurință și respingea orice lovitură de sabie. Când unul dintre noi se repezi să apuce dârlogii, dihania de armăsar se ridică în două picioare. Năvăli asupra omului, azvârlindu-i o copită în umăr, aruncându-l cât colo. Atunci, alanul încercă să treacă printre noi. Însă, pentru că se îndrepta chiar spre apă, vru să întoarcă spre dreapta, dar armăsarul furios se ridică din nou în două picioare. lute ca fulgerul, lancea azvârlită de Costea se înfipse adânc în trupul animalului, aproape de genunchiul călărețului. Lovitura năpraznică, bine țintită, făcu bidiviul să cadă chiar din avântul cabrării. Nechezatul lui se transformă într-un urlet de durere. Înălță capul și se prăbuși fără suflare pe partea stângă. Războinicul rămase prins cu un picior sub trupul calului. Nu reușea să-și tragă piciorul și învârtea amenințător paloșul de oțel albăstrui. Așa cum arăta el, cu fața sa, cu obrajii supti, cu nasul coroiat și cu nările fremătând, semăna cu o uriașă pasăre de pradă căzută, ce se zbătea, având ghearele prinse în lațul vânătorului. Mai putea să sfâșie carnea, nu cu clonțul, ci cu paloșul. Lupta era de acum inegală. De fapt nu mai era o luptă, căci mai degrabă așteptam ca alanul să se dea prins. Când unul dintre noi se apropia de el, începea totuși să-și învârtă furios paloșul, fulgerându-l cu privirea ochilor de culoarea oțelului. Monahakis profită de apropierea altui oștean și veni în spatele alanului, reușind să-l lovească peste încheietura mâinii cu o vâslă. Paloșul căzu din mâna călărețului. Grecul îi puse un genunchi pe gât și-i răsuci o mână la spate.

- Ești al meu frățioare, de când te aștept!

Săriră atunci și ceilalți și îl legară fedeleș. Îl traseră apoi de sub leșul armăsarului. În cădere i se răsucise glezna, căci șchiopăta. Grecul deveni dintr-o dată foarte atent cu prinsul și se văzu că se socotea drept cel ce reușise să-l doboare. Asta stârni mânia lui Costea. Își trase deodată sabia din teacă și până să se dezmeticească Monahakis îi lipi vârful de obraz. Grecul se făcu alb ca o lipie.

- Prinsul este al meu și-l vom judeca și apoi îl vom osândi pentru ce a făcut!

- Așa este drept, întăriră ceilalți oșteni.

- Să-l judecăm și pe urmă să-l ucidem cu încetul, în cazne!

- Dar de ce să mai pierdem vremea, săriră alții. Mai bine să-l ucidem acum, pe loc.

Doar nu știm ce a făcut?!

Aceștia socoteau că de vreme ce neamul alanilor se lupta cu oastea bazileului, călărețul alan își făcuse datoria. Dar, fiind dușman, trebuia ucis fără judecată. Asta, chiar dacă nu ar fi omorât oamenii noștri. Dragomir le aminti că prinsul părea a fi din triburile lor ce sălășluiau departe la miazăzi, pe undeva prin văile Caucazului. Apoi nu era îmbrăcat ca de război.

(va urma)

Ana Podaru



Punctul final

Ne naștem fără garanția vieții, fragili, visători, deschidem ochii precum nuferii petalele-n soare fără să avem dreptul de a ne alege părinții, frații, pentru că fiecare dintre noi suntem pumnul de lut din mâna olarului. El ne plămădește și ne dăruiește viața. O viață pe care nimeni nu ne învață cum să o prețuim, cum să o gestionăm. Suntem ignoranți cu propria noastră ființă, alergăm după iluzii încă din copilărie. Alergăm prin iarba udă, desculți, fără să-i cunoaștem menirea, ne avântăm în întuneric căutând lumina fără să ne asigurăm că avem ulei de ajuns pentru candelă. Nu înțelegem rostul ploilor de vară sau puterea distrugătoare a furtunilor. Uneori băjbăim prin întunericul ce se așterne peste noi în plină zi fără să știm a ridica ochii spre Dumnezeu, fără să știm că rugăciunea este salvatoare. Ne rugăm mecanic, nu avem rugăciuni individuale, avem nevoie de rugăciuni create de alții, nimeni nu ne învață că cea mai puternică rugăciune vine din adâncul inimii, atunci se ridică rugăciunea la cer când lacrima izvorăște din adâncul ființei noastre. O privire răstignită are puterea rugăciunii, creatorul știe suferința ta și nu va ezita să-ți trimită forța necesară de a te ridica din mlaștina neputinței. Nu realizăm cât de fragili suntem, decât atunci când suntem la capăt de drum, atunci când visele noastre mor înainte să se îndeplinească. Nu știm să apreciem frumusețea acestei lumi în care suntem pelerini, suntem trimiși cu un scop, fiecare este creat pentru a lăsa ceva pe acest pământ, avem aptitudini creatoare, purtăm esența celor șapte arte. Puțini dintre noi realizăm cât de frumos suntem creați, cât de perfecți suntem la naștere, rătăcim prin labirintul universului mai orbi decât orbii, mai surzi decât surzii, iar lințoliile ne învăluie în fiecare zi lumina ochilor înaintând cu mâinile întinse pipăind zidurile propriilor noastre închisori. Suntem binecuvântați cu har divin, ținem în mâini uneltele cu care ne putem ridica altarele sufletului, unelte ce-au devenit distrugătoare, dăruim într-o clipă cât am clădit într-o viață. Ajungem părinți, dar nu știm să deschidem porțile universului în fața copiilor noștri, fiecare copil are aripi de înger, aripi ce pot cuprinde întreg orizontul, aripi ce pot îmbrățișa cerul și pământul, aripi pe care le smulgem cu mâinile noastre umplând iazurile de lacrimi ale pământului cu morminte de pene de înger. Ar trebui să învățăm de la păsări cum să ne întindem aripile, cum să ne apărăm puii, ar trebui să învățăm de la izvoare cum să ne purificăm sufletele. Suntem captivi într-o bulă de săpun, în vidul vieților noastre din care nu putem evada, atingem pereții bulei otrăvitoare, ne oglindim în oglinda mincinoasă de pe acei pereți iluzorii, atingem cu un deget și bula se sparge. Universul ne inundă, dar nu mai suntem în stare să-i absorbim energia vindecătoare pe care o ignorăm fiind atrași de mirajul ambalajului trăirilor de moment. Învățăm, ne abandonăm în muncă până la epuizare, ne mulțumim cu atât de puțin, omul nu a fost creat pentru iluzii, a fost creat să trăiască bucuria acestui pământ, să primească și să dăruiască iubire. Uitarea de sine, uitarea pasului pe prima treaptă a spiritualității este primul pas spre autodistrugere. Nu ar exista boală dacă ne-am hrăni sufletele flămânde cu frumusețea univerului, dacă ne-am scălda privirile în oglinda lacurilor, dacă am lua energie de la soare, dacă ne-am înfunda picioarele în lutul moale, dacă am cânta alături de păsările cerului, dacă ne-am uda buzele cu roua de pe frunze, dacă noaptea nu ne-am culca atât de obosiți încât să uităm să spunem mulțumesc inimii ce bate-n noi, să mulțumim cerului pentru fericirea ce ne-a inundat sângele doar cu o mângâiere, cu un sărut, cu gingășia din privirile unui copil (...)

Emil Dînga



Bătrân, în trenul de noapte

Comandase biletul de tren prin internet și primise imediat un formular care specifica vagonul și locul, alocate. Pe formular nu era specificată stația de plecare, dar se gândi că, poate, internetul permite localizarea celui care solicită biletul și atunci se subînțelege că stația trebuie să fie cea din localitate, sau, oricum, cea mai apropiată stație de locul de unde s-a făcut solicitarea. Din fericire satul său avea stație de cale ferată, undeva la marginea sa, în capătul unui teren viran unde se aciuau, în fiecare primăvară-vară, vreo douăzeci de țigani nomazi din neamul căldărarilor. După ce-și întindeau corturile rupte de atâta folosire, porneau de dimineață de-a lungul satului. Bărbații purtând în spinare cazane de făcut țuică sau balii de spălat rufe (în sat, totuși, majoritatea aveau mașini de spălat, urmare a banilor câștigați de copiii și nepoții plecați la muncă în Italia sau Spania, așa că șansele de vânzare erau aproape inexistente), femeile ținând de mână câte doi-trei puradei murdari și aproape goi. Se opreau la fiecare poartă, femeile strigau cu un glas ascuțit extrem de sonor și pătrunzător la gospodarii care nu se vedeau prin curte, în timp ce bărbații lăsau jos greutatea cărate, să se mai odihnească un pic, și trăgeau vârtos din țigări. Părea o diviziune a muncii perfectă. Rolul copiilor era de natură sentimentală, mai înmuiau inimile împietrite de muncă și de griji ale femeilor care, de cele mai multe ori, veneau la poartă cu ceva de-ale gurii pe care țigăncile le îndesau imediat în niște saci largi pe care-i purtau cu dexteritate pe umeri, mulțumind în mod repetat și urând tot binele din lume. În timpul acesta, bărbații testau și ei piața întrebând dacă gospodarul nu are nevoie de un cazan din alama cea mai bună, sau de o balie pentru spălat. Stăpâna casei făcea rapid un semn negativ din cap sau din mână și intra repede înapoi în curte zăvorând poarta. Umbla zvonul că cerșitul și vânzarea de cazane și balii erau doar un pretext pentru ca țiganii care, de fapt, inspectau locurile cele mai bune de furat, să poată veni noaptea la șterpelit. Asta făcea ca toate tentativele lor îndrăznețe de a intra în curți în timp ce strigau sau ofereau marfa de vânzare să fie stopate cu fermitate, iar porțile stăteau, în această perioadă, mai mult zăvorâte. Se uită la stația de destinație, dar acolo nu era trecut nimic. Se gândi că nici asta nu era în neregulă, din moment ce oricine știe prea bine unde trebuie să coboare. Întrucât nici numărul trenului nu era trecut pe bilet, bunăvoința lui se manifestă din nou, acceptând faptul notoriu că prin stația din localitate nu trecea decât un tren, exact la miezul fiecărei nopți. Așa că, evident, nici ora de sosire sau de plecare nu era necesară. Se gândi că măcar numele posesorului era trecut, dar constată că locul în cauză era necompletat. Nici asta nu constituia o problemă, deoarece, probabil, biletul era considerat a fi la purtător. Cu asta examinarea biletului luă sfârșit, îl puse în buzunarul de la piept și începu să verifice conținutul sacoșei pe care urma s-o ia în călătorie. Ceasul de buzunar, pe care-l scosese și-l așezase pe colțul mesei, arăta că mai avea circa o oră până la miezul nopții. Pentru a ajunge la timp trebuia

să plece în curând.

Trenul sosi cu punctualitate în stație. Singurul bec din fața clădirii dărăpănate care adăpostea casa de bilete și sala de așteptare fusese spart de mult de praștiile copiilor și, cum nimeni nu se învrednicise să-l înlocuiască, singura lumină care mai spinteca, tremurând, întunericul dens, pătrunzând timid și pe peronul plin de spărturi ancestrale, era de la un bec anemic aflat pe tavanul scorojit al sălii de așteptare. În stație nu mai era nimeni, nici măcar șeful gării care, în mod obișnuit trebuia să primească trenul în stație și să-i dea liberă plecare conform graficului. Din tren nu coborî nimeni. Nu erau decât trei vagoane, dintre care doar în ultimul se zărea o lumină vagă. Se duse spre acesta și urcă, fără să mai verifice numărul vagonului și al locului. În fond, într-un tren, probabil gol, ce importanță mai are respectarea locului primit? Nu era nimeni în vagon, așa că se așeză la întâmplare, lângă fereastră, pe partea dreaptă a sensului de mers al trenului. În cele câteva minute cât a mai stat trenul în stație nu a mai venit nimeni. Apoi, fără nici o avertizare, trenul se puse în mișcare, cu obișnuitele scrâșnete de șine și de alte dispozitive mecanice. După câțiva metri, depășind peronul aproximativ al stației, trenul intră în beznă, mărindu-și constant viteza. După vreo cinci minute, ritmul sacadat al trecerii roților peste îmbinările nesudate ale căii ferate se stabilizează. Acum puteai să-l folosești pe post de ceas, așa de constant se auzea. Înțelegese că se intrase în regim de croazieră, așa că puse sacoșa nu prea voluminoasă pe suportul de deasupra banchetei, agăță haina în cuierul de alături și se așeză mai comod. Avea de gând să doarmă sau, cel puțin, să închidă ochii, mai ales că era lună nouă și oricum nu putea vedea nimic afară. Geamul slinos al vagonului îi întorcea doar propriul chip, funcționând ca o oglindă la care rolul de suprafață metalică de reflexie îl juca beznă din exterior.

Nu știa cât timp ațipise. Sacadatul roților pe șine era același, dovadă că trenul își vedea de treabă. Se gândi, brusc, că acest sacadat imperturbabil era cea mai bună imagine pentru eternitate. Mai avea acest gând ori de câte ori stătea pe malul râului care trecea pe la marginea satului, în partea opusă stației de cale ferată. Avea un loc preferat, pe un mal nu prea înalt, la care râul făcea un cot ușor și unde era puțin mai învârtelit. Clipocitul interminabil și perfect ritmat îi evoca, la fel ca acum, eternitatea. Se gândea atunci, ca și acum, că, de bună seamă, eternitatea nu poate fi decât ceva omogen, așa cum este acest ritm de roți. Eternitatea nu poate avea diferențieri pentru că, dacă ar avea, atunci ea, eternitatea, ar putea fi sesizată. Adevărata eternitate nu trebuie să poată fi sesizată ca eternitate, deci trebuie să fie perfect omogenă, egală cu ea însăși, cam în maniera în care termodinamica sugerează asta prin conceptul de entropie maximă care se va atinge la sfârșitul vieții Universului. Ajunse la un fel de parafrază negativă a conjecturii lui Poincaré: dacă te afli în eternitate nu ai nici o modalitate de a stabili că ești acolo. Deodată, avu senzația, aproape materială, că era privit. Întoarse capul. Vis-a-vis, pe locul de lângă ușă, stătea un bătrân, sau cel puțin așa părea în lumina aceea aproape de camuflaj din vagon. Nu dormea, privea în gol, prin fereastra sa, spre fereastra de pe culoar, pe partea opusă. Întoarse la loc capul, spre fereastra sa. Un fior rece îi străbătu întregul trup. Oare nu-l văzuse pe bătrân atunci când urcase? Și totuși, oricât de chioară era lumina din compartiment, era imposibil să nu-l vadă. Cu siguranță urcase mai târziu decât el. Să fi dormit atât de adânc încât nu a simțit nici că trenul a oprit, nici că cineva a deschis ușa, care făcea un zgomot caracteristic, un fâșâit metalic, când trăgeai de ea în lateral s-o deschizi sau s-o închizi, nici că trenul a pornit din nou? Ar fi sesizat măcar lumina peronului... Rămase câteva minute încordat, privind în gol pe fereastra întunecată la beznă care părea aproape lichidă și prin care

trenul de noapte se strecura ca un pește preistoric. Sacadatul roților era singurul zgomot din acel univers lichid atotcuprinzător. Lichiditatea aceasta întunecată îi aducea în memorie lichiditatea râului care-i sugera, prin zgomotul egal al apei, aceeași eternitate. Într-adevăr, lichiditatea ar putea fi un bun candidat pentru asigurarea omogenității indispensabile eternității. O omogenitate care nu permite nici măcar trecerea timpului, deoarece această trecere ar însemna deja o diferențiere trecut-viitor, care ar sfâșia omogenitatea. După o vreme, își întoarse încet, cu mișcări infinitezimale, capul spre noul pasager. Avu un șoc, iar pantofii i se bătură, zgomotos și involuntar, unul de altul: bătrânul se uita la el. Avea o expresie liniștită, aproape plictisită, lipsită, în orice caz, de curiozitate sau interes. Avea un cap comun, puțin cam prea mare în raport cu trupul, așa cum acesta putea fi ghicit din postura de așezat, puțin chelit în frunte dar relativ bogat în rest, probabil netuns de ceva vreme. Obrajii erau palizi, trași înăuntru, și părea neras de câteva zile. Își aminti că nici el nu se mai răsese în ultimele zile, dar nu-și aminti din ce motiv anume. Ochii îi erau ageri deși aveau o nuanță de oboseală sau, poate, de blazare. Îmbrăcămintea îi era comună, relativ neîngrijită. Ca și el, avea o desagă aruncată pe suportul de bagaje de deasupra banchetei, iar o haină ponosită era atârnată în cuier, în dreptul locului alăturat celui pe care stătea. În momentul în care li se întâlniră privirile bătrânul schiță un zâmbet care se voia amabil, sau de întâmpinare, dar nu reuși decât o strâmbătură acră. Cu o voce comună, întrebă:

– Cât să fie ceasul?

Făcu un gest de a scoate ceasul de buzunar, dar își aminti că decisese să nu-l mai ia. Își dorea o călătorie fără nici un plan, o călătorie în care deciziile le ia călătoria și nu călătorul. Cam ca mersul fără nici o țintă pe străzi, când nu tu alegi străzile pe care să mergi, ci străzile te aleg pe tine. Este o experiență extraordinară, e ca și cum ai forța mâna destinului, spunându-i: ei bine, decide tu, care-i calea mea, pe unde trebuie să merg și unde trebuie să ajung? Este posibil, oare, ca idealurile să ne aleagă, ele, pe noi, ca pe simple mijloace de auto-obiectivare a lor, a idealurilor, iar noi să fim doar instrumente docile? Dar asta ar însemna că nu avem nici o responsabilitate, din moment ce nu facem nici o alegere. Renunță imediat la ceea ce i se părea o speculație metafizică superficială. Gestul său de a se uita la ceas și grimasa imediată la gândul că nu-l luase, fusese un răspuns clar pentru interlocutor, care nu mai așteptă un răspuns explicit. Se întorsese deja spre fereastra sa, când spuse aproape șoptit:

– Nu contează, avem timp destul.

Se așternu din nou tăcerea. Nu îndrăzni să întrebe pentru ce era destul timp. Trecură așa câteva minute, marcate doar de ritmul bătut cu obstinație și regularitate de roți. Avu, deodată, sentimentul ciudat al unei oglinzi în spațiu sau, mai degrabă, al unei simetrii față de mijlocul compartimentului: el în dreapta, cu fața spre direcția de mers a trenului, bătrânul în stânga, cu spatele spre direcția de mers a trenului. Această imagine de oglindire simetrică față de un punct îi aduse în minte cele două personaje ale lui Umberto Eco, parcă Simonini și Dalla Piccola, care păreau să fie unul și același sau treceau, alternativ, unul în celălalt. Continuă să gloseze pe această idee și ajunse, chiar, la ideea funcțiilor algebrice impare care sunt relative la un punct, punctul din mijlocul compartimentului, dacă un sistem de coordonate carteziene ar trece prin acel punct. Se scutură, pe jumătate amuzat, pe jumătate înspăimântat. Amuzat știa de ce e – imaginația o luase, desigur, serios razna, dar înspăimântat nu putea să înțeleagă de ce e, era un sentiment difuz, care se extindea rapid în tot corpul, așa încât aproape că începu să tremure, sau avu această senzație, de parcă tot sângele i se răcise brusc.

Ca și cum i-ar fi ghicit gândurile legate de simetrie (mai lipsea să ajungă la teoria grupurilor Lie!, se gândi, și mai amuzat), bătrânul spuse, tot în șoaptă, de parcă ar fi vorbit doar pentru sine:

Toate sunt perechi, dar este nevoie de al treilea.

De data aceasta se hotărî să intre în joc. Modul sibilinic și misterios în care bătrânul spunea lucruri fără nici o legătură cu starea de fapt – doi oameni care nu se cunosc, mergând în același compartiment al unui tren de noapte – îi dădu un curaj relativ. Cu o voce voit neutră, menită să dizolve atmosfera de mister creată deja, spuse:

– Vă referiți, desigur, la cheștiunea terțului inclus.

Bătrânul nu se întoarse de la fereastra sa. Fruntea îi era lipită de ea, preluând vibrațiile ritmice ale trenului. Avu impresia insistentă că spusese o prostie și că bătrânul, din dispreț pentru atâta incapacitate de înțelegere, nici măcar nu-i va răspunde. După circa un minut acesta se îndreptă de lângă fereastră, dar nu-l privi direct, ci își fixă privirea în fața sa. Vorbi rar, cu simplitate, dar cu fermitate:

– Terțul inclus este un caz particular al celui de-al treilea necesar. Și nu trebuie mers mai departe de al treilea, structura reală a lumii nu admite mai mult de atât. Al treilea trebuie să asigure uniunea celor doi contradictorii, este un arbitru.

– Cei doi sunt viața și moartea? Întrebă repede, simțind că i se usucă brusc gura.

Habar nu avea de ce luase exact acest exemplu. Putea să ia chiar principiul non-contradicției din logica aristotelică, pentru a ajunge la terțul exclus (își amintea situația, puțin cam ciudată, a faptului că principiul non-contradicției și principiul terțului exclus se formalizau prin două expresii care deveneau identice prin simpla aplicare a negației uneia sau alteia dintre ele).

– Da, răspunse bătrânul.

Răspunsul veni instantaneu, aproape în același timp cu întrebarea sau, poate, chiar un pic înainte ca formularea întrebării să se încheie, de parcă o anticipase. În gât i se ridică un nod pe care nu reuși câțva timp să-l înghită. Își fixă și el privirea drept în față, fără să-l mai privească pe bătrân. Avea senzația că vorbește cu sine însuși, o senzație pe care o mai avusese atunci când, în lipsă de parteneri, juca singur șah, mutând o culoare, apoi întorcând tabla cu piese pentru a muta cealaltă culoare și tot așa. Spuse liniștit, ca și cum s-ar fi referit la ceva absolut banal:

– Și al treilea, cine e al treilea aici?

De data aceasta, bătrânul se întoarse spre el, privindu-l liniștit. Ochii îi rămâneau stinși, deși nu total inexpressivi, emanând un sentiment de împăcare și detașare, ca al înțelepților de pe vremuri. Îi susținu privirea, străduindu-se să nu trădeze nimic din tensiunea internă care se instalase aproape la nivel fiziologic. Bătrânul spuse rar, fără a accentua nici un cuvânt anume:

– Al treilea este mesagerul. Și terțul inclus este un mesager, el trebuie să mențină în echilibru pe cei doi din pereche.

De bună seamă, se gândi, bătrânul face aluzie la celebrul T al lui Lupasco, nici actualizat, nici potențializat sau pe jumătate actualizat și pe jumătate potențializat, adică aflat la jumătatea drumului dintre actualizare și potențializare, cumva în echilibru între a fi și a nu fi. Nu mai insistă, însă, pentru clarificări, și așa i se păru că introducerea temei terțului inclus îl obligase pe bătrân să facă o vultă largă pentru a-și aduce discursul acolo unde voia să ajungă. Exact, unde voia să ajungă? Și, la urma urmei, cine este și ce caută în compartiment dar, mai ales, cum a ajuns în compartiment, și când?

(va urma)

Ovidiu M. Curea



Căruța cu boi

Părăsi șoseaua mărginită cu șanțuri adânci, pavată cu pietriș bătut și coti încet spre stânga, cu un gol în stomac și cu inima strânsă. Era ulița bunicilor, ulița pe care alergase în copilărie cu picioarele goale lovind ca într-o minge țărâna fierbinte și groasă ce se ridica în nori de praf uscat, cu miros de vară și de vacanță. Ulița largă pe care lesne treceau două căruțe pline una pe lângă cealaltă și rămânea destul loc pe lângă ulucile gardurilor ca să mai treacă și cine se găsea pe drum la aceea oră.

Vedea aievea în lungul ei cândurile de găște care se întorceau obosite după o zi întreagă petrecută pe baltă, oprindu-se și așteptând cuminți fiecare în fața curților din care ieșiseră dis-de-dimineață gâgâind de mama focului, alergând și dând grăbite din aripi ca să se înalțe la 2 – 3 metri deasupra pământului ca să ajungă cât mai degrabă și înaintea altora la baltă. Și acum, la întoarcere, nici un cârd nu greșea poarta. Fiecare știa unde să se oprească și să aștepte. În fața porții care trebuia să se deschidă doar pentru ele ca să intre înăuntru, acolo unde gospodina avea să le arunce pe bătătură boabe de porumb pe care să le ciugulească cu răpăit ca de ploaie, cu ciocurile lor late și galbene, înainte de a se strânge lângă pățul sau lângă magazie pentru înnoptat.

După ce intrau găștele, porțile curților rămăneau încă larg deschise, pentru că pe uliță urmau să năvălească-n graba mare turma de capre mânate de setea care le cuprinsese după o zi de ronțăit pe pajiștile din capul satului. La fiecare poartă deschisă turma se micșora cu două capre care dispăreau cu aceeași grabă în curțile lor și nu ale altora, acolo unde două găleți cu apă proaspăt aduse de la fântână le așteptau în bătătură.

Spre seară, în pasul domol al boilor intrau pe uliță carele scârțâind de greutate și de oboseală. În fața porților, cuminți, boii mari și grei se opreau pe loc fără ca nimeni să le-o ceară. Știau că au ajuns acasă. Că munca se sfârșise. Liniștiți și pașnici slobozeau șuvoaie galbene și iuți ce dispăreau îndată în țărâna groasă și uscată de sub ei. Așteptau ca gospodarul să se dea jos din căruță, să intre pe porțița pe unde nu demult intraseră și găștele și caprele și, luând pe umăr ulucul orizontal al porții mari, să o deschidă larg din interior lăsând liberă intrarea carului spre fundul curții, în lătratul vesel al câinelui legat pe sarmă.

Aici boii erau dejugați, bătuți ușor cu palma pe grumaji și adăpați din garnițe cu apă proaspătă. Garnițele erau mai largi la gură decât gălețile normale așa încât boturile lor late să poată intra în voie. Cine avea cai, putea să-i adape și din căldări. Fiecare bou era cu garnița lui, cu apa lui neînceptută. Altfel, puteau să înnopteze și fripți de sete că n-ar fi băut apă unul după altul nici măcar o gură. N-ar fi băut niciodată din apa care ar fi rămas de la altul. Își apropiu boturile umede și late de luciul apei, adulmecau atent și, dacă totul era în regulă, o sorbeau cu înghițituri largi și rare. Vedea cu ochii cum scădea apa din garniță, până nu mai rămânea pe fund decât ca la vreo două-trei linguri, pe care buzele lor groase nu le mai puteau aspira, și scoteau un țîțit de încheiere și de mulțumire. Dar dacă analiza făcută apei din căldare nu-l mulțumea, boul scotea pe

nările lui mari și umede două jeturi de aer cald ce stârneau în apă ochiuri de cercuri concentrice și ridica dezgustat și semeț capul, zornăind lanțul subțire prins între coarne și cu care urma să fie prionit în ieslea plină cu coceni.

Pe uliță porțile curților se închideau. Și cele mici pe unde intrau oamenii, găștele și caprele și cele mari, pe unde treceau căruțele. Vecinii își dădeau „sara bună” și se retrăgeau în jurul meselor scunde puse în mijlocul tindei. Mămăliga se lua de pe foc, se răsturna în mijlocul mesei și se tăia cu sfoara. Cine voia pâine avea alături. În străchini se turna ciorbă, varză cu carne sau fasole cu carne de la borcan, pui fript cu usturoi, ouă în tigaie, brânză și, la sfârșit, lapte cu mămăligă. Din cești de lut smălțuit cumpărate de la târg, de Sfântă-Măria, se bea țuică, 2-3 cești de căciulă, om sau femeie.

Bețivi în sat nu prea se pomenea. Când apărea câte un caz, acesta era dezbătut pe larg și analizat pe toate părțile, un an întreg de tot satul. Vinul care se bea din pahare cu dungi verticale, cumpărate tot de la târg, nu ținea de la un cules de struguri la altul. Ultimul butoi se desfunda la Paști, iar dacă nu era băut până într-o lună, se acrea și era dat la făcut oțet.

La masă primii la vorbă erau copiii și femeile. Aceștia povesteau ce fusese peste zi în sat. Cine cu cine se mai certase, ce mai făcuseră și ce mai zisuseră vecinele. Ce mai aflaseră la școală, unde se duseseră să se joace în curtea ei largă, ce le mai zisese domnu’ învățător, care, deși era vacanța mare, venea în fiecare zi la școală, cu treburi pe la cancelarie și să mai strige la nebuni atunci când o luau razna de tot cu gălăgia, cu cine și de ce se mai luaseră la hartă.

Bărbații ascultau, își dădeau solemn cu părerea și trăgeau concluzii de viitor. Pe sub masă pisica trecea de la un mesean la altul să capete câte un os sau un dumicat de pâine înmuiat din belșug cu ou și cu grăsime din tigaie sau în strachina cu lapte.

Înima i se opri în loc: ulița largă de altădată nu mai era. Nu mai era. Greșise drumul? Nimerise în altă parte sau cum? Nu, o luase la stânga, înainte ca șoseaua, după încă 100 de metri, să fi ajuns în centru, la monumentul eroilor căzuți în primul război mondial, și să fi cotit și ea tot la stânga, mergând paralel cu ulița bunicilor. Atunci? Atunci asta era. Asta era, dar era de nerecunoscut. În fața lui se deschidea un drumeag năpădit de verdeată, lăsând doar pe mijloc o cărare cât să treacă un om.

Mașina înainta cu roțile prin iarbă și apleca cu bara de direcție buruienile din față. Nu știa pe ce treci. Trase pe dreapta și opri. Deschise portiera împingând în lateral iarba care se ridica până spre mijlocul ei și coborî cu grijă. Pășind cu atenție pe unde calcă, se îndreptă spre poteca din mijlocul uliței și o porni domol de-a lungul ei. Gardurile din uluci înalte de salcâm rămăseseră, dar casele dindărătul lor nu mai erau. Dispăruseră și în locul lor se întindeau câmpuri goale cu lucernă necosită.

Pe stânga, în capul uliței, se mai ținea în picioare casa părăsită a lui Milică, un fel de văr de-al mamei. Peste două locuri, casa lui moș Nițu, frate cu tata-mare, părăsită și pustie. Urma locul unde fusese casa bunicilor. Loc gol. Apoi locul unde fusese casa lui nea Grigore. Tot gol. Abia în capătul celălalt al uliței se mai vedea casa veche în care stătea tanti Rădița, moartă de mai multă vreme, casă oarbă, cu ușa și ferestrele scoase, cu tablele de pe acoperiș rupte, îndoite și înroșite de rugină.

Pe partea dreaptă nu mai era nicio casă. Doar în celălalt capăt, clădirea dărăpănată a fostei școli mai rămăsese în picioare, amintind cui mai rămăsese să își amintească, de zarva drăcească stârnită de sunetul de recreație al clopoțelului și apoi de liniștea pocăită care urma după sunetul aceluiași clopoțel care, speriat de vacarmul declanșat chiar de el în curtea plină de prichindei care săreau, țipau și râdeau în gura mare, se grăbea să își repare greșeala după 10 minute sau chiar mai puțin. Era aceeași greșeala pe care el o repetase cu sânguință ani și ani la rând cu atâtea generații de împlieți,

dintre care ultimii erau acum la pensie.

Ieși din ulița bunicilor, ocoli pe dreapta prin spatele școlii și ajunse din nou în șoseaua care venea paralel, de la monument încoace. În fața școlii se opri. Intrarea rămăsese chiar și acum impunătoare, încadrată de o parte și de alta de coloanele înalte și rotunde din beton. În spatele lor, geamuri sparte, tocăriile de la ferestre și de la uși putrezite sau lipsă.

Înăuntru, ziduri cu tencuiala căzută și dușumele ieșite din locul lor, răsucite și înnegrite de apa de la ploile care treceau de ani buni prin acoperișul spart. Curtea care se întindea în spatele ei până în ulița bunicilor era un câmp năpădit de buruieni, din care pe alocuri se ridicau grămezi de moloz, cărămizi sparte, resturi de scânduri și de gunoaie.

În curtea din față a școlii, de o parte și de alta a aleii care ducea spre intrare, se ridicau pe vremuri două clădiri importante ale satului, Cooperativa, la stânga și Primăria, la dreapta, acum două dărăpănături care abia de se mai țineau în picioare.

Privirea îi lunecă mai întâi spre dreapta și își aminti de clădirea frumoasă de altă dată a fostei Cooperative, un fel de magazin general unde găseai de toate, de la petrol lampant, chibrituri, rechizite, cizme de cauciuc, baterii pentru lanterne, biciclete cu piese de schimb și hamuri, până la bomboane, marmeladă, zahăr, acadele și băuturi la sticlă. Înăuntru, petrolul cu care erau date dușumelele tocite din lemn gros de brad răspândeau un miros greu care acoperea toate celelalte mirosuri din magazin.

Clădirea înaltă a Cooperativei avea două încăperi. Una la stânga în care se intra de afară și unde se și vindea și încă una la dreapta care servea de depozit, deschisă printr-o ușă largă spre prima încăpere, pentru ca vizitatorii să poată vedea și mărfurile aflate în depozit. În față, se întindea o terasă - prispă cu stâlpi groși de beton unde bărbaii din sat veneau să fumeze țigări răsucite în foiță de ziar și să vorbească. Nu se știe de ce, dar aici, la Poiana, bărbaii preferau să se strângă la vorbă pe prispă și în fața Cooperativei și nu la Primăria aflată la nici zece metri distanță, de partea cealaltă a aleii către școală, primărie care, ce e drept nu arăta nici mai mare, nici mai impunătoare decât Cooperativa și, în minus nu avea nici terasa - prispă cu stâlpi groși de beton pe care să se poată sta la taclale.

Cooperativa era Agora satului. La cooperativă se duceau oamenii să afle știrile din sat, din satele vecine sau de mai de departe, atâtea câte ajungeau până la ei, unele chiar de la București unde unii își aveau copiii plecați la școală, cunoscuți sau rude mai îndepărtate.

În spate auzi pietrișul șoselei trosnind domol și zări cu coada ochiului o căruță trasă de boi trecând spre Călinești. Căruță! Cine mai are căruță în timpurile noastre? Căruță cu boi! A cui o fi? Se întoarse pe jumătate ca să o privească mai bine. O vedea cum înainta spre curba ce ocolea fântâna cu cumpănă înaltă și se pregătea să ia pieptiș dealul spre casa popii din vârful dealului spre Călcătura, apoi spre Arpadia, până la Călinești.

Era departe Călineștiul de Poiana. Câțiva kilometri buni. Doi sau trei. Când era mic, părinții îl duceau pe jos, de mână, de la bunicii din partea mamei din Poiana, la bunicii din partea tatei, la Călinești. Era lung și obositor drumul. Nu voiau să-l ia în brațe, sau îl luau și îl puneau repede jos. Ziceau că e băiat mare și că e greu. Dar era greu și să meargă pe jos atâta drum. Nu putea să meargă atât. Nu mai voia să ajungă la nici un bunic. Se oprea din drum și se așeza lângă un gard. Atât.

De aici nu mai pleca decât luat în brațe. Părinții nu înțelegeau nimic din dramatismul situației, se uitau la el amuzați și-l amenințau că-l lasă acolo. Singur. Și chiar plecau. Se depărtau. Atunci o groază năprasnică îl cuprindea de peste tot, îi alunga orice oboseală din picioare și printre sughițuri și plânsete o lua la fugă spre părinții care se

opriseră din drum, se întorseseră spre el și-l așteptau râzând ca proștii.

Toată copilăria visase să se pună tramvai între Poiana și Călinești. Aștepta vara următoare să se ducă la țară și să vadă dacă pusese tramvai. Nu pusese. Și uite că trecuseră atâția ani și nici până acum nimeni nu pusese nici un tramvai.

Căruța parcă se oprise în mijlocul dealului. O lăasă să stea unde era și se întoarse iar către clădirea Cooperativei. Își amintea că niciodată nu prea i-a fost la îndemână să intre acolo, trimis de mama-mare ca să cumpere ceva sau venit de bună voie ca să își ia bomboane atunci când căpăta câte un leu - doi de la vreo rudă. Trebuia să treacă printre oamenii aceia care fumau și vorbeau pe terasa – prispă. Oricât de aprinsă și de importantă ar fi fost discuția, aceștia se opreau din vorbit, își scoteau țigara dintre buze ținând-o între degetele lor groase și se uitau lung după el cu priviri surprinse și întrebătoare. Când credea că a trecut de ei și a scăpat, auzea o voce din spate:

- Tu al cui ești, mă?

Luat de fiecare dată prin surprindere, nu știa niciodată cum să răspundă. Că este nepotul lui tata-mare și al lui mama-mare sau fiul lui tata și al mamei. Nu știa dacă omul acela, pe care nu-și amintea să-l mai fi văzut vreodată, va înțelege ce-i va spune. Omul înțelegea însă imediat, cu orice variantă ar fi început răspunsul.

- A, păi de ce nu zici așa, măi, nepoate? Ce, nu mă mai cunoști? Eu sunt..., rudă (el știa ce fel de rudă) cu tac-tu mare sau cu măta-mare.

Nu, nu știa, habar nu avea și nici nu-l mă interesa, și se grăbea repede spre teigheaua de unde vânzătorul se oprise din vânzare ca să urmărească și el cu atenție descoperirea serii, al cui era tânărul cumpărător.

Când se mai mărise, oamenii de pe terasa – prispă, nu mai îndrăzneau să-l oprească și să-l întrebe al cui era. Îl vedeau că e orășean, poate chiar de la București. Atunci el trecea încordat printre ei și le zicea „bună seara”. Ei rămăneau atât de surprinși de noutatea vizitatorului, de faptul că acesta vorbise și le dăduse „bună seara” că uitau să mai răspundă. Își încordau memoria și se chiteau să ghicească cine era insul. În spate se auzeau șușotite păreri ale celor mai perspicace dintre ei: „ăsta trebuie să fie nepotul lui... băiatul lui...” Îl așteptau să iasă din magazin, după care se consultau cu vânzătorul:

- Cine fu, bă, ăla?. Aa..., așa...? Păi, nu v-am zis eu? Ia uite-l, bă, ce mare se făcu și ăsta!

- Păi, ce crezi, nea Crăciune? Cresc copiii, cresc și matala îmbătrânești.

- Da, mă, da, îmbătrânesc, că nu toată lumea întinerește ca tine.

Căruța ajunsese parcă mai spre vârful dealului, dar tot nu se mișca. Stătea pe loc. Își zise că era precum cu limbile ceasului. Ți se pare că stai pe loc dar ele își văd încet de drum. Rămase de aceea pironit cu ochii pe căruță să o vadă cum dispăre de după culmea dealului. Dar nu dispărea. Se oprise. Chiar stătea. De ce stătea? Obosiseră boii sau aceștia făceau pipi. Rămăsese profund impresionat atunci când pentru prima dată văzuse cum nenea Ion oprise căruța în drum atunci când unul din boi începuse să facă pipi. Cum îl așteptase să termine și abia pe urmă îi mânase mai departe. De atunci, de fiecare dată când vedea sau își amintea de o astfel de scenă rămănea emoționat de legătura, afecțiunea și de respectul care îi lega pe om și pe animalul său.

Căruța nu înainta.

Se întoarse și mai privi o dată spre Cooperativa pustie, rămasă fără oamenii care fumau, vorbeau și îl intimidau cu iscodirea și curiozitatea lor, spre școala fără profesori și fără elevi, spre curtea bunicilor de pe ulița din spatele școlii, fără casa bunicilor și fără bunici. Trecuseră.

Se uită din nou pe șosea, în sus. Căruța cu boi nu se mai vedea. Trecuse de casa popii din vârful dealului. Deci se mișcase, totuși. Era acum în Călcătură, era în Arpadia sau, mai știi, ajunsese poate chiar la Călinești.

Adrian Stângă



Doamna și piatra

Plecând în obișnuita mea plimbare, pe Calea Victoriei, am fost surprins de forța pe care unii o pot manifesta în modul cel mai negativ cu putință. O forță nu fizică, cel puțin nu direct fizică, ci mai degrabă una morală. Uimirea de aici a pornit. Ideea de a încânta prin prostie mi s-a părut cea mai ignobilă, poate în mintea lor erau adevărați, dar expunerea i-a dat de gol. În fiecare om este (și asta am învățat-o de ceva timp) o veleitate, mai mult sau mai puțin ostentativă. A acestora era pregnant ostentativă. Omul își trădează gândurile nu numai prin ceea ce vorbește, ci și prin gesticulație. Unii nici nu-și dau seama de ceea ce le dictează subconștientul, alții nici nu manifestă o cât de mică reținere. Omul își trădează totul!

Observator atent al concordanței dintre vorbă-gest-gând, nu mă pot alătura celor ce-i cunosc pe oameni foarte bine, dar pot să-mi dau seama foarte bine ce este în mintea omului respectiv. Acesta este nu numai un avantaj, ci cel mai mare avantaj de ordin comunicational. Sfidarea oricăror norme de moralitate, cunoașterea unor minime norme de etică (nu din nedorință, ci din prostie revolută!), dar și grotescul fariseism de care dau dovadă unii, îmi argumentează într-o mare măsură suportul și scopul acestei interpretări, deși unii nici nu pot manifesta ceva inteligent prin însăși natura care i-a creat, și aici ei nu sunt cei mai vinovați, ar trebui să învețe sau măcar să încerce să învețe. De la haoticul stil, până la urmă exhaustiv de barbar, în care te poți exprima ca fiind adept al unui realism postmodernist de cea mai mare tristețe și până la urmă la limbajul cartieresc, mai ceva ca cel din mahalalele secolului XIX, poți să o iei razna. Se poate ajunge până acolo încât să renunți de tot la realitate, asta este evident că nu poate impune o renunțare la viață, dar se poate spune că renunțarea la realitate este un pas spre cealaltă lume.

Deși era spre seară, aglomerația era aproape insuportabilă. Pavajul străzii mă face să mă relaxez extraordinar de mult, nu însă ca la Marcel Proust. Uneori această oază de reflexie și liniștire, ce este tocmai plimbarea pe Calea Victoriei, este atât de bine venită că seara, când ajung în casa mea, improvizată în copacul cel mai înalt din Parcul Central, sunt cel mai bucuros.

Mulți mă privesc, sau cel puțin îndreaptă capul spre mine, cred că din curiozitate. Dar aceasta devine uneori o nesimțire mai usturătoare, nu pentru mine - ci pentru conștiința lor -, și mai ipocrită decât poți vedea vreodată. Nu am pantofi, nici ciorapi, ce să mai vorbesc despre o familie. De când mă știu, poare chiar mai înainte decât credeam eu că am început să mă cunosc, am stat în acel copac. Și nu pot spune că nu a fost bine. Totuși, în unele zile, tristețea mea se manifestă apăsător și mă ucide parcă mai mult ca orice. Poate dacă ar exista ceva mai mult bun simț în lumea asta aș putea fi și eu mai fericit - cel puțin pe plan spiritual. Căci dacă omul nu este fericit în sinea lui, totul se rupe în mii și mii de bucățele.

Am fost întrerupt de o doamnă mai în vârstă, extrem de simpatică.

- De ce stai aici, vrei să-ți dau ceva de mâncare, ai nevoie de ceva? Ce s-a întâmplat cu tine? Îmi poți povesti?

Aceste întrebări ce veneau ca un fulger în inima mea m-au făcut totuși încrezător. În ce, nu pot spune nici eu. Fața ei puțin albă, ochii căprui și oarecum prea sclipitori și jucăuși în orbitele lor, mâna ei blândă ce s-a întins spre mine m-a făcut atât de versatil

Încât nu am putut să scot nici cea mai mică vorbă. Pentru câteva minute bune am rămas blocat. Parcă nu vroiau să-mi iasă din gură cuvintele, parcă nu mai aveam glas și parcă nu mai aveam nici puterea de a rosti. Totul era atât de ciudat! Eu, care vorbeam de nu-mi tăcea gura, eram, acum, pironit între credință și tăgadă. Pendulam atât de jenant, cum aveam să aflu mai apoi, între starea inițială a plânsului și cea finală a râsului. Până la urmă, după multe insistențe, am reușit să articulez câteva vorbe pline de elucubrații sfidătoare chiar și pentru puterea mea de a gândi (chiar dacă aceasta nu o manifestam decât în lungile monologuri personale pe Calea Victoriei). Mâna-i întinsă manifesta o mai mare dorință de a ajuta, nu era o mână îngerească, dar era o intensă mărinimie în această mână. Nici nu vreau să mai vorbesc despre asta. Când am vrut să mai scot câteva vorbe, minunea dispăruse. Am picat pe gânduri. Poate că doar mi s-a părut sau poate că am visat. Însă ochii căprui parcă au rămas ca o idee impregnată prea mult. De fapt, acei ochi au rămas, pentru mine, o idee. Una ciudată prin însăși manifestarea ei ciudată. O ciudățenie a ciudățeniei.

Pe o parte și alta a străzii lumea se certa, evident pentru nimicuri. Unii se luptau cu ei înșiși să demonstreze o verosimilitate puternic exagerată, alții (poate) doreau să fie doar în centrul atenției (în josnicele lor cercuri), alții (poate) comunicau ceva interesant. De pe fețele lor nu puteai citi decât o ipocrizie soră cu moartea, o nesimțire demnă de cea mai abjectă clasificare demonică (nu umană!). Mai erau unii ceva mai răsăriți, dar nu-mi inspirau prea multe lucruri interesante care ar fi putut să se afle în mintea lor suavă, dar care lipsește cu desăvârșire. Mai merg vreo câțiva metri și mă împiedic de un om. Mă jignește, evident, după care o recunosc pe doamna ce-mi întinsese mâna în susul străzii. Urlu și eu, mai mult animalic. De fapt, dacă stau să mă gândesc mai bine, majoritatea sunetelor scoase de un om sunt cele ale unui animal, cel mai nenorocit dintre toate tocmai prin superioritatea lui față de celelalte. Se simte poate un leu peste alții. Dar degeaba. Îl va aprecia cercul lui de lei și leoaice și, în rest, nimic. Divinitatea îl va pedepsi însă la fel de crud cum m-a pedepsit și pe mine, cu toate că eu cred în Ea și în puterea uneori magică pe care o poate manifesta. Această plimbare nu știu de ce, dar a fost un chin pentru mine. Deși trebuia să ajung acasă relaxat, am ajuns mai mult decât iritat, dar parcă mai încrezător în forțele mele. Realitatea uneori este firesc să te doboare, dar pe mine, acum, m-a doborât definitiv. Dau să urc în copac când aceeași întrebare îmi este pusă: „Ce s-a întâmplat cu tine? Îmi poți povesti?”

Enervat și văzând că este tocmai doamna pe care am mai întâlnit-o de două ori, în circumstanțe atât de surprinzătoare, am răspuns că nu o interesează și că vreau doar să mă lase în pace. Deja începeam să mă închid în mine pentru totdeauna.

- Care este povestea ta, copilule?, insistă doamna.

M-am suit cât am putut de repede în camera mea și am început să nu mai aud nimic. Degetele îmi intrau atât de adânc în urechi de parcă nu mai vroiam să mai intre vreodată sunete în mintea mea. Am închis și ochii. I-am strâns atât de tare încât parcă nu mai vroiam să văd niciodată. Și am început să visez, am visat ceea ce se întâmplase în trecerea mea pe Calea Victoriei.

În zilele următoare, în plimbările mele pe Strada Victoriei, aveam să devin un împotrivit, un încăpățânat. Aveam să o mai întâlnesc, de câteva ori, pe doamna de acum trei zile. Și mai aveam să văd aceleași chipuri inexistente în expresivitatea lor. Doar pentru trei zile. Și atât. Parcă aș fi vrut să mă sting nu numai pe mine, ci și pe cel din mine și chiar pe minele din mine, într-o realitate diferită de tot ceea ce văzusem până atunci. Pietrele îmi apăreau în minte atât de frumos, atât de perfecte în liniștea lor eternă, atât de pline de mistere. Aceste pietre sunt tocmai cele care au puterea de a păstra secretele. Ale tuturor faptelor petrecute. Parcă ar fi avut întipărite în fiecare colț din perfecțiunea lor câte ceva al fiecărui altceva. Dacă deveneau ele imperfecte și impure prin aceasta nu pot spune. Dacă deveneau ele mai perfecte și mai pure, iarăși nu pot spune. Erau ca un oracol pentru mine. Deși nu puteam ghici în ele, pentru că nu erau pietrele lui Eliade, puteam vedea ceea ce este dincolo de ele. Parcă vedeam tot

ceea ce nu puteau vedea alții. Nu cred că m-am afundat atât de mult în această lume a renunțării la realitate, dar orice s-ar putea spune nu poate fi spus. Și peste ceva timp cu siguranță și asta am învățat-o din plin. Și nu-mi pasă că lumea pietrelor mă domină acum și că eu, la rândul-mi, o domin. Este o conviețuire puternică și, în același timp, unică. Pot spune că s-a realizat o nouă treaptă în devenire, de fapt, chiar eu am devenit o treaptă a devenirii.

Mergeam pe vechile străzi ale Tebei. Nu vedeam decât ceea ce se putea vedea, adică nimic. Ceea ce fusese în trecut, acum se manifestă doar sub forma unor vagi dărâmături. Niște vechituri, niște resturi inteligente, mult prea inteligente pentru acele locuri părăsite. Peste tot nu puteai vedea decât plăcerea, căci asta simțeam eu în acele momente când atingeam fiecare piatră și fiecare bucățică de piatră. Sau poate numai eu puteam simți cu atâta voluptate istoria. Și asta nu pentru că fiecare avem istoria noastră, ci pentru că și noi vom fi istorie – peste ani.

Nu știu de ce scriu așa, dar Teba îmi pare schimbată, poate mult prea schimbată... pietricica rămâne cu mine, întotdeauna această pietricică albă, neșlefuită, care îmi poartă noroc și care, aș putea spune, este scarabeul meu. Nu degeaba preoții Babilonului mi-au oferit-o... și mereu mă trezesc cu ea. Contururile ei atât de fine îmi aduc aminte de frumoasele femei ale Tebei. Albul ei îmi aduce aminte de puritatea Nilului în zilele verzi de primăvară. Forma ei îmi reamintește că eu exist din nou.

Mă opresc și găsesc o formă specială de cruce, este vechiul simbol egiptean al vieții... Și pentru mine a rămas marele simbol al vieții. Îl ating. Simt cum și el mă atinge. Este atât de ciobită și de prăfuită încât această rămășiță parcă nu mai trăiește. Însă ea este de mii de ani aici și va fi mereu. Spre deosebire de mine, ea stă mereu aici, fără să se miște. Este, poate, o pedeapsă, cu siguranță una dintre cele mai mari pedepse: să fii ținut mii de ani în același loc. Și doar rămășițe de păsări o mai ating, din când în când. În rest, doar vântul o șlefuieste și o îngroapă în același timp. O pun încet la piept și parcă simt cum totul se prefăce. Mă uit la picioarele mele și nu le mai văd. Mă uit la mâini, la corp, la cap... și toate-s pierdute. Dar crucea încă o simt, mare, undeva, pe piept. Ușor, dar o simt. Frige și mai mult cu fiecare senzație de frică, ce mă cuprinde, căci dintr-o dată mă simt și mai singur. Iar singurătatea naște uneori frică, de ceva sau de cineva. Nu pot să-mi dau seama de ceea ce se întâmplă. O simt și mai adânc în pieptul meu... de parcă ar vrea să mă sfâșie. E ceva de necrezut. Simt cum în mine se învârtă tot Universul. Simt cum prin mine curge Nilul, simt cum prin mine curge apa lacului sacru, simt cum prin mine se revărsă totul.

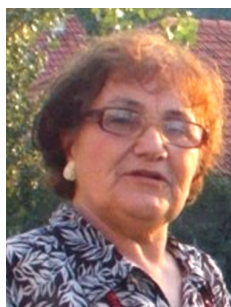
Imagini ciudate îmi nelișiștesc ochii, obosindu-i și mai mult ca înainte. Strigăte, urlete, curgeri, vorbe. Și toate parcă veneau de undeva din mine. Parcă Nilul începea în capul meu și se sfârșea în picioarele mele. O senzație pe care nu am mai simțit-o vreodată. O senzație ce m-a urmărit permanent. Mă uitam în jurul meu, vedeam vechea cetate a Tebei și în același timp noua Tebă, dar nu-mi vedeam corpul. Am vrut să mă mișc și nu am putut. Deși nu m-am mișcat, totuși m-am mișcat. Deși nu avem picioare, nici trup (sau poate nu le vedeam eu) simțeam cum pașii mei înaintează. Gândul meu parcă le spunea unde să se așeze și ce să facă. Și ei parcă se conformau...

În acest timp, simbolul vieții mă cuprindea. Mă simțeam din ce în ce mai mic. Ce-i drept îmi era frică, dar gândul incredibil că îmbrățışez crucea cu formă ciudată nu mă putea face decât să cred și, mai apoi, să resimt că teama îmi dispăruse.

Dintr-o dată m-am trezit jos, parcă eram foarte mic. Privind în jurul meu nu puteam vedea aceiași alee cu sfinciși cu cap de berbec, dar o vedeam... totuși... la dimensiuni mult mai mari. De parcă eu am devenit mai mic.

O nouă viață, diferită de toate cele de până acum - și totuși aceeași. Simțeam cum vântul mă șlefuieste și mă adâncește tot mai mult. Simțeam cum totul se așterne... și mă gândeam că, poate, era mai bine așa. Și totuși, rămân altfel. E prea frumos ca să mai am puterea de a pleca. Până la urmă, cândva, un suflet, chiar și după sute și sute de ani, trebuie să se întoarcă într-un nesuflet.

Domnica Vărzaru



Amintiri... amintiri...

Soarele aruncă priviri peste iarba încă tânără și zveltă. Verdele intens hrănește bucuria copilăriei ce așteaptă cu nerăbdare zile de vacanță, încă nesosite. În grădină răsuflarea grea a coasei, trasă în ritm neschimbat, ajunge până la mine. Acolo, tata, căruia îi spuneam „*ticu*”, în tăcerea gândurilor aduna puteri să frângă destine de flori ce împrăștia culori și parfum. Lângă tulpina unui pom câteva fire de iarbă trăiesc bucuria de a continua viața. Vântul aleargă adunând nori. Gâfâitul coasei a încetat și pe brazda încă neîntoarsă „*ticu*”, îmi citește din cartea amintirilor, nescrisă încă.

... A fost o zi ca asta, în 1917, când viața a întins mâinile și m-a cuprins eliberându-mă din ghearele morții. În tranșeele mocirloase urmăream inamicul și așteptam comanda: „La atac, înainte băieți!” Glasul comandantului a tăiat văzduhul și a alungat oboseala. Foamea, frigul și boala se cuibăreau des în trupurile noastre. Tifosul, boală ucigașe, secera vieți în spitalele de campanie.

Sub lumina palidă a lunii am simțit puterile pierdute și gândul că nu mă mai întorc acasă m-a învăluit și purtat deasupra pomilor ce înălțau ramuri ale căror frunze mă duceau spre cer... Într-o zi, când am deschis ochii privirea a dat ocol pereților văruiți proaspăt. Paturile din fier, patru la număr, purtau trupuri muribunde, din care sufletele așteptau să plece.

Ușa s-a deschis și doi brancardieri s-au îndreptat spre patul de lângă fereastră. De acolo sufletul plecase, iar trupul urma să fie doar un nume de erou. Mi-am adunat puterile și m-am ridicat pe marginea patului cu puține gânduri, înecate și ele, în întunericul unei vieți ce-și trăiește ultimele clipe. În durerea gândurilor m-am întins pe cearceaful aproape cenușiu și am închis ochii. Cred că am adormit... Când mi-am rotit privirea în salonul cu cele patru paturi, două erau libere. De patul meu atârna un carton pe care era scris cu litere mari de tipar „SUSPECT”.

O rază de speranță mi-a adus putere să mă ridic din nou, să-mi limpezesc gândurile și să cred că voi învinge moartea. Peste puțin timp ușa s-a deschis. O infirmieră ce răspândea lumină și încredere m-a luat de braț și m-a condus în camera „convalescenților”. Cu glas duios a spus: „Te vei însănătoși repede. Te așteaptă țara.” Vorbele ei erau pline de căldură, calm și dăătoare de sănătate. Ochii ei răspândeau scânteii ce încurajau. Buzele ei rosteau cuvinte ce mângâiau. Respirația ei purta val de sănătate. Mâinile ei vindeau răni. Toate la un loc dădeau forță pentru a învinge chiar și moartea. Era neobosită și mult așteptată. Era mama răniților. Era Majestatea Sa, Regina Maria.

Se așternu o tăcere adâncă, în care șirul nesfârșit al trăirilor din zilele războiului

reveneau în imagini și se transformau în lacrimi ce picurau peste iarba cosită. Lacrimile se rostogoleau și în aerul cu miros de iarbă crudă cuvintele de îmbărbătare ies rând pe rând din lada amintirilor. „Înainte băieți!...Înainte băieți!”

... Peste două săptămâni m-am întors pe front. Au urmat zile de luptă crâncenă. Pe valea Oituzului vitejia ostașilor români a spart linia inamicului. Obuzele explodau lângă noi, iar sanitarii adunau pe târgi trupurile ciuntite al bravilor soldați. După victorie Majestatea Sa, Regele Ferdinand a înmănat celor rămași brevete și medalii pentru fapte de eroism. Dar trupurile camarazilor mei rămân ciuntite pentru tot restul vieții.

În tăcerea ce iar s-a lăsat, gândul meu a alergat la finul Lixandru de la Colț. El avea un picior de lemn de când se întorsese din război. Am înțeles atunci, în ziua aceea din vară, că lacrimile tatei cuprindeau toate ororile războiului și dorința imensă de pace.

... Uneori, când dorurile ne cuprindeau, stăteam umăr lângă umăr sub cerul înstelat și îngânam cântece de dor și jale pe care pluteau gândurile trimise către cei dragi. Închideam ochii și ne vedeam pe drumurile ce duc spre case sau prinși în hora satului încinsă de cântecul viorii. Și ca un marș de horă, se auzeau patru versuri ale ultimului cântec: „Ce frumoasă este viața de soldat! / El de toată lumea este respectat. / Avera lui este: pușca, ranița. / Câmpul de bătaie este casa sa.” Ne simțeam iar puternici și mândri de menirea noastră.

Trecuseră multe luni de când România purta haina grea a războiului. Eram în anul 1917. Evenimentele din Rusia făceau din soldații ruși dezertori care aruncau armele strigând: „MIR!, MIR!” adică „PACE!, PACE!”. A urmat bucuria reîntregirii țării. Pentru mulți ea a fost umbrită de urmele adânci și dureroase ale războiului. Trecuseră multe luni de când sunase mobilizarea și încă nu eram acasă.

Am cuprins cu mintea de copil anii de război în câteva clipe. Bucuria din glasul tatei m-a făcut să tresar și să ascult.

...Călcăm pe firele de iarbă argintii sub roua dimineții străbătând cărarea mărginită de pruni din curtea casei în care văzusem lumina zilei. Purтам pe umăr gamela de apă care mi-a stins setea în lungii ani de război, însoțindu-mă în tot locul. În buzunarul vestonului aduceam trei brevete cu trei decorații: „Bărbăție și credință”, „Medalia victoriei”, „Crucea comemorativă a Războiului 1916-1918”

De pe prispă mama privea, cu ochii țințiți și nemișcată, spre mine. M-a recunoscut. Ne-am îmbrățișat îndelung cu ochii plini de lacrimi. Tata, cântăreț la strana bisericii din sat, mă încredințase lui Dumnezeu de multă vreme deoarece nu avea vești despre mine. Aveam aproape 24 ani. Am început să mă gândesc la viitorul meu. Absolvisem școala de cântăreți bisericești din Târgoviște. Cu credință în Dumnezeu, cu respect față de lege, cu rușine față de oameni am plecat pe drumul nou al vieții. M-am însurat cu Marioara, nepoata preotului Popescu Micloșanu, primul preot la biserica satului căruia tata îi răspundea din strană în timpul slujbelor. Au urmat zile bune, zile rele, bucurii și supărări, speranțe și deznădejdi... că viața are de toate.

Este o oră târzie din noapte. Peste lada în care am pus amintirile capacul se lasă ușor. Ele poartă trecutul îmbrăcat în haina neuitării. Prezentul, în care mă găsesc, este tulpina pomului hrănit de rădăcini înfipte în trecut. Pe ea viitorul va pune crengi încărcate de frunze. Sub ele vor sta în „MUZEUL FAMILIEI” împodobite cu recunoștință și respect O GAMELĂ ȘI TREI DECORAȚII. Aceste vor spune generațiilor viitoare că fiul neamului meu a luptat pentru „ROMÂNIA DODOLOAȚĂ”.

Ioana Stuparu



BLESTEMATA ZESTRE

Sângeriul scăpătat al soarelui anunța vremea de a doua zi. Vineri și sâmbătă, atât mai era până la nunta Lisăndrinei cu Triță. Două zile. Și câte treburi își așteptau rândul!

Lisăndrinei îi mai dădea de furcă și fiu-său, ghemotocul abia trecut de cinci luni, un răzgâiat care speria mahalaua cu chirăiturile, dacă nu i se îndeplineau toate voile.

Vineri, ca un făcut, se sculase și el cu noaptea-n cap, odată cu cei mari și nu voia să stea decât la mamă-sa în brațe. Cum îl puneau jos cum se învinețea de atâta plâns. Se mai supăra Lisăndrina, însă îi făcea pe voie până la urmă, gândindu-se că poate l-o durea ceva sărăcuțu' și nu știe să spună.

Treburile pentru nuntă fuseseră planificate în amănunt cu mult timp în urmă. Triță și mamă-sa aveau în plan: ca vineri dis-de-diminează să mai meargă o dată pe la nași pentru a vorbi ultima oară, ca nu cumva să fi trecut ceva cu vederea.

Nu le-ar fi stat la îndemână să se ducă la repezeală în caz de nevoie, deoarece nașii erau din alt sat.

Până să înhame Triță caii, mamă-sa profită de ocazie și intră în odaie, unde Lisăndrina îi dădea copilului să sugă. Îi zise rar și apăsător:

– Să nu te culci pe urechea aia, crezând că mă protești! Cum plecăm noi, te duci la mă-ta și la tac-tău și le spui iar: „Din pământ, din iarbă verde, în duminica nunții, când or veni cu țealele la mine-n bățatură, să fie pusă în căruță și mașina de cusut, așa cum ne-am înțeles!

Că nu vreau să mă fac de ocară lumii, să cad de mincinoasă. Eu m-am lăudat la tot satu', că-mi vii cu mașină de cusut, ca zestre. Dacă nu, rămâi fetică-n bățatură la mă-ta și la tac-tău, că la mine n-ai ce mai căuta!”

La strigătul lui Triță, mamă-sa ieși repede din casă și după ce închise porțile în urma căruței, se sui și ea. Plecară la nași.

Cât timp o dojenise soacră-sa, Lisăndrina nu scosese o vorbă și nici la față n-o privise. Se uitase numai la frumusețea de copil pe care-l ținea în poală și-l alăpta: era leit Triță.

„Doamne, ăsta e rodul dragostei noastre!” – își zicea ea, în gând. Cât de drag îmi e mie, omu' ăsta! De când mă știu pe lume, ca soarele mi-a fost de drag! Abia așteptam să cresc, ca să mă mărit cu el. Așa am și făcut. N-am mai ținut cont nici de mamă, nici de tată și am fugit cu Triță, chiar dacă știam că soacră-mea nu mă vrea, fiindcă sunt fată săracă. Și lui i-a fost drag de mine tot la fel. M-a adus la el acasă, pentru a nu mai sta nici un pic unul fără altul.

N-a mai ținut cont de gâlceava pe care o avea cu mamă-sa, din pricina mea.

Acuma se mai ivi și beleaua asta cu mașina de cusut, pe care-o vrea soacră-mea de zestre!... I-a sucit, i-a-nvârtit cu vorba pe părinții mei, până când au făgăduit că-mi cumpără. Săracii de ei și-au băgat sufletele-n saramură, numai să am eu trai bun! De unde bani?... Parcă eu nu știu că n-au?!... Cine i-o fi-ndemnat să făgăduiască? Fiindcă după cum se știe: făgăduiala de zestre e act curat.”

Copilul se sătură și adormi la sân. Lisăndrina îl luă încetișor în brațe și plecă în mahalaua vecină la părinții ei. Se așeză jos, în bățatură, și spuse în câteva cuvinte ce îi zisese pentru a nu știu câta oară soacră-sa.

– Triță ce zice? întrebă taică-său.

– Ce să mai zică și el, săracu'! E între ciocan și nicovală. Pe cine să aleagă, între mine și maică-sa? De-aia nici nu-i mai spun toate alea, ca să nu se mai amărască și el!

– De, fată – începu taică-său cu dojana – când îți spuneam să nu te mai ai cu Triță, tu n-ai ascultat și ai făcut ce-ai vrut! Eu, acu', ce să fac?! Să-mi pun lațul de gât?... Știu că ți-am făgăduit mașină de cusut și nu-mi iau vorba-ndărăt, dar nu pot în momentu-ăsta!...

M-am căznit în toate felurile. Abia m-am pregătit să ies la rezultat cu darurile de nuntă și să fac față când mi-or veni nuntașii-n bățatură! Lasă, că și-așa n-are cine lucra la mașina de cusut și tot degeaba o să stea acolo-n odaie! Îți iau când oi putea, că n-o fi cu nart! Când îți spuneam că n-o să ai trai cu mă-sa lu' Triță, că e femeie afurisită de nu-i ajunge nimenea cu prăjina la nas, tu n-ai ținut cont de vorbele mele!

Se mai legă de tine, la iuțea, și copilașu-ăsta, săracu'! Dacă crezi că nu mai ai trai acolo, vino cu taica acasă! Ia-ți băiețelu' și vino, că așa cum v-am crescut pe tine și pe soru-ta, l-oi crește și pe el! Nu ne-o pierde Dumnezeu taman acu'!

Lisăndrina asculta în tăcere, ținându-și privirea în pământ. Ceartă aici, ceartă dincolo!...

În ultimul timp numai de ceartă avusese parte. Și pentru ce? Fiindcă iubea prea mult!... „Doamne, dacă și a iubi e o vină mare, atunci eu nu mai înțeleg nimic din viața asta!” – își zise căutând cu privirea în pământ. “Să conteze mai mult o mașină de cusut decât un suflet iubitor? Să-mi oropsesc părinții înglotându-i în datorii pentru o blestemată de mașină de cusut care mie nu-mi face nici o trebuință și e numai ca să-și facă soacră-mea damblaua? Oare, unde să mai găsesc înțelegere?”

Astfel i se învălmășeau întrebările unele după altele, fără să găsească răspunsuri. Își strânse copilul la piept și plecă abia târându-și picioarele, acasă la Triță.

Intră în odaie, așeză copilul pe pat, - mai la perete -, înconjurându-l de multe perne mari, ca nu cumva să cadă. Aduse un codru de pâine și i-l puse lângă mână. Ca un făcut, copilul nu mai plângea. Stătea cuminte urmărind cu privirea pe mamă-sa.

Aceasta luă din sacul de după sobă, un scul de cânepă pe care-l dăduse cu câțva timp în urmă pe rișchitorul cel mare. Îl agăță cu un capăt de cârligul din mijlocul tavanului, iar celălalt capăt, făcându-i laț așa cum i-a dat prin gând și i-a pus în jurul gâtului. Fiind tavanul prea jos, Lisăndrina s-a lăsat în genunchi și ce a urmat numai ea știe.

Așa a găsit-o Triță când a intrat odaie: cu lațul de gât, stând în genunchi, cu privirea fixată pe copil. Era caldă, încă. Abia îi ieșise sufletul.

Julia Predescu



MULȚUMIRE

Am găsit-o atunci când am avut cu adevărat nevoie de ea... A răsărit dintr-o mare de exemplare frumoase, care mai de care mai atrăgătoare, care parcă te îmbie...

Ea era sufocată de ele, era aproape imposibil de observat, nimeni nu voia să o atingă, să îi simtă mirosul, să o privească mai atent. Era ca mine în momentele de rătăcire – pur și simplu pierdută. „Oare ce ascunzi tu micuț?”, m-am întrebat. Am aflat mai târziu! Simțeam că ea este salvarea mea, iar eu, la rândul-mi sunt salvarea ei... Așa că am făcut ce am simțit – am salvat-o. EU PE EA O SINGURĂ DATĂ, EA PE MINE DE MII DE ORI!

Eram singure deseori, iar momentele acestea erau balsamul meu, liniștea mea... plângeam și toate lacrimile erau parcă înghițite de ea.

Și petreceam așa ore în șir, ea mă poartă în intimitatea altor vieți, făcându-mi observațiile necesare pentru propria-mi viață, mă rătăcește în ele, uneori chiar am impresia că eu nu mai sunt eu, ci că sunt o eroină, o prințesă tristă, un bătrân, un copil, o mamă... cu ea pot fi oricine! Aceasta este evadarea mea, să mă pierd între paginile ei – paginile cărții mele!

Cartea mea, prietena mea tăcută, care mă răpește atunci când vin vremuri grele... De fapt, nu mă refer la una singură, ci la toate exemplarele care mi-au liniștit furtunile, care mi-au oferit răspunsuri la întrebări pe care nici nu le-am pus, dar pe care tânjeam să le rostesc.

Iubesc cărțile... Și ele mă iubesc pe mine pentru că niciodată nu voi putea trece indiferentă prin marea lor de cuvinte!

Ploaie în gara mea

Trenul meu a oprit în gara asta de ceva timp... Priveam rătăcită pe geam, când am văzut cum e acoperit de stropi. Cred că am oprit în gara mea, adevărata mea gară – acoperită de ploi, de nori, asemenea stărilor mele.

Cobor, iar locul mi se pare cunoscut. Poate că simțeam că va fi aici, în ultima mea stație. Trec trenuri pe lângă mine, unele opresc, altele trec nepăsătoare, călătorii se uită lung la mine, se holbează, alții îmi zâmbesc, alții mă îndeamnă să urc.

Unde să urc? De ce să urc? Mie îmi place ploaia mea. Îmi udă hainele subțiri și părul lung, ca și cum i-aș aparține. Vin altele, mereu altele, fără cale de întoarcere.

Oare care dintre ele mă va face să îmi părăsesc gara ploioasă?

Nebun?

„Om care suferă de o boală mintală; alienat, dement”- aceasta este definiția din dicționar a cuvântului nebun.

Am renunțat să mai folosesc acest cuvânt în limbajul meu încă din copilărie, când oameni apropiați mie au început, unul câte unul, să sufere de aceste boli mintale, mai mult sau mai puțin agresive.

Ce nu este scris în dicționare este că, anterior unei boli mintale, oamenii au suferit de boli cronice sufletești. Asta doar notez eu aici, cunoscând direct oameni cu niște dureri sufletești mult prea greu de purtat, care într-un final au pus stăpânire și pe creierul lor, pentru că noi lucrăm ca un tot... creierul își cunoaște inima, deoarece sunt „colegi” de... trup!

Oamenii bolnavi sunt tratați cu medicamente, care, în cele mai multe dintre cazuri, cred ca au efect asupra bolii, o vindecă sau cel puțin o ameliorează. Eu nu sunt medic, nu știu să pun cuiva un diagnostic și nici să recomand un medicament. Eu mă opresc doar la suflet, pentru că în cazul lui medicamentele sunt NIMIC!

Suntem atât de răi și de nepăsători, încât atunci când vedem un om trist sau nervos îi spunem „du-te la nebuni!”- nici nu știu dacă ar trebui să scriu cu majuscule, parcă nu mai e mult până secția de psihiatrie se va numi „la nebuni”.

Tristețea pleacă din exterior, se scurge din ce ni se întâmplă zi de zi, mai mult sau mai puțin semnificativ la prima vedere, din oamenii care ne fac rău, din ce ni se cere să facem și este peste puterile noastre, din greutățile pe care le purtăm pe umerii noștri înguști pentru o cantitate prea mare de trăire.

Ea se scurge spre interior, direct în suflet, apoi încearcă să iasă prin lacrimi... dar și atunci când încerci să scurgi apa dintr-o sticlă, pe pereții ei tot mai rămân picături... Așa și în suflet rămâne amarul... următoarea etapă este să încerci să vorbești despre durerea ta cu cei de lângă tine, să o scoți cumva de acolo, să o împărtășești și să fii liber... Este secolul depresiei, al tristeții, al oamenilor care nu își mai cunosc nevoile sufletești și se lasă conduși de cei care îi folosesc...

După ce încep un tratament, ei nu prea își mai pot exprima emoțiile, deoarece imediat, cineva din jur, va spune că „e de la boală” și sufletul celui care suferă va fi încuiat pentru totdeauna, din teama de a nu ajunge iarăși într-un spital... doar pentru că cineva l-a numit din nou nebun.

Nu pune nici unui bolnav amprenta de nebun, nici măcar în glumă...

E posibil să fie amețit de medicamente, poate prea bolnav ca să îți dea o replică, poate prea blazat ca să îi pese, însă cu această vorbă nu îi ataci mintea înecată în sedative, ci îi ataci sufletul...

Fă o încercare și împrietenește-te cu un astfel de om, ascultă-l, încearcă să îi cunoști viața și să vezi dincolo de niște ochi goi și un păr ciufulit, neîngrijit...

Mai știu de asemenea și că antonimul cuvântului nebun nu este bun. Așadar, niciodată nu e bine să ne credem buni, doar pentru că nu suntem nebuni...

Valentin Marica



SPOVEDANIA UNEI PANTERE

Titlul surprinde; la început. Apoi, intrând în inima textului, îi apreciem poetei inspirația titlului și câmpurile de sensibilitate ale versurilor definind călătoria spre Sine (amintind de „Călătoria spre mine înșămi”, titlul unui volum de Ileana Mălăncioiu).

„*Sposedania unei pantere*” e o noua carte despre voia mea, voia ta și voia Lui (și acordul dintre acestea!), când, cum consemna Serghei Bulgakov în „Lumina neînserată”, „creatura încă mai geme și întreaga lume tânjește și suferă din cauza amestecului și înfruntării dintre bine și rău.

„Trecerea de la voia noastră la voia cerească, într-o dureroasă alternanță a stărilor de conștiință, este cale de urmat în scrierile Danielei Gifu, o „rechemarea la ordine” (v. Georges Gusdorf). Despre ieșirea din îndărătnicia individuală și întâlnirea cu spiritul divin disertează Daniela Gifu în „33. Jurnal de inițiere spirituală” sau în „eu, tu și El”, dar și în volumul de versuri „Sposedania unei pantere”, Editura Vatra veche, 2017.

Acestuia din urmă îi parcurgem litera și spiritul în Zilele de Paști, când înflorește pustia precum crinul, înviind nu doar firea, ci și Cuvântul. Poeta iese precum actorul sub reflectoarele scenei spre a ne spune câtă mirare e în Învierea Cuvântului și câtă nădejde în împlinirea Legii Divine sau câtă înfăptuire a asemănării noastre cu Dumnezeu prin eliberarea din zădărnicie.

„*Sposedania unei pantere*” e mizanscena căinței (a rugăciunii cu sfințenie; poetei îi repugnă rugăciunea „fără sfințenie” și fără culoare) și, apoi, a mântuirii, a apropierii de potir, după ce eul liric simte stingerea sălbăticiei pantere. Căci vine o vreme a decantărilor, când se împutinează ființa Lutului, înmulțindu-se ființa Duhului. Scia Emil Cioran: „M-a apucat o pasiune nebună pentru tot ce e pur și nefalsificat în lumea asta de indivizi acri, sceptici și incapabili de sacrificii.

„Asemeni filozofului, poeta are revelația a ceea ce este esențial, voind să schimbe cursul timpului, trecându-l prin bătaile de ceasornic în stare să limpezească ochii împăienjeniți și să aducă „vinul nou în burdufuri noi” (Matei 9; 16-17) firii înrobite.

Cu alte cuvinte „cu pace să ieșim”. Nu întâmplător cităm din trama liturgică, atâta timp cât poeta, căutându-și Sinele (ne pierdem dacă nu ne căutăm destul), își rostește spovedania într-un acompaniament liturgic (de altfel discret) menit să prefigureze bucuria rodului și, mai departe, înnoirea lumii. Linia de orizont a poetei e întruchiparea seraficului, alea ce duce la capătul Cerului (Te urmez), unde poate avea loc cununia speranțelor.

Volumul e parte din întreg; întregul operei Danielei Gifu (scrisă și nescrisă) prins în rosturi și înțelesuri, în deslușiri ale logosului divin, ale iubirii pământești și cerești,

răpunând chipul fiarei. Astfel, aşează în portativele lirice inserturi sentenţioase. Un poem se numeşte Reflecţie, finalul mai multor poeme au rol de adagiu, iar poemul cu care se încheie volumul poartă numele de Lecţie: Învăţăm să versificăm / în ritmul îngerilor / printre urzilele deziluziilor.

Fiinţa între înger şi demon, între Duh şi Lut, jindueşte să iasă din chingile contingentului, urmându-i Lui; aşadar, nerisipind cerul. Întreba cineva dacă Părintele Arsenie Boca este de pe pământ sau din cer şi primeşte răspunsul: e de pe pământ dar are cerul în el. În Spovedania unei pantere, eul liric îşi caută părticica sa de cer sau, într-o metaforă din poezia lui Vasile Vociculescu, azurul suitor.

De aceea, spunem că poezia Danielei Gifu e numai a ei (e legământul numai al ei cu poezia; despre a face legământ cu poezia vorbeşte Dan Cristea în volumul „Poezia vie”), într-o desfăşurare pe de-o parte a penitenţei, pe de alta a neliniştilor, dovadă limbajul ambivalent sau un idefiniit ce creează şi fior şi acalmie. În acelaşi poem (Temere) apar reflexivele: mă înfior,

mă mângâi. Sau imaginea măruni verde înmiresmat alternează cu imaginea merelor putrede ale străzii, după cum raiul şi iadul îşi dispută întâietatea.

Prin spovedanie (analogia cu rugăciunea eminesciană: Înălţă-ne, ne mântuie/ Din valul ce ne bântuie), eul liric se eliberează din vicleşugurile finitului (valul ce ne bântuie), din detenţia sufletească şi întunericul încărunţit, trepte spre zori (zori e cuvânt-titlu în poezia Danielei Gifu), spre luceafărul de dimineaţă la care năzuieşte poeta; verbul năzuiesc devine axis al împletirilor lirice.

Zbuciumul vieţii, cuprins în teritorii de suferinţă, sărbătoare, vis, nostalgie ale iubirii, nu mai este tănuuit, („Mă căznesc să-l ascund de decenii”), netănuirea deschizând calea adevărului şi apropierea de cer.

Este voia poetei şi voia Lui, poezia devenind una a viorii, a limpezirilor, a „ordinei înţelegerii rostului lui doi.” Eul liric, cel fără vină prin spovedanie, domină timpul recluziunilor, umbrele rănilor, împlinind canon sfânt prin gestul pur al îngenuncherii în faţa sublimului creaţiei divine, aidoma unei reîntoarceri la punctul edenic al vieţii, la inefabilul jocului de-a v-aţi ascunselea al copilăriei.

Este clipa supremă a poetei şi a poeziei; „clipa mea”.



Stefan Doru Dăncuș



Din bibliotecă...

Firescul cotidian

Citind cartea de proză scurtă „Sub cerul mut” semnată de Tania Nicolescu, observăm în primul rând predilecția pentru detalii; dar o predilecție care dă impresia unei antecamere ce se deschide spre subiectul propriu zis. Autoarea nu se pierde în amănunte, ci le evidențiază, construind astfel un eșafodaj solid pentru întâmplările pe care le scrie, întâmplări omenești de zi cu zi, comune oricărui dintre noi. Conotația excepționalului (a dimensionalizării unicatului, cosmicului) lipsește (sau este vag exprimată), ceea ce o așează alături de Augustin Buzura sau Nicolae Breban.

Dacă ar fi să dăm o definiție succintă prozelor adunate în acest volum, am spune că ele se axează pe firescul cotidian. Un foc al tuturor, unul pe care-l neglijăm frecvent dar urmărit cu minuțiozitate de cineva; în cazul de față, de Tania Nicolescu.

Ideea de neadaptare

A scrie teatru (și mai ales teatru scurt) poate părea, în ziua de azi, un act de curaj. Amintesc aici doar pe câțiva din cei de care știu că încă stau „pe baricade”: Horia Gârbea, Flavius Lucăcel, Victor Nicolae Ciobanu, Grigorie M. Croitoru. Poate mai sunt și alții dar, date fiind condițiile de difuzare a cărților, mediatizarea acestora (zic de cele de teatru) e foarte defectuoasă, dacă nu cumva lipsește cu desăvârșire. Nici revistele literare nu se prea înghesuie să publice teatru; putem spune că importanța acestuia s-a diminuat. Teatrele (de când a câștigat teren internetul și se găsesc acolo orice filme dorești) nu mai au audiența de odinioară. Împotriva acestei neglijențe omenești pare să fi apărut și „În colivie” (Ed. Sfântul Ierarh Nicolae, Brăila, 2016), volum de teatru (scurt) semnat de Ana-Cristina Popescu.

Abordând subiecte diverse, autoarea lasă în fiecare piesă de teatru a volumului, o pronunțată dără de filosofie, elementul filosofic fiind, de altfel, și liantul care face legătura între dialoguri și conturează personajele. Deși „vizitează” rareori cu pregnanță arealul neîncadraților social (v. piesa „Pledoaria scaunelor”), Ana-Cristina Popescu lasă impresia de excelentă cunoaștere a vieții acestora. De fapt, ideea de neadaptare este permanent prezentă. Cel mai puternic mi se pare exprimată în „Babele”, unde personajul Fiul spune, la un moment dat: „Lăsați teatrul! Până acum ați așteptat să moară și acum că a murit ați început să strigați după ea să se trezească.

Salutăm apariția acestui volum neașteptat și îi urăm autoarei să ducă și în alte cărți același minunat curaj!

O amărăciune personală

Deși unele poeme par a avea un parfum de hai-ku (mai ales finalurile), poezia din volumul „Espresso dublu la Haifa” de Bianca Marcovici vine ca o compensare sufletească pentru noi, cititorii, și pentru dânsa, autoarea. Confirmă asta versurile: „poate pe cămașa scrobită, poate nici eu nu-s ce par./ alunecând de pe o altă epavă.” Sau „de prea multă încăpățănare și stafidia fructului/ uitat./ rucsacul atârnat în pom.” Ar putea fi citate multe versuri ce par a se apropia de ermetismul de tip hai-ku dar ne oprim aici pentru a sublinia o altă fațetă a scrierii, cel mai vizibilă în poemul „Partea cea plină a paharului”; este vorba de o amărăciune personală, bine mascată sub forma unor exprimări plăcute cititorului.

Nostalgia și imaginația răzbat triumfătoare din întregul volumului, cu toate că autoarea face dese referiri la climatul nedorit (dar existent) al războiului, voind a-i opune, poate, latura normalității. Totuși, rămânem la impresia acelei amărăciuni personale pe care o condensează în versuri ce par a transmite cu totul altceva.

Fiecare cititor va înțelege acest volum în cheia pe care o simte cel mai bine; îi rog însă pe toți să se oprească asupra poemului „Cartierul meu neglijat”.

Oricâte pagini ar avea

Roman de mare întindere, „Memoria trestiei” al binecunoscutului scriitor Mihai Antonescu, surprinde tocmai prin subiect, acesta fiind plasat în vremea lui Hristos. Nu știu câtă lume se încumetă să citească o așa carte groasă dar, ca unul care am citit-o, spun cu mâna pe inimă că este într-o regretabilă pierdere; știind că cititorii de azi aleg într-o proporție covârșitoare cărți de maxim 200 de pagini A5, cred că „Memoria trestiei” se consumă în cerc închis, de către un public rafinat, select, exclusivist – ceea ce mă încântă în mod deosebit.

Nu voi insista aici pe tehnicile de scriere, dar voi remarca acuratețea limbajului, lipsit de zorzoane inutile și fermecător mai ales în descrieri, că te cuprinde aleanul și dorul de alte vremuri și alte ținuturi. Da, îmi place să citesc astfel de cărți, insule necesare în mările furioase ale literaturii contemporane. Oricât de multe pagini ar avea.

Un autor de neignorat

„DonQuijotisme AntropoLexice” (Fals tratat de antropologie) – an de apariție: 2015 - semnat de Mircea Băduț este un volum despre care autorul spune că este de „eseuri”, dar apar acolo și excelente texte care pot fi încadrate fără rezerve la „proză scurtă” („Pierdute amintiri recuperabile”, „Mănăstirea Anei”). Am stăruit însă asupra eseului numit „Punctul de inflexiune” – mai ales asupra subpunctului „Un reflex inconștient” – o sondare personală a autorului în magma timpurilor de azi, generatoare pe toate planurile de superficialitate.

Mircea Băduț revine și în 2016 cu volumul de proză scurtă „Ficțiuni secunde”, în care se observă de la o poștă modul dezinhibat în care folosește cuvintele (nu este vorba de limbajul pornografic uzitat de urmașii lui Ianuș); o dezinhibare proprie mai degrabă scriitorilor ce numai asta fac, scriu. Am văzut că a inclus în carte și „Mănăstirea Anei”, text despre care suntem avertizați în nota de subsol (repetată la Cuprins) că face parte „din seria interpretărilor speculativ-antropologice de mituri și legende populare”. Foarte bine a procedat.

A fost de-ajuns să parcurg aceste 2 cărți pentru a spune că Mircea Băduț este un autor de care trebuie să se țină seama. Pentru că ignoranța dă sigur în superficialitate și-apoi în zadar: Qui prodest?

„Îndrăgesc simplitatea naturii (...)”

Pe Doru V. Fometescu l-am cunoscut în persoană la Drobeta Turnu Severin, cu ocazia evenimentului cultural DRUMUL CĂRȚII; atunci am și primit cărțile de poezie: „Dăruind visului forme”, „Naiv în colții libertății (pentru duioasele tăceri)” și „Dezmărginiri – leșirea din Paradis”. Volumul „Naiv în colții libertății (pentru duioasele tăceri)” conține și diverse dizertații despre iubire acompaniate de mici desene hazlii, în ton cu acestea, iar grafica din „Dezmărginiri – leșirea din Paradis” este semnată de Florin Gheorghiu.

Poezia sa este, în esență, aplicată pe exprimarea bucuriei de-a scrie, nu pe sofisticări și mode. El însuși spune, într-un fel de prefață a cărții „Naiv în colții libertății (pentru duioasele tăceri)”: „Îndrăgesc simplitatea naturii, forța simbolică a ghiocelului, bucuria creativității și echilibrul generat de tensiunea părților într-o unitate loială. Sunt împotriva vicleniei, minciunii, invidiei și mândriei cu exces de zel...”; o autocaracterizare ce sălășluiește comod în toate poemele, cu precădere în cele cu rimă.

Înainte de-a ne da cu presupusul dacă Doru V. Fometescu scrie bine sau nu, ar fi bine să-l cunoaștem ca om; să vedem și latura atenției îndreptate spre tot ce ne definește în ziua de azi.

Antologia „Râmnic, orașul domniei mele...”

Un excelent efort literar (cu ilustrații color) a reunit peste 30 de autori, cu texte referitoare la Râmnicu-Vâlcea în antologia „Râmnic, orașul domniei mele...”

Apărută în 2015 sub bagheta lui Ioan Barbu, antologia scoate în evidență scriitori (căci n-avem numai fotbal și biserici) ce sunt prea puțin cunoscuți de public. Aplaudăm astfel un incredibil gest făcut de cei ce sunt apropiați ai cuvântului scris; ni se pare corect ca Ioan Barbu să fie des pomenit în texte mai ales că, ocupându-se de această antologie, a suflat colbul de pe un ținut al țării despre care spunem doar verbal că e „frumos”. Așa cum suntem obișnuiți să spunem mereu, dar fără a face nimic practic pentru a fortifica afirmația.

Antologia „Râmnic, orașul domniei mele...” vine să contrazică această impresie. De s-ar putea face așa ceva în toate județele!

Are putere în ce scrie!

De la Teodor Laurean am primit, la Alba Iulia, două cărți de poezie. Am zăbovit mai mult asupra volumului „Patimile oglinzii”, apărut în 2016 și ilustrat de Andrei Bako. Citindu-i poemele parcă-i trăiești atât marasmul cât și încrederea că scrisul nu-i zadarnic. Cine știe cum și pe unde scrie... Dar are putere în ce scrie! Vitalitatea ce răzbate din poeme poate fi văzută drept o imagine în oglindă, doar una, căci exprimările triste par a deține supremația. Păcat că poezia sa nu este mai intens mediatizată!

O reușită scriitoricească

S-ar putea spune despre trilogia „Căminul Racoviță” a scriitorului Grig Gociu, apărută la Editura Singur că nu surprinde în totalitate evenimentele anilor în care acesta a fost student la Cluj Napoca; eu spun însă că ar trebui să ne bucurăm și de aceste 3 volume

ce ne pun față în față (și) cu vremurile pe care le-am trăit fiecare din noi, în momentele și pe unde ne-am făcut studiile sau școala. Iată, noi nu am așternut pe hârtie astfel de reîntâlniri cu un trecut pe care-l privim indulgent, ca și cum ne-am detașat, ca și cum ne-am izolat de el. Ca și cum n-ar mai avea importanță. Grig Gociu are curajul să spună că acel trecut îi aparține; cu dragostea, greutatea și jocurile sale de lumini.

Desigur, după atâta timp, întâmplările nu sunt rememorate cu aplombul juvenil cu care au fost trăite, dar se poate percepe nuanța de real, de atribut ocular tineresc ce reține totul; autorul a redat numai ce i s-a părut semnificativ lui și mai ales ce a cunoscut cel mai bine, fiind implicat direct, în fiecare zi, în evenimentele prezentate.

Deși la o primă citire unele fragmente par ludice, ele sunt de fapt tăioase, încărcate cu forțe primare și peste toate cu extraordinara convingere că se poate răzbate, că se găsesc soluții pentru orice.

Unele fragmente ni se pot părea de-a dreptul hilare și citez aici ceva ce m-a dus cu gândul la filmul „Vagabondul”: „Cu valiza pusă pe un băț luat dintr-un gard, apuc poteca spre casă, pe matca Văianului, pe aici, pe unde toți oamenii scurtează drumul, uneori, chiar cu carele pline.” (vol. III).

Nu lipsesc nici amintiri din „epocă”: „Iar dacă liceenii strâneau jir, pionierii, la sate, mergeau în campania de strâns spice de pe câmp, sub lozinca „Spic cu spic, patriei snop”, campanie precedată de cea a culesului de plante medicinale, și urmată de campania strânsului de borcane și sticle goale.” (vol. II).

Poate că este vorba aici și de neacordarea (proprie anilor tinereții) de conotații majore unor fapte dureroase, tragice; însă avem de întâmpinat și deciziile mature ale fostului student Grig Gociu: „Luna noiembrie 1958 aduce peste Cluj o vreme de câine! Parcă niciodată n-a fost atât de frig, poate numai în acel 7 noiembrie 1956, când ne-au clănțănit dinții la defilarea în cinstea Revoluției ruse. M-am întors înapoi la condiția mea de supist. Banii câștigați la cosit, astă-vară, mi-au ajuns pentru o cartelă, pe luna octombrie, plata datoriei către studenta A. A., câteva cheltuieli mărunte și... cam atât. Având spatele asigurat, adică dorm în pat - cu cineva, e-adevărat - dar într-un cămin fără a mă feri de ochii portarului Someșan, care este încredințat că decanul facultății mi-a aranjat acest lucru și pentru anul acesta. Starea mea de spirit este alta: iau umblatul pe la cantinele studențești ca pe cel mai firesc lucru din lume, vremurile de acum doi ani, umilinta pe care o vedeam când stăteam cu farfuria întinsă pentru un polonic de ciorbă sau o mâncare de cartofi, s-a topit în șirul nesfârșit al atâtor întâmplări, unele mai dramatice decât altele. Studentul de anul trei ani care sunt acum, a devenit altceva, precis efectul acelei devenirii prin suferință.” (vol. III).

Scriind această trilogie, Grig Gociu n-a urmărit, neapărat, o linie care să placă criticii, deși întâlnim numeroase descrieri ce par mai mult amprente de tablouri și pot atrage atenția acesteia; poate nici impactul asupra publicului, poate este doar o descătușare personală. Trebuie să înțelegem însă că este o reușită scriitoricească, un aport fără de care, literatura de tip memorialistic ar fi fost incompletă.

„O alăturare fără stridențe inutile”

Viorel Ploșteanu ne oferă chiar poezie, nu texte pline de scilpicuri și accente sexuale, atât de dragi criticii literare românești actuale. Nu putem face abstracție de „dieta” la care-și supune cuvintele, găsind mereu o alăturare fără stridențe inutile.

Volumul „Elegiile întoarcerii” ne încorporează pe nesimțite calmului, liniștii selenare de care sunt pline versurile, îmbiindu-ne la un moment de răgaz atât de necesar în viteza cotidiană. Viorel Ploșteanu ne demonstrează că nu-i nevoie de o motivație ascunsă pentru a scrie versuri de calitate; e suficient să trăiești mai intens.

Gheorghe A. Stroia



Nevoia de verticalitate într-o lume aflată în flagrant tangaj moral și spiritual

Dacă ar fi să interpretăm titlul volumului EFEMERIDE, în strictă corelație cu definiția dată cuvântului, atunci vom înțelege prin efemeride... note (de ziari sau de calendar) care arată evenimente petrecute la aceeași dată în ani diferiți, jurnale astronomice (sub formă tabelară) cu anticipări ale evenimentelor anului imediat următor, dar și lucruri, gânduri, trecătoare. În furtuna de neoprit a vieții, înțeleptul face ca timpul să se oprească în loc sau să producă asupra sa modificări tranzitorii, nedemne de luat în seamă. Din această demiurgică postură, Omul poate întreprinde lucruri mărețe, de la împlinirea viselor aparent irealizabile, la înălțarea - prin simțire și gând - până dincolo de stele ori poziționarea deasupra stării reale de fapt, pentru ca perspectiva asupra vieții să devină mai amplă, mai cuprinzătoare, iar secvențele ce o descriu să fie străfulgerări ale unui modus vivendi.

Poezia a avut întotdeauna o funcție de sanitar al aspectelor sociale, istorice, de conjunctură politică ori economică, a manifestat o atitudine constantă de revoltă, luând atitudine ori de câte ori a fost necesar. Poetul nu schimbă lumea, ci reprezintă el însuși schimbarea, nu schimbă oamenii, ci doar îi ajută să se regăsească, nu stinge războaiele ori dezastre, ci doar dă veste despre o stare de liniște. Poetul este, prin natura felului său de a fi, un sol, de ce nu, al lui Dumnezeu, poate nu blestemat, precum Casandra a Troiei, să spună adevărul și să nu fie crezut. Poetul este un inductor de stare, căreia la un moment dat lectorul i se racordează, trăiește împreună, plânge și râde cu poetul, suferă sau se îmbracă în armura indiferenței, odată cu el.

În poezia contemporană, funcția terapeutică a poeziei este din ce în ce mai puțin întâlnită, universurile lirice actuale diluându-și din substanță, fără a deveni (homeo)poetice, împrumutând cuvinte ori sensuri vulgare, creând în sufletul celui care citește, de nenumărate ori, chiar repulsie. O poezie aplecată spre valențele clasice, veritabile, valoroase ale genului, este și lirica profesorului gorjean MIRCEA TUTUNARU, ce traversează rapid spații ori universuri de gând multiple, fiind un „actor” cu foarte multe „roluri”, jucând de la parodie, dramă, până la revoltă. Lirica sa cvasi(a)simetrică, dar în echilibru indiferent, concentrează gândurile în recipiente pornind de la minicreuzete (2-4 versuri) și ajungând până la retorte (balade).

Drum(ul) prin Calea Lactee (Partea I), precum într-un tangaj De la dreapta la stânga trece prin Orașul iubirii în care „Viața e o dărâ lungă de lumină”. Silabele cuvântului său alternează între neologicul „love” și românescul „iubire”, ca într-un joc în care copilul,

dispus să experimenteze, descoperă semnificațiile inițiale ale vieții. În acest joc, iubirea/iubita reprezintă „aliajul” compozit indispensabil. Dacă iubirea înseamnă „cu tine”, atunci melancolia se definește ca fiind ceva „fără tine”, lipsa acută generând tristețe.

Tonul general al cărții este unul descriptiv, poetul reușind să deseneze în cuvinte sugestive peisaje cromatice, uneori pastorale (Pastorală, Sărmanii truditori), alteori erotic-exuberante (Ea). Construcții metaforice de o expresivitate aparte sunt presărate peste tot, ca să încolțească din ele bogatul spic al poeziei: „Iar cerul nu rostea lumină” (Umbra văilor), „Te-a nins tăcerea, draga mea” (Călător printre astre). Erosul fin, lipsit de vulgaritate, este o prezență discretă în poeziile lui Mircea Tutunaru, colorând tablourile pastelate în culoarea vieții, plângându-și tinerețea (Miez de noapte).

Resimțindu-și profund rădăcinile, poetul se dovedește a fi pe deplin ancorat în realitățile plaiurilor românești, le simte istoria, credința, frumusețea naturală, resemnarea ori abandonul în fața deziluziilor ori greutăților fiind cuvinte ce nu se regăsesc în inventarul morfologic al poetului (Viața românului, De vorbă cu arborii). Versurile preponderent descriptive conturează de la tușe fine de lumină, până la peisaje idilice, în care degetul lui Dumnezeu a atins totul. Pentru toate eforturile sale, poetul speră nu atât la recunoaștere, cât la amintirea numelui său, nu atât la omagierea operei sale, cât la împlinirea unui vis (Povestea mea). Creionul poetului zămislește creații (cvasi)populare, amintind de doinele ori baladele românești, în care iubirea este personajul central, iar „mândra” - motiv de statornicie (Fuga, La o margine de cer)., într-o manieră uneori ludică/adolescentină (Ochii tăi), alteori hilară, amintind de scrierile lui Petre Dulfu (Poveste).

Partea a II-a (Întoarce, Doamne, ceasul) are aromă de vechi și nou, de iubire și revoltă, în care urmele ancestrale ale satului românesc (Lăutarul), se împletesc cu nostalgiile legate de copilărie (Colind). Dorul pentru mama este mortificator (E ziua ta), iar umbra iubitei răsare din neant ca un laitmotiv, ce justifică totul: iubirea, amintirea, dorul, visul, emoția, erosul, chiar trăirea și uneori revolta (Vino, Și dacă, Chipul tău, Miraj, Te aștept). Noaptea, cu glas fierbinte, poetul strigă „Întoarce, Doamne, ceasul”, dorul de „tată”, „De casa cu pridvor” este sfâșietor. Versurile tandre, melancolice, indiferent de linia lor prozodică, sunt capabile să producă emoție în sufletul cititorului, propriile amintiri dezlănțuindu-se ca o furtună de vară, cu tunete și fulgere. În fond, aceasta este poezia - un „vătrai” menit să scormonească în „jeraticul” amintirii, pentru a menține vie trăirea, emoția, bucuria.

În acest tumult de vechi și nou, plaiurile gorjene (Dor de Motru, Mal de Jiu, Pastel de toamnă) apar ca simboluri ale identității și apartenenței, cântate mereu cu patimă și adorație, ceea ce denotă patriotismul celui care crede, speră și simte românește. Fricile poetului sunt multiple, sunt temerile pe care fiecare muritor le resimte: „de mine”, „de tine”, „de iubire”, „de pustiu”, „de dorul tău venit târziu”, „de pădure”, „de lume”, „de câmpie”, „de cântecul de ciocârlie”, „de ceru-ntunecat”, „de oamenii ce se adună la palat”, „...de ziua-n care/ eu simt că voi muri”. Există, în structura cărții, versuri care au strălucirea fulgerului, în care ideea este pe măsura simțirii, mai profundă, mai adevărată. Toate aceste concentrări lirice reprezintă, de fapt, întrupări ale temerilor poetului, transformate în întrebări, fără rolul expres de a afla neapărat răspunsuri, ci doar de a induce resemnare în fața evenimentelor karmice (Depinde, Actorii, Amor, Emoțiile).

Lăsând deoparte fatalitățile, dar acordând atenția cuvenită lucrărilor destinului, în Partea a III-a (Perseidele), se zămislește prin cuvânt o aceeași multiplă stare, deja recognoscibilă: iubirea, revolta, meditația, dorul. Aici, în liniștea cuvintelor, în Țărâna sacră, poetul se recunoaște pe sine: Sunt un copac, sunt Pacea din Inima ta. Starea onirică indusă este romantică, visul în sine este romantic, are „iubire”, „petale”, chiar

„Albastru de Voroneț”. Dragostea este zugrăvită în culori vii, Cânt(ul) său de factură (etno)modernă răsunând precum un melos venit dintr-un timp încremenit între evuri.

Locul dragostei este luat uneori de revolta (cvasi)acidă, poetul - care posedă „eternitatea vieții” - înalță Balada morții ca să-și mai astâmpere setea de dreptate și libertate, în opoziție cu Viața românilor („Muncă, libertate, dor/ E viața românilor”). Alte și alte concentrări lirice sporesc retorica versurilor, în creuzete pline de esență: Căutare, Restanța, Pustiul, Țărnuț, Furtuna, Pânza vieții, Sâni tăi, Sufletul poetului, Presimt. Nici terținele nipone nu îl lasă indiferent pe haijin. Perseide(le) din EFEMERIDE sunt, în ultimă instanță, stele căzătoare, ce luminează intens cerul simțirii, fie chiar și preț de câteva secunde, putând însă să declanșeze iluminarea, revoluția care să lege viața de amintire, prin nevăzutele fire ale versului.

În Partea a IV-a (Taina lui Socrate), semănând îndoială după îndoială, din Cioburi de lumini stelare, răsare Cetatea - Crinul dragostei - ca un artefact miraculos, venit din vremuri străbune. Cartea poetului, apocritic rescrisă, mărturisește cu Melancolie, despre Pedeapsa iubirii. Tonul descriptiv al cărții se perpetuează, poetul analizând în detaliu tot ceea ce îl înconjoară, rezultând cromatici pastelate (Livezile) în care dorința apare în timp destul de umană, dar suficient de limpede și de lirică, deopotrivă (Aș vrea), punând Sechestrul pe Durere. Revolta la nedreptate se amplifică, poetul reclamând justiția - făcută Ca-n epoca fanariotă - netrecută prin Conștiință (O amintire din sala de judecată, La piață).

Mircea Tutunaru este, în pofida aplecării sale asupra retoricii lumii și a vieții, un poet cu un spirit tânăr, vivace, un poet cu o versatilitate creatoare de admirat, substratul unora dintre versurile sale dezvăluind subtilități umoristice. Indiferent dacă sufletul îi plânge, poetul își păstrează cu multă consecvență tonusul optimist, făcând haz de necaz, penalizând nedreptatea și inechitatea socială, satirizând indiferența, nemunca și necinstea unora dintre compatrioți, ceea ce relevă funcția militantă a poeziei sale. Concluzia sa este clară: izvorul care curge din trecutul nostru (Timpul) reprezintă de fapt o Călătorie. Se afirmă cu sinceritate că însăși Viața e un joc iar căutarea frumuseții trăirii înseamnă redescoperirea calității de A fi om. Mai mult, poetul se întreabă care este alegerea justă – „să trăiască sau să se afunde-n moarte?” – un veritabil îndemn la trezie (Taina lui Socrate): „Din toți răunchii strig pentru ultima dată:/ schimbați-vă, măi, oameni,/ o soartă grea v-așteaptă./ Eu strig și glasul meu de-argint/ nepăsător se pierde în valuri de pământ/ o stea strălucitoare privindu-mă de sus/ îmi spune cu blândețe că totul a apus”.

Mircea Tutunaru rămâne fidel crezului său: dreptatea să triumfe mereu, dragostea să fie liman în momente tulburi, vatra românească să rămână scut de neînvins în fața vicisitudinilor istoriei, grație originilor sale sacre („Pelasgii”). EFEMERIDELE reprezintă o lectură din care cititorul are multe de învățat, mai ales în vremurile în care verticalitatea este rară, iar valențele poeziei au suferit ireparabile mutații dinspre lumină, noblețe, esențe... înspre obscur, vulgar, subcultură. Mircea Tutunaru este un poet vertical, care, prin tot ceea ce face, probează că toată energia de care dispune este pusă, fără rezerve, cu maturitate și condescendență, în slujba adevărului și dreptății. Poezia sa va rămâne mărturie, peste timp, ca sumă a acestor energii încărcate de optimism, din care, raportată la simplitatea și naturalitatea actului creator, rezultă valoarea sa morală, așa după cum frumos scria Oscar Wilde, într-una dintre frumoasele sale scrieri: „Viața morală a omului formează parțial subiectul de interes al artistului, dar moralitatea artei constă în utilizarea perfectă a unui material lipsit de perfecțiune. Niciun artist nu dorește să dovedească ceva. Chiar și lucrurile care sunt adevărate pot fi dovedite”.

George Toma Veselin



Straneitatea și funcția narativă a comentariului-substituit epic la Mircea Horia Simionescu și Ion Mărculescu

Relecturile din Ion Mărculescu, mai cu seamă cele din sclipitoarele sale proze, relevă-fără doar și poate – un adevăr: arta cuvântului, acel magic semn pus să construiască o lume virtuală sublimând adevărul vieții cotidiene unde povestea este însăși esența ei. A doua concluzie se conturează prin cercetarea impusă de scriitură și, bineînțeles, din modul în care înțelege să perceapă acesta realitatea textului vieții și realitatea textului cărților, două universuri convergente.

Această afirmație are în vedere realitatea primară restructurată în ficțiune – pe de o parte – și tehnicile, formatul paginii, materialitatea hârtiei, grafica, spațiile dintre texte grupate, numerotate – pe de altă parte. Desigur, am luat în calcul acea dispunere a conținutului într-un format cu structuri specifice scrierilor postmoderniste (Brian McHale, Ficțiunea postmodernistă, Collegium POLIROM. 2009) care trimite la tipul știrilor dintr-un cotidian, cu remarcă specială a redistribuirii fragmentare prin numerotare. Recitind „Turnul” lui Ion Mărculescu, este evidentă această caracteristică de factură tehnică privind organizarea textului în ferestre implantate în rama ecranului paginii.

Discontinuitatea și spărtura fizică a textelor postmoderniste, într-o respirație dinamică a emiterii vocabulelor, dau, în ultimă instanță, semnele stilistice ale discursului epic. Aceste constatări n-au făcut altceva decât să sugereze practicarea unei relecturi unde comentariul critic să determine alături de analiză necesitatea metodei de cercetare comparatistă pentru aflarea, cuantificarea coeficientului de personalitate al operei lui Ion Mărculescu.

Deși diferiți, Ion Mărculescu și confratele său Mircea Horia Simionescu, marele prozator avangardist, corifeu al „Școlii prozatorilor târgovișteni”, se situează ambii pe axa unde abscisa se întretaie cu ordonata, comparația devenind productivă, în măsura în care elementele comune se bifurcă cu individualitatea creatoare (Adrian Marino. Introducere în critica literară). Neîndoios lucru, fapt constatat chiar în exegezele practicate în cadrul „Simpozionului Internațional al Scriitorilor Școlii Artistice și Literare de la Târgoviște” (șase ediții), Ion Mărculescu este acceptat mai mult decât un emul al lui Mircea Horia Simionescu – un notabil continuator al „Școlii târgoviștene”.

Nu este vorba aici de o apropiere care să dea bine în peisaj. Se impun, din capul locului, unele precizări. Ion Mărculescu, indubitabil, este un scriitor de valoare, original, s-ar putea spune chiar alcătuit pe coordonate contrapuse lui M.H.S., deși structura fragmentaristă, notația jurnalieră, pulsația atitudinală îi localizează într-un registru comun.

E la ei o aplecare eseistică a prozei, a definirii conceptelor cu care lucrează.

Amândoi știu că locuiesc într-o structură – acel loc singular – amândoi suferă pozitiv de reflexivitate. Îi unește deopotrivă un spirit critic-generat de structuri epice, o autonomie specială a gândirii redactării textului confiscat adus la ei. Fragmentarismul este instrumentul reabilitării narațiunii.

M.H.S. refuză desfășurarea narativului, demolează relația cauză-efect, interacționând cu lectorul silit să-și asume deznodământul devenit tiranic, producător de disconfort tocmai prin natura sa deductibilă, lucru aplicat în romane cu precădere. S-ar putea zice că Ion Mărculescu începe de acolo de unde M.H.S. refuză să continue. Ion Mărculescu, stimulează plăcerea lecturii tocmai prin regândirea construcției epice. Intensificând prin luciditate tensiunea percepției care e asumată chiar prin transferul dintr-o zonă a gândirii în alta.

Amândoi se întâlnesc însă acolo unde umanul, caracterele se conflictualizează, iar narativul determină clișeizarea. Raportarea Eului uman la biologicul planetar, la istorie, evenimente epocale, alegoricul tușat de ironie și umor negru pare să-i unească pe cei doi membri ai „Societății Scriitorilor Târgovișteni” într-un sarcasm, grav dar cu o stranie veselie: „XII. Eu umblu cu plesnitoarea de muște la mine, spuse Andronicus, dacă e muscă o pocnesc, dacă e păianjen, îl fac terci prin tușeu. Stronțitul mă lasă rece, inclusiv problemele ridicate de Războiul de o sută de ani. Atâta timp cât am de mâncare și de băut... și așa mai departe. Am murit într-o sâmbătă, prin sufocare; m-am înecat cu boabele de grâu ale unei colive, motiv de pomenire în veci...”, p.20 (Breviarul, Cartea Românească, 1980). Gogu, un alter ego al lui Mărculescu conversează mort la telefon împingând absurdul în limitele paradoxului, demonstrând că totul, în câmpul mirific al ficțiunii, devine mai adevărat decât realul prozaic, banalul cotidianului. Deschidem o carte la întâmplare; „66. DUMINICĂ. Consemnările zilei”.

1. – Abia atunci am știut că am ADN-ul într-o unghie, când a început să mă doară! Dar dacă ai știți cât de tare mă durea!

2. – Profesorul ne spunea că așa suntem noi, oamenii; învățăm în fiecare zi să murim. De parcă ar fi fost mare lucru de învățat!

Ca de obicei, eu am făcut pe prostul și l-am întrebat: dom' profesor, eu sunt viu sau mort? Stai jos mi-a zis .Tu ești doar tâmpit!

Altceva mai bun n-a găsit să zică împușitul!”, p. 145 (Al treilea picior, Edit. TREI, București, 2011)

Dacă M.H.S. se dezbară de structura coercitivă a poveștii unde lectorul face citirea leneșă, pe spate, lăsându-se purtat ca-ntr-un cântec de leagăn spre un happy-end așteptat, e pentru că reformează alunecând în ilogic, căci ilogice sunt de cele mai multe ori comportamentele umane. Efectul este unul de șoc: intrarea în stupid. Se poate detecta în scrisul celor doi o tendință spre etic, spre redescoperirea umanului înăbușit de platoșa truismelor.

Priviți lumea, lumea ficțiunii și ficțiunea vieții în cotloanele ei ascunse unde dă năvală grotescul! Armata, fără vreo discuție contradictorie, este zona ilogicului, zona structurilor teatrului absurdului.

Prozele celor doi se înscriu acestui perimetru productiv de asemenea pentru proza postmodernistă. Analiza de factură stilistică tradițională, cât îl privește pe I.L.Caragiale, genialul clasic, se împotmolește în acuitatea percepției, aciditatea observației la nivel lingvistic în „*Momente și schițe*”; comunicarea reducându-se la interjecție și la punctele grafice de suspensie, Caragiale fiind, pe drept, denumit maestru al stilului concis.

Adevărat, dar nu satisfăcător. Undeva, cei doi pleacă de la arta caragialiană, unde scriitura bine meșteșugită devine indice al personalității operei. Trebuie însă adăugată aici influența benefică a lui Gustave Flaubert, truditul paginii zilnice, dar și arta narativă genială și umorul crengian, al scrisului cu picioarele în apa rece a putinii.

Zona eticului e una atractivă și productivă. Așadar, fapt greu de contestat, M.H.S., ca și continuatorul Școlii Târgoviștene, Ion Mărculescu, face drumul înapoi spre punctul zero, adică eradicând scriitura întoarsă spre sine într-o metatextualitate postmodernistă accentuată, M.H.S., un „enciclopedist” care scrie cărți din cărți așa cum Nicolae Manolescu remarca modernitatea expresă a lui George Călinescu la apariția romanului, „Scrinul negru” în a doua jumătate a secolului trecut. Încercând să înăbușe structura narativă, paradoxal, M.H.S. îi dă o strălucire aparte.

Stilul indirect liber, dialogul narativ al lui Ion Mărculescu, aceste mijloace absorb substanța comunicării, fiindcă „avangardismul” lor denotă o estetică a psihologicului. Avem impresia unor luptători cu Morile de vânt ale cavalerului Tristei Figuri, acel loc unde automatismul construiește umorul trist. Se poate lesne observa la M.H.S. că tocmai structura intelectuală a scriiturii e umoarea acestui umor, dens, reținut. Fapt demn de consemnat este tocmai această apetență pentru comentariul „savant”, o percepție analitică-descriptivă a unor constituienți adunați din patru zări fuzionând perfect în idee.

Când M.H.S. se dezbară de structura coercitivă a poveștii, Ion Mărculescu recheamă mitologiile locurilor din Marcona și reabilitează povestea transformând-o în obiect de introspecție interioară.

Astfel Marcona e un imperiu, o lume acvatică și una stelară. Turnul e un simbol al proiecției spre viitor, iar spuma doar criza așteptării. Universul se dilată. Acolo acostează nave plutind pe apele nevăzute decât de autor, povestea încălcind și descălcind și mai mult imaginația care adună fragmente ce țin de lumi adiacente dar ieșite din perimetrul Marconei (vezi legarea de nuc a lui Moghe, nebunul de la Răzvad, personaj al „Coloniei” lui G.T. Veseliu).

Negreșit lucru, amândoi sunt cuprinși de o febră a unor lumi situate pe glob, pe coordonate geografice cu fuse orare depărtate care destramă firele epice, le scurtcircuitează temporal, spațial ca să le unească într-o frenezie a unor luptători cu Morile de vânt unde automatismul construiește umorul trist și autorii scriindu-se, totodată, se privesc în oglinzile textelor.

La Mircea Horia Simionescu comentariul „savant”, enciclopedist, textualizat, substituie fericit funcția narativă a discursului: „13. ... intra mereu în conflict cu plutonierul, cât despre alt superior, este mai demn, de crezare. H. Tiner Lubke (M. H.S. inventează nume!): „Micile lor dispute, în zona frontului se rezolvau cu pumnii, indiferent de gradele intrate în dialog...” 14.... și așa spune... Automatismul este explicat aici ca schelă a maladiei militare numită: „reducerea recurentă la cătare” etc. p 153 (M.H.S. Breviarul, Cartea Românească, 1980)

Parodie evident cu trimitere la o parte din critica literară a vremii, evident nu cea a relismului socialsit. De altfel, amândoi, într-un fel sau altul, scriind literatură construiesc în ironia aluzivului structuri literaturizate, caricaturizând subtil tendințe al ultimei jumătăți a secolului al XX-lea și începutul secolului al XXI-lea, M. H.S. performând în romanul „Cum se face”, un soi de ars poetica a stranieității ca factor ce organizează structurile epice iar Ion Mărculescu în „Turnul” unde spațialitatea angrenează lumea de Dincolo – Tărâmul celălalt.

Mihai Merticaru



Dragostea – Miracol unic

Specialistă în psihologia adleriană, autoare a mai multor cărți cu acest subiect, poeta Maria Cernegura, (alias Ramona M. Covrig), profită din plin de experiențele psihologului și neuropsihologului austriac, care i-a colorat concepția de viață și devenirea poetică, ajutând-o să surprindă cu ușurință aura mistică a obișnuitului și să vadă dincolo de lumea obiectuală.

Volumul său de debut, „Pasăre în devenire” (Editura Semne, București, 2016), impresionează prin forță și limpezime, prin claritate și echilibru, prin tonul liric personal și prin discursul liric de calitate, neutral, adesea memorabil.

Cartea se bucură de o prefață entuziasmantă semnată de Florentin Popescu, mai mult decât cunoscut critic literar, care, după ce evidențiază prospețimea și limbajul necontrafăcute ori metafore binefăcătoare, adaugă: „Neliniștea, întrebările, melancolia – toate pe canavaua unor spații imaginare – alcătuiesc arsenalul unei poezii de dragoste ce se citește cu empatie, dăruindu-i lectorului o senzație plăcută, fie a adăstării la umbra rece și binefăcătoare a pădurii în miezul verii, fie a pătrunderii într-o livadă înflorită la ceasul luminos al primăverii”. Desigur, F. P. se gândește la pădurile seculare ce străjuiesc orașul Piatra-Neamț, unde s-a născut Maria, care și-a împrumutat pseudonimul de la unul din munții falnici ce străjuiesc această localitate legendară.

Aici, pe strada Florilor, a deschis uimită ochii fetei, care s-a trezit purtată de un covor fermecat peste acest ținut de basm, de cântec și poezie.

Iată de ce în peisajul ei interior e mereu primăvară, „doi copaci se iubesc, împletindu-și crengile”, „seva urcă prin cercurile umede ale arborelui/ ... în tăcere trunchiul secular/ făurește aureole”, pădurea o întâmpină cu toate „izvoarele, cu toate ale sale și cu flori de mălin”, poeta se leagănă pe muzică de greieri, mai încolo o întâmpină „un cerb cu stea în frunte”, nimic nu i se opune „în sălbatica pădure plutitoare”, „grădina copilăriei o apără cu miresmele ei, cu liniștea ei, cu foșnetul frunzelor nucului” sau „cămărilor inimii, părul, ființa, mai toate miroseau a frunză de nuc”, „lacul e plin de stele, nuferii plutesc pe luciul lacului”, „bolta senină îi toarnă miere în suflet”.

Așa trece copilăria, trece adolescența și vine prima tinerețe când dragostea e trăită ca un miracol unic și irepetabil.

Parabola liricii sale din volumul de față este susținută de finețea și laconismul expresiv al imaginilor și de o gestică a esențializării: tăcere, liniște, interiorizare, într-un cuvânt, atitudine de pură contemplativitate, premergătoare iluminării și extazului. Poezia sa surprinde printr-o formulă extrem de personală, departe de

„generația 2000”, demonstrându-ne că e posibilă o poezie feminină legitimată prin discreție, interiorizare și fluiditatea imaginilor. Notația e directă, frustă, emoționantă, poemele sunt scurte, limbajul aerisit, toate concurând la afirmarea stării de grație a iubirii, sentimentul tutelar care structurează cele mai multe poeme: „caut loc/ într-o inimă pereche,/ în miezul ei,/ într-una din cămări,/ la demisol/ printre artere/ sau unde se poate, dar să fie cu fereastra spre suflet” (Anunț, pag. 6), sau „Se făcea că eram două semințe,/ una lângă alta/ doi lujeri de liană înlănțuiți/ apoi am devenit păsări de noapte/ încrucișându-ne zborul/ el și eu/ apoi spre miezul nopții/ am devenit luciri pe cer/ eu și el/ apoi se făcea că/ oceanul inunda cerul/ preschimbându-ne în scoici/ el și eu, laolaltă/ în adâncul oceanului/ Noi” (Eu și el, pag. 7).

Romanțioasă, de o ingenuitate rară, poeta știe să abordeze tema dragostei fără penibilele căderi în vulgaritate, mizând pe o demnitate a rostirii, pe o stare sărbătorească a cuvântului: „Proaspătă/ ca firul de iarbă/ puternică/ precum rădăcina nucului/ iubirea mea/ venită dintr-un ținut înmiresmat/ ușor de atins/ de trăit/ de sărutat/ de iubit/ iubirea mea” (Iubirea mea, pag. 25), sau „Din moliciunea tălpilor/ până-n creștet/ din ‘năuntru venelor/ până-n adâncul timpanelor/ din vârful genelor/ până-n capătul răsufării/ te iubesc eu pe tine” (Mătasea privirii, pag. 37).

Confesiunea Mariei Cernegura este o pendulare continuă între lumea concretă și cea abstractă, între realitate și imaginea ei, între transcendent și imanent.

Uneori, poezia sa se apropie de rugăciune, invocarea principiului divinității impunându-se ca o trăsătură a discursului său: „Doamne, la ușa inimii mele/ nu trebuie să bați/ poți intra oricând/ ești așteptat/ pentru tine am dereticat și păstrez curățenia” (pag. 20), „Într-o seară Dumnezeu m-a vizitat/ ne-am întâlnit în câteva rânduri scrise până să ne luăm în seamă.../ mai târziu/ în fața icoanei de pe peretele de la răsărit/ am îngenuncheat împreună/ amin a spus la sfârșit/ și-am înțeles că suntem frați” (pag. 47).

Izvoarele, arterele inimii, pasărea, nukul, albul, pădurea, stejarul, miresmele, brumele toamnei, florile de mălin, liniștea, cerul senin, oceanul, muzica de greieri, ușile, grădina, catedrala, dar și neliniștea lacrimilor, valurile, florile de gheață sunt constantele universului liric al Mariei Cernegura, toate ordonându-se într-un joc de irizări diamantine.

Oglinda (de sticlă sau de apă) apare ca o expresie a realității secunde, rivalizând cu realitatea primară, pentru a accentua că desăvârșirea spirituală îi apare de neconceput în afara dimensiunii religioase: „oceanul inunda cerul, port în mine oceanul și norii de deasupra, marea, luna oglindită în privire, flori de gheață roz pe la geamuri”.

Emoționantă prin autenticitatea trăirii, prin sinceritatea neafectată, poemele Mariei Cernegura ni se dezvăluie ca o invitație intrinsecă la regăsirea purității și armoniei originare a sufletului.

Angajându-se în direcția unei poezii autoscopice, mizând pe o euforie în tonalitate luminoasă, plonjând în abisul sinelui, vehiculând neliniști metafizice capitale, cartea Mariei Cernegura se constituie într-o pledoarie convingătoare pentru trăirea într-o iubire a clipei celei repezi trecătoare.

Obsedantă și recurentă este simbologia păsării (vezi și titlul volumului!), pasărea semnificând iubirea și puritatea.

Aceeași frecvență o are albul, culoare revelației, a stării de grație, a transfigurării („nu vezi cum albul câștigă, în cămașa asta albă, un cal alb, înspumat, sonerie de argint, lacul plin de stele, nămeți înalți de omăt, pulberi de zăpadă), zăpada întregind simbolul purității originare, al prospețimii și al frăgezimii.

Ștefan Vida Marinescu



Epica realist-moralist-satirică

Prozator înnăscut, Gheorghe Filip ne oferă o nouă carte de proză scurtă (parte a unui ciclu romanesc, cele 14 texte epice fiind, de altfel, organic integrate romanului): „Zarea de cenușă a speranței”, o viziune gravă, obsedantă, acuzator-coșmarească asupra unui Real maculat de „eroi” ai politichiei românești, de regulă. Ai unei lumi satirizată și parodiată, uneori în șarje grotești, între ridicol și dramatism. La Editura „Semne”. Elegantă, grafică, și care emite ironie, sarcasm, puțină compasiune și implicită revoltă.

De lucidă atitudine sunt toate prozele de aici, dense și solid construite, calul de bătaie... prozastică fiind primarul post-decembrist, mediocru, oportunist, corupt. O miză însă este și tentativa de răgăsire a Sinelui, de despărțire de trecut, aspirația incertă spre altceva.

„Vioara”, de pildă, e o evocare și o despărțire a fiului de un tată, învățător, legat de trecut. Iar fiul trece prin vâltoarea „revoluției”, împreună cu o familie-prietenă. Melancolie, derută, solitudine – iată coordonatele moștenirii „viorii” părintești. Niște candidați la Primărie provoacă amuzament, dar și persiflare din partea autorului, care a creat niște figuri ca Fofâlcă ori Bâzdoacă, dar și un Chivulete, alături de neveste, de fiu, grație unui Facebook, demersuri inutile și comic(ologice), toate în „Visuri de mărire”, adunate, necruțător, de autor.

În „O nouă zi”, câțiva pensionari, între derută și solitudine, sunt văzuți, cu umor și surâs compasiv, între figurație și semnare.

Fuga penibil-umilă a primarului Viorel din fața protestatarilor, într-un târg de vite, va apărea în cea mai amplă povestire, „Protestul”. Mai mulți „protestatari” se strâng într-o locație animalieră, veterinară, judecând, dar auto-flagelându-se prin procese de conștiință similare unor fișe caracterologice, bovaric caustice, în localitatea Comoara de jos. Târgul acela va fi desființat de primar ca pentru a spăla rușinea fugii (ori ca o palidă consolare vindicativă). Umor și satiră, ambele moralizatoare.

Revenind la ordinea auctorială: „Mitingul” e promovarea lui John Bățică, de soția-i Lola, ca „ambitios” candidat la Primărie, acțiune eșuată din fașă. Iar „O zi de campanie”, în linia politichiei provinciale (cu bătaie lungă, însă) îl are ca protagonist pe Lică, deja primar, care va exploata electoral decesul lui Gogu (biserica e un loc propice), ipostază imortalizată de fotografia Costeluș.

Textul „Turnul singurătății”, ca un simbolic „turn de fildes”, este memorabil. Patru figuri (cu o Julieta între bărbați) lucrează cu cifre, iar Tică e lașul delator și carierist; Emil, patronul, un tip vulgar ce va intra în politică, îi va „stimula” pe angajați să-l slujească în staff. Altercații, tribulații, vis și refugiu pe o insulă (reverii ale naratorului, Melinte, cu o Julieta romanțios implicată) vor forma cadrul narativ al unei parabole a solitudinii, drept contrapunct la mizeria cotidiană. Utopică și înduioșătoare.

Dacă supraviețuirea este o realitate, închipuirea ar putea fi o salvare. Iar „Epilog” îl aduce în prim-plan pe un (alt) patron, care a pierdut alegerile, în ciuda excesului de mită electorală. Proza e, de fapt, finalul celei precedente. De relativă fantazare, dar de certă antologie. Emil se va însura cu Julieta iar Tică a și intrat în... politică.

„Ștampila” e a lui Costică și a Auricăi, soți manipulați a vota de mai multe ori. Cum s-a mai întâmplat, de altfel. Cu răsplată, desigur. Caraghioslăcul constă în... procedură.

Pentru ca, în „Ședința”, un consiliu de Primărie, nou ales, cu opozanți cu tot, să cadă la pace (prin alcool), după ceva conflicte-intestine, având în frunte pe Sfârlogea, ins ce va manevra cu succes „cherela”, consensual.

Humoresca și satyrikonul vor copleși, în „Strâmbă-lemne”, pe un primar (fost dascăl), Florică, tip învins de sistem, victimă, demis și exclus din partid fiindcă nu a cheltuit banii pentru partid, ignorând marile interese și priorități. Iar în „Nenorociții” asistăm la zbaterea lui Dumitrel, alt primar exclus, din cauză de dosar, consolată (la început) de soția sa, Getuța, dar ignorată de ceilalți, inclusiv de amantă, de soție, chiar. La orizont: un nou candidat.

Bolbocea, cu Lizeta (nevastă) și cu fiul Adam, deși se roagă la Domnul, va privi cu nostalgie piscina, căci e pe cale a-și pierde privilegiile, în „Agentul acoperit” (va fi sacrilegiu dacă el s-ar crede însuși Dumnezeu?!), din cauza unui dosărel pe numele fiului. Iluzia și degingolada că vor scăpa sunt risipite cu cinism de autor, disimulatoriu și paradoxal.

Ultima secvență a lui Gheorghe Filip este o „Rătăcire” a lui Veniamin, plecat inițial la un amic și care se trezește, kafkian, într-un sat, vidat și a-temporal, un soi de lagăr, apocaliptic, deșert și absurd. Imaginat ca abrutizat și coșmaresc, unde un primar face legea. Primitiv și dictatorial.

Observația acestui moralist e acidă, comportamentele, relevante, ingenios amendate, destinele și portretele - excelent servite cititorului. Iar „parodiile” (inedite) ale satiricului Gheorghe Filip rotunjesc impresia de scriitor polemic, de atitudine, grav, cu umor și de autenticitate epică și, iată, lirică. Printre cei mai buni, în contemporaneitate.



Corneliu Vasile



Metafore din palma cerului

Autorul este prezentat pe coperta IV de Horia Gârbea, dramaturg, traducător și poet, care explică ce înseamnă 11 clipe, 11 elogii și 11 lacrimi pentru T., inițială care denumeste timpul, remarcând versurile elegiace, și de poetul și prozatorul Tudor Cristea, care observă că poetul seamănă cu poezia sa, ceremonios și sensibil, poezie trăită ca o stare de grație, cum o simțea și poetul Nichita Stănescu, această stare fiind asociată și iubirii, prin evidențierea frumuseții femeii.

Licențiat al Universității Valahia din Târgoviște, doctor în economie și cu alte studii și funcții, la Societatea Scriitorilor Târgovișteni, la Uniunea Ziariștilor Profesioniști și la redacțiile revistelor „Impact” și „Litere”, Vali Nițu a publicat, începând din anul 2008, peste douăzeci de cărți și plachete de versuri (cele mai multe, paisprezece, între anii 2011 și 2013), fiind unul dintre cei mai prolifici scriitori târgovișteni. Această carte adună într-un buchet poezia, cuvântul și iubirea, poetul neezitând să facă referiri directe la biografia sa, situându-se într-o anumită poziție față de lume, față de cuvânt și sentiment.

Graba, apreciază autorul, în zadar este înțeleasă, în momentul când nu mai putem da timpul înapoi (p.5). Floarea de iris, anotimpurile, clepsidra, timpul, zodia scorionului, sunt elemente care apar în multe poezii și titluri de poezii, de fapt motive literare obsesive pentru poetul îndrăgostit, care trebuie să se împartă între creație/ cuvânt și sentiment. El scrie „pe manșeta timpului, în pagina destinului”, iar „perla coroanei” este femeia care dă viață (p.15).

Culorile frecvente în poeziile lui Vali Nițu sunt verdea (apare de trei ori la pagina 30), albastrul, albul zăpezii. Ușor de recunoscut personajul abreviat prin valni: „valni merge mai departe/ surprinsă-i magia cuvântului când inima-i vorbește/ printre frumusețile unor metafore/ dinspre trecutele cărări spre vise durate” (p.46). Este însuși autorul, Val(i) Ni(țu)! Floarea de iris este săpată adânc în arhitectura acestor versuri: „te îmbrățișez floare de iris”(p.14), „nimic nu poate fi mai tandru/ decât irisul fiecărei stele” (p.31), „irisul luminează trecerea nopților albe/ spre verdea zorilor” (p.44).

Alte elemente frecvente în aceste versuri sunt crizantema și ruginiul, elogiindu-se rolul social și sentimental al femeii: „frumusețea din libertatea cuvântului/ femeia din timpul iubirii/ superbă fecunditate” (p.48). Un autentic imn dedicat femeii (p.52-53) și frumoase versuri de dragoste (p.57-58) încununează demersul poetic, îngemănând elemente filozofice, temporale și sensibile: clepsidra, timpul, cuvântul, iubirea (p.63).

Unele versuri denotă o întoarcere a poetului către sine (p.62), existând numeroase încercări literare reușite de a prezenta universul prin sinestezie: „visul pictează pe obrazul timpului un zâmbet” (p.70) sau „cuvinte fără cuvinte/ am ascultat simfonia culorilor aprinse/ de scânteia ochilor albaștri/ în gama sol major/ pe străzile scorionului în aduceri aminte” (p.78).

În versurile scrise de Vali Nițu, zeitatea supremă este femeia, care îl înconjoară ca o liană, căreia i se închină, admirându-i frumusețea, puterea de a iubi sau fecunditatea, poetul declarându-se rob al iubirii, discipol al frumuseții, în paralel cu adorația pentru cuvântul eliberator de energii.

Un poet autentic, care persistă în exprimarea sentimentului iubirii alături de respectul față de cuvânt, existând, în titlurile și conținutul volumelor publicate, numeroase reluări ale unor idei și sintagme despre cuvânt și iubire, despre femeie și frumusețe.

Aureliu Goci



Poezia ființei, iubirea și tentația cosmogonică

Autorul, debutant la o relativă maturitate și pe deplin format, a intrat în viața literară cu fermitate și încredere în discursul său personalizat și diferit de tonalitatea generală a epocii, care performează cu insistență un univers postmodernist și chiar, cum s-a formalizat mai recent, post-postmodernist.

Alensis De Nobilis rămâne admirator și încrezător reputatelor structuri poetice ale clasicismului și modernismului istoric, prin care își poate exprima, plenar și performant, disponibilitatea creatoare, originalitatea și rezoluția unui discurs propriu.

Cărțile sale, *Suferința stelelor* (1998), *Axis mundi* (2009), *Agonia ființei* (2009) și actualul volum *Bețiile cosmice* (2016), impun un nume nou în poezia actuală, neafiliat niciunei grupări literare și nici determinat de amprenta regională – de altfel, strălucită – a originii sale.

Poetul a elaborat, probabil izolat, în singurătatea cărților, fără a se confrunta și cu opiniile altora, nu întotdeauna aplicate, judicioase și de bună credință.

Autorul realizează o remarcabilă conexiune (și simbioză) între un discurs poetic de tip tradițional și o efervescentă imagistică, foarte îndrăzneată și cu rezoluție de noutate. Neîndoielnic, este un talent deosebit, care și-a integrat lecturile fundamentale la vârsta potrivită, beneficiind de o experiență de viață cu situații-limită asumate și un proiect poetic substanțial și de durată, cristalizat la o vârstă fragedă.

Poetul propune o intuitivă sinteză personală între ipostazele, oarecum divergente, ale tradiției și modernismului, ignorând cu luciditate excesele fractuale și non-semnificante ale unei postmodernități agresive.

Comparativ cu mulți poeți actuali care s-au răslețit pe drumurile tocite și contradictorii ale postmodernismului, Alensis De Nobilis are o calitate în plus - experiența satului și accesul la natura „naturală” pentru a desluși natura umană, de unde bogăția de referințe și intimitatea cosmică.

Aspirația spre un absolut al purității (Omul cosmic) lasă loc interogațiilor și misterele, iar Poetul, în ipostază de iluminat, oficiază un ritual ezoteric de inițiere ceremonială, în care conștiința se polarizează în sensul hamletian.

În afara discursului auctorial, în poeme se configurează un Tu multiseemnificant, alegoric și adresativ ca partener erotic, dar, surprinzător, și un Noi, prin care, cel mai frecvent, subînțelege tagma poeților, pe care o boscorodește și o lovește cu o ploaie de imprecășii.

Poetul chiar reușește un incredibil portret parodic, probabil al vreunui confrate, plin de abjecții și minimalizări, în *Fariseu nerod*: „//Perdant la masă, ponegrești elite/ Și

muza-ți chinui ca într-un viol,/ Ești vânzător știut de ciori vopsite,/ Voyeur ratat al clipelor de-un pol...// Te-au rătăcit bolboroseli savante/ Ce-nfipse-n cap îți vor mai da curaj/ Să intri-n biblii ca-n restaurante/ Când neuronii-ți intră în tangaj;// Poema ta e biliard de seară/ Și te rezemi ca un Esop în tac/ Privind umil această naltă scară/ Cum urc cu poezia spre iatac.// Ți-s visele de aripi jumulite/ Și ciung, așa, te crezi aviator,/ Pilot măiastru clipei răstignite,/ Poet pe viață, dascăl, francțiror,// Iar când retorica de gară te abjură,// Sapi ca un cioclu înfloriri de glod,/ Latri-n cultură când n-ai ceva-n gură,/ Dar ești un iuda. Fariseu nerod!//”

În primul text al volumului, Evadare din rol, cu valoare de artă poetică, cu multe personificări și simboluri, întâlnim aspirația de evaziune geografică în ținuturi exotice, ca în „partenza” simbolistă a lui Ion Minulescu sau Iuliu Cezar Săvescu („La Polul Nord, la Polul Sud, sub stele veșnic adormite”).

Din fericire, nici erosul exploziv, nici atmosfera festivă nu se transmite celorlalte poeme care sunt elaborate într-un alt registru, mai puțin optimist. Oricum, rămâne același sistem de gândire poetică și aceeași matrice imagistică: „//O insulă-i pustie fără tine,/ O viață de rezervă cer. Ai vrea/ Să ne iubim cu lene-n submarine/ Ascunși de detectivi în bluza ta.// Înlanțuți pe-o plajă din Maldive,/ Tu-mi ceri iluzii, eu îți dau nirvane,/ Se sparg în tine galaxii fictive,/ Se urcă-n mine șerpii pe icoane.// Dăm înapoi povești în calendare/ Să retrăim vezuvii de plăceri,/ Că tinerețea, știi, iubito, n-are/ Răbdare să aștepte tristă-n gări;// Nu-i vreo sărmană tristă, nefardată,/ Ci topmodel ce urcă în expres,/ Îmbrățișează-mă o dată și-nc-o dată/ Să-mi amintesc motivul: sunt Ales!// Îți răsplătesc răbdarea cu explozii/ De reveniri într-un dorit miraj/ Și ne-om întoarce îmbrăcați în frezii/ C-un Boeing, fericiți, pe fuselaj.//”

Sensul cel mai pregnant rămâne acela de iubire fantasmagorică, iluzionară, („iluzii”, „nirvane”, „miraj”) sau de retrăire a sentimentelor într-o proiecție imaginară, într-o fabuloasă dezmarginire cosmică.

Autominimizarea nu e un simplu alint de poet de succes, ci chiar o apreciere exactă a condiției creatorului într-o societate înrobătată pragmatismului și acumulărilor materiale. Nu altfel gândea cu un secol și jumătate în urmă strămoșul său oltean Alexandru Macedonsky: „M-am născut în niște vremuri când tâmpita burghezime/ Din teigheea făcea tribună - legiune de coțcari/ Pune-o talpă noroioasă pe popor și boierime/ Și când steagul libertății e purtat de cârciumari.”

Neîndoielnic, Alensis De Nobilis îmbogățește imaginarul poetic prin disponibilitatea sa de a personifica, de a asocia, contextual, imagini de nuanță, aproape microscopice, cu largi sboruri în imensitatea cosmică, disponibilitate care creează un ritm interior, o trepidație, un fel de tonalitate dinamică. De aceea, poezia sa nu-și asociază nici pasteluri, nici tablouri interioare, ci doar o meditație neliniștită care poate invoca sau moartea, sau cohorte de îngeri într-un fel de dialog între lumile bănuite sub condiția umană, sau dincolo de posibilitățile umane, în revelații mistice.

Acest univers extensibil, miraculos, definește, într-un fel, posibilitățile, disponibilitățile infinite ale iubirii. Iubirea ca un concept complex: psihologic, filosofic, religios.

Există, din păcate și îndrăzneli cam peste marginile iertate, asocieri improprii și combinații sintagmatice forțate. Ele pot fi de acum remediate, dar evoluția interioară - de care sunt sigur- le va elimina de la sine.

La un alt nivel imagistic, poetul mai păstrează câte ceva din vechiul discurs labișian, acum însă reactivat cu metafore suprealiste și îndrăzneli ingenioase care îl personalizează, și, tipologic îl așează, în afara grupărilor literare.

Cristina Ștefan



O lumânare pe malul Prutului

O poveste de dragoste dramatică din anii '50, imediat după încheierea războiului. În Bacău, instalarea comunismului a produs, ca în întreaga țară, tragedii familiale, despărțiri, pierderi. Doi tineri cu suflete curate se îndrăgostesc în timpul liceului, fără a intui vremurile ce vor veni și despărțirea ireparabilă dictată de sistemul bolșevic, când trup din trupul țării s-a rupt, cu consecințe de neimaginat: crime, torturi, prizonierat ucigaș... cei care au scăpat cu viață au rămas marcați psihic și sufleștește pentru totdeauna... Un jurnalist al acelor vremuri, nu prea convins de noua orânduire, un spirit justițiar, văzut adesea ca rebel, narează acest roman, el însuși personaj principal. Dacă Mișu Certean, poate chiar ziaristul Victor Enășoae, a fost direct implicat sau nu în această cutremurătoare poveste, va rămâne la latitudinea cititorului să discearnă. Cert este că romanul uluiește, captivează, dezvăluie lumea politică și socială din acei ani, fără rabat de la realitate, fără partizanat. Este anul aniversar al Marii Uniri de la 1918 – acest roman reflectă marea înfrângere din sufletul neamului prin pierderea Basarabiei.

Limbajul savuros folosit este specific, tradițional zonei Bacău, de prin anii 40-60. L-am auzit în copilărie, unele expresii și locuțiuni verbale încă se folosesc de generațiile acelor ani, dar multe arhaisme și regionalisme s-au pierdut. Era un limbaj moldovenesc, blând, dulce, dar, prin proverbialitate, plin de învățături și sfaturi înțelepte. Limbajul de atunci reflectă caracterul oamenilor, educația lor strămoșească, moralitatea, de aceea romanul „*O lumânare pe malul Prutului*”, rămâne un document istoric, de fapte, lingvistic și poate deveni subiect de literatură comparată oricărui filolog, oricărui istoric literar. Regăsesc perfect expresii, locuțiuni verbale, pe care le foloseau părinții mei, bunicii. Azi pierdute din limbajul zonei Bacău: Tiva! – a plecat inopinat, ca din pușcă, poloage de fân – pale de fân.

„Dar timpul trece, trece repede. Și, iată, iar vin semne de primăvară. Coastele dealurilor sunt ca niște vaci bălțate. Colo zăpadă, colo, nu. O să mai ningă, o să mai ningă, dar puterea iernii s-a dus. Dacă au apărut băbuțele în piață, cu buchețele de ghiociei, gata. Ca mâine apar viorelele, toporașii. Prin lunci va înflori cornul. El e primul. Cornul. Copăcel atâț de modest și, totuși, îi trezește lui Mișu amintiri, de parcă s-ar face corăbii sau viori din lemnul lui. Nu, nu se fac viori. Se fac cele mai bune cozi de bici. Când aveam acasă cal și căruță – întoarce Mișu timpul înapoi – îmi plăcea să mă joc; una, două cu biciul. Plesneam tot ce întâlneam în cale. Mai ales îmi plăcea să retez frunze de brusture dintr-o lovitură iute. Dar mereu se rupea coada biciului, că era de răchită. Până mi-a zis moș Tudose ce să fac. Măi Mișule, dacă tot ai obiceiul ăsta – zice – obiceiul de-a te juca cu biciul, semn că cine știe ce mare cavalerist o să ajungi, apoi caută să faci coadă la bici din lemn de corn. Răchita-i mămăligă. Cornu-i criță.

N-are moarte. Cum să faci? Îți spun eu cum să faci. Te duci, colo, în luncă, la vremea dezghețului. Te duci de mai multe ori, până vezi niște copăcei, niște tufani înfloriți și fără frunze. Cu flori galbene, așezate așa, ca niște umbreluțe. Ei, după asta să știi că ăla-i corn. Pui și tu un semn, ceva, până nu-i cade floarea. Legi o cordică roșie, de-o pildă. Sau te strădui să ții minte. Că, pe urmă, dacă-i cade floarea, nu mai știi care-i. De-acolo, îți iei de coadă de bici. Dar nu-i bine să tai când e-n floare. Nu-i bine. E prea fraged. Mai aștepți. Din când în când nu-i rău să mai treci pe acolo. Ca să nu uiți. Și tocmai în vară tai vergile bune de coadă de bici. Îți faci trei, patru corzi. Le jupoi de coajă. Vergile. Neapărat. Numai așa se face criță. Și ai grijă să-i tai nodurile ras cu varga, încă din verde. Dar nu toate. Spre vârf, la partea subțire, două noduri să le lași așa, de două santime, în două părți, între care se leagă biciul. Asta ca să nu-ți fugă iușca. Așa cozi de bici nu reușești tu să rupi nici până pleci la armată... amintiri. Îmi place cornul. Curajos la înflorire, ațos, elastic. Modest pe dinafară, dar cu personalitate... ascunsă. oare-i bine așa? Să-ți ascunzi personalitatea? În vremurile astea, poate că da. Numai să ai ce ascunde... Un as în mânecă, bun la orice confruntare."

Personajele principale, un ziarist al anilor '50, un sonder și un miner, luați de valul aprig al industrializării și propagandei agresive a începutului comunismului românesc, își concentrează eforturile în repararea/regăsirea unei iubiri imposibile, dar care, după ani de suferințe inimaginabile, nu s-a stins. Din medii culturale diferite, din orașe ale județului Bacău, diferite și ele, cei trei tineri dezvoltă o relație frumoasă de prietenie. Acest tip de relaționare între oameni este la fel de specifică epocii ca și limbajul de comunicare folosit. Scrisorile, vorbitul rar la telefon, întâlnirile amicale din când în când, modul acela respectuos de a-ți trata prietenul venit în vizită, ospitalitatea, adresarea pedantă, grija de a nu vorbi în plus sau de a nu gafa, dar, în același timp, statornicia și ajutorul în prietenie sunt câteva repere ale comunicării și relaționării între oameni după război. Era o epocă a bunului simț, a prieteniei și ajutorului dintre oameni după o perioadă cu mari pierderi omenești și sufletești la cei rămași în viață. Acel mod omenos de relaționare s-a pierdut definitiv, acum, la 70 de ani de la război; dialogurile din roman pot apărea false, forțate, pentru cititorii tineri, formați cu literatura agresivă de azi, cu limbajul colocvial înspre licențiozitate... dar istoric vorbind, acest limbaj și acest sentiment al prieteniei dezinteresate, curate, le rămân cunoscute multor generații: l-au folosit, l-au transmis și, iată, Victor Enășoae l-a contemplat literar și artistic.

- „N-am înțeles nimic. De unde vii tu, de fapt? Cum adică ai venit „în țară”? Da' unde ai fost?

- Prizonier la ruși, Jenică. Prizonier. Un fel de prizonier, de fapt.

- Ce prizonier, mă? Ce prizonier? Că, la război n-ai fost. La sfârșitul războiului nici eu nici tu nu aveam douăzeci de ani. Ce prizonier?

- Tu știi c-am fugit de acasă. Știi?

- Știu. Zicea țața Catrina c-ai fugit cu o... iubiță. O basarabeancă. Așa-i.

- Așa-i. Am fugit cu ea. Cu basarabeanca. Mă, eram mort după ea. Era frumoasă.

Niște ochi... și așa-i cădea părul pe spate. Și deșteaptă. Avea carte mai multă ca mine. Și rusește. Știa și rusește. Mama, știi cum e mama. Ea voia o noră pe lângă casă. Cu pământul, cu animalele, cu bucătăria. Asta, Lili, nu avea să se lase de fabrică pentru pământ. Intrase la textile, la Izvoranu. Treabă de femeie și leafă bunișoară. Eram de-o seamă. Dar știi cum îi. Băiatul la douăzeci, fără armata făcută, nu-i de înșurat. Iar fata, la douăzeci, începe să se treacă. Da asta zicea mama că-i mai mare ca mine. Că nu-i plăcea, de aia zicea. N-o vedea potrivit. Și spunea minciuni ca să-i dea dreptate satul".

Eugen Evu



Tomograful empatiei divine

După ce a plutit pe apele când calme, când furtunoase ale creatorului necuprinsului, cum inspirat definește într-o prefață afect-la-afect Cornel Nistea, poeta celui mai accentuat și constant pe variantele timbrului strict oratoriu, muzical îmbină în cea mai reușită carte a sa, cu text explicit, ondulația incantatorie, neo-divinatorie, dimensiunile unui dualism din care se zbate riscant starea de meditare a îndorurării, a suferinței feminist/materanliste, a Mamei pentru cei înnașcuți... Nimic mai firesc, și încă departe de țarmuri (aceleași și ele imaginare)... dilema Sinei vs Sinelui, a perechii EA-EL... Anima Anymus... persistă și, deloc paradoxal, nalte Poesie... Una a siajului, trendului de la prora plutirii... Afectele când jubilează, când rezolvă stările conflictuale (bine-rău, dadaism-negativism, v. idem C. Nistea)... provocând descărcări voltaice, în singuraciunea unei odăi virtuale... Abstractul și concretul sunt scara de valuri... a unei navigații care aparțin artei seducției, auzirea, ROSTIREA redefinind admirabil întreaga ei călătorie între văzut și (spre) nevăzut.

Adriana Tomoni scrie sub transa autoindusă, mai bine, mai egal-clepsidric, religiozitatea cu Arta ei poetică, poieionul paradgimei eladic-neolatin.

Siajul nu este al dărelor de ski pe omături montane... ci al mirabilei Thalassa.

Discursul acestui stadiu ne este cunoscut din antecedentele salutate.

Necum trepidant primejdios, ci în ludicul variabil-comunicativ... cum ar spune Mihaela Miroi... Desigur, un comentariu egal cu obiectivul său, nu va reda autorului liniștea... Liniște? Care liniște, mai ales a Femeii Mame față de cel născut de EA... a substitutului Tatăl, EL-ul mitologic?

Arta poeziei de față este și meseria, chinuitoare, într-adevăr, a Rostirii... Aici, la antipodul unor mari poeți din Exil, ca Andrei Zanca Sofalvi, (Heilbroon, Germania) dar și a unui unic sieși, Francisc Pal, nevăzătorul din Canada lui Alex Cetățeanu...

Poetessa noastră știe prin (con)viețuire, arta VIVENDI... fără de care majoritatea unor răzlețite... cuvântătoare cultivă buruiana otrăvitoare a... respirației diavolului... Rostirile Ei sunt incantatorii, de leac prin Veac, anacoluturile s-au estompat, spontaneitatea redă semnul autenticității simțirii... Livrescul iese la suprafață plutind ca algele, ori metaforic zicînd, vârfuri de catarge la orizont... aripi de rechini spintecînd semantica magna...

În siajul cuvintelor este al Logosului și aparține de drept rostuirii efectelor combinatorii... Stilul este omul, omul tinde a dăinui într-un vindecare, a Sinei și a Sinelui... fără ghilotina sinelui, v. Paulina Popa, ori a luminii răsturnate... ca să mă rezum cu politețea necesară, la două imporante convive din arealul smiticii hunedorene, cvasi-transilvănene. Siajul este o carte de excelență, așteptând referințe pe măsura valorii ei intrinseci... Tomografia Adrianei Tomoni, ne este aparatul celor mai subtile afinități vitale primirii din dar dar-facă-se, Amin!

Mihai Vintilă



Dragoste de viață și povești

Gherghina este noul roman pe care Jenică Chiriac îl aduce în fața cititorilor. Acest nume vă este cunoscut dintr-un altul intitulat Tușa Gherghina apărut în 2014 la aceeași editură brăileană în care, pe bună dreptate, s-a consolidat faima scriitorului de bun povestitor. Cartea inițială parcă nu era completă iar faptele veneau peste autor. Astfel a apărut Gherghina care se plasează din punct de vedere al acțiunii înaintea celui din 2014. Avem astfel imaginea aproape completă a evenimentelor. Eu cred că Jenică Chiriac nu se va opri aici pentru că universul pe care l-a conturat îl va îndemna la o încă încercare literară pentru a construi un triptic cu povestea începutului – Gherghina, povestea vieții, maturității și înțelepciunii – Tușa Gherghina și povestea viitorului. Nu poate exista în accepțiunea mea un final mai bun decât împlinirea prin viitorime. Aici aștept de la autor să mă surprindă pentru că are mijloacele să o facă, mi-a demonstrat-o prin romanele amintite mai sus dar și să ducă istoria prin încercări care să miște inima cititorului.

Structurat în treisprezece capitole și un epilog, Gherghina se vrea a fi un roman construit după tiparul clasic. Capitolele nu sunt diferite ca abordare, structură și întindere ceea ce îmi conturează impresia unei scheme de creație bine urmărite și bine strunite. De altfel acest lucru se observă în volum chiar atunci când autorul din poziția unui povestitor intervine în text pentru a ne aduce clarificări. În ciuda acestor intervenții, forțate în opinia mea, firul logic al evenimentelor nu este încălcat și nici pierdut.

Ce îmi place la domnul Jenică Chiriac este cum spune povestea. Cuvintele curg molcom, liniștitoare și învăluie cititorul într-o stare de bună dispoziție care fac lectura plăcută. Această particularitate îl aduce alături de Sadoveanu. Cărțile semnate de Jenică Chiriac se pot citi la gura sobii, la dogoarea șemineului și vă asigur că nu vor fi o lectură dezagreabilă.

Personajele care acaparează atenția sunt bine conturate, uneori tușate de parcă autorul vrea să se răzbune numai să ne încredințeze că am înțeles răutatea pe care unele din ele o ascund. Mă refer aici la Haralambie Cotor dar și la Zvânturel Cotineăț sau cum zice chiar în volum acest ipochimen avea și un nume pe măsura calităților sale. Personaje luminoase sunt Ion Rogojină, Gherghina Cotor dar și inedita mama Maria. Poate crezând că nu a spus destul Jenică Chiriac supralicitează și Haralambie primește porecla de Căpcăunul iar sluga sa Zvânturel pe cea de Cote! Aceste ștampile înnegresc și mai mult imaginea din mintea cititorilor.

Acțiunea se desfășoară într-o Românie rurală, proaspăt intrată în granițele sale firești. E o lume plină de superstiții, de credințe vechi, de realități care în noul context istoric se vor ruina lăsând loc noului și modernismului dar într-un mod ciudat uneori, coexistând pe alocuri, într-un amestec de autentic și bizar.

Fiecare capitol spune puțin din poveste și simpla lor enumerare creează o imagine completă: Pogănești, Istorie, Căpcăunul, Rusanda, Nunta, Gherghina, Ion, Copilărie, Mama, Adolescența, Gelozie, Avataruri, Fuga și Epilog-ul.

Las plăcerea cititorilor de a descoperi toate meandrele evenimentelor și comportamentul personajelor. Ceea ce pot afirma cu siguranță este că acest roman este unul care se citește cu plăcere, fără a vă poticni. Gherghina lui Jenică Chiriac ajunge astfel după două romane un personaj interesant al literaturii de la Dunărea de Jos.

Mircea Dorin Istrate



Lume ca o declarație de dragoste

Am tot citit și recitit această carte pentru a vă putea spune câte ceva despre ea și mai apoi despre autoare, pe care o cunosc din alte scrieri ale Domniei Sale.

În primul rând aș asemăna această carte cu o scoică, plină de perle neasemuite, zămislite în timpul durerilor și al fericirilor, al speranțelor, al trăirilor, pe care doar un suflet de femeie îl poate mai apoi plămădi făcându-l poezie, amestecând dorințe, sentimente, vise, neștiute taine, toate adânc îngropate în fântâna sufletului ei.

De acolo poeta se adapă mai apoi cu apa vie, dătătoare de putere, de încredere, de speranțe, pentru a putea trece lumea această tristă, smează, fadă, mincinoasă, plină de păcatele și nemerniciile noastre fără margini, ca să lege și să închege cuvintele în versuri deosebite, încărcate de fior, de smerit și de atâta simțire.

Aș îndrăzni să spun că această carte este mai altfel decât ceea ce scriu poeții noștri de astăzi, a căror creație se adresează masei largi de cititori ce înțeleg și simt, în parte, dulceața unui vers de poezie.

Cartea acesta are poezii rafinate, mature, profunde, cu fior, care te eliberează de mîzga lumescului, pentru a te înălța spre cerescul cel divin, pentru a-i gusta și a te înrobi de bună voie cu trăirile și plăcerile iubirii, săturând inima și sufletul cel atât de doritor de curat, de frumos, de adevăr, de liniște.

Simt mai apoi că autoarea ne dăruiește nouă, din toată inima sa, această carte. În ea sunt taine și amintiri adunate în țandăra gândului ei, care i-au hrănit o bună bucată de vreme clipele cele împlinite cu dulceața iubirii.

Ni le dăruiește și nouă pentru a putea fi părtași la bucuriile și tristețile ei, la amăgirile și speranțele care i-au fost umbra viețuirii sale, aici, în cuibarul veșniciei, unde noi, trecători vremelnici prin lume ne nemernicim cu atâtea păcate netrebuincioase, în loc să ne înșfințim cu iubirea cea mereu aducătoare de bucurii, cea care înalță și ne eliberează sufletul, scoțându-l din trupul cel întinător și ademenitor la păcate.

Marile iubiri se trăiesc mai mult și mai intens cu sufletul, cu gândul, decât

cu trupul, pentru că doar sufletul și gândul înalță și înnobilează spiritual, îți dau măreție, împlinire, libertate deplină. Acesta este de fapt firul călăuzitor al întregii cărți, IUBIREA, pe care poeta LILIANA MOLDOVAN o surprinde și ne-o redă în diverse ipostaze. Unele abia ghicite într-un gest, într-o atitudine, într-o nuanță a cuvântului, printr-un oftat, printr-un lăcrimat, altele lămuritoare prin starea de spirit, prin spusa cuvântului, prin expunerea directă a sentimentului.

Toate ne introduc discret în intimitatea iubiri sale, pentru că știe că ea e la fel ca și toate iubirile noastre, motiv pentru care nu are a se feri de ceea ce e firesc, natural, omenesc.

Sensibilitatea și sinceritatea versurilor sale dau savoare, crează în mintea noastră imagini contemplative, trăiri care ne apropie de trăirile ei, i le înțelegem, i le respectăm, ne alăturăm lor pentru că sunt lumești, sunt firești, sunt adevărate, neforțate.

Poeta comunică cu noi ca și cum am fi vechi prieteni, ca și când ne-am cunoaște de-o viață, ni se destăinuie fără nici o reținere, cu sinceritate. Fiecare vers al ei este încărcat de simțire, de simboluri, de imagini, fiecare temă are subiect bine definit, uzând de figuri de stil, de metafore frumoase.

Verbul ei este mângâietor, lecuitor pentru suflet, curat ca o lacrimă, uneori șoptit ca o rugă, toate aceste dovedindu-ne că ea a fost anume aleasă a fi înobilată cu har și dar dumnezeiesc.

Fiecare vers are o filozofie a lui, bine exprimată, bine cizelată, care dă frumusețe și valoare întregii poezii, lăsându-ne să descoperim o poetă care a citit și a acumulat mult și cu folos, o poetă care își conturează deja un stil propriu care să o definească pe viitor.

Nu am citat nimic din versurile acestei cărți, tocmai pentru a vă lăsa Domniilor Voastre, cititorii, plăcerea de a le savura, de a le simți și trăi în liniște, pentru că numai în liniște și deconectați de la zilniciile vieții le veți putea înțelege, le veți putea gusta dulceața și farmecul lor.

Inspirate și pline de savoare sunt ilustrațiile făcute de talentatul Kelemen Attila, care aduc o notă de melancolie, de farmec aparte poeziilor pe care le însoțesc, întărindu-le imaginativ tema și conținutul lor.

Nici una din cele 9 cărți scrise de autoare până acum nu sunt de poezie, aceasta pe care a lansat-o astăzi este prima de acest gen. Așa că aş putea spune că, dacă va persevera în a scrie poezie, va fi în curând o distinsă și remarcabilă poetă, pentru că are în ea sensibilitatea și fiorul fără de care nu se poate scrie un vers și le are din belșug uzând de ele ca și când ar scrie poezie de când lumea.

Așa că, lansând această carte, Liliana Moldovan primește și botezul poeziei, alăturându-se nouă ca poetă, iar noi, cei prezenți aici, îi vom fi de apururi martorii acestui important eveniment pentru biografia ei literală.

Drum bun în lume dragă poetă, îndulcește-ne și ne înfiorează cât mai des și mai mult cu smerenia și frumusețea versului tău.

Lasă o urmă cât mai lungă și mai apăsată în huma creației și a lumescului acest, pentru că doar iubirea și poezia pot schimba lumea aceasta a noastră, ce a părăsit de la o vreme cărarea cea suitoare spre demnitate și virtute.

Titi Damian



Romanul feminin contemporan: Mama Mia

De câțiva ani urmăresc manifestările prozei feminine contemporane românești și am satisfacția de a remarcă evoluția ascendentă a câtorva prozatoare de real talent. Mi-au atras atenția, în mod deosebit, prozele scurte ale doamnei Nicoleta Cristea Ifrim din Buzău, din volumele „Degringolada” și „Lemurii”, prin intermediul cărora am descoperit o scriitoare care explorează, cu mijloace specifice categoriilor estetice ale absurdului și tragicului, o lume alienată, având ca suport patologicul. În cronicile respective mi-am asumat responsabilitatea de a afirma că scriitoarea va tulbura lumea literară, atât prin problematica inedită abordată, cât mai ales printr-un real talent, și o îndemnam să nu se oprească.

Și nu s-a oprit, dându-mi dreptate, spre marea mea satisfacție. Primesc un roman, intitulat MAMA MIA, de aproape 500 de pagini, cu rugămintea de a-i scrie o prefață. Nu am ezitat. Descopăr, pe măsură ce înaintez în lectură, un roman scris inteligent, cu o problematică surprizătoare, în care autenticitatea este stăpâna romanului. De altfel, cartea păstrează toate ingredientele unui roman autoficțional, de analiză psihologică, teoretizat și strălucit ilustrat de Camil Petrescu, în perioada interbelică. Astfel, acest roman respectă clauza autenticității, a subiectivității, se sincronizează perfect cu realitățile societății actuale pe care o traversează persoanele-personaje din societatea românească de astăzi. Narațiunea la persoana a treia interferează cu narațiunea la persoana întâi, oglinzile focalizate asupra celor trei personaje sunt încrucișate, fiecare caracterizându-se prin celălalt. Dacă la Camil Petrescu personajul masculin se povestește pe sine, analizându-se, iar cel feminin este vizibil doar atât cât lasă celălalt, aici situația este inversă: personajul feminin este protagonist, se dezvăluie într-un fel de terapie, de descărcare, transferând asupra cititorului și celui alt protagonist, cel masculin, toată încărcătura psihologică, pentru a se elibera pe sine de coșmarul existenței în doi, adică al căsniciei. Mai mult, lungii mărturisiri feminine i se contrapune, spre final, într-un crescendo amețitor, și cea a celui alt protagonist, bărbatul, pentru echilibru, mai ales în schimburi de replici la fel de acide și de savuroase. Între ei se găsește acest personaj colosal în literatura română, Mama Mia. Este un fel de soacră aparte, unică, inteligentă, înzestrată cu niște atribute morale, mult diferită de ceea ce știe cititorul despre soacra absolută din lectura romanului călinescian. Limbajul și experiența ei de viață o ridică deasupra tuturor. Nu are răutăți, resentimente, vrea doar fericirea fetei ei și nimic mai mult, dar nu poate, prin natura relațiilor, să fie elementul de echilibru. O minte lucidă, cu o experiență de viață bogată, cu un limbaj absolut savuros, devine, fără să vrea și fără să știe, personajul central într-un roman cu doar trei personaje principale și doar câteva secundare și episodice, ridicându-se deasupra tuturor.

Nicoleta Cristea Ifrim pornește de la modelul tradițional al romanului subiectiv de analiză psihologică și ajunge la o formulă nouă, modernă, adică actuală, căreia eu i-aș spune romanul-terapie. Cititorul mai descoperă și o altă dimensiune extrem de subtilă a romanului, cred că unică în literatura română, misandria, indirect sugerată și subtil analizată. Aici nu este o ură viscerală împotriva bărbatului, cum cititorul s-ar fi așteptat, ci, mai degrabă, neputința femeilor de a remodela bărbatul după niște norme morale ce le doresc impuse.

Titlul romanului este inspirat, incitant și inteligent pus, concentrând și totodată circumscriindu-se ansamblului. Ar putea fi perceput în sensul literal, „mama” însoțit de prenumele având diminutivul „Mia.” Ar putea fi și o exclamație admirativă, care să te facă, la finalul lecturii să exclami: „Ce femeie! Ce soacră! Unică!” Tema este cea a alienării căsniciei într-o societate care pare să fi contribuit decisiv la distrugerea ei prin forma ei malefică – băutura. Planul subiectiv are ca fundal pe cel obiectiv, prin componentele sale majore: mediul urban, situația materială, instituțiile și locurile pe unde se mișcă sau evadează personajele. Structura exterioară a romanului este echilibrată, acțiunea fiind dispusă pe trei secvențe epice.

PARTEA I prezintă un șir interminabil de evenimente care vor conduce la erodarea lentă a relațiilor dintre cei doi. Incipitul se deschide inteligent cu imaginea soțului Irimia, nume întronat într-o zicală („A nimerit-o ca Irimia cu oiștea-n gard”) întorcându-se „binedispus” de la muncă, spre disperarea soției, Matilda (amintind de femeia fatală a lui Preda) și a soacrei, mama Mia (nume generic), fapt ce va conduce la declanșarea conflictelor ulterioare. La început sunt reproșuri firești într-o căsnicie, care, cu timpul, vor deveni gâlceavă, iar gâlceava are o dublă sursă: banii și băutura. Urmează, desigur, o escaladare: intervenția energetică a soacrei într-o „ședință” de prelucrare a ginerelui – zeci de pagini de sfaturi și o multitudine de reproșuri, având o consistență educativă, pentru a-l aduce la normele morale ale familiei. Necazurile noii familii se amplifică rapid: o problemă medicală a soției, internarea în spital, continuarea studiilor, moartea socrului de la țară. Colaborarea lui Irimia cu pamflete la un ziar local va genera atacuri murdare din partea unui confrate, fapt ce va duce la solidarizarea soților. Relația tensionată dintre cei doi atinge punctul culminant în momentul când soția descoperă dovezile unei ieșiri ale lui Irimia din perimetrul conjugal, un calvar în plus de acuze și de negații. Soacra se situează în ipostaza de judecător suprem, fiind proprietara apartamentului pe care cele două intenționează să-l renoveze, bineînțeles fără sprijinul ginerelui. Irimia dă impresia că este imun la atâtea jigniri și reproșuri. Finalul primei părți aparține bărbatului: „Ai răbdare! Regret că suferi atât. Iartă-mă! Ce te încălzește dacă te-am iubit sau te mai iubesc?”

În PARTEA A DOUA, scriitoarea își centrează discursul literar pe elementele care vor conduce la desfacerea cuplului. Soțul se întoarce din Anglia cu mici cadouri. S-ar părea că depărtarea va aduce familiei liniște și înțelepciune, dar necazurile și suspiciunile nu încetează, căci soția descoperă niște CD-uri compromițătoare. Acum cititorul ia act de un vis premonitoriu al femeii care simte că se apropie despărțirea definitivă. Comunicarea dintre cei doi se face acum prin SMS sau e-mail. Cei doi par de o inteligență agresivă și o tenacitate bolnăvicioasă, căutând, de fapt, cu disperare, speranța și tandrețea. În urma unei vizite de Crăciun, finalizate tot cu acuze și reproșuri, cei doi hotărăsc de comun acord să divorțeze.

PARTEA A TREIA este dedicată exclusiv analizelor stării de fapt din perspectiva celor doi, poate fi socotită un dialog al inteligențelor. Divorțul, în loc să întrerupă comunicarea, o accentuează. Cei doi își fac scurte vizite. Comunicările capătă o altă direcție, nu mai înseamnă doar reproșuri și justificări, mai degrabă sunt niște subtile analize făcute de niște minți superlucide. Este partea cea mai densă, cu scânteieri literare și psihologice, cu pagini de autentică literatură – în speță pamflete strălucitoare, de o parte și de alta, unde culminează inteligența scriiturii. Se pare că de-abia acum cei doi își descoperă numitorul comun – terapia prin confesiune, terapia prin scris. Prin divorț s-au eliberat de coșmarul căsniciei cu obligațiile ei banale și ingrate pentru amândoi, dar se redescoperă fiecare pe sine însuși, deopotrivă și pe celălalt, în literatură: Un pamflet al Matildei justifică talentul incontestabil, al scriitoarei: „Dacă erai pisică, te mângâiam pe creștet, până torceai în brațele mele! Dacă erai câine, îți dădeam un os să fii fericit, cu el, lângă bot. Dacă erai porc, îți umpleam troaca cu jir și chiar cu mărgăritare, de-ai fi poftit, cât să grohăi în cotineaua ta, mulțumit. Dacă erai cal, îți dădeam ovăz să te simți armăsar, mai ceva decât Pegas, să te văd înaripat... Dar când ești pisică, până și la mângâieri, scoți ghearele și zgârii, faci nazuri de până și șoarecii-ți

pică în scârbă. Când ești câine, turbezi din senin, sărind să-mi muști mâna care, de fapt, te mângâie. Când ești porc, cu obraji de șorici, umfli râțul cât să-ți prindă doar ție, bine și tot tu guiți nemulțumit. Și taman când să te cred cal, te-aud că te dai armăsar, de te văd iar mârtoagă, că prea uiți că, de fapt, ești doar un mare catâr sortit să-și care până-n pânzele albe, samarele doldora cu proprii-le-ți măgării!...” Replica lui, tot un pamflet, la fel de inteligentă, o savurează din altă perspectivă, cititorul: „Matildo, dragă, e ora 01,35 adică azi ceva mai devreme. La ora asta matale sforăi serafic pe nasul acela micuț și rafinat în depistarea mirosului de moroi. Dar de cele mai multe ori din puținele dăți îmi e drag-drag de tine. Asta înseamnă că am un problem grav, că ceva e prea în ordinea neordinii. Io ce să fac și ce să zic? Mă las plimbat de Dumnezeu. Uneori simt cum mă ține de mână și mi se pare corect și obligatoriu. El e Tatăl nostru, adică inclusiv și al meu. Nu te mai cruci de faptul că te-ai împiedicat de mine, un ciot de piatră.” De-acum încolo, mesajele sunt mult mai scurte, iar cele două jumătăți ale Androgenului antic zboară acum modern, în cerc, unul în jurul altuia, atingându-se uneori cu aripile.

În opinia mea, aceste trei personaje de o mare complexitate sufletească sunt izbânzile autoarei. Un roman psihologic de o incontestabilă profunzime, justificând opinia potrivit căreia nimeni nu poate să analizeze abisul feminin decât o femeie. Cu talent, adaug eu. A doua mare izbândă o reprezintă romanul însuși, atipic, întrucât scriitoarea iese din convenție, atât prin convertirea temei inițiale, căsnicia în forma ei alienată, în tema foarte actuală, a singurătății în doi. Mă duce gândul la personajul biblic Iona. Acesta s-a convertit în burta chitului. Iona al lui Marin Sorescu caută ieșirea din burta balenei, spintecând burți, în final spintecând-o și pe a lui. Aici, autoarea a inventat doi Iona, unul într-un capăt al balenei, calălalt dincolo, între ei, zidul, cu mici spărturi, doar pentru ca cei doi să se vadă cu un singur ochi. Sunt, mai degrabă, în postura lui Sisif, mereu dispuși s-o ia de la capăt.

Singura lumină între ei, îndemnul interior la împăcare, un mesaj având dimensiuni universale, lăsând să se întrevadă victoria rațiunii asupra urii și a dezbinării. Dragostea învinge, numai după ce cuplul trece prin Purgatoriu, pare a fi mesajul final. Cea mai importantă izbândă a scriitoarei o reprezintă însă stilistica romanului. Cele trei părți sunt gândite clasic: întâi cauzele și faptele, apoi tensiunile, în sfârșit analizele, cu finalul optimist. Modern este gândit incipitul, cu imaginea lui Irimia întorcându-se acasă, aceeași imagine apare și în final, fapt ce conferă romanului rotunjime. Marele merit al scriitoarei este că a intuit pericolul unei lungi confesiuni, având ingeniozitatea de a contrapuncta cu fragmente din cele două jurnale, cu pamflete politice ale altor personaje, cu scrisori, e-mail-uri, SMS-uri, reportaje, articole de ziar, iar peste toate, pamflete scilipitoare pe o gamă variată de teme, de multe ori morale. Să nu uităm limbajul, adică o excelentă orchestrație printre care scriitoarea se mișcă dezinvolt, dovedind o excelentă stăpânire a celui colocvial, sursă sigură de fină ironie, de satiră suculentă, dar mai ales de încadrare a personajelor și situațiilor în mediu, rod al unei native inteligențe. Un spectacol al limbajului colocvial de zile mari.

Narațiunea este precisă, exactă, lucidă, limpede, cu detalii exprimate într-o gamă variată de registre stilistice, pornind de la cel confesiv, apoi ironic, satiric, parodic, colocvial, trecând subtil prin cel oral și cel cult, când o cer situațiile, neologic, apoi expresii preluate din limba vorbită, zicători și proverbe cu tâlc, adaptate situațiilor, iar peste toate, pamfletul care conferă o permanentă suculență confesiunii narative.

Și mai este ceva foarte important. Scriitoarea imaginează cu multă siguranță replicile bărbatului, ale soției și ale soacrei, individualizându-i prin limbaj, încât îi creează cititorului impresia că romanul, de fapt, este scris în trei: soț, soție și soacră. Atât de bine se completează personajele Matilda și Irimia, încât, în mintea cititorului, capătă valoare universală, devenind EL și EA, căutându-se după izgonirea din Rai. Mama Mia, ca personaj literar, nu cred că are egal în literatura română. Romanul însuși apare ca o subspecie a romanului subiectiv, de analiză psihologică, romanul - terapie. Două romane într-unul singur, al Ei și al Lui. Cel mai bun roman feminin românesc pe o temă până acum ocolită, tema misandriei.

Mihaela-Mariana Cazimirovici



Atotputernicia cuvântului în slujba imaginii

Cronicile plastice comprimate, publicate de Octavian Mihalcea în cartea sa „Tabloul ca oglindă”, dezvăluie un sistem special, cu o realizare de excepție, în virtutea deprinderii deja cunoscute a autorului lor.

Poet consacrat, precum și premiat pentru volumul său de poeme, intitulat „Umbra de fier”, Octavian Mihalcea transmite o altă fațetă a capacității sale de observare și analiză a universului uman, construind, cu aceeași seriozitate și eleganță, un ansamblu bine gândit, funcțional, dar și cu intarsii metaforice mai mult decât semnificative. Acestea din urmă sunt cele care marchează însăși amprenta poetului pe teritoriul cronicarului valoros.

Totuși, îmbinarea celor două distinse misiuni ale autorului cărții, cea de poet și cea de cronicar, implică riscuri: o prea mare inclinație către prima sau lipsa tot a aceleiași, putând să nu creeze echilibrul necesar pentru cea de a doua. Vom vedea, în continuare, dacă s-a realizat acest deziderat, în ce măsură și prin ce mijloace. În plus chiar, prefigurăm pentru incitare, se distinge armonios și latura auctorial-filosofică, un liant de calitate superioară în această construcție a bunului gust artistic.

Facem precizarea necesară că nu e vorba despre o utilizare ritualică a elementelor constitutive sau a punctelor de lucru din sistemul dezvoltat, ci se poate observa o anumită acribie în atingerea unora dintre acestea, acolo unde locul impune, ca obiective, în cronicile sale. Este evident faptul că nu e nimic rău în acest lucru – mai ales că cronicarul nu urmărește o ordine, ci ele se constituie ca puncte de reper, care se intersectează și se mulează pe subiectul prezentat –, dimpotrivă, pentru că modul în care-și expune gândirea, plasticitatea felului său de exprimare, combinată cu rigoarea trecerii prin aceste borne de validare, ridică ștacheta valorică a textelor sale până spre obiectivare.

Să vedem din ce este format sistemul – vom folosi numerotarea numai pentru a urmări ulterior logica acestuia, modul de utilizare, cifrele neavând nimic de a face cu o anumită ordine în utilizarea lor, în textele prezentate –, localizând astfel unele dintre cele mai importante idei luate-n calcul:

1. cromatică – impactul vizual al operei prin culoare, tonuri, nuanțe;
2. sentimentele, stările trăite la vederea operei plastice respective;
3. atitudini și impresii rezultate în urma experienței vizuale;
4. încadrarea într-un curent artistic;
5. poeticitatea, metaforizarea;
6. filosofia proprie a cronicarului plastic.

De altfel, explicația realizării unui astfel de sistem poate fi dată și de faptul că nu e deloc simplu să te distanțezi de alambicare – iată, un posibil obstacol de care autorul

nu se-mpiedică –, din moment ce ai stabilite standarde atât de înalte, precum cele de care ține seama Octavian Mihalcea, respectând mereu ceea ce și-a propus prin acest cadru de reguli integrate în cronicile sale plastice.

Toate acestea fiind spuse, mai departe, merită-ncercarea de a lua, pe rând, fiecare element constitutiv al ansamblului și a exemplifica modul său de utilizare, dar și două sau mai multe elemente combinate în fraze, de altfel, de un farmec aparte.

Pentru-nceput, iată o referință legată de cromatica operelor lui Ion Murariu, surprinsă în „Metamorfoze roditoare” (p. 53): „Culorile reliefează diversele resurse ale spațiilor privilegiate ce animă imaginarul pictorului.” Simplu și elegant, totodată, cronicarul rezolvă cu acuratețe punctul 1. al propriului sistem.

Dar, în „Amprenta armoniei” (p. 42), spre exemplu, stăpânește două puncte, 1. și 2., dintr-o singură tușă: „Pânzele lui Ion Hultoață au drept trăsătură distinctivă tonul armonios, liniștitor.”, la care revine spre finalul cronicii cu: „Lumea obiectivă va fi reconstituită din lumină și culoare, din sentimente și concordanțe subtile între tonuri și nuanțe.”

Chiar mai mult, o propoziție, plină de farmec și dinamism, devine o construcție ce poate cuprinde primele trei puncte laolaltă: „Solitudinea unui dans prin ploaie inspiră diafane atitudini cromatice.” (O simplitate plurivalentă) (p. 51), subliniind cu aceeași dezinvoltură frumusețea creațiilor plasticienei Hisako Kobayashi.

În ce privește punctul 4., respectiv includerea operei într-un curent artistic, o rezonanță aparte o deține un citat din cronică despre tablourile lui Alex Ivanov: „Expoziția propune și un soi dalinian de floare carnivoră ce posedă volute suprareale din zodia amplexelor ieșiri în afara lumii.” (Tonurile visului) (p. 47). Tot la fel de pline de miez sunt și observațiile legate de creațiile artiștilor plastici Sorin Adam, în încheierea cronicii: „Multiplicitatea nuanțelor de extracție postimpresionistă sau artei lui Sorin Adam un statut foarte bine definit în cadrul peisajului plastic actual.” (Un artist solar) (p. 12) și Andrei Damo: „Întreaga expoziție respiră într-un amplu peisaj eclectic, accentele barochizante venind pe fond de profundă sinteză a suprarealismului cu expresionismul.” (Misteriosofii) (p. 35).

Punctul 5. deschide acea poartă către valențele poetice ale operei plastice, în lucrările Cristinei Mihaela Rădulescu, cronicarul – poet el însuși, fapt concretizat inclusiv prin tendința de metaforizare a cronicilor sale plastice și încadrabil tot aici, la punctul 5., care are astfel o dublă semnificație – găsind că: „Această ideatică ar putea fi o ilustrare a sintagmei poetice bacoviene «aud materia plângând».” (Forța subtilă a inimii) (p. 66).

Mai puțin etalat, însă, este punctul al șaselea, pe care îl vom ilustra tot cu o exemplificare din cronică intitulată „O simplitate plurivalentă” (p. 51): „[...] mintea este focalizată asupra acelor adevăruri mereu inatacabile, neînsemnând că valorile inimii nu au o pondere deosebită pe parcursul diverselor interacțiuni existențiale.”

Trecând, așadar, prin aceste șase teste, să spunem așa, ocazia, șansa de a obține concluzia corectă, cât mai obiectivă deci, asupra operelor plastice respective, este din ce în ce mai sigură. Și nu numai atât: având create aceste categorii de elemente prin care trece, autorul reușește să asigure succesul unei abordări pe cât de speciale și autentice, pe atât de savuroase.

De asemenea, consistența textelor sale nu lasă loc de ambiguități sau de speculații. Cronică sa nu este o simplă considerație teoretică, după cum s-a văzut mai sus, ci primește implicarea simțurilor, concluzionând asupra reacțiilor, rezultatelor experienței vizuale. Prin urmare, sistemul dezvoltat de Octavian Mihalcea – într-un mod, considerăm, nedeliberat – realizează texte vertebrale, de substanță, suculente, dar fără a exorbita; păstrându-se într-o zonă a unui minimalism constructiv.

Vasilica Ilie



Tango la geamandură

Scriitoarea Nina Marcu este la a patra carte publicată: prima este „Cer deasupra unei răni deschise”-2004, urmează „Cumpăna unei vieți” – 2005, „Trăind clipa” primul volum- 2006 și al doilea volum în 2008. Cartea de față se intitulează „Tango la geamandură”. Este un roman interesant, laborios, împărțit pe volume, numai volumul I are aproape 500 de pagini. Titlul este o metaforă desprinsă din acțiunea romanului.

Romanul „Tango la geamandură” este o carte incisivă care dezvăluie adevăruri netrunchiate, o frescă a societății românești din zilele noastre, de la începutul secolului XXI... (și ca să fac o glumă, dacă Nina Marcu scria astfel pe vremea când era cenzură sunt sigură că această carte nu ieșea de sub tipar, autoarea avea aceeași soartă cu a personajului principal!). Citind această carte am avut revelația, la început, că se aseamănă cu romanul „Zbor deasupra unui cuib de cuci” al romancierului american Ken Kesey pentru atmosfera din spitalul de nebuni și pentru unele personaje. Dar, Nina Marcu face o mișcare inteligentă și parcă ne avertizează, în stilul ei caracteristic: „Hei, nu vă grăbiți! Citiți mai întâi romanul și apoi ieșiți cu părerile la rampă!”, așa încât, prin intermediul personajului Cristi Popa, la prima vizită pe care i-o face ziaristului Radu Munteanu în spitalul de nebuni îi oferă chiar această carte. Oare, de ce? Autoarea a vrut să ne arate pe parcursul romanului că personajul principal, Radu Munteanu este în antiteză cu cel din romanul lui Ken Kesey, McMurphy, căruia, în final, i se aplică lobotomia și este sufocat cu o pernă. (Eu am scris o recenzie la această carte pe care am și inserat-o în cartea mea „Lecturi tălmăcite” al cărui manuscris l-am trimis zilele acestea la Editură pentru că vreau să iasă de sub tipar înainte de ziua mea aniversară de pe 2 aprilie.)

Subcomisarul Cristi Popa se dă drept un văr al acestuia în fața infirmierei Zgaiba, pe care autoarea o descrie astfel:

Pe cât e de mică – de-aia i-a și dat, în sinea lui, porecla de Zgaiba – pe atât e de-a dracului. Se potrivește și se asortează cu iadul ăsta. E cea mai veroasă infirmieră – sau, mă rog, printre cele mai - de aici și din toate locurile de felul ăsta, pe unde a mai fost. Pe unde a tot fost. Nu doar că răcnește cât o armată de caporali beți, dar, ca ei, și lovește, adesea. Cel mai adesea. Are o frântură de furtun de cauciuc în buzunar și, când ți-e lumea mai dragă, dacă, desigur, mai ți-e dragă lumea asta ori aialaltă, te altoiește cu el. Poc, poc! Pe unde nimerește. Cu sete. Că năduf. Cu ură. De altfel, Zgaiba nu se sfiește să tragă palme, șuturi, pumni. Oricând și oricui. Nimeni nu crâcnește în fața ei. Nimeni n-o domină. Nimeni nu-i ține piept.

Creatura aceasta profită de poziția pe care o are și, nu numai că o face pe zbirul dar este și imorală: ademenește bolnavii în scene amoroase, „la lăptărie”, cum se exprimă ea, iar când subcomisarul Cristi Popa vine în vizită la ziarist, îi face ochi dulci, interesându-se de el:

„În ea, bat deja clopotele unei mari iubiri. Deja îi sticlesc ochii, fâl, fâl, de luminează holul împestrit, în locul becurilor neaprinse. Și Zgaiba nu face economie, ca directorul. Radu Munteanu știe că e numai foc de brichetă. N-are putere de lampadar. Zgaiba, doar Zgaiba crede că i-a ieșit în cale, mai ceva ca pisica neagră, amorul.”

Pretinsa nebunie a ziaristului este percepută și de polițist ca fiind un șiretlic în momentul când acesta face câteva scene de nebunie în fața lui, și, uitându-se la o fotografie a ziaristului de acum zece ani, face comparație cu cel pe care îl vede:

„Era mai tânăr cu zece ani, avea toți dinții și toate măselele în gură, nu chelise, nu se ascuțise la obraz și la pântec, mai avea carne pe oase, nu i se duseseră ochii în fundul capului, nu avea, ca acum, trăsăturile în halul ăsta de rigide, nu îi atârna pielea, nu avea chipul brăzdat de tranșee, nu se transformase în pergament antic, nu era disperat și nici îndoctrinat că e nebun. Ei, în câte feluri nu era acum zece ani! Nu era singur. Nu era obidit. Nu era distrus. Nu era îngrozit. Nu era... Din contră. Ah, în atât de multe feluri, cum e, din păcate, acum, nu era atunci. Clar nu mai seamănă cu cel care era odinioară. Au trecut, în fond, zece ani.”

Subcomisarul îi spune despre rostul vizitei: dosarul fostului președinte Ardil Escu s-a redeschis și a venit special ca să-l ajute în ancheta pe care o face poliția, însă Radu Munteanu nu are încredere în el și joacă în continuare rolul de nebun. Subcomisarul pleacă și își propune să vină altă dată, lăsându-i timp de gândire.

În momentele de melancolie, ziaristul reflectează asupra vieții trăită în libertate, de viața tânără de ziarist, când s-a îndrăgostit de soția lui, Alina, la rândul ei, ziaristă, dar slab pregătită profesional, pe care îl părăsește la greu, plecând cu alt bărbat. Și dacă e să compare mafia din spital cu cea de afară în legătură cu matrapazlăcurile care se fac în ambele cazuri, ar ajunge la concluzia:

„Aici, nu vin controale, aici nu se bagă nimeni, aici e raiul delapidărilor și al furturilor. În primul rând, pentru că nebunii nu se plâng de nimic palpabil și întemeiat. Nici nu știu, cei mai mulți, s-o facă, nici nu au curaj, cei cărora le mai bâjbăie nițel cerebelul, să recurgă la așa gest. Și s-o facă, prin absurd, cine îi crede? Cine îi ascultă? Cine le dă atenție? Cine dă curs unei plângeri venite de la niște oameni deranjați la căpățână? Să fim serioși: nimeni!

La nebuni, fără s-o dăm cotită, întoarsă ori răsucită, absolut toată lumea fură câte ceva. Cei numiți mai sus, bani grei, dați de Stat sau de Uniunea Europeană. Bucătărelele șutesc tot ce pot ști din alimente și din tot ce intră, în general, în bucătărie. Asistentele o lasă mai moale cu medicația strictă pentru bolnavi și își burdușesc gențile cu pastile și cu injecții. Infirmierele dosesc lenjerii, pături, perne, pe care le scot când sunt la poartă gardienii prieteni. Iar aceștia pun de o bere de la toți ălalalt. Plus niscaiva scânduri, lemne, vopsea, cuie, șuruburi, piulițe, folosite prin curte, la gospodărirea și întreținerea a cine știe ce...”

Uneori are spaime și frici că este luat la bătaie atunci când spune că este

zdravăn la cap, așa s-a întâmplat vreo șapte ani. De trei ani preferă să stea în colțișorul lui, cuminte, să o facă pe nebunul și să se legene:

„Și, ca să fie credibil, ca să nu îl ia vreunul la ochi, stă pe scăunel și se leagănă. A jale. A nebulie. A prost. Dacă, prin absurd, iese vreodată, viu și pe picioarele lui, de la spitalul de nebuni, se și teme că de obiceiul ăsta îi va fi tare greu să se dezbrace. Atât de mult s-a legănat în ultimii trei ani, când a decis că, da, trebuie să facă pe nebunul, ca s-o mai ducă niscaiva ani pe lumea asta, că i-a intrat deja, nu doar în reflex, ci în sânge, legănatul ăsta. Va fi greu, poate spre imposibil, să nu se mai legene, dacă într-o zi, ajunge în lumea normală.”

În momentele în care filozofează, piersicul care se află în curtea spitalului pe care autoarea îl amintește în carte ca pe un leitmotiv, i se pare că ar fi chiar Dumnezeu care l-a protejat de atâtea ori și nu a înnebunit de-a binelea:

„Piersicul ăsta, lângă a cărui tulpină stă, e frumos. E mare. E înalt. E bun. Ca Dumnezeu. E Dumnezeu? Există Dumnezeu? Întră El în abisul din balamuc? Are voie? Poate să se strecoare? Și, în fond, rezistă? Nu l se face rău? Nu leșină, când vede, cu ochii Lui, ce se întâmplă aici?”

Apoi, revine la polițist:

„Dacă... vărul Cristi Popa e, cu adevărat, polițist și e mânat de intenții bune, serioase, corecte, nu vreun infiltrat, ca atâtea alții, de-al lui Ardil Escu, atunci, da, poate exista, deși minusculă și insignifiantă, șansa de a pleca de aici. Cât gămălia boldului. Sau, cât gaura acului, prin care tragi ața. Miiiiic! Dacă nu vezi bine, dacă nu ai ochelari cu multe dioptrii, nici nu-ți dai seama unde e. Dar... Dar e o șansă. Pe care nu a avut-o, pe care nici nu a gândit-o, pe care nici nu a visat-o, înainte de venirea vărului. Of, vărul ăsta... Care nici măcar nu-i e, cum ar fi fost perfect, văr. L-a zăpăcit de tot. L-a tulburat. L-a răsturnat cu roțile-n sus. L-a băgat în ședință cu un batalion de gânduri și de idei.”

La a doua întâlnire, subcomisarul care făcuse cercetări în legătură cu familia ziaristului și îi spune cu de-amănuntul că știe tot cum s-a întâmplat, cum i s-a înscenat dosarul în urma căruia a ajuns la spitalul de nebuni, aflăm și noi, cititorii, adevărul: „totul i se trage de la Ardil Escu, fostul președinte. În timpul vizitei, subcomisarul, în afară de Zgaiba și Gelu, o matahală de om care știe să bată bolnavii, o cunoaște pe Dili, o poetă care îi spune că poeziile ei revoluționează literatura universală și guvernul o bagă în cartea de română, ca să învețe copiii la școală despre – și după - ea. Ah, dar câte nu i-a spus în sensul ăsta.”

Nici de data aceasta Cristi Popa nu-l poate convinge pe ziarist să vorbească, pentru că, nici de data aceasta nu are încredere în el, crede în continuare că este omul lui Ardil Escu. Deși își dorește să fie liber, joacă în continuare rolul de nebun. După multe rugăminți, subcomisarul renunță să mai vină în vizită.

„Radule, băiatule, trebuie să încetezi cu brezaia asta și să vorbești cu mine serios. Trebuie, deși, pe bună dreptate, îți vine greu, să ai încredere în mine. Ți-o spun cu tărie: ai încredere în mine! Putem să reușim, prin eforturi conjugate, să-l trimitem pe Ardil Escu în celulă - că tot vine vara - la răcoare. Facem, nici mai mult, nici mai puțin, dreptate. Aplicăm legea pentru toți infractorii. Căci nimeni nu e mai presus de lege. Nici măcar un fost președinte de țară. Facem nițel deranj în sferele înalte. Facem și pentru tine dreptate. Ajută-ne să te ajutăm.”

Deși nu este nebun, etapele prin care a trecut-de la procese și chinul din balamuc îl fac suspicios. Până și moșul care este internat la balamuc de fiul lui

să-i ia banii și averea, i se pare că a fost trimis de Erdil Escu să-l urmărească, efectiv. Însă are un moment de compasiune față de acesta și stă de vorbă cu el. Îl întreabă ce mai este pe afară, ce face Ardil Escu. De la moș Tase află că fostul președinte a schimbat șapte femei cu cununie, toate tinere, că ziarele tipărite nu mai apar pe piață, că lumea nu mai citește presa scrisă, o citește de pe internet. Radu Munteanu își propune să îl ajute pe moș Tase și îl duce afară, sub piersic, să nu-i audă nimeni când îi dă câteva sfaturi, din experiența sa din balamuc. Aici este martorul unei scene: la spital vine fiul lui moș Tase care vrea semnătura lui, să vândă casa. Acesta nu-l poate îndupleca să-l ia acasă, că nu este nebun și fiul stârnește un scandal, încât, la poartă se înființează huiduma de Gelu și îi promite că o să aibă într-o săptămână semnătura moșului pe actele de vânzare. Norocul divin al lui Radu Munteanu este tot de la moș Tase: primarul din comuna de unde locuia acesta vine la directorul spitalului să-l elibereze iar ziaristul îi iese în cale, se recunosc și primarul îl ajută ca să ia legătura cu subcomisarul Cristi Popa.

Sigur, în carte întâlnim și personaje pozitive nu numai negative. Autoarea face din personajul subcomisarului un personaj pozitiv, cu intenții bune, uman, generos, un bun profesionist și conștiincios, un om corect și familist: are o soție și o fetiță pe care le iubește iar soția chiar îi este de mare ajutor cu sfaturi atunci când îi vorbește despre problemele pe care le are la serviciu. Împreună cu subalternul său, Țeapă, îl eliberează pe Radu Munteanu din spitalul de nebuni, având grijă să-i cumpere haine, încălțăminte, să-i ofere și o sumă de bani pentru cheltuielile curente până își va găsi o slujbă. Ziaristul se simte un intrus, un obiect aruncat în lume: zece ani cât a stat la balamuc nu a știut de evoluția oamenilor: au facebook, bloguri, site-uri, unii ziariști s-au reprofilat în urma desființării unor trusturi de presă, își fac poze cu telefonul, selfie-uri, lumea se distrează în cluburi de noapte. În momentul când se întâlnesc și hotărăsc să discute cum pot să-l înfunde pe Ardil Escu și ce dovezi au – între timp le-au parvenit un filmuleț pe un stick de la prietena lui Țeapă cu Ardil Escu și o tânără în poziții indecente – subcomisarul Cristi Popa află de la Radu Munteanu că nu are nicio dovadă scrisă păstrată împotriva fostului președinte din anchetele pe care le făcuse când fusese ziarist, că, efectiv, l-a mințit ca să iasă de la balamuc. Primul volum se termină cum personajul principal își cere scuze și dorește să meargă și el împreună cu subcomisarul și Țeapă în urmărirea lui Ardil Escu, să-l prindă cu ceva la mână.

Nina Marcu este o scriitoare talentată, are un stil aparte, vioi, antrenant și asta îmi place mult, pentru că te face curios, să te întrebi: ce urmează? Este ca iureșul unei ape curgătoare din amonte sau ca pașii unui tango: are verb, fraze și, de asemenea, propoziții scurte și un stil verbal neaoș românesc, uneori de cartier, dar fără exprimări obscene. În romanul ei întâlnim acțiune, pamflet, dragoste și mult umor. Are o imaginație foarte bogată. Ce m-a frapat la stilul narativ al autoarei este filozofia – monologul pe care-l poartă cu ea însăși – pe marginea faptelor sau a personajelor din roman. Știe să alterneze planurile narative, dialogurile sunt vii chiar dacă sunt lungi, uneori.

Aștept și al doilea volum cu interes și sper ca Binele să învingă Răul, având în vedere nu numai acțiunea romanului dar și personajele care se pot împărți în personaje pozitive și negative. Îi urez succes și multă inspirație!

Mariana Gurza



Arta poetică a Irinei Lucia Mihalca, ziditoare de suflete

Poeta Irina Lucia Mihalca, este o călătoare în univers, „închizând / din lacrimile Maicii Domnului / în secțiunea de aur a Timpului cu Veșnicia”. Un drum lung și încărcat de sentimentele autoarei ce sunt prezente între cer și pământ.

Volumul „Dincolo de luntrea visului” apărut în condiții excelente la editura Mușatinia, Roman, 2016, surprinde poeta la porțile cerului vorbind cu sine, cu freământul pământului, cu valurile iubirii răscolite de timp. Astfel transcede tainic într-o altă lume plină de înțelesuri.

„Prin lumina felinarelor, / aripi de înger sfâșie tăcerea, / Prelinse în urmă, două din umbrele mele / se întind către cer”. Urmele sufletului caută urmele poetei în timpuri.

Lirismul autoarei inundă paginile ca un susur cristalin. Trăiri unice își găsesc locul în sacralitate. O poezie existențială, mitologică, erotică, așa cum pentru antici, poezia era o aventură a spiritului care caută, instruește și ne comunică o cunoaștere.

Pentru Irina Lucia Mihalca „destinul lumii se vestește în poezie”(M. Heidegger). În căutarea sufletului pereche, cutreierând prin cer, prin ierarhia îngerilor, se simte „manifestarea Absolutului...”

Găsim în discursul poetic idei care au fost abordate la majoritatea scriitorilor preocupați de timp și spațiu, de dorința de a atinge veșnicia. Se știe că omul prin creație, descoperă prin el însuși, dumnezeirea. „Dacă poeziei îi e dat atât de mult – să păstreze în cuvânt adâncimile ființei și uneori să le redea ecoul sau cutremurul – cum poți cuteza să fii poet?” (C. Noica)

Irina Lucia Mihalca, a cutezat și a reușit să atingă cerul. Printr-o construcție personală, aidoma unui arhitect al cuvintelor, metafora a prins viață. Cuvântul a devenit lumină, marcând astfel apogeul actului poetic.

Căutarea sfînțeniei ca dar, este o caracteristică a poeților ce își doresc ca harul primit de la Creator să se răsfrângă asupra Universului cu responsabilitate. Parafrazându-l pe N. Crainic „harul nu e ceva ca un polen auriu care ar ninge din stele peste noi, ci o putere dinamică ce mistuie răul ca un foc curățător.”

Poeta, prin creațiile sale, unele cu nuanțe mitologice și filozofice, nu reflectă doar suprafața realității, ci zonele cele mai profunde, având la bază creația, viziunea și pictura.

Pentru autoare, „pe măsură ce literele căpătau contur, / forme, lumini și umbre. / Ut picture poesis...”// din castelul de nisip, visele încep să curgă din clepsidră. „Helios surâde,” privind jocul enigmatic în care „metamorfoza lui Eu ce devenea Tu acționa instantaneu...”. Nu degeaba se spune că filozofia trăiește prin poezie.



Pentru Irina Lucia Mihalca, timpul ei seamănă într-un fel cu timpul lui Nichita Stănescu pentru care timpul era un „lup devorator”. Timpul este cel care se depărtează treptat, fără urmă, lăsând în urmă „agonia inimilor / e doar durerea prezentului, un timp carnivor, fără timp”.

Prinsă în ochiul furtunii, ea și timpul, pierduți în spațiu, „evacuați în locuri rarefiate” plutesc fără ancoră, „agățați de fiecare speranță, rug, rugă... Deschizând cufărul cu vise, / piesa se rescrie / la dorința actorilor din ochiul furtunii”. O imagine shakespeariană a resemnării, a vieții.

Prin poezia ei cosmică, uneori, autoarea ne propune să deslușim misterul creațiilor sale. Contemplația, eroticul,

semnificațiile ascunse, metafora sonoră, dezvăluie o persoană dornică de autodescoperire prin creație, deși putem vorbi de o tonalitate dramatică, printr-un lirism grav și patetic uneori, alteori livresc.

O trimitere spre „renașterea intuitivă” a gândirii lui Kant în viziunea lui Eminescu, „cum că orice descoperire mare purcede de la inimă și apelează la inimă. Este ciudat când cineva l-a pătruns odată pe Kant, când e pus pe același punct de vedere atât de înstrăinat acestei lumi și voințelor ei efemere, mintea nu mai e decât o fereastră prin care pătrunde soarele unei lumi noi, și pătrunde în inimă...”

„Timpul a dispărut și eternitatea cu fața ei serioasă privește din fiecă lucr. Se pare că te-ai trezit într-o lume încremenită în toate frumusețile ei și cum că trecere și naștere cum că ivirea și fericirea ta înșile sunt numai o părere...”

Poezia Irinei Lucia Mihalca, merită citită cu atenție, având acel ceva din forța cuvântului creator, prin legătura ei personală, situându-se între cer și pământ, poeta fiind capabilă de vise ce vin în contact cu absolutul.

O poezie a iubirii ziditoare de suflete. „Chemarea geniului, nu e aceea de a mântui sufletele, ci de a le pune, prin seducția simbolurilor plăsmuite, în fața veșniciei”. (N. Crainic)

Nostalgia paradisului fiind comună firii omenești, nu urmărim altceva, decât veșnicia cea biruitoare.

„...Tot ce începe mai devreme, sfârșește mai devreme... / Dincolo de ce se-adună-n noi, suntem lumini / suflete întoarse la matcă / această ninsoare de flori e marea-ntâlnire...” Descoperind poemele Irinei Lucia Mihalca, rezonăm cu eul său plin de mister și iubire.

Daniel Mariș



Dulcea și tandra fiară a sinelui

O sondare înfrigurată a sinelui, o poezie a destrămărilor dar în același timp a clarificărilor, a sedimentării poetice, ne oferă Nicolae Vălăreanu Sârbu în ultimul său volum „Insomnii de lumină”, apărut în 2018 în colecția Poesis a Editurii eCreator.

Reconstituind într-un anumit fel etapele stabilizării și destabilizării, poetul reconstituie peisajele pe dinăuntru, liniile abia marcate ale gravitației: „las urmele să vorbească/ caut alte forme de viață/ în spații încă îndepărtate și necunoscute/ unde gravitația are alte legi” (cu viteza rece a luminii). Memoria își întoarce fețele, ca într-un joc de oglinzi, ține de multe ori în captivitate amintirile, deseori devoalate de reprezentațiile efemerului: „Nu știu ce șarpe m-a mușcat cu otrava păcatului/ dar știu unde o să ajung/ înainte de osul ceresc/ în care voi intra după lumină/ Pășesc peste amintiri șterse/ las în poeme tot ce mi s-a dat/ și plec la început de lume/ sărac” (prin ierburi de ceai uscate).

Ca un joc de-a v-ați-ascunselea, căutarea căutării, lepădarea învelișului banal de pe înfățișarea lumii, imboldul suferinței devine un imbold în sine, își reglează funcțiile vitale cumva suspendate între gravitate și melancolie: „Nu știu de ce unii oameni își caută moartea/ când ea și așa vine când nu te aștepți/ mi-a rămas ceva bun: teama de nefast, de întunericul minții/ în care te cheamă voluntar toți dracii/ în iadul plăcerii suferința așteaptă/ să depășești linia neagră/ care nu duce nicăieri./ Prin sticla colorată se vede frumos/ dincolo lipsește cerul/ și ai mirajul de pește pe uscat/ când îi fuge aerul din plămâni/ Prin geamul afumat al conștiinței/ vezi eclipsa Dumnezeului tău” (în iadul plăcerii). Desigur, căutarea nu este și nu poate fi deplină în absența luminii din interiorul raportului eu-lume. Aparența ajunge să substituie esența, însă numai până la tragerea vâului poetic pe sine: „Când am părăsit pe cel care am fost/ nimeni nu s-a împotrivit/ crucea mi-am luat-o cu mine pe umăr/ să nu moară nimeni nevinovat/ și o vreme n-a murit/ Apoi au murit câțiva care se așteptau/ nu-și mai puteau duce crucea, erau bătrâni/ nu m-am întors să văd ce și cum” (caut mai departe lumina).

Într-o citadelă a iluziilor, a bățăilor de aripi care nu-și găsesc zborul, câmpul magnetic al confesiunii conduce la o acutizare a dilemei existențiale și la o instituire a unei lucidități elegiace: „Când o să mă trezesc la realitate/ o să las un loc gol/ ca o scorbură uscată-n trup/ unde nu mai crește nimic/ dar păsările își vor face cuibul” (sunt un absent pe gânduri). Scenariile de real îmbracă întocmai ca o armură utopii lirice expuse transei și fragilității: „Eu aud și văd ce nu spui/ dacă n-ar fi podurile de trecut peste neant/ aş rămâne în ochii tăi/ un copac cu rădăcinile-n cer și ramurile pe pământ” (aud și văd tot ce nu spui). Mereu între două exiluri, sedus de dezordine și singurătate, măcinat de nostalgii înfometate de energii vechi, tentat de semnele subversiunii magicului, poetul este interesat mai mult de esența trăirii decât de trăirea însăși: „Noaptea albe vor arde scrum/ se vor trezi copacii din somnolență/ cu ramurile aplecate la pământ/ și nicio pasăre/ nu vei mai auzi cântând pe umerii goi/ chemându-și perechea/ Se va stinge flacăra aceea luminoasă/ fără nicio dorință-nmugurită/ va fi iarăși cum a mai fost/ un anotimp fără păsări” (un anotimp fără păsări). Nicolae Vălăreanu Sârbu dă senzația că scrie poezie fără să știe, o vede apoi cum își ia zborul și nu are ce să-i facă, departe, spre teritoriul inocenței pierdute, acolo unde până și bățăile inimii mai ajung doar ca un ecou. Din acest ținut ocult al trăirii, al dezvoltării clipei și cearcănelor sale, nu uită să ne lase un mesaj poetic de asumare și seninătate necondiționată: „Nu știu ceva mai frumos/ decât această înserare-n cuvinte/ în care nu mă mai tem de moarte”. (înserare-n cuvinte).

Daniel Marian



Înviorarea spiritului prin rezonanța materiei

Poate fi privită autodefinirea ca exercițiu necesar, în ritualul interminabil de redefiniri. Mecanica aceasta specială riscă să devină sufocantă dacă nu are acel cer din cuprinsul sinelui, unde să se respire și după voie zbura. Nu este decât un grăunte de înțeles și de rostogolit până să se alcătuiască și înviețuiască atitudinea manifest, care fiind precum arcul dimpreună cu săgeata în dublu sens, spre înăuntru și în afară. Accepțiunea potrivit căreia spațiul și timpul funcționează într-un bine stabilit angrenaj, a fost contrazisă mai de mult și chiar înlocuită de invincibilitatea ideii; care odată pocnită e și gata pornită înspre amplul cu totul nou, încă neajuns subiectiv precum nici predicativ, fiind îndeajunse atributele și complementele sale. Atent la semnele de căpătâi, atunci și acolo unde îi este potrivit, omul este diferit de poet, prin aceea că își explică actul trăirii, ca și cum ar fi dator pentru aceasta; însă poetul își construiește poezia exact așa cum crede și desigur după ce poezia l-a ales pe el.

Într-o densă alcătuire din neașteptările substanței, Simion Cozmescu contrapune ceea ce era de știut, peste ceea ce trebuie de știut. Adeseori dureros de frumos dar și de adevărat, în „Cartea măturătoarei de fluturi” se face un slalom prin toate fațetele percepției care doar uneori se întâmplă a fi cognitivă, alteori fiind reactivă, iar de obicei doar se întâmplă. Se cunoaște cum lucrurile comunică între ele, vrem sau nu vrem, transferul universal de esențe are loc oricâte garduri ori cuști i-ar sta împotriva. Pentru poet, „Momentul” este suficient pentru absolut orice se deschide ca și cale posibilă de parcurs. Mai întâi, trebuie știut: „eu nu deschid uși/ în oameni sau rădăcini/ în sucul de portocale sau clădiri/ nu am bătut cu vânt în ferestre sau migdali/ marmura nu se teme de mine/ nu am săpat o inimă în ea să-i cer iertare/ gândurile-mi sunt ca norii pe munți/ și iarba nu se întoarce la auzul pasului meu/ maci albi răsar pe măsură ce îmbătrânesc/ de mult nu am mai auzit un mac roșu cântând/ și nici nu am mai văzut o tresărire în sufletul/ zeității care trece plutind precum argintia lună/ prin poienele cu maci roșii/ prin poienele cu maci albi”. Este vizibil realul posibil indecis ori chiar ostentativ pus la colțul încă neinventatei geometrii, de parcă ar mai fi vreuna de inventat. Aceasta, dintr-o poziție deloc negativistă, ci dimpotrivă circumscrișă dorințelor de a vedea și de a cunoaște de-adevăratele a. Fluxul își cere și așteaptă, într-un mod straniu, refluxul, obiectual și obiectiv. Atunci când privești asupra vieții riscă să ajungă una istovitoare, nu apare sfiala în a decide: „eu nu voi muri în locul nimănui/ nu a revendicat nimeni locul morții mele/ nu am revendicat nimănui locul morții sale/ nașterea a fost o întâmplare în viața mea/ puteam să trăiesc și fără să fiu născut/ și nu gândeam acum resemnat că e firesc să mor/ simt cum mă învăluie lințoliul amintirilor/ cu grijă să nu îmi tulbure sufletul/ să nu tulbure apa vie a îngerului însetat”.

Iar mai departe, da, mai departe... „norii s-au ridicat cu tot cu vârfurile munților/ lăsând mai mult loc cerului la orizont/ eu rămân mai trist cu un dumnezeu/ rămân mai fericit cu un înger”. Această îndrăzneală a viziunii presupune subconștiența transcrierii criptografice a simțirii. Nefiind nicidecum în plină criză nici de dumnezei nici de îngeri, și nici la vreun talcioc pentru astfel de concepte îmi rămâne singura sugestie conform căreia unul Dumnezeu este preabine definit, iar Îngerul, așisderea.

„Cântecul măturătoarei de fluturi” are foarte multe octave, n-aș putea să le enumăr acum. Dar începând cu „Momentul” chiar dacă nu incipient dar poate revelator, năzuiesc că puntea e desprinsă și coborâtă spre mersul hotărât mai departe. Care nu e unul iluzoriu ci suficient determinat.

Elena Benza

0 "limpezime" neconvențională

Cartea (antologie critică) a criticului Ștefan Vida Marinescu reunește 8 autori contemporani, cu note bibliografice, cu liste de opere și de comentarii, cu texte „alese” (lirică, proză, eseistică, parodie, publicistică), dar, mai ales, cu o interpretare critică, de sinteză; în cazul Autorului – cu „depozițiile” – exegeze (în extrase, desigur) ale unor nume rezonante.



Volumul „Limpezirea apelor” (Ed. Eikon) reflectă, într-adevăr, afirmația lui Ștefan Vida Marinescu de „probă a conștiinței scrisului” din partea unor scriitori pe care acesta, „primus inter pares”, i-a mai comentat în revistele sau cărțile sale, de regulă, în mod elogios. Pe merit. Acum ei sunt „creditați” printr-o poezie „frumoasă, muzicală,... încărcată de melancolii, de eros, de insomnii” sau printr-o „proză a oralității”... „a mitologiei colective” (Florea Burtan). Sau, în cazul lui Liviu Comșia, prin „capacitatea de invenție epică... printr-o portretistică de grad superior”.

Scriitorul Gheorghe Filip, cu „știința creației de atmosferă”, atestă „finețe psihologică”, forță de mare observator, realist, nu rareori în parabole. Convingătoare sunt, de altfel, paginile sale epice dar și parodiile inserate. Iar poeta Nicoleta Milea e „reflexivă, gravă”, lirica sa excelând prin „imagism și vers concentrat”.

Pe urmele a circa 60 de titluri (cărți), scriitorul Ștefan Vida Marinescu a convocat în „conclav” și pe eseista Cristina Roxana Olteanu (autoare a două cărți) dar care știe „a citi, a observa, a reține și a sintetiza” teme, motive, aspecte de stil și de mesaj ale scriiturii (la Eliade, la un complex autor de azi). Alături, poetul, eseistul și prozatorul Lucian Paraschivescu, „erudit, moralist, enciclopedist” și liric „melancolic, bacovian”. „Visător și introspectiv” e poetul Romulus Sălăgean, poet de atitudine, „ironic, persiflant, polemic”, cu doar patru (ulterior: cinci) cărți la activ.

În cazul său, antologatorul (scriitor complex, cu peste 60 de titluri drept carte de vizită) a apelat la o serie de „aprecieri critice” semnate: Ana Blandiana, Călin Vlasie, Alexandru Pintescu, Traian T. Coșovei, Mircea Bârsilă, Dumitru Micu, Adrian Costache, Emil Manu, Aureliu Goci, Andrei Milca, unii reținuți cu mai multe „aprecieri”, majoritatea constituind aparatul de referințe critice a două studii monografice care i-au fost consacrate scriitorului polyvalent Ștefan Vida Marinescu (în 2007 și în 2016). Relevând, printre altele, scriitura lirică ori eseistică, spiritul polemic, ingeniozitatea stilului, „Limpezirea apelor” (2018) e un act de cultură, necesar, verva și forța de a sintetiza și defini autori diferiți, dar de excelență, a lui Ștefan Vida Marinescu, impresionând și certificând ideea că opt scriitori de azi merită o re-cunoaștere în tot spațiul literar românesc.

Empatia memoriei

«Personaje principale», subtitlul volumului „Pro-Eminența memoriei”, al publicistului Ștefan Vida Marinescu (de la Ed. Eikon, 2018), reunește 15 portrete, în stil eseistic și fără morgă academică, fără nimic convențional, în pagini evocatoare, prin confesiuni și elogii ce atestă destine convergente și o fină cunoaștere a „subiecților”. Reuniunea de spirite începând cu marea Blandiana, scriitoare și conștiință publică remarcabilă.

„Eroii” memoriei scriitorului Ștefan Vida Marinescu sunt reprezentați de un motto, definitoriu, autorul confesându-se firesc, dezarmant de sincer, în formule memorabile. Adnotând „gesturile conștiinței” (la Blandiana) și apoi alte virtuți ale unor profiluri spirituale, morale, ale unor contemporani, unii clasicizați, deja.

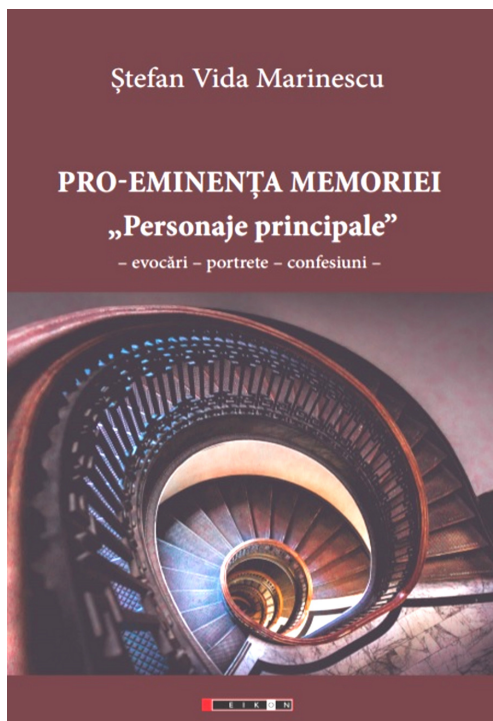
Sunt evocați, alfabetic: poetul Valeriu Anghel, scriitorul româno-francez („prinț al spiritului”) George Astaloș (căruia autorul i-a consacrat o carte, o ediție de revistă și, parțial, o teză doctorală). Urmați de poetul Florin Burtan, pe care l-a inclus într-un volum critic dar și într-o Antologie critică, de Adrian Costache (prozator de finețe, autor reprezentativ de manuale, căruia i-a editat o carte lirică), de magnificul poet boem Traian T. Coșovei, de un mare prozator, moralist și realist, Gheorghe Filip (și acesta inclus de autor într-o carte de critică, într-o Antologie recentă), care, se pare, se detașează, empatic și laudativ. Cineastul Stere Gulea va fi subiectul unei cărți (deja apărută), căci autorul este și un critic de film aparte.

Titluri – blazon ale „memoriei” auctoriale poartă și: unicul poet Gellu Naum, după ce poetul și istoricul literar Emil Manu, urmat de criticul și istoricul universitar Dumitru Micu (căruia autorul i-a editat un volum și care i-a fost îndrumător al primei teze de Doctorat) au fost definiți prin „utopia nopții” ori, ca „exelență academică”, prin noblețea scrisului.

Alte portrete (intenționat: neterminate): poetul de atitudine Romulus Sălăgean (care, în 2000, a debutat la Ed. Euro-Vida M., editor – însuși autorul „evocărilor” de acum), academicianul critic Eugen Simion (subiect a două sinteze publicate de autor), mult admirat și cu argumente, prozatorul și jurnalistul Constantin Stan, încheind cu Ion Toboșaru (alias Sir Toby), căruia, nu ca estetician ori universitar („însoțitor” la un alt Doctorat), ci ca poet, autorul i-a editat două cărți.

Din păcate, șapte autori (de aici) nu mai pot să își „caute” autorul, pirandellian sau nu. Au preferat posteritatea. Dar Ștefan Vida Marinescu, prin cartea sa, comite un act de „reverență” pentru spiritul lor fecund, de ne-uitat, printr-o publicistică memorabilă.

Elena Benza



Maria Vaida



Invitație la lectură sau poezia ca un puzzle

Recitind cartea poetului Viorel Birtu-Pîrăianu, „Printre gânduri desculțe”, Ed. Singur, Târgoviște, 2017, ai sentimentul că te-ai așezat în fața unor piese dintr-un puzzle, pe care vrând-nevrând trebuie să le așezi la locul cuvenit, căci ele sunt fulguri ale gândurilor poetului, puse pe hârtie de-a valma, fără ca măcar să revină asupra lor a doua oară, iar acest fapt se observă din repetarea, mai mult sau mai puțin intenționată, a unor secvențe lirice enunțate anterior, a unor titluri identice, a unor metafore. Nude în prezentarea lor, gândurile sunt și desculțe, făcând legătura dintre interioritatea telurică a ființei și exterioritatea divină a proiecției spre celest: din zenit până în nadir, aceste gânduri străbat nu doar universul lumii telurice existente, dar și acela al flăcării divine din mintea creatorului de poezie, iar faptul se petrece aleatoriu, fără prea multă selectare aparentă. Ca un șuvoi al apei de munte, al unui pârau, creația aceasta leagă elementele componente ale numelui: un nume de floare, căci tocmai floare suavă de primăvară este vioreaua, un nume de topos bahic, prin excelență profan, căci nu o dată regăsim printre versurile sale ideea alcoolurilor, dar și un nume de râu, pârau pe care șuvoiul îl adună spre numele poetic, pseudonim sau real, de unde țâșnește în ropot spre noi, lectorii inocenți, poezia sa alcătuită din gânduri desculțe.

Tema predominantă a volumului „Printre gânduri desculțe” este timpul, poetul nostru aflându-se mereu sub imperiul acestuia în scurgerea sa ireversibilă, dominatoare și implacabilă; atunci eul său liric se multiplică, lovit de tăcerea cuvintelor și de țărâna timpului care se rostogolea haotic /peste degetele universului; poetul a rătăcit pe pământ în postură cristică, iar aici se desfășoară un topos sacru: iar cuiul a început să plângă. În cuprinsul întregului volum, metafora timpului îmbracă cele mai diverse veșminte, dobândind implicit tot atât de multiple sensuri:

ale prezentului: în criză de timp; blocat între lentilele timpului; într-un orașel rătăcit între timp; pe aleile timpului; printre gânduri răsfirate / trecea clipa prima oară; de azi, de ieri de nicăieri; am îmbrățișat timpul/ trecusem de multe ori pe lângă el/ desigur în sens invers; de teamă/ am așezat timpul pe țărână; prezent nu am /trecutul l-am băut / într-un bordel;

ale curgerii anotimpurilor, anilor: e toamnă /plouă mult, nu-i așa; e toamnă încă, oare; trec zile, trec ani; de ce trec anii peste ani; e vremea clipelor /ce vin, ce trec; treceau trecători /grăbiți pe lângă mine; dispar în timp/ printre anii ce trec, ce vin; pălește frunza/ ce a căzut/ pălește timpul/ce a trecut; umblu obosit/ pe străzile timpului/ căutând ce nici eu nu știu; mi-e fruntea grea de gânduri nerostite/uitate prin cămara vieții/ azi, ieri, odinioară; pași în răstimp; acum privesc trecerea,/ a lumii, a timpului; cum să mă despart/ de vremea ce trece/ de timpul

ce vine; clipe curg, multe se scurg; de anii ce trec, de anii ce vin;

ale aspectului: printre pletele timpului, o lacrimă aruncată/ pe podeaua timpului; din tâmpla timpului; la ușa timpului; am așezat cuvântul pe genunchii timpului; timpul a plecat plictisit; arunc o mână de spoială/ a unui timp /prea mic; m-am rezemat de timp/ într-o doară; atârnat cu o funie/ de gâtul timpului; sub pleoape plânge timpul; mă sprijin de mine/obosit în lacrima timpului; de ce să vin/ în locul în care plânge timpul; un melc se stinge /în scoica în care plânge timpul;

ale livrescului: pe coperta timpului/ am semnat cu sânge; cuvintele nu au timp/ să se sfarme de gânduri; cu degetele obosite ale timpului/am îmbrățișat cuvântul; am închis cuvântul/ între mine și timp; cu năframa timpului; în lume plânge timpul; am sărutat pământul/ în lacrima timpului; ating pielea unui gând/ cu atenție/ să nu sparg timpanele timpului; timpul s-a răsturnat peste noi; în înspumatele valuri/ am aruncat o ancoră/ închizând un gând, un timp; creștez gânduri/ pe trunchiul timpului; pe zid flori de gânduri/ ucise de oameni, de timp;

ale vechimii: în curbura obosită / a coloanei timpului; pe stânca asta /lovită de timp /am băut și am plâns; în tragicul timp al uitării; în timpul trecut; a unui timp trecut/niciodată împlinit; prin dărâmături de vremuri /cad gânduri/ unul câte unul;

ale ieșirii din timp: rupt de timp între timp; pe țarm am așezat o cruce în cruce /nimeni nu a urcat la mine/ timpul trecea palid/ eu mor/ în fiecare clipă ce trece; în regăsirea timpului pierdut; pierdut între suflet și timp; cad gânduri peste mine/ pășesc în ironia fină a timpului/ către nicăieri de ieri / de mâine stau,/ m-am plictisit să merg; am ajuns la vremea de apoi; tăcerea se scurge în pământ/a căzut între roțile timpului; am devenit o anomalie/ a timpului absent; m-am așezat pe prispa timpului / răzuind gânduri de coate; timp distrămat; am ajuns înaintea timpului/ departe de mine/ prea departe de el; mă agăț de vremuri trecătoare; am trecut de timp/ de multe ori/ ne întâlneam uneori /în răstimp; am pătruns în timpul trecut/al propriei inexistențe;

ale dimensiunii incomensurabile: am privit în lungul timpului, sau: am legat timpul/ de picioarele anilor; e timpul tocat, secole inutile; în noianul timpului; nu am înțeles timpul/ niciodată; ieri, atunci/ trist privesc trecerea timpului; trec pe lângă timpuri/ în tulburi răstimpuri/mă pierd pe vaste câmpuri/ pășind prin anotimpuri; mă durea prea tare umărul gândurilor/ trecând peste alte timpuri; adun roua timpului/ dimineța/ de pe podeaua cerului; Cercetând cu luare aminte textele poetice din acest volum, ne găsim în fața unui joc de puzzle, pe care poetul l-a risipit în cuvintele - piese ce îl formează, căci am descoperit nu mai puțin de 67 de ori folosirea cuvântului timp cu sinonimele vreme și răstimp, cărora li se adaugă tot atâtea sintagme metaforice sau denumiri ale măsurării timpului: clipe, zile, ani, ore, anotimpuri etc. Câmpul lexical este atât de vast, încât cuprinde întregul univers cu spațiile sale celeste, umane și telurice care alcătuiesc un tot unitar, un spațiu concentric rotund și circular pe care se învâрте fără oprire timpul; asemeni altor poeți din postmodernism ori altora, cântăreții din veac, și Viorel Birtu-Pîrăianu se plasează sub imperiul timpului...

Meditând asupra timpului din variate ipostaze, poetul aduce în fața lectorilor perspectiva cosmică, istorică, filosofică, psihologic-afectivă, dar mereu având conștiința unei îngrădiri, fără posibilitatea de a i se împotrivi; nici perechea de îndrăgostiți de odinioară nu scapă de sub imperiul timpului, deoarece eliberarea de sub timp ar însemna renunțarea la însăși condiția umană, renunțarea la șansa unice fericiri umane, efemere... Mereu apar întrebările, rostite sau nu: cine sunt? de unde vin? Căutarea sinelui este posibilă tot sub imperiul timpului, pe modelul

următor: De vreau să mă întâlnesc /cu mine/ mă caut în timp,/ așa cum vara își caută aurul/ în somnul pământului,/ în tăcerile morților(Yvonne Rossignon).

Alte teme ale creației sale poetice ar fi: tema filosofico-religioasă, piramida spațiului mental-habitațional, simbolul lutului în sensul biblic, simbolul luminii ca linie energetică diriguitoare, efectul Uroboros, iubirea și moartea, alcoolul, ars poetica ș.a. Uneori chinurile creației sunt similare aceloră cristice: răstignirea, fixarea membrelor în cuie, schingiuirea pe roată (ca la martirii neamului), sau arderea pe rug. Din durere se ivește, suavă și inocentă, cu strălucirea perfecțiunii cristalului și limpezimea izvorului: poezia! Apar versuri de o profunzime și reflexivitate aproape gnomică, având valoarea unor conținuturi axiomatice, autoreflexive, autobiografice. Acolo unde e prezentă ideea autobiograficului, poetul nostru aduce în planul creației imaginea emblematică a tatălui ce apare învăluită cu aura iubirii: am îmbătrânit, tată/ mă uit la tine cum zaci /pe un pat murdar de spital/ mă uit la tine tată cum mori/ deși sunt medic/ nu pot să fac acum nimic/ plâng/ stau la picioarele tale/ mă rog la El(p. 37). Adesea, prin vocea eului poetic se autodefiniște: alteori, strivesc pustiul din jur/ cu întrebări nepotrivite/ ultima spovedanie a sufletului/ (...) de atunci mor în fiecare zi/ puțin câte puțin/ un suflet chinuit/ de griji și întrebări/ într-o lume urâtă/ mângâiată de sărutul lui luda(p.52). Chiar și atunci când se rotesc în sfera autobiograficului, ideile textului poetic par conduse de o legitate personală; gândurile nu fac poeme, ci ipostaze lirice fragmentate, cum ar fi aceea de tată fericit, primind pe lume noul său născut: în brațe port odorul vieții mele/ m-a întâmpinat cu un surâs/ în zori,/ în ochii lui sclipeau lumini/ culese de la aștrii trecători/ o inimă micuță/ bate-bate, în cetate/ e semn ceresc/ de viață sfântă pe pământ/ mă așez cu fruntea în țărână/ și mulțumesc că ești/ fiorul pur al vieții pe pământ(p.62). Precum Iona în burta chitului, eul poetic trăiește în vecinătatea vieții de apoi, între tăcere și întuneric/ lumină. Uneori asistăm la macularea universului celest, evadând în aspecte citadine, unde motivul orașului, al crâșmei, al spitalului se conturează bacovian printre alte umbre pale, iar poetul dorește să evadeze în alcool, în starea bahică, amăgitoare. Unele poeme au cromatica și delicatețea stampelor japoneze: lumina a inundat tăcerile din jur; pe streșini de gânduri/ gânguresc porumbei; iar seva pură/ mângâie lumina/ ce curge în grădină(p. 69). Acuarele și stampe în care culorile curg, cromatica se amestecă și contururile desenelor devin imprecise; lumea astfel proiectată e tristă, eul liric devine depresiv, revoltat, înstrăinându-se de sine.

Oscilând între iubire și vis, eul nu poate să se salveze de la destrămare: pe țărmul ăsta ne-am iubit odată/ cu patimă și dor nestins/ azi ploi curg/ și nu ajung să stingă/ durerea unui suflet rătăcit/ în jur / a mai rămas/ un vis pustiu(p.50). Nici iubirea nu-l mai poate salva, deoarece și ea trăiește aceeași stare de letargie și alienare ca și eul liric; în altă parte poetul consideră iubirea o rătăcire: sufletul meu e patimă pârjolită. Pentru că Poezia este ochiul care plânge(...) ochiul călcâiului care plânge (N. Stănescu); în cazul poetului nostru: plâng pescărușii, plâng. Ploaia reprezintă lacrimile cerului, ori poate plânsul creatorului (De plânge Demurgos, doar el aude plânsu-și (Eminescu). În orice ipostază, starea creației este o dezbrăcare de gânduri, o desprindere de cele lumești, o înălțare spre Nirvana, iar poetul nutrește speranța trăirii unei empatii, în existența pe care o asemuiește unei partide de șah, unde saltă în debusolarea lor și nebunii și caii și reginele. Taina vieții noastre este în grija lui Dumnezeu; numai el deține tainele vieții și ale morții, poetul deduce asta din ascultarea muzicii astrelor, aceea divină despre care ne vorbeau cosmonauții ce au trecut dincolo de stratosferă și despre

care ne spuneau înțelepții pitagoreici din vechime; fiecare sferă a planetelor produce un sunet diferit, conform mărimii și vitezei sale de mișcare; în acest fel ia naștere un sunet armonic produs de sferele în mișcare, numit muzica sferelor, a astrelor. Mișcarea sferelor cerești este exprimabilă prin raporturi numerice, dar în cazul poetului prin raport al sintagmelor; faptul acesta accentuează solitudinea ființei umane, dar și a creatorului poet, care se autodefiniște drept emblemă tragică a singurătății, străbătând universul în căutarea sinelui; ori într-un joc trist, eu sunt un biet menestrel/ îndrăgostit odată de un vis. Între dreptul de a alege ridicarea la cer, pe calea ascezei, poezia din volumul „*Printre gânduri desculțe*” face un plonjon în abis, în cotidianul profan și maculat. Mistuit de solitudinea existențială, poetul stopează impreciația, înălțând privirea spre cer, sau privind cu un surâs trist la lumea înconjurătoare, unde: ciuma roșie pătrunsese în cetate.

Motivul lutului devine metaforă - simbol, reiterând o viziune din Epopeea lui Ghilgameș, unde Enkidu observă deșertăciunea în praful trupurilor noastre, în lutul din care am fost zidiți. În abisul existențial, în noaptea cu căderi de stele/ scriu cu țărâna lumii printre ele, menționează poetul în poemul intitulat: Prin țărâna lumii. Metafora lutului revine frecvent în volumul de poeme-puzzle, ale poetului nostru Viorel Birtu-Pîrăianu. În acest tablou panoramic, lumea este/devine un spectacol, aducând în spațiul poemelor motivul lui Oxenstierna, al lumii ca teatru: lumea aplauda în delir/ce spectacol sublim, ce festin. Motivul gândurilor devine metaforă revelatorie încă din titlul volumului, iar aceste gânduri sunt brodate pe canavaua timpului; semnificația lor este aceea de versuri care adesea par aruncate la întâmplare pe coala de hârtie: pe coperta timpului am semnat cu sânge/ pe masă/ am pus un pahar/ și o pană mănjită cu gânduri; aseară/ am desprins gândurile de pe pereți/ erau atât de reci și seci/ apoi am plecat/ cătând muguri de lumină(p.150). Conjugat cu gestul ritualic al lipirii frunții de țărână în semn de preaslăvire a lui Dumnezeu, poetul se smerește, se roagă, face plecăciuni invocând grația divină; prezența Dumnezeirii în poemele acestea este o certitudine, singura care-i servește autorului ca azimut. Existența poetului este amară, lumea în care trăiește agonizează: rănila sufletului ard încă/ pe cruce a rămas/ o picătură de sânge. De multe ori simbolul crucii atestă prezența cristică, dar și cuiul din trupul lui Hristos e un motiv creștin pe care autorul ni-l aduce în textele sale lirice; aici credința poetului este piatra din capul unghiului: cad la picioarele Tale/ să mă rog/ unde nu mai e ură/ nici întristare/ e doar imensă durere(p.120).

Tăcerea și trecerea sunt elemente complementare ale acestui univers liric pe care poetul ni le propune, căci: ce e de spus/ nu este de ajuns/ să umple tăcerea dintre noi, iar apoi: pe drum/ un car cu boi/ pășește agale/ spre lumea de apoi. În forma cea mai arhaică, trecerea, este simultan Marea Trecere, în sensul cel mai blagian al acesteia, spre care mergem mereu cu fața către apus.

Vizuală și melodică uneori, cu ritm interior accentuat adesea, poezia lui Viorel Birtu-Pîrăianu reprezintă rolul unei profunde frământări, etern umane, aceea a creatorului pus în fața timpului, a eternei întrebări despre ce este timpul și ce rol avem noi, în raport cu acesta. Vom răspunde prin versul poetului Horia Bădescu: Vei trăi cât cuvintele tale. Iar asta poate însemna foarte mult timp, dragii mei... sau foarte puțin, dacă aceste cuvinte nu sunt gânduri desculțe. Vă invit la o lectură, unde veți ști să așezați piesele de puzzle în locul ce li se cuvine pentru a recrea universul poetic al lui Viorel Birtu-Pîrăianu; garantat nu veți regreta, intrând în jocul său, comparabil cu al mărgelilor de sticlă...

Elisabeta Boșătan

Axis mundi în poezia Anei Podaru



Așezându-și poezia în lumină clasicizantă, Ana Podaru mizează, în volumul „Un ax infinit”, Editura Contrafort, Craiova, 2018, pe un motiv cu veche tradiție în gândirea filozofică și poetică: axis mundi (axa lumii).

Astfel, marele filozof al culturii Mircea Eliade, considera conceptul de axis mundi ca fundamental în gândirea mitologică. „Paradigma Eliadiană este compusă din trei nivele cosmice: pământul, cerul și lumea subterană, intersecția între cele trei nivele cosmice se petrece prin columna cerului, centrul pământului, axa lumii sau termenul consacrat pe care-l voi folosi, axis mundi. Această axă imaginară este trans-culturală și traversează popoare, culturi, religii, societăți umane. Traversarea se petrece printr-o a patra componentă sau dimensiune dacă doriți, timpul. Acest timp este timpul sacru ” (Eliade: Axis Mundi, <http://politeia.org.ro/carte/eliade-axis-mundi/3054/>).

Sintagma „axa lumii” are și o definiție astronomică : „Linia care trece prin centrul sferei cerești și este prelungirea axei de rotație a Pământului este axa lumii.” (<http://www.astronomy.ro/forum/viewtopic.php?p=163065>).

La Ana Podaru, acest axis mundi, numit „un ax infinit” în chiar poezia care dă titlul volumului, este axul care duce spre marginea sferei cerești. Oricare punct al sferei cerești poate fi cel spre care tinde „un ax infinit”, pe verticală sau orizontală, poeta aflându-se mereu în centrul lumii sale: „Șoseaua devine un ax infinit / te-ntrebi când și unde, de ce te-ai pornit”. Iar în centrul lumii poetei este multă suferință, este o lume în care „simți că te clatini / și genele-ți par ștergătoare de lacrimi”, dar e o lume în care nu e loc de abandon: „în tine e-o luptă și-ai vrea să rezisti”. Căci la capătul către care tinde acest ax infinit e cerul, cel care-i dă forța să înainteze.

În acest centru al lumii sale poeta se simte parte a marelui tot, prinsă în cercul renașterilor. Și totuși, gândul renunțării la propria-i întrupare e dureros: „și bobul de grâu încolțește / se-aude în mine cum crește (...)/ privirea-mi ridic dintr-un spic / sub ochii mărețului soare / și pâinea din mine mă doare / când lacrima curge pic-pic”.

Acest axis mundi unește cu prezentul timpuri trecute, chiar acel illo tempore al originilor spre care poeta simte chemarea să lungească: „Mă-ntorc la origini”. Dar, reducând scara la nivel omnesc, timpul originilor se suprapune peste timpul originii sale ca fiindă, către prima copilărie, ca timp sacru, către casa copilăriei sale, ca loc sacru: „Mă muștră și plopul la margini de drum, / Am ars untdelemnul din candelă, scrum, / Cu ochii cumiți scurm jarul, cenușa / Și-mi scârțâie-n minte fântâna și ușa, / La poartă-au crescut buruienile mari, / M-așez pe-un butuc, smuls din care arțari?”. În timpul sacru al copilăriei, mama se profilează ca un ax de reazem, un adevărat ax al lumii sale și, ca simbol, al lumii în general: „În pântecul tău m-aș întoarce / (...) / Of, mamă, în brațele tale / e cuibul ce-mi leagănă trupul, / altar și rug de flori nemuritoare / în mine am clădit... / mă-ntreb: din care lut m-ai plămădit?” Dar toate au rămas doar un punct prin care trece acest ax infinit.

Și dacă această întoarcere în timpul sacru și în locul sacru nu mai e posibilă, privirea se îndreaptă, firesc, spre celălalt capăt al axului, spre cer: „Am deschis privind fereastra drumul către cer”. „Acolo unde Dumnezeu împarte-n jur iubire / E raiul încă neatins și-un turn de mănăstire”. Este invocată și Maica Sfântă, a cărei prezență este ubicuă, așa cum acțiunea cerului asupra omului este ubicuă: „Ești peste tot măicuță sfântă să dai o mână de-ajutor / Acelora ce la nevoie te strigă-n genunchiați în cor, / la fiecare pui pe rană din mirul Domnului un pic”; „Glasurile-a mii de îngeri cântă psalmul maicii sfinte”.

Muntele, la rândul lui, a fost simțit atât drept un loc sacru, cât și drept ax al lumii. La fel îl simte și poeta, un axis mundi care unește pământul cu divinitatea. Dar lentila prin

care ea privește este credința creștină: „Se aude toaca-n munte, în ecou răspunde-un clopot./ coborât-au din icoane îngerii cu sfinți cu tot, / toamna rugăciunii noastre ca o ploaie curge-n rotop/ când izvoare de iubire în altare dau în clocot.” Reîntâlnim aici sofianicul, transcendența care coboară, motiv prezent și în alte volume de poezie ale Anei Podaru: „coborât-au sfinții toți lângă crucile de fier / să le mistuie povara inimilor ferecate...” Uneori întâlnim chiar invocații în acest sens : „Trimite-mi, Doamne, din ceruri un înger”.

Se știe că pentru Homo Religiosus axa lumii poate fi reprezentată de un templu, sau de crucea răstignirii și a mântuirii. În viziunea poetei, această cruce a răstignirii poate fi însuși trupul, devenit astfel, poetic, un axis mundi: „întoarce-te în timp, sunt răstignită // pe trupul unde mă doream iubită”. De altfel, „Călăuzitoare fie-ți candela pecetluită” spune poeta. Această contopire a propriului trup cu axis mundi este simțită poetic divers: „sunt copacul plin de vis și flori” declară autoarea. Iar Andrei Oișteanu confirmă, în „Ordine și Haos. Mit și magie în cultura tradițională românească”: „Scara, puntea cerească, turnul, copacul, culmea, sunt ipostaze ale Axis Mundi care sprijină universul și fac posibilă comunicarea între, „diversele sale paliere.” Astfel, copacul, care poate fi și el un axis mundi, este simțit de poetă ca un reazem, cu care se contopește însă în ciclul renașterilor: „m-adăpostesc sub umbra unui nuc / (...) /m-absorbe scoarța udă într-un castru // adorm și-n vis lăstari din mine cresc / mă leagănă în zorii zilei vântul / lacrimi de ploaie norii grei golesc / cu rădăcini îmbrățișez pământul”.

În poezia populară românească axul lumii este bradul. Dar tot bradul este și arbore mortuar. Aceste două valențe sunt evidente și în poezia Anei Podaru, unde dragostea de viață și conștiința morții reprezintă fața și reversul aceleiași treceri prin existență. Astfel: „tineri brazieri îmbrățișați lângă peștera din munte / (...) / brazii stau îmbrățișați... ce eternă e iubirea”. Dar și: „Ne urzim cămașa morții, rugăm Domnul să ne țină,/ Toamna s-a născut în noi, asta-i... literă de lege.”, „se surpă groapa sub genunchiul rugă / alunec tot mai mult în sfânta Gee”.

În acest context, poeta meditează asupra trecerii: „ți-am fost liră curgătoare, / cupa ta de apă vie,/ mi-ai fost raza mea de soare, / mi-ai rămas cale pustie.” Plumbul este preluat ca simbol al apăsării vieții: „am aripi noi, dar uite, sunt de plumb”, „Mi-e pasul plumb și plumbul pas”. Și, sub apăsarea morții, gândul se înalță spre celălalt capăt al axului vieții, spre Domnul: „mă iartă, Doamne, înc-o dată, că eu, un simplu muritor / am îndrăznit să lupt cu moartea”.

Și poeta înțelege că singura iubire adevărată, salvatoare, este iubirea de Domnul: „am învățat din suferință că tu ești singura iubire”. „Tu mă iubești / iar eu învinsul mă dăruiesc cu totul Ție”. În situațiile limită ale vieții, gândul poetei se îndreaptă mereu către divinitate: „adun, adun în palmă disperarea / când teama e stăpână peste tot / iar cioburile-au dispărut în marea / prin care-am obosit să mai înot // aruncă-mi Doamne cartea cu soluții / misterul neputinței să-l dezleg”. Spațiul sacru pe care-l răvnește poeta este cel al poeziei: „de-ar fi să mă mai nasc o dată / în poezie-aș vrea să fie”. În eternul ciclu al morții și renașterii, doar „universul zămislit prin cuvânt” i se pare ocrotitor: „am căzut în iarbă sau, uneori, pe pământul uscat / făcându-mi loc printre crăpături de unde m-a înghițit pământul/ ce-mi zămislise trupul înainte să aflu universul zămislit prin cuvânt”. Misiunea de poet îi dă tărie: „Eu... am rămas să cânt / durerea lumii-n versuri.”

Poezia Anei Podaru amintește uneori apelul antic: „Cântă, zeiță”..., când spune: „Stai lângă mine, zeiță și umele-mi fântâna iubirii.../(...) Mă-nvață să cânt și fă-mi dintr-un zâmbet tristeților scut,/ mă-nvață doinirea potrivnicei soarte (...) / promit să trăiesc al iubirii tumult, promit să ating nemurirea.” Putem considera nemurirea la celălalt capăt al axei lumii, către care tinde poeta pe „un ax infinit”. Stilistic, poezia Anei Podaru revalorizează parțial poezia clasicilor, revigorând, cu evlavie, ecouri din Alecsandri („N-ar mai fi atâta toamnă dacă timpul nu s-ar duce / Cărunțind natura vie cu-a ei brumă nemiloasă”), Eminescu („Pe pământul unde luna și-a lăsat lumina-n ape / mai există încă turme care vor să se adape”) sau poezia populară „geamătul pământului / unduirea vântului / eu, ca para focului / sfârâi, ard, mă perpelesc / renasc și încăruneșc”, dar mânuind cu dăruire și versul alb, modern.

Motivul axis mundi, plurivalent în volumul „Un ax infinit”, dă profunzime poeziei Anei Podaru, sporindu-i caracterul meditativ și lărgindu-i perspectiva filozofică.

Nicolae Busuioc



În orizontul rigorii dar și al sensibilității

A mai scrie azi cărți despre cărți este un act oarecum temerar, e ca și cum ai încerca să aduni frânturi în cioburi de oglindă în ideea de a obține întregul răsfrânt în oglinda compactă. Dar cu riscul că unele cărți (poate cele mai multe) să se piardă printre puținele care reclădesc principii și configurații nebănuite, semănând miracole, esențe și trăiri solare, asumarea critică asupra lor încă se justifică, chiar în condițiile în care ambiguitățile o duc bine, se desfășoară în voie. Critica literară, fie ea și de întâmpinare, vine înaintea cititorului debusolat pentru a-l ajuta să înțeleagă și să discearnă între textele lipsite de valoare și cele care oferă neîndoielnic mesaje, învățăminte și idei de a fi reținute. Cititorii nu au cum să nu observe cum ei înșiși pot trage foloase în selecția cărților. Între critica literară și lectură se crează o punte necesară și importantă, o relație interdisciplinară în care evaluarea critică și receptarea textului intră într-o ecuație cu mecanisme subtile de funcționare, cu un echilibru susținut de simțul critic și, pe cale de consecință, de gustul lecturii. Am citit cu interes manuscrisul (printul) doamnei Vasilica Grigoraș. Seninul din inima cărților, manuscris care iată a luat înfățișarea frumoasei cărți pe care acum o răsfoim cu voluptatea celui atras de noutate și prospețime.

Vasilica Grigoraș se plimbă cu dezinvolură printre cărți, îi „parafează pe autori”, le analizează textele neforțând canoanele potrivit cărora mesajul etic al literaturii este integrat în emoția generală. Miracolul operei conduce spre universul unei lumi expresive ca reflex al unei profunde cunoașteri a lumii reale. Autoarea cronicilor literare (unele ar putea fi etichetate și ca minunate eseuri) din volum, constat că pleacă de la ideea că este greu să te impui într-un noian de cărți scrise sub semnul reflexelor reci de stele, altele inundate de metafora tandră până la iubire și încă alte și alte puzderii de pagini în care dau năvală, sub aripa ocrotitoare a (ne)inspirației, ideile eului visător de iz baladesc și romantic, metafizic și realist, până la existența social-culturală din vremurile noastre. Vasilica Grigoraș desprinde cu ușurință abilitățile și harul autorilor invocați, caracterele tipologice și semnificațiile intuite ale personajelor creionate în narațiunile în cauză, subliniază esențele și semiotica evenimentelor amintite. Vom întâlni surprinzătoare interpretări, este suficient să aruncăm o privire asupra cuprinsului cărții pentru a ne forma o idee despre capacitatea de analiză literară, reținând reunirea detaliului cu axioma, a meditației cu iluzia, a exilului interior cu faptul divers, a misterului cu realul. O primă investigație este cea asupra volumului „Căutând după mere”, în fapt o „căutare” a fericirii omului care se soldează cu eșecul căutării sau mai curând al necăutării cunoașterii de sine, după care vom întâlni diverse scrieri ale căror autori sunt mai mult sau mai puțin cunoscuți. Vasilica Grigoraș dispune de mijloacele identificării elementelor „de bază” ale cărților comentate, între care amintim: „Universul tainic între Dumnezeu și umbră”, „Un pod binecuvântat între antipozi”, „Valeriu Lupu – cu pașii destinului”, „Urma Soarelui în lumina anotimpurilor Anei Urma”, „Valea poetei – între ironie și luciditate”. Cum se știe, cititorul este un „consumator” ce se lasă ușor influențat de gust, în dauna exercitării unei judecăți proprii, deși a posteriori poate emite o justificare a actului lecturii. Gustă ceea ce i se oferă și, până la urmă, hotărăște singur dacă îi place sau nu ceea ce citește. El are o motivație afectivă sau intelectuală, funcție de care se îndreaptă spre anumite genuri literare sau spre cărțile care-i oferă posibilitatea informării și documentării într-un domeniu sau altul. Cartea Vasilicăi Grigoraș face parte mai mult din această zonă a lecturilor de ordin profesional (...)

Referințele pe care le are deja Vasilica Grigoraș o confirmă nu numai ca poetă, eseistă, publicistă, monograf, ci și ca un impunător critic literar. Aici reținem nume cunoscute precum Teodor Pracsiu, George Anca, Petrea Iosub, Mircea Regneală, Ioan Miclău, Dan Plăeșu, Cezarina Adamescu, Victor Cilincă, Mariana Gurza, Tudor Cicu... Autoare a peste 15 volume, cu o încrengătură literară diversă, Vasilica Grigoraș își leagă numele de viața cultural-literară vasluiiană și nu numai, de lumea filtrată coerent și armonios chiar în condițiile negării conștiinței a neplăcutului înconjurător, ale refuzului asumat în spatele cuvintelor din cărți și chiar din seninul din inima cărților la care se adaugă automat și sufletul lor. Da, cărțile care nu sunt altceva decât oglinda timpului, un timp al memoriei și al cunoașterii umane.

George Coandă



Vali Nițu, oficiind în templul Arsmandi

Cum de multă vreme urmăresc traseul întru Poesis al lui Vali Nițu, am cred îndrituirea de a remarca, din capul locului, că cel de-al 24-lea volum, titrat „Refugiu cu chip de femeie” (Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2018), reprezintă un final de „ardere de etapă”. Și asta pentru că, Vali Nițu, încheie un ciclu evolutiv din biografia sa literară, și nu oricum, ci la un nivel de reală autodepășire, faptul fiind observabil în modul în care și-a forjat discursul liric. Vali Nițu este un etern îndrăgostit, poezia sa fiind, de asemenea, un etern omagiu adus femeii iubite, dar una evoluată în marja unei grațioase și de bun simț „declarații de dragoste”.

Într-o vreme în care așa-zisul postmodernism în de-ale literaturii a deraiat, fără niciun fel de reticență, în promiscuu pornografic, unii autori – pentru că, cică, așa e moda care bânuie, în aristocratica Europă occidentală, dar și prin țara de sub statuia Libertății de unde, poate, și libertinajul de exprimare literară, o stare oarecum explicabilă de derapajul social –, îngrămădindu-se, quickly, să publice, agățându-și speranța de câștigarea astfel a unei notorietate publice/rating (fără îndoială, fake), și proză, și poezie, și teatru, înecate în mālul unei lubricități obsedante, fiind în concurență acerbă, dacă nu chiar inspirată, cu video-chat-ul, Vali Nițu rămâne, chiar dacă pare desuet, un curtenitor „le chevalier d’amour”.

În „Refugiu cu chip de femeie”, de pildă, versul își desfășoară sugestivitățile într-o sintaxă a modernității evidente, autorul, ipso facto, eludând edulcorațiile romanțioase: *„în curcubeul anotimpurilor/ imaginea neegală a femeii pe care o iubesc/ pură fântână/ îmi potolește setea și trăiesc sărutul fierbinte/ din zarea brațelor sale/ nepereche dansul dintre cuvinte// zboară spre lumină în desenul minții/ gemene gânduri rescrise/ tu și eu/ rod logodit cu propriile amprente/ dincolo de vise/ în umbletul sărutului și al trupurilor flămânde/ clipa atâtor dorințe// deschid palma serii și o sărut/ simt curgerea lină a înserării/ înspre verdele ochilor din timp/ pasiune ce mistuie ceasurile târzii// îmi strunesc degetele să atingă cuvântul/ ne strigă numele/ ecoul răspunde/ vin/ iubita mea// diseară voi picta pe buzele tale/ un incendiu de argint din imperiul trupurilor/ având un nume/ floare de iris”* („valsul luminii are mirosul tău”).

Așadar, Vali Nițu își învâluie poezia în moarul unui erotism etic, subiectul/iubita fiindu-i o „rațiune de a fi”, determinându-i, deci, existența, status liric exprimat și

printr-un bine timbrat eufonism simțit, la nivelul de percepție al receptorului (cititorului), cu emoție: „în duminica cuvintelor nenăscute/ dincolo de vise/ trupurile noastre în costum de gală/ întrebându-se când vor dansa valul albastru/ al unui țărnu// darul de pe tâmpla grizonată este seara ochilor/ șoptind numele din lumină/ spre casa ce așteaptă/ pasul mărunț/ apăsător...” („iubirea unei depărtări apropiate”).

Dar, explorându-i textura în subiacentele sale, am decriptat și unele sensuri cu trimeri filosofice, Vali Nițu, fără a avea pretenția că a pornit măcar în descoperirea „pietrei filosofale”, dezvoltând o viziune asupra existenței determinată, nu-i așa, de starea sa de dor proprie: „în harta palmelor revăd inima timpului/ destinația din anotimp/ destinul din metaforele cuprinse în necuprins/ posibilul semn// cuprinde miezul fructului ce mi-a hrănit mintea/ într-un leagăn dintre cer și pământ// femeia din ieri – femeia din mâine/ un arc peste noapte/ sunt bărbatul iubit// sunt atât de mâine – trăirea mă invită să alerg/ spre tine – minunea mea/ e atât de vară/ te prețuiesc” („metaforele destinului meu”).

Dacă este să-i critic ceva – la urma urmelor nimic nu este perfect pe lumea asta, doar Creatorul divin este perfecționarea absolută -, vine din pericolul, care-l pândește chiar și pe omul de litere autentic, al rutinierismului care nu este altceva decât elementul ancrasat frenator al actului de creație.

Și, ca să formuleze o concluzie la acest volum al unui poet reprezentativ pentru actuala și dinamica „Școală literară de la Târgoviște”, iat-o: „Refugiu cu chip de femeie” este o eclatantă piesă de rezistență în montura poeziei valinusiene: „mai presus de aplauze desenez parcursul agale/ miniatură înaintea destinului/ tu ești parola unui timp/ femeie ultimă// eu sunt tu și-mi ești un eu/ un rost/ aceeași tu – același eu/ o clipă dintr-o seară/ o vrere într-o astă vară// într-un apus descult cu buze roșii și flămânde/ ora stabilită/ se uită spre trupurile dezbrăcate de sărutări/ ce vor înnopta-n adăpost/ cu umbră// nu mai vreau să pierd din sens/ prețuiesc femeia timpului/ ce-mi fură din viață un verb”.

Aș aserționa însă: Vali Nițu a reușit performanța de a-și fi personalizat cu persuasivitate demersul în orizontul a ceea ce numim Ars Poetica, inconfundabil rotunjit printr-un travaliu îndelungat, un travaliu nutrit și din mari modele – și cine nu are modele nu-și poate augmenta limbajul și mesajul -, dar ieșind din siajul acestora, și înaintând cu temeritate pe a sa „my way” într-o orfică oficiere de orfevru în templul Ars Amandi.

Refugiu cu chip de femeie



Vali Nițu

Agnes Terezia Erich



Rolul bibliotecii publice în societatea multiculturală

Multiculturalismul a fost definit, în funcție de abordare, punându-se accentul pe latura socio-economică sau pe latura culturală. În articolul de față ne interesează această din urmă latură care presupune recunoașterea diferențelor culturale și a trăsăturilor etnice definitorii. Conform unei definiții date de Milena Dragićević Šešić „Prin multiculturalism se înțelege ideea sau ideile privind viața în comunitate a diferitelor grupuri etnice și culturale în cadrul unei societăți pluraliste. Sensul de bază al termenului se referă atât la ideologie cât și la mulțimea politicilor, respectiv activităților culturale” (Dragicevic-Sesic, 2002: 253). De observat că ideea care se desprinde în definiția de mai sus este aceea a echilibrului și corectitudinii relațiilor interetnice, care presupune recunoașterea nevoii de integrare alături de nevoia de separare a comunităților etnoculturale, susținându-se dezvoltarea lor reciprocă.

Multiculturalismul favorizează coexistența diversității, recunoaște și valorifică diferențele, atât la nivel individual cât și global, însă există și atenționări asupra degradării acestui tip de societate stârnindu-se animozități crescânde între grupurile sociale precum și opinii că această ideologie se prăbușește înainte de a fi implementată. Pluralismul cultural se caracterizează prin dezvoltarea de către fiecare cultură a unei viziuni proprii despre lume. „Pe lângă apărarea diversității, pluralismul cultural pune problema comunicării dintre culturi care recunosc că fiecare contribuie tocmai prin diferențele specifice la îmbogățirea experienței umane” (Plugariu; PAVALACHE-ILIE, 2007, p. 8).

Multiculturalismul poate fi considerat ca formă de manifestare superioară, întrucât duce la evitarea segregării culturale, politice și economice, a separării persoanelor cu apartenență etnică sau ocupațională diferită de majoritate.

Bibliotecile, în societatea multiculturală, încearcă să se adapteze politicilor publice specifice astfel încât să vină în sprijinul doleanțelor utilizatorilor, printre acestea regăsindu-se și cele lingvistice. În acest sens, biblioteca publică trebuie să ia în calcul să ofere astfel de servicii minorităților existente în comunitate (Larsen, și alții, 2004, p. 10):

- păstrarea moștenirii culturale a grupurilor etnice prin intermediul documentelor scrise, CD-urilor, casetelor video sau DVD-urilor puse la dispoziția acestora;
- contractarea de abonamente la periodicele importante din țările de origine pentru ca grupurile etnice să aibă acces la informația de actualitate din țara respectivă;
- acces la cursuri și material documentar variat pus la dispoziție de bibliotecă pentru cei care doresc învățarea și folosirea activă a limbii materne dar și a limbii folosite în țara de emigrație;
- consiliere în vederea găsirii rutei profesionale prin oferirea de informații și resurse specifice de care dispune biblioteca;
- organizarea de evenimente culturale specifice celebrării propriei culturi;
- oferirea de informații privind alte culturi sau etnii cu care se realizează interacționarea;

- încurajarea învățării pe tot parcursul vieții sau formarea continuă (Life Long Learning);
- educarea, în spiritul promovării toleranței între diversele grupuri etnice, privind conștientizarea diversității culturale.

Biblioteca trebuie să își asume rolul de modelator al „orgoliului” etnic, în spiritul toleranței și al bunei comuniuni, utilizatorii făcând cunoștință cu o formă de acomodare socială în care grupurile își păstrează tradițiile și trăsăturile etnice distincte, se adaptează reciproc angajându-se într-un proces de negociere intercomunitară. Pregătirea serviciilor pentru promovarea unei societăți multiculturale este o investiție profitabilă, nu numai pentru bibliotecă, ci și pentru societate. În acest sens, bibliotecile joacă un rol important în procesul de educație formală și non-formală, ajută nou-veniții să se integreze, să se simtă bine-veniți și poate intermedia dobândirea respectului reciproc în grupurile cu apartenență culturală diversă. Aceste instituții păstrătoare ale culturii sunt foarte importante în formarea conștiinței diversității culturale, prin aportul în difuzarea de informații necesare pentru o mai bună înțelegere a diferențelor.

Prin activitatea multiculturală biblioteca își propune o abordare în scop pedagogic a diferențelor culturale, a specificității de natură culturală și spirituală a diverselor categorii de actori ai comunității în care își desfășoară activitatea cu scopul de a pregăti utilizatorii pentru o conviețuire armonioasă, fără stereotipuri și prejudecăți. Își propune găsirea de soluții pentru promovarea valorilor democrației și multiculturalității, creează un spațiu al educației bazate pe acceptarea diferențelor, reciprocitate și deschidere spre învățarea altor limbi..

Activitatea desfășurată într-o bibliotecă multiculturală trebuie să fie diversificată, multilingvă și în acord cu societatea deservită. Pentru a putea oferi materiale și servicii de calitate, în raport cu doleanțele comunității, este necesară realizarea unei evaluări pe baza informațiilor statistice și chiar pe baza unor sondaje în rândul utilizatorilor sau potențialilor utilizatori.

Achiziția documentelor într-o varietate de formate (tipărite, audio, audio-vizuale etc.) se face în funcție de nevoile de informare ale utilizatorilor. În unele comunități este necesară furnizarea de materiale de alfabetizare, inclusiv computere cu software-ul de alfabetizare, în limba maternă a utilizatorilor nevorbitori ai limbii naționale a statului de reședință. În biblioteca multiculturală colecțiile multilingve sunt depozitate separat, vizibile și accesibile acestor tipuri de utilizatori. Este utilă afișarea semnelor de direcționare foarte vizibile în limbile grupurilor lingvistice majore care folosesc colecțiile multilingve ale bibliotecii. Se oferă formulare, semne de carte, broșuri de informare și alte materiale tipărite în limbile alese de bibliotecă ca fiind reprezentative. Politica dezvoltării colecțiilor ar trebui să permită achiziționarea de mai multe copii, astfel încât stocul fizic pentru toate limbile să fie unul adecvat.

O bibliotecă care alege promovarea multiculturalismului oferă și promovează activ serviciile multilingve și programele pentru grupurile etnice ale comunității, furnizează servicii multilingve în conformitate cu aceleași standarde ca și pentru publicul larg. Pentru o bună comunicare cu grupurile multiculturale este importantă dezvoltarea de legături cu liderii comunităților grupurilor etnice, lingvistice și culturale vizate. Pentru că populația deservită poate fi formată din culturi diferite, fiecare cultură trebuie să fie luată în considerare în elaborarea de programe și servicii. Gradul ridicat de bilingvism și de păstrare a identității lingvistice, culturale de către grupurile specifice, precum și nivelul de integrare socială / asimilare va determina nivelul de servicii pentru un anumit grup etnic. Astfel, activitățile sociale și culturale precum concertele de muzică etnică, expoziții, demonstrații de arte și meserii tradiționale comunitare trebuie direcționate către grupurile țintă etnice, lingvistice și culturale.

Biblioteca trebuie să se asigure că prezența ei în mediul virtual este accesibilă utilizatorilor care au abilități limitate în ceea ce privește limba națională. În acest caz, un link spre o pagină web “oglină” ar trebui să existe pe home page-ul bibliotecii, conținutul fiind tradus în mai multe limbi, în funcție de interesul arătat de utilizatori. Biblioteca trebuie să facă disponibile servicii și documente multilingve și pentru utilizatorii care nu au posibilitatea de a veni personal, din motive de sănătate sau corecționale.

O bibliotecă multiculturală va avea în vedere și organizarea de activități culturale și în alte spații decât cele ale bibliotecii: săli de întâlnire ale organizațiilor etnice, lăcașuri de cult etc. Participarea la viața comunității prin inițierea de evenimente locale, cum ar fi festivaluri, comemorări, seri de lectură și alte activități culturale cu implicarea grupurilor etnice, lingvistice și culturale din zonă vor aduce un plus de vizibilitate instituției în rândul cetățenilor. În reușita proiectelor întreprinse vor juca un rol important parteneriatele cu mass-media, agențiile de servicii sociale și organizațiile care deservește comunitatea.

Pentru obținerea unei reușite sigure în implementarea serviciilor specifice pentru o bibliotecă multiculturală trebuie să existe siguranța că planul de dezvoltare a serviciilor pentru minorități și imigranți este în viziunea conducerii o prioritate. De asemenea, existența unui plan strategic cu scopuri clare și cuantificabile este prioritară, alături de definirea măsurilor ce trebuie luate în vederea realizării scopurilor propuse. Angajamentul bibliotecii în acest sens trebuie susținut atât de către finanțatori, cât și de colaboratori interesați.

Colaborarea cu instituțiile abilitate privind structura populației, dar și cu diversele grupuri de utilizatori este benefică pentru că astfel se poate aprecia mai ușor care sunt interesele comunității respective și se poate observa cum reacționează la inițiativa bibliotecii.

Realizarea de rețele și căutarea de posibili parteneri care să fie interesați de aceleași obiective poate ușura procesul de găsire al resurselor pentru implementarea proiectului și formarea personalului.

Stabilirea priorităților diferă de la o bibliotecă la alta, unele putând stabili ca fiind prioritară informarea emigranților sau minorităților și realizarea de evenimente, altele completarea colecțiilor.

Angajamentul multicultural al unei biblioteci este condiționat de: politica culturală locală și națională; viziunea asupra misiunii bibliotecii; conducerea și managementul bibliotecii; repartizarea bugetului; cooperarea multidisciplinară cu partenerii bibliotecii; documentarea și informarea; cercetarea. În acest context bibliotecile trebuie să își asume responsabilitatea modernizării și asigurării serviciilor de calitate care să favorizeze accesul la informație pentru toți utilizatorii săi, dincolo de diferențele culturale, etnice sau lingvistice. Biblioteca este locul în care educația multiculturală se impune ca proces, ca obiectiv principal. Multiculturalismul legitimează diversitatea etnică, valorile care reflectă pluralismul cultural, principiul egalității de șanse, respectul cultural reciproc și toleranța.

Pentru dezvoltarea serviciilor unei biblioteci multiculturale se recomandă respectarea următoarelor etape (Library and Archives Canada, 2005 p. 5):

a. Evaluarea mediului exterior pentru a determina profilul multicultural al comunității locale. Structura populației poate fi diferită de la un oraș la altul, unele comunități având populații foarte mari, multiculturale, în timp ce altele sunt destul de omogene. În marile zone urbane există grupuri culturale de mărime semnificativă și câteva grupuri foarte mici, reprezentând alte comunități. În prezent, noile valuri de imigranți se adaptează și constituie noi comunități lingvistice și culturale care vor trebui să se integreze în structura populației. Pentru a se identifica grupurile lingvistice sau culturale majore este necesară o examinare a rapoartelor de statistică, urmărindu-se limba maternă și etnia comunității deservite de bibliotecă.

b. Determinarea nevoilor de informare ale comunității multiculturale. Pentru a putea răspunde în mod pertinent cerințelor specifice acestui tip de comunitate este nevoie să se stabilească clar care sunt prioritățile diverselor grupuri lingvistice și culturale care alcătuiesc comunitatea respectivă. Acest lucru poate fi realizat cu ajutorul sondajelor de opinie (cele aplicate în bibliotecă sau cele trimise organizațiilor multiculturale situate în comunitate); interviurilor; focus-grupurilor etc. datele care trebuie colectate sunt: limbile vorbite la domiciliu; limbile preferate pentru consultarea documentelor de bibliotecă; tipurile de documente de bibliotecă multilingve preferate (cărți, periodice, video, audio, online); materialele în altă limbă utilizate în prezent, în bibliotecă. Implicarea comunității multiculturale în procesul de evaluare a nevoilor poate fi primul pas în încercarea de a găsi sprijin financiar din partea comunității multiculturale în vederea

dezvoltării colecțiilor.

c. Elaborarea unui plan privind furnizarea de servicii specifice bibliotecii multiculturale.

Pe baza rezultatelor obținute în urma evaluării mediului, a evaluării nevoilor și urmărind principiile enunțate în liniile directoare, bibliotecile pot dezvolta un plan pentru serviciile multiculturale de bibliotecă. Acesta ar trebui să definească nivelul de angajare al bibliotecii în vederea furnizării de servicii multiculturale de bibliotecă și poate fi folosit de conducerea bibliotecii pentru a orienta personalul bibliotecii în vederea dezvoltării acestui tip nou de servicii, dar și pentru a informa comunitatea despre oferta instituțională în acest domeniu. O atenție deosebită ar trebui acordată politicii de dezvoltare a colecțiilor.

d. Furnizarea de programe de formare profesională pentru personalul de bibliotecă responsabil de achiziționarea materialelor multiculturale.

Procurarea materialelor multiculturale, indiferent dacă acestea sunt fizice sau cu acces on-line, necesită cunoștințe și competențe specifice, în afară de cele necesare pentru a constitui colecții standard de bibliotecă. Formarea profesională pentru dobândirea abilităților necesare în vederea achiziționării de materiale multiculturale pentru bibliotecă ar trebui să ofere cursanților abilități legate de: publicarea și distribuirea de materiale în alte limbi decât cea națională; evaluarea aplicațiilor Web bazate pe resursele multiculturale; comunicare interculturală.

e. Dezvoltarea de colecții virtuale, formate din resurse web

Noile tehnologii informaționale și de comunicații au eliminat multe din barierele informaționale. Deși acestea nu pot compensa în întregime documentele tradiționale trebuie să luăm în calcul că internetul oferă posibilitatea pentru biblioteci de a furniza acces la materiale, în orice limbă, dacă sunt prezente on-line. Astfel, bibliotecile pot furniza materiale digitale în limbile pentru care nu are resurse pentru a dezvolta colecții fizice.

O bibliotecă furnizoare de servicii multiculturale ar trebui să-și facă simțită prezența în mediul on line prin accesul acordat la resursele electronice de interes pentru comunitatea deservită. Biblioteca virtuală trebuie să ofere acces la resursele globale multiculturale prin intermediul paginilor web și prin furnizarea de link-uri spre resursele digitale multiculturale.

În acest sens, site-ul bibliotecii trebuie să asigure accesul la serviciile web, care sunt de relevanță pentru acest tip utilizatori: instrumente de căutare multilingve; directoare web multiculturale; resurse multiculturale de referință; link-uri la surse de informații privind țara de origine, pentru grupuri lingvistice mai mari care locuiesc în zona unde își desfășoară activitatea biblioteca multiculturală; link-uri către site-uri care oferă servicii de traducere automată; instrucțiuni privind utilizarea serviciilor de bibliotecă în principalele limbi comunitare.

Minimul de informații pe care o bibliotecă îl poate oferi pe site-ul web este: link-uri către presa on line internațională cu acces gratuit; link-uri spre directoare conținând dicționare online; sugestii privind achiziționarea de materiale multiculturale însoțite de recomandări și recenzii.

f. Evaluarea colecțiilor multiculturale

Comunitatea deservită trebuie implicată în alegerea tipurilor de servicii culturale pe care să le ofere biblioteca, stabilindu-se relevanța acestora, înlesnindu-se astfel etapa de monitorizare. Metodele de evaluare care pot fi folosite sunt: feedback-ul utilizatorilor extras din chestionare și sondaje; analiza statisticilor de circulație a documentelor multiculturale; evaluarea măsurilor de performanță și a rezultatelor care au fost dezvoltate ca parte a planului de servicii de bibliotecă multiculturală.

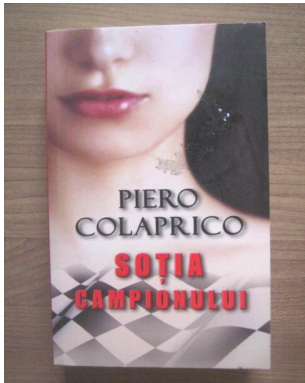
O analiză a rezultatelor procesului de evaluare poate determina biblioteca să dezvolte un plan nou sau să revizuiască serviciile multiculturale oferite.

În finalul acestei treceri în revistă a problemelor sensibile privind rolul bibliotecii în societatea multiculturală, concluzionăm că accentul trebuie pus pe rolul educației și a dialogului intercultural.

De aceea am sugera crearea unei rețele de biblioteci multiculturale, care ar putea să se concentreze, fiecare, pe o anumită sub-regiune.

Adrian Simeanu

Cotidiene italiene



Corupție. Crimă organizată. Mafioți. Interlopi. Spargeri de bănci. Răpiri. Șantaj. Cruzime. Asasinate. Carabinieri. Polițiști. Detectivi. Procurori. Anchete. Proceduri. Violență. Suferință. Moarte. Lux. Sărăcie. Mizerie. Ticăloșie. Promiscuitate. Parvenitism. Curvie. Femei. Mașini. Localuri. Băutură. Droguri. Stres. Viernuială. Alienare. Deznădejde. Tristețe. Dar și frumusețea locurilor. A mării și-a pământului. Neînvinsă-n tot de urătu' din om. Oricât ar fi acela de crud...

Altfel spus, pe scurt, aspecte din Cizmă. De zi sau de noapte. Actualitate și realitate. Într-o carte dură. De literatură și de aventură. Cu greutate și densitate. Picturalitate, specificitate. Lejeritate, nicicum. Personaje adecvate, veridic înfățișate. Iscusit portretizate, deștept relaționate. Combinații de situații și implicații. Subtilități, modalități, abilități de condei.

Transpuse rodnic în idei. Totul alcătuind un roman modern, viu și dolofan. Făcut de-un italian în veacul acesta. Care scrie despre-ai lui fără teamă și onest. Ca o mărturie pentru veșnicie. Piero Colaprico se numește el și nu e învățacel în știința asta. Se vede că-i jurnalist cu bagaju' de jurist. Se arată cumpănit, povestește chibzuit. Mixează echilibrat și narează inspirat. Atrage imediat și îți dă de reflectat. Firesc și îmbelșugat. Meritu' lui, garantat, textu' meu, chiar datorat. Cu plăcere și-altădat'!

Un comisar insular

Salvo Montalbano, „pirsonalmente-n pirsoană”. Sicilian get-beget. Bărbat bine și deștept. Curajos și înțelept. Cărți alese răsfoind, cu iuțeală chibzuind. Multe chestii intuind, pân' la urmă izbutind. În anchete fel de fel, mânat de un singur țel. Adevăru-adevărat. Pentru asta respectat și, după caz, ajutat chiar de unii mafioți...

E un polițist de soi pe care-l pune în foi un nonagenar cu har. Signor Andrea Calogero Camilleri. Literat ultraversat, în iulie răposat. Condei afirmat de niște ani buni pe la cei din Cizmă. Salvo e un personaj de toată isprava. Având, meritat, un loc adecvat între detectivii renumiți, prin tomuri găsiți. Andrea l-a creat și l-a implicat în cauze varii. Pline de culoare și atrăgătoare. Răpiri, urmăriri, fraude, omoruri și descoperiri. Întâmplări ingenioase, replici bogat savuroase. Femei d-ăle mai sexoase, mâncăruri tare gustoase. Reședințe somptuoase și case sărăcăcioase. Aventură și umor într-un specific decor. Acea Sicilie „făcută din pământ zgârcit cu verdeața și din oameni zgârciți la vorbă”. Ce dispare, însă, inevitabil, în pas cu vremea necruțătoare, aducătoare, fără istov, de schimbare...

Este-o lume fascinantă, la cetit apetisantă. Penelul, clar, nimerit, iscusit la zugrăvit. Peisajele mustesc, portretele nu lipsesc. Personaje pitorești (două purtând nume ca la București). Totu' bine rânduit, suspansu', vrednic sporit. Trama se consolidează și, la final, explodează. Toate astea cuceresc, cărțile nu plictisesc. Ochii nu mai conțin sâ le soarbă cu nesaț. Fiind și subtilitate, nu doar vie fantezie. Ambele, îngemănate și la fix echilibrate. În narațiuni dintr-alea meșter structurate. Cert de actualitate și, vădit, de calitate. Adică, literatură ce-ți fură noapte de noapte. Numai de ea să ai parte!

Adrian Simeanu



Adolescență de excelență

Doi elevi din București. Sunt în clase la „Enescu” și nu peste mult vor sui pe scene. Etalând talentu’, voința și studiul într-un tot solistic vizibil de-acu’. Le-am urmărit, de curând, recitalul. Într-un amfiteatru universitar.

O evoluție convingătoare și cuceritoare, clar promițătoare. Fiindcă Sbranca și Salinas așa s-au înfățișat. Concentrați, dedicați și dotați pentru instrumentu’ balșoi, negru și lucios. Fără grabă și trac s-au așezat în fața-i, gingaș clapele i-au șters și sunete varii țâșniră potop de sub degete zburdalnice foc. Băiețiiăștia arătând curajos ce frumos curg sunetele ingenios rostuite de corifei. Vijelios sau duios, după caz, neîndoios maiestuos. Căci Răzvan și Christopher sunt făcuți pentru asta vădit.

Având, sigur, de muncit și în viitor ca, pe culmi, s-ajungă. Chris, de exemplu, mărturisind că ar vrea să facă muzică de film. E româno-american și-a venit în țară ca să studieze și știință zdravănă să acumuleze. Și el, și colegu’ mai micuț, opusuri ca lumea la capăt ducând onorant. Așezat, echilibrat, deja personalizat. Adolescență de excelență, ce mai încolo și-ncoă’. Total de apreciat și, public, de consemnat. Prin aceste rânduri în care-am notat, chiar că meritat, câteva impresii, sper, de bun augur.

Oare ce filarmonică inspirată i-o chema la dânsa îndată? Realmente-ar trebui, iar succesu’ n-ar lipsi...

Licareț și Moroianu

Doi pianiști soliști, de vârste diferite. Interpreți de marcă în autohton. Viniciu, la cincizeci și cinci. Andrei, la treizeci și cinci. Primu’, profesor deja. Al doilea, student fiindu-i cândva. Instrumentiști reductabili, ambii prestând impecabil. Energici și dedicați. Iscușiți și rafinați. Vrednic lucrând pe claviatură.

Dezinvolt, fără fisură. Mângâind-o cu finețe, redând note cu noblețe. Stârnind-o impetuos, cu simțire, radios. Tușeu strașnic și fluent. Sunet sigur, coerent. Amplu și incandescent. Când e cazu’, lin, decent. Dulce, cald, tumultuos. Totdeauna îngrijit, potrivit și maiestuos...

Îi cunosc și îi ascult, că au pentru clape, vizibil, un cult. Au opusuri în cap cu nemiluita. Știință, pasiune, rigoare, vioiciune în a le cânta. Prospețime clară, de fiecă dată. Evoluția pe scenă, mereu minunată. Mai cu seamă-n recitaluri, pur și simplu eclatantă. Trăirile lor năvălind în zbor către-ascultător. Transmițând fior, catharsis real făurind cu spor.

Muzica pulsează, inima vibrează și mintea visează. Sufletu’ se luminează și bogat se-nobilează. Motiv să le mulțumim și sincer să le dorim pe afișe să-i găsim și anul ăsta, tot mai des. Neîndoios, aplauze vii având de cules copios. Și prin țară, și pe-afară, fie iarnă, fie vară...

George Coandă



Obârșie străveche

De bună seamă că vă seduc misterele. Dar cui nu-i plac! Pentru unii sunt o adevărată fascinație. Și când este vorba de taine ale istoriei cu atât mai mult stârnesc interesul. Și cu cât unele dintre aceste taine sunt desecretizate cu atât mai mult ni se deschid orizonturile Cunoașterii.

De pildă, târgoviștenii, și nu numai ei, vor să știe cât de departe în istorie se pierd obârșiile fostei ilustre capitale a Țării Românești, o capitală legendară timp de trei secole și jumătate.

Să spunem că aceste obârșii, după opinia marelui enciclopedist George Ioan Lahovari de pe la începutul secolului XX, se vor fi aflat dincolo chiar de începutul Țării Românești, adică dincolo de debutul secolului XIV.

Opinia enciclopedistului merită a fi luată cu seriozitate în seamă dacă este să acordăm atenție faptului că, la momentul „descălecatului” primilor Basarabi la sud de Carpați, însoțiți de un grup mare de refugiați sași dar și români, nemulțumiți de opresiunea, mai ales fiscală, a regilor maghiari, aceștia se vor fi așezat, cu precădere, cu deosebire sașii, în două așezări care vor deveni și capitale ale Țării Românești, Câmpulung și Târgoviște, contribuind la urbanizarea lor europeană.

În ceea ce privește Târgoviștea circulă două ipoteze incitante, de ce nu, senzaționale.

Una că, pe la începutul „epocii bronzului”, ar fi existat pe locul Târgoviștei de azi capitala unui „imperiu hiperboreu”, TERGAISTAI („Casa Împărătească” sau „Casa Cerbului”), ori că – informația ne-o oferă „Nouveau Larousse Illustré”, (1904) și „Larousse du XXe siècle” (1933) –, în vremea ocupației Imperiului Roman dintre 106-275 acesta ar fi ridicat aici castrul TERVOBUM/TERVOLERM. Rămâne ca arheologii să confirme sau nu.



Oricum o străveche așezare semnificativă trebuie să fi fost, pentru că un document franciscan (secolul XVIII), aflat la Biblioteca Bathyaneum din Alba-Iulia, consemnează că „Târgoviștea a fost clădită de principele Radu Negru cam pe la anul 1300”. Or și marele istoric francez Elias Regnault a crezut că Târgoviștea își are obârșia în depărtările Istoriei. Deci, o certitudine avem, și anume că la apariția statului medieval Țara Românească, Târgoviștea exista.

Ion C. Hiru

A fi patriot...

„Cine bea apă din pumni streini, nu se satură niciodată”

Anton Pann



Patriotismul, iubirea de țară, este sentimentul cel mai înalt, care înnobilează sufletul și ridică pe oameni deasupra ființei lor trecătoare. „Patriotismul, spunea Emile Faguet, este sănătatea popoarelor. Numai popoarele bolnave nu-l au”. Dragostea de țară înseamnă sentimentul nobil, puternic, ce exprimă legătura dintre individ și patria sa. Vorbele poetului „Cântării României” sunt edificatoare. „Patria, spune Alecu Russo, e aducerea-aminte de zilele copilăriei... coliba părintească cu copacul cel mare din pragul ușii... dragostea mamei... plăsmuirile (nevinovate) ale inimii noastre... locul unde am iubit și am fost iubiți... câinele care se juca cu noi... sunetul clopotului bisericii satului ce ne vestește zilele frumoase de sărbătoare... zbieratul turmelor, când se întorceau în amurgul serii de la pășune... fumul vetrei ce ne-a încălzit în leagăn, înălțându-se în aer... barza de pe streășină, ce caută duios spre câmpie... și aerul, care nicăierea nu este mai dulce...” Iubirea de patrie nu înseamnă ură împotriva altor neamuri, dar nici iubirea altor popoare mai presus de poporul tău. Adevărate sunt vorbele fostului președinte al Statelor Unite, Roosevelt, spuse cu peste șase decenii în urmă: „Omul care iubește celelalte țări în același grad ca pe a sa, este vătămător societății, ca și bărbatul care iubește celelalte femei cu aceeași dragoste ca pe a lui proprie”. Patria, pentru noi, românii, este munca strămoșilor noștri, amintirea faptelor și gândurilor lor, monumentele rămase de la ei, munții semeți și văile încântătoare, câmpiile mănoase, Dunărea albastră și Marea cea Mare, „Balada” lui Ciprian Porumbescu, „Doina” lui Eminescu, „Rapsodia” lui Enescu, „Poarta Sărutului” săpată-n piatră de Brâncuși și multe, multe altele. Peste tot sunt umbrele strămoșilor noștri. O cruce din cremene, o cetate din care au rămas doar niște ziduri năruite ne aduc aminte de faptele vitejești ale strămoșilor. O mănăstire sau o bisericuță ne aduc aminte de voievozii iubitori de țară, pereții Sarmizegetusei, lăsați astăzi în plângere totală, ne aduc aminte de Marele Rege Decebal și de Impăratul Traian. Toate constituie falnice amintiri.

Barbu Ștefănescu Delavrancea spunea că „Patria nu e pământul pe care trăim din întâmplare, ci e pământul plămădit cu sângele și întărit cu oasele înaintașilor noștri”. Dacă uneori suferim nedreptăți, nu este vina patriei, ci a oamenilor. Oricât de nedreptățiți am fi, nevoile noastre nu trebuie să le punem pe seama patriei, dar nici mai presus de nevoile morale și materiale ale neamului nostru românesc. Fuga din țară, chiar dacă e mai la îndemână și chiar dacă apare ca o soluție în îndemnul făcut de un președinte pripit în afirmații, nu este o rezolvare permanentă, ci una de moment. Acolo nu găsim râuri de lapte și miere, nici munți de pilaf, găsim oameni neprimitori, inimi reci, nu calde ca ale fraților noștri, acolo suntem aspru judecați și ne înrobim pentru un pumnișor de bani. A. D. Xenopol afirma: „Oamenii ce nu se pot înțelege printr-o vorbire comună, sunt împiedicați de a lucra împreună. Acei ce vorbesc altă limbă sunt pentru noi străini. Deosebirea graiului atrage după sine deosebire în felul gândirii, în concepțiunile estetice, filosofice (...) pe de altă parte, traiul mai unit al acelor ce vorbesc aceeași limbă, unifică moravurile și obiceiurile, restrânge

interesele materiale comune (...) Este deci firesc lucru, de a iubi mai mult pe conaționali decât pe străini”. Nepăsarea vremelniceilor conducători ai neamului, îndemnurile lor pripite și negândite sunt nocive. Ei nu înseamnă patrie, nu înseamnă neam, sunt ființe trecătoare, trăind în palatele lor luxoase, rupți de popor, aplecându-și urechea doar la minciunile consilierilor lingușitori. Ei uită de patrie, uită de acest duios și adânc cuvânt. Nu iau în seamă îndemnuri, cum ar fi acesta, scris de Simion Mehedinți: „Întoarceți-vă, oriunde veți fi, cu ochii spre acest scump pământ, pe care, de mai bine de două mii de ani, au trăit, au muncit, au luptat și au murit părinții noștri. Ridicați-i în sufletele voastre un altar de veșnică dragoste”. Caracterul românului, sufletul său nobil, a fost descris astfel de marele Alecsandri: „Mie mi-i drag Românul și știu a prețui bunătățile cu care l-a dăruit natura. Mi-i drag să-l privesc și să-l ascult, căci el e simplu și frumos în înfățișarea lui, căci e curat, înțelept, vesel și poetic în graiul său. Îmi plac obiceiurile sale patriarhale, credințele sale fantastice, danțurile sale vechi și voinicești, portul său pitoresc, cântecele sale jalnice și melodioase și, mai ales, poeziile sale așa de armonioase”.

Tot referitor la popor, Alexandru Vlahuță afirma: „Poporul nostru e încă sub spaima primejdiilor prin care a trecut. El nu-i strângător, pentru că a strâns de mii de ori și de mii de ori a fost jefuit; el nu-i încrezător în dreptatea și rânduiala omenească, pentru că mereu s-a încrezut și mereu a fost înșelat, și de oameni, și de soartă. El e acum, bietul, ca un copil bătut, un copil bun, blând, înzestrat cu cele mai alese însușiri – comori ascunse dorm în sufletul lui, ca și în pământul în care trăiește – și în ziua când, înseninat și trezit la adevărata viață, va fi chemat să și le arate, nu va fi popor pe lume mai cuminte, mai generos și mai de ispravă, ca poporul românesc”. Cât adevăr scoate la iveală această scriere a cărturarului patriot! Să nu crezi, popor român, că astăzi, cei peste o mie de oameni (ce au strâns averi cât să le ajungă până la al nouălea neam), nu vor fi nevoiți să dea înapoi, fie lui Dumnezeu, fie neamului acesta, „copil bătut”, bun și blând, dar care se va trezi și va trebui să lupte pentru dreptatea lui.

Credeți că este vreo deosebire între președinții/ministrii care conduc țara și poporul care, cu munca mâinilor și a capului, lucrează la propășirea patriei? Nicio deosebire. Atât numai, de preocupare, de îndeletnicire. Meritul conducătorilor, de fapt îndatorirea lor este de a asigura locuri de muncă oamenilor, munca dezvoltă energia și este leacul împotriva patimilor, împotriva ieșirilor în stradă, a violențelor, a vărsărilor de sânge, a jignirilor și a plecării a aproape trei milioane de români în neagra străinătate, rece și neprimitoare. Voltaire spunea: „Siliți pe oameni la muncă, și-i veți face cinstiți”. Acolo unde munca, locurile de muncă lipsesc, domnește anarhia, sărăcia, cu tot lanțul lor de nenorociri.

Să ne deșteptăm, să vă treziți măcar azi, când vedem primejdia cu ochii, căci mâine va fi poate prea târziu. Și această trezire înseamnă tot dragoste de țară, de poporul pe care îl cârmuim, după cum patriotism înseamnă și dragoste, respect față de părinți, frați, surori, pentru casa părintească, pentru istoria unui neam care „niciodată nu se vinde”, dar pe care, din păcate, suntem nevoiți să o încuiem, s-o lăsăm pradă pânelor de păianjen, nevoiți fiind să ne adăpostim într-o cameră străină și rece, pe alte continente. Un popor nu poate să trăiască o viață demnă, muncind pentru alte popoare, nici împrumutându-se la străini, îngenunchindu-se financiar, îngenunchind generațiile viitoare, ce-și vor blestema trecutul și pe înaintași, plătind datorii de miliarde de euro. A. D. Xenopol spunea: „Îndată ce un popor cugetă că un altul întrupează frumosul și că un altul îi îndeplinește binele, el nu mai are niciun rost de trai în această lume și poate să dispară, fără ca prin aceasta să se piardă vreo notă din armonia cea mare a civilizației universale”. Dar noi, poporul român, nu vom pieri. Pentru că, de-a lungul istoriei noastre, după cum bine spune Alexandru Vlahuță, „vijelii cumplite au trecut peste noi, la toate am ținut piept, și nu ne-am dat, ș-aici am stat. Ca trestia ne-am îndoit sub vânt – dar nu ne-am rupt”.

George D. Gheorghiu

Omagiu și recunoștință tanchiștilor români care au luptat și murit pentru România



La 1 august 2019, tanchiștii din Forțele Terestre ale Armatei României sărbătoresc un eveniment special – 100 de ani de existență. Decizia Ministerului de Război, luată acum 100 de ani, a înființa pe câmpurile de la Mihai Bravu (Giurgiu) a primului „Batalion de Care de luptă” atestă apariția unui nou gen de armă în rândul trupelor de uscat – arma tancurilor.

La 6 decembrie 1919, batalionul a fost mutat în Garnizoana Târgoviște. Prin Înaltul Decret Regal nr. 5488/25.12.1920 „Batalionul Carelor de luptă” s-a transformat în „Regimentul Carelor de luptă”, comandant fiind colonelul de artilerie Predescu Pandeale. Alături de acesta îl reamintesc pe maiorul ing. Aviator Gheorghe Negrescu, posesor al brevetului de pilot nr. 2/1911 și al brevetului de pilot englez nr. 383/ianuarie 1913, pentru scurt timp locțiitorul tehnic al comandantului.

Un reper istoric în evoluția tinerei arme, tancuri, este municipiul Târgoviște și județul Dâmbovița – un adevărat izvor nesecat de cadre militare, care au permis dezvoltarea ulterioară a armeei.

După 18 ani, la 1 noiembrie 1939, Regimentul Carelor de luptă s-a transformat în Regimentul 1 Care de luptă, comandat de colonelul Ioan Beldiceanu – ofițer brevetat de stat major, absolvent al Școlii Militare Speciale de la Saint Cyr (Franța), promoția „101 Crucile de Război” (sursa 1).

În anii celui de-al Doilea Război Mondial faptele de arme și jertfa de sânge pe fronturile de luptă din Est și Vest, ale tanchiștilor, nu pot fi și nu trebuie să fie uitate.

În anul 1941 amintesc pe eroul maior Gheorghe Spirescu, comandantul Batalionului 1 din Regimentul 1 Care de luptă, originar din comuna Gura Șuții (Dâmbovița), căzut la datorie în turela carului de luptă de la Karpova, pe căile de acces către Odessa.

În luptele cumplite din iarna anului 1942 de la Cotul Donului pentru ruperea celor două inele-încercuiri sovietice (19-26 noiembrie 1942), în condițiile unui ger năprasnic – temperatura aerului nu a scăzut sub -20 grade Celsius – ostașii, gradații, subofițerii și ofițerii „Regimentului 1 Care de luptă”, indiferent de funcții, grade și specialități și-au

păstrat nealterate voința de a lupta pentru ieșirea din încercuire, împărțind în comun suferințele, lipsurile de tot felul și moartea.

Amintesc pe căpitani Victor Stroiescu, Nicolae Apostol, sublocotenent Virgil Petrescu, plutonierul Constantin Dorobanțu și sergentul major Mihai N. Ion din comuna Aninoasa, sergentul Ion Mihalcea (Târgoviște), sergentul Gheorghe Toader (Răzvadul de Jos), sergentul Dinu Alexandru (Titu), caporal Gheorghe Nițoi (Cazaci), fruntașul David Mihai (Moțăeni) – aceștia sunt numai câțiva din eroii regimentului care au înscris în istoria acestuia, cu litere de aur în pagini de oțel.

Tanchiștii regimentului au dovedit o bună capacitate de rezistență fizică, o înaltă conștiință capabilă să însuflețească și să amplifice puterea tehnicii mânuite, elanul și voința de a i se aplica dușmanului lovituri decisive, ajungând până la sacrificiul suprem.

Cu pioșenie să ne plecăm fruntea și să ne sfințim cu semnul Sfintei Cruci întru pomenirea lor. Și să nu-i uităm – e tot ce amintirea lor ne-o cere. Istoria înseamnă și continuitatea de jefte pe care colectivitatea umană, un popor, le-a dat pentru a-și păstra ființa.

Municipiul Târgoviște, reședința județului Dâmbovița, este un important centru economic, cultural și turistic, dar și „Leagănul”, începând cu 1921, al tanchiștilor Armatei României.

Oare nu a sosit momentul inițiativei ridicării în capitala de județ a unui monument care să întregească peisajul urbanistic al municipiului, dedicat celor care în anii celui de-al Doilea Război Mondial și-au pus tinerețea în slujba neamului și s-au înfrățit cu moartea, înainte de a cunoaște viața, pentru a asigura României paza de neclintit în calea dușmanului? Un monument, la care urmașii lor, după scurgerea timpului, la anumite date istorice din viața armatei (23 aprilie – Ziua Forțelor Terestre, 1 august – Ziua Tanchiștilor, 25 octombrie – Ziua Armatei României) să se aprindă o lumânare și să se așeze un buchet de flori?

Să nu-i uităm – Și Ei sunt Eroii Neamului.

Adresez mulțumiri călduroase însoțite de profundul meu respect, domnului Vali Nițu, directorul publicației Impact (Târgoviște) pentru promovarea în paginile acesteia a eroilor tanchiști și imaginii armeei tancuri, în mediul civil.

Sursa: 1/ Maria Georgescu, Cadeți români la Saint Cyr, Editura Militară, București, 2002, p. 256-257

Acei tanchiști căzuți în lupte
Din cele două regimente
Nu cer nici sacrificii multe
Un monument să-i reprezinte

Și-l doresc acolo unde
Fu primul regiment de tancuri
În „Capitala” de sub munte
Târgoviștea, oraș de veacuri.

General brigadă (rtr) Nicolae Ogescu, președinteșe Filialei A.N.V.R. Dâmbovița, între 1993-1998.

*Colonel tc (ret) George D. Gheorghiu
Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” Filiala Bacău*

Biserica Geartoglu

Istoric



Istoria bisericii Geartoglu se pierde în negura vremii. Ca și în cazul multor lacașuri de cult din Târgoviște, documentele nu ne oferă suficiente informații. Aflată în mijlocul unuia dintre cele mai vechi cartiere ale orașului, „Târgul de Jos”, vizavi de impunătorul ansamblu al Mănăstirii Stelea și în apropierea Curții Domnești, această ctitorie pare să fi

cunoscut mai multe faze de construcție.

În prima jumătate a secolului XIV pe acest loc exista o biserică din lemn, de mici proporții. În urma unui incendiu, îi ia locul una de zid, de dimensiuni mai mari, cu contraforți și pardoseala din cărămidă. Cercetările efectuate ne conduc la concluzia că acesta este, probabil, unul dintre cele mai vechi monumente de cult ridicate în Târgoviște. Un alt incendiu duce la restaurarea acestuia, în sec XV.

La jumătatea secolului XVII, în vremea lui Matei Basarab, prin osârdia lui Dragomir logofătul, biserica este extinsă spre vest, moment în care se ridică turnul clopotniței, cu ferestre bifore la camera clopotelor și scara pe aripa de sud, anticipând arhitectura Mănăstirii Strehăia (1645), a bisericii Sf. Împărați din Târgoviște (1650) și a bisericii de la Bărbulețu (1662).

12 martie 1712 corespunde primei mențiuni documentare. Este vorba de un document emis de Constantin Brâncoveanu din care aflăm că biserica era „învechită și stricată”. Pascalie vornicul, unul dintre dregătorii de seamă de la curtea lui Brâncoveanu o reface, adăugând lângă biserică și „pivnițe de piatră, cu case pe pivniță”. Fiul lui Pascalie, călugărindu-se, închină biserica și casele drept metoh mănăstirii Horezu.

Povestea bisericii nu se încheie aici, în 1777 căminarul Geanolu (sau Geartoglu, de unde și numele bisericii) cumpără la mezat casele și biserica, aceasta fiind redeschisă la o dată neprecizată.

În timpul mișcării lui Tudor Vladimirescu, în 1821, Geartoglu, susținător al Eteriei, pune la dispoziția lui Alexandru Ipsilanti casele, în schimb fiind numit administrator al districtului Dâmbovița. După arestarea lui Tudor, la 21 mai 1821, la Golești, de lordache Olimpiotul, este predat arnauților care, cinci zile mai târziu, îl aduc la Târgoviște. Este de menționat faptul că Tudor Vladimirescu, înainte de a fi ucis la

Mitropolie, este închis în biserica Geartoglu. Din cauza represaliilor oștilor turcești și biserica are de suferit. La șapte ani după moartea lui Tudor Vladimirescu, biserica intră în grija clucerului Nichita Formac, vărul lui Geartoglu, care, în 1860, o repară radical, meșteri fiind Avram și Luca.

Deși rămâne în grija familiei, în secolul XX se va ruina treptat. În 1989 la Biserica Geartoglu este descoperit unicul tezaur medieval de monede emise anterior anului 1394, iar în perioada 1997-2014 intră într-un proces de restaurare ce i-a redat aspectul de odinioară.



Urmările restabilirii reședinței domnești la Târgoviște în vremea lui Matei Basarab

Anul 1639 a reprezentat un an plin de neliniște pentru Matei Basarab, deoarece Vasile Lupu voievod al Moldovei la acel moment, a cerut mazilirea sa la Poartă. După ce primește acceptul Porții, Vasile Lupu își trimite pe fiul său Ioan, la Siliștea cu gândul de a-l instaura ca domn pe scaunul Țării Românești. Astfel că, spre sfârșitul anului, Ioan se autoproclamă domn al Țării Românești.

Cum era de așteptat, Matei Basarab nu rămâne impasibil și pornește la luptă, iar la Ojogeni obține o importantă victorie consolidându-și domnia. Profitând de acest lucru, își stabilește definitiv reședința la Târgoviște, pentru a fi în mai mare siguranță.

Acest fapt a avut urmări deosebite pentru orașul Târgoviște, crescând numărul locuitorilor, al caselor, al slujitorilor, al oștenilor și al meșteșugarilor.

De asemenea, întâlnim și prima împărțire administrativă a orașului în mahalale. Este momentul în care se ridică în jurul cetății, un zid de lemn și se sapă un „șanț” ce înconjură orașul ca un arc de cerc de la nord, vest și sud.

Cunoscut sub numele de „Șantul Cetății”, este vorba, de fapt, despre un șanț dublat de pământ și pietriș, cu o înălțime de aproape 3 m, deasupra căruia se afla un gard de bușteni groși în forma unui zid.

Tot în acea perioadă este ridicat un alt zid de incintă în jurul Curții Domnești.

Trebuie menționată și atenția pe care voievodul o acorda edificiilor religioase, dintre care amintim mănăstirea Arnota, Mănăstirea Căldărușani din județul Ilfov, biserica Sf. Împărați și biserica Sf. Nicolae Andronești din Târgoviște.

Din punct de vedere cultural, este momentul în care limba română pătrunde în cultul Bisericii. Activitatea tipografică se reia (din păcate, încetase la sfârșitul secolului XVI), tipărindu-se primele cărți în limba română. La Mănăstirea Dealu se editează, în 1644, „Evangelhia învațăturii”, un „Liturghier slavon” și „De Imitatione Christi” a lui Thomas de Kempis.



Arhitectura

Biserica Sfântul Nicolae Geartoghlu este o biserică aparent simplă ca volum principal. Nava simplă, alcătuită din naos și altar ușor decroșat, alcătuit din trei laturi, este prevăzută cu un singur acoperiș în două ape ce preia forma în plan a absidei, păstrând aceeași cotă a cornișei.

Reparațiile din 1640 adaugă celor nouă contraforturi deja existente alte două dispuse oblic la colțurile vestice ale volumului. Contraforturile masive, dreptunghiulare în plan, sunt constante pe înălțime și acoperite cu o pantă prevăzută cu lespeze de piatră.

Acestea, așezate echidistant, ritmează fațada ce odinioară prevedea niște firide terminate în arc frânt ce alternau cu contraforții și dețineau ferestrele ce luminau nava. Din cauza transformărilor succesive, din aceste firide se deslușesc doar câteva, iar din ferestrele navei naosului se mai păstrează doar câte două pe fiecare latură longitudinală, acestea părăsind forma inițială în favoarea unui dreptunghi alungit. Altarul este luminat de trei ferestre dispuse perimetral.

Elementul cel mai pitoresc îl prezintă casa scării, adosată laturii sudice a turnului, de o formă pătratică cu colțuri teșite în plan și dezvoltându-se pe verticală constant până la câțiva metri mai jos de cornișa turnului clopotniță. Întreaga biserică este zugrăvită în alb ceea ce îi conferă o deosebită eleganță, singurele decorații ale fațadelor sunt firidele pomenite mai sus și un brâu de zimți ce perimetrează întregul volum dispus la o distanță de cca un metru sub cornișe.

Ca mai toate bisericile inspirate de stilul gotic târziu, interiorul Bisericii Sf. Nicolae Geartoghlu este de tip sală dreptunghiulară acoperită cu o boltă semicilindrică a cărei împingeri laterale sunt preluate de câte patru contraforți situați echidistant pe laturile lungi.

Absida altarului e prevăzută cu un contrafort dispus pe axul central. Ca urmare, acoperișul navei și al absidei sunt unitare, în două ape la navă și trigonal la altar, cornișa acestuia fiind dispusă la aceeași cotă cu cea a navei principale. Înclinarea pronunțată a acoperișului a permis învelitoare de șifă, iar cornișa destul de evazată expune la intrados o suprafață decorativă de lemn, aparent foarte prețioasă dublată de o pазie dantelată.

Intervenția din anul 1640 adaugă spre vest o construcție nouă în prelungirea cu 5 m a navei, având funcția de pronaos, ce va fi acoperit de o boltă cilindrică transversală și surmontat de un turn înalt la fața peretelui vestic, acoperit în patru ape și luminat de trei ferestre bifold dispuse în firide terminate în arc frânt.

Tot atunci se adaugă un turn al casei scării adosat peretelui sudic, luminat și

el de două ferestre mici orientate spre sud. Două contraforturi vor fi dispuse oblic pe colțurile fațadei vestice în simetrie cu cele deja existente de la conjuncția naosului cu absida altarului. Această perspectivă de sud vest este imaginea iconică a acestei biserici ușor atipice prin asimetria turnulețului casei scării.

Pictura

Din documentele pe care le cunoaștem până în prezent în legătură cu biserica Geartoglu putem concluziona că lăcașul a fost pictat de mai multe ori. Astfel, din chiar prima mențiune documentară, cea din martie 1712, aflăm că Pascalie vornicul „o au zugrăvit”.

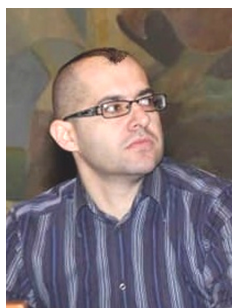


Cel mai probabil, urmele acestei picturi, de bună factură, se regăsesc astăzi la proscomidie. Este vorba de scena „Iisus Hristos în mormânt”, zugrăvită aici potrivit erminiei bizantine.

În partea de jos, în stânga nișei descoperim „Învierea”, sugerată printr-o temă cu caracter prefigurativ - proorocul Iona ieșind din pântecul chitului. Tot în altar, la proscomidie, se păstrează și o inscripție veche: „Această proscomidie s-au făcut prin osârdia D. Vasilie Cluceriul Casandra.” În interiorul bisericii mai păstrează, fragmentar, resturi din pictura de la 1860, executată, așa cum am arătat, de meșterii „Hagi Avram și Luca ot Târgoviște”, o zugrăveală de o calitate artistică mult inferioară.

În orice caz, aceste rămășițe de frescă sunt foarte deteriorate, putându-se recunoaște doar o serie de figuri de sfinți - în altar, pe pereții de sud și de nord ai al naosului, în glafurile unor ferestre sau pe intradosul arcului dublului ce precede naosul.

Alexandru V. Ștefănescu



Finta (1653) – reconstituirea unei bătălii din Evul Mediu românesc

Ajuns domn al Țării Românești în 1634, ca urmare a plângerilor boierilor autohtoni către Poartă, că „i-au mâncat domnii străini cu grecii” și că, dacă va fi numit domn grec „toți locuitorii vor părăsi țara”, Matei Basarab va reprezenta cea mai de seamă figură politică a secolului al XVII-lea românesc.

Reprezentant al boierimii autohtone, mare organizator, militar încercat, diplomat abil, ctitor neîntrecut și promotor al culturii și spiritualității românești, voievodul și-a integrat vrăjmășita țară în marele curent la Renașterii, ce cuprinsese Europa vestică și centrală de aproape două secole.

Articolul de față, dedicat luptei de la Finta - una dintre cele mai importate lupte desfășurate pe teritoriul județului Dâmbovița și cea mai semnificativă dintre acțiunile militare ale lui Matei Basarab - încearcă să surprindă calitățile militare ale voievodului.

La începutul domniei sale, relațiile cu Moldova lui Vasile Lupu păreau a tinde către un „jurământ de frăție”, întărit și de trimiterea unui „cal cu șa de argint și un paloș de argint” din partea voievodului muntean. Conflictul va izbucni însă curând, în 1635, când, profitând de o vizită a domnului dincolo de Olt, Vasile Lupu (care avea sprijinul Porții și al elementelor grecești) a încercat să ocupe Târgoviștea. Întoarcerea rapidă a lui Matei în capitala sa va duce la amânarea acțiunii militare. Conflictul era astfel deschis.

În anii următori cei doi voievozi își vor studia reciproc mișcările, vor încerca pe rând să câștige Poarta otomană într-o acțiune de înlăturare a adversarului și vor căuta noi aliați. Bun cunoscător al psihologiei turcului, căruia trebuia „cu o mână să-i întinzi darurile și cu cealaltă să-i arăți sabia”, Matei va reuși în repetate rânduri să evite mazilirea și să dejoace manevrele adversarului său, susținut fiind și de alianța cu principele transilvan Gheorghe Rakoczy.

După câteva confruntări armate - în care au căzut victimă aliații turci ai voievodului moldovean și fiul acestuia - în 1644 se încheie, prin intermediul mitropolitului Varlaam și a lui Udriște Năsturel, pacea, cei doi vechi vrăjmași urmând a colabora în cadrul unui vast proiect de cruciadă susținut de Polonia și Veneția. Moartea regelui polon, Vladislav al IV-lea, principalul susținător, va duce însă la abandonarea proiectului. Conflictul între cele două țări este redeschis în 1653, de reîntoarcerea lui Vasile Lupu la vechile sale proiecte de uniune dinastică. Conform acestora, el urma să devină principe al Transilvaniei, unul din frații săi ar fi avut

domnia Țării Românești, iar Timuș Hmelnițki, fiul hatmanului cazac și ginerele său, ar fi rămas domn al Moldovei.

Planul său este însă deconspirat de marele logofăt al Moldovei, Gheorghe Ștefan. În fața primejdiei Gheorghe Rakoczy al II-lea și Matei Basarab au reacționat prompt. Oștile lor au pătruns în Moldova și l-au instalat domn pe Gheorghe Ștefan. Retras la Hotin și apoi la Camenița, Vasile Lupu reia în scurt timp tronul cu ajutorul cazacilor lui Hmelnițki. Momentul părea favorabil unei contraofensive pentru înlăturarea lui Matei Basarab. După înfrângerea acestuia și-ar fi putut lansa oștile prin pasul Bran în Transilvania.

Pe 8 mai, Vasile Lupu își trece în revistă oastea moldo-căzăcească, adunată la Podul-Înalt, pe Bârlad. După unele izvoare ea ar fi cuprins 20.000, 30.000 sau chiar 40.000 de oameni. Cercetări atente au relevat însă faptul că ea nu putea depăși 25.000 de oameni (8.000 de moldoveni, 16.000 cazaci și o sută de mercenari nemți). La 9 mai, aceste forțe au pornit spre Țara Românească, moldovenii formând o avangardă, iar cazacii grosul.

Încă de la sfârșitul lui aprilie, Matei Basarab își acoperise frontiera dinspre Moldova, pe Milcov, cu trupele strânse de spătarul Diicu (cca. 9.000 de oameni) și cei 300 de călăreți moldoveni ai lui Gheorghe Ștefan. Grosul armatei sale (cca. 20.000 de oșteni) era concentrat la Târgoviște - cetate puternică unde se aflau și grajdurile călărimii, și cuprindea o serie de unități încercate în luptă: dorobanții, (pedestrași și călăreți, unități teritoriale date de fiecare județ), seimenii (pedestrași și călăreți, în majoritatea sârbi, plătiți de domn), călărașii, roșii (cavaleria curtenilor), lefegii (străini plătiți), haiducii (ce în timpul lui Matei Basarab, luptau de bună voie în armata țării), un corp de cavalerie polonă și ungurii trimiși de principele Rakoczy. Artileria, armă pe care nu se punea mare bază, dar care va juca un rol important la Finta, dispunea de 12 tunuri.

De pe malul stâng al Milcovului, Diicu trimite iscoade spre Tecuci pentru a afla de mișcările inamicului. Recunoașterea sa se izbește de avangarda moldovenească la Gura Berheciului și se retrage rapid. Vasile Lupu are nevoie de două zile pentru a-și trece oastea peste apele umflate ale Siretului, arde Focșanii și forțează Milcovul apărat de munteni. După trei tentative nereușite de a trece râul, îi trimite pe mercenarii nemți să se strecoare prin zona împădurită de la nord și să cadă în spatele muntenilor. Manevra reușește și trupele spătarului se retrag în derută. Ele vor mai opune o dărză rezistență pe Teleajen și în pădurile din lunca Prahovei, după care vor face joncțiunea cu oastea voievodului.

Informat de cele întâmplare, Matei Basarab părăsise în dimineața zilei de 15 mai Târgoviștea și s-a îndreptat spre Ialomița, trecând prin Comișani, Băleni și Gheboia. În după amiaza zilei de 16 el se găsea în apropiere de satul Finta Veche, unde se decide să dea lupta. Poziția este bine aleasă: în față un defileu străbătut de pâraul Chirileanca, ale cărui maluri mocirloase dezavantajau atacatorul; în spate râul Ialomița, în a cărui buclă era tabăra munteană, putea oferi adăpost în cazul în care trupele sale erau respinse. Dacă inamicul înainta pe drumul Focșani-Târgșor-Târgoviște, trebuia obligatoriu să treacă prin Finta. În dimineața de 17 mai, oastea munteană iese din tabăra întărită cu șanțuri și se dispune pentru luptă: în centru infanteria, bine înarmată cu puști cu cremene (sânețe) și puțină artilerie, pe aripi cavaleria. Aripa stângă o alcătuiau polonezii, călărașii

și ungurii, în centru erau lefegii și haiducii cu tunurile între ei, iar la aripa dreaptă erau dispuși dorobanții, seimenii (ambele corpuri cu călăreții în spatele pedestrașilor) și roșii.

Urmărind oastea spătarului, Vasile Lupu, cu moldovenii și o parte din cazaci se depărtase considerabil de grosul armatei conduse de Timuș Hmelnițki. El ajunge la Finta pe la prânz și se dispune în ordine de luptă, așteptând sosirea ginerelui său. Moldovenii și nemții au fost plasați în fața dreptei muntene, iar restul frontului urmau al asigura cazacii. După două ore de așteptare, voievodul moldovean dădu ordinul de atac.

Sprizinită de focul celor 100 de lefegii nemți, mai mult de jumătate din cavaleria moldovenească se aruncă asupra aripii drepte muntene. Seimenii rezistă printr-un foc puternic, dar tirul nemților este mai precis și curând dreapta lui Matei este aruncată peste lalomița. Călăreții moldoveni pătrund până în tabăra adversă, dar în felul acesta își expun flancul unui contraatac. Artileria munteană îi lovește, iar rezervele trimise de la centru și aripa stângă îi pun pe fugă.

Între timp apar pe câmpul de luptă cazacii lui Timuș. O parte din pedestrima lor atacă stânga și centrul muntean. Terenul mlăștinos le încetinește înaintarea și îi obligă să se deplaseze în pâlcuri mici, ținte ușoare pentru puștile muntenilor. Haiducii recepționează atacul în plin, dar rezistă. Matei galopează de la aripa dreaptă - unde situația s-a restabilit - către centrul amenințat. Dorobanții sunt trimiși în sprijinul haiducilor, alături de tot ce mai putea fi luat de la dreapta.

Cazacii înaintează, susținuți de noi contingente. Prima linie a lor deschide focul. Matei e lovit de un glonț la încheietura genunchiului stâng, dar rămâne călare „nearătându-se nimica de rană”, cum scria Miron Costin. Leșii și călărașii îi șarjează pe atacatori. Artileria munteană, redeschide și ea focul. Matei ordonă atacul general. Este momentul în care izbucnește o furtună teribilă, care bate din față oastea moldoveană și udă praful de pușcă al cazacilor. Muntenii pătrund adânc „pren mijlocul lor... tăindu-i foarte rău” cu săbiile. Cazacii, despre care Miron Costin spunea „ori pedestrașul, ori călărețul vei socoti, și nu vei afla să fie de potriva sinețașului căzăcesc”, o rup la fugă.

Întunericul va facilita salvarea oștirii lui Vasile Lupu.

Și spune Letopisețul Țării Românești: „strânsu-s-au trupuri căzute în război 3000 și s-au făcut o movilă mare la Finta”, iar „Matei Vodă s-au învârtejît înapoi a doua zi 18 mai 1653 și s-au dus la Târgoviște cu mare izbândă și voinicii lui cu multă dobândă, dând toți laudă lui Dumnezeu, pentru mila și binele ce le-au făcut”.

Bibliografie

MIRON COSTIN, Letopisețul Țării Românești, București, Editura Tineretului, 1963.

CRISTACHE GEORGESCU, Matei Basarab, București, Editura Universul, 1937.

D.I. GEORGESCU, Istoria Armatei Române și a raporturilor poporului românesc, București, Editura Universul, f.a.

GH. IONESCU, 320 ani de la bătălia de la Finta, în „Însemnări pedagogice”, Târgoviște, 1974.

GHEORGHE ROMANESCU, Oastea română de-a lungul veacurilor, București, Editura Militară, 1976.

Dicționar istoric al județului Dâmbovița, (coord. N. STOICESCU, M. OPROIU), Târgoviște, 1983.

Honorius Motoc

Virgil Drăghiceanu

1879-1964

În seria personalităților culturale cu rol deosebit în punerea în valoare a trecutului medieval al orașului Târgoviște, la loc de frunte, se află Virgil Drăghiceanu. Este cunoscut în primul rând prin numeroasele studii în domeniul istoriei medievale românești, ele stând mărturie personalității lui.

Este preocupat obsesiv de vechile reședințe domnești: Curtea de Argeș, Câmpulung și Târgoviște. În această triadă, cel mai mult timp, cele mai multe pagini le dedică Târgoviștei dar și județului Dâmbovița, atât de încărcat de istorie.

S-a născut la 18 mai 1879, la Râmnicu Vâlcea, conform actului de naștere aflat la Arhivele Naționale Vâlcea (numele corect este Virgiliu Drăghiceanu), ca unicul fiu al lui Nicolae Drăghiceanu și Maria Davidescu. Bunicul său, Mihalache Drăghiceanu, are merite incontestabile în construcția învățământului în județul Dâmbovița. Este un fost elev al lui Gheorghe Lazăr, la Școala de la Sf. Sava. S-a retras la Târgoviște unde s-a ocupat de înființarea școlilor naționale între 1832 și 1861. S-a căsătorit cu Elisabeta, fiica lui Nicolae Fusea, familie boierească de tradiție cu rol important în viața publică în sec. XVIII-XIX. Mihalache Drăghiceanu are relații strânse cu fruntașii Revoluției de la 1848 fiind tratat cu toată considerația de către aceștia: Ion Ghica, I. C. Brătianu, Ion Heliade Rădulescu. Fiii lui Mihalache Drăghiceanu, Nicolae și Matei, urmează cariere diferite. Ambii sunt născuți la Târgoviște.

Dacă despre tatăl istoricului avem puține informații – faptul că era funcționar în Râmnicu Vâlcea când s-a născut Virgiliu și atât, în schimb unchiul său, Matei, este o personalitate în lumea științifică, admirat de nepot. De fapt Virgil Drăghiceanu îi dedică un studiu special și un altul bunicului său. Matei Drăghiceanu era inginer de mine cu studii la Paris, care a realizat prima hartă geologică a României. Cum „slava strămoșească pe strămoși slăvește” ne oprim cu considerațiile admirative la adresa familiei, pentru că el, Virgil Drăghiceanu, este un reper în lumea științifică, este un exemplu de pasiune și devotament în cercetarea istorică.

Studiile asupra operei și activității lui Virgil Drăghiceanu sunt relativ puține: Enciclopedia istoriografiei românești, București, 1978; Enciclopedia română, Minerva, Cluj, 1930; Virgil Drăghiceanu – Restituiri istorice, ediție îngrijită de Alexandrina Andronescu și Mihai Oproiu, Editura Pildner & Pildner, Târgoviște, 2004; Enciclopedia Orașului Târgoviște, Editura Bibliotheca, Târgoviște, 2011; Virgil Z. Teodorescu, Virgiliu N. Drăghiceanu și monumentele istorice în Revista Monumentelor Istorice, LXXI, nr. 2, 1998. Un studiu interesant și bine argumentat a apărut recent sub semnătura Irinei Cîrstina (Virgiliu N. Drăghiceanu – câteva considerații asupra biografiei și activității sale profesionale – www.academia.edu) completează lista selectivă cu lucrările dedicate lui Virgil Drăghiceanu.

Când a revenit Nicolae Drăghiceanu în Târgoviște, nu ne putem pronunța. Dar în mod sigur, fiul său învață în primele clase la școala din vechea capitală a Țării Românești. Casa pe care o construiește Nicolae Drăghiceanu este amplasată pe Calea Domnească, foarte aproape de clădirile Curții Domnești.

În consecință, tânărul Virgil Drăghiceanu vede zi de zi „ruinurile Târgoviștei”, sesizează pas cu pas degradarea monumentelor și în mod categoric se gândește cum să intervină. Urmează studiile universitare la București, în cadrul Facultății de Litere și Filosofie. Este perioada când în Târgoviște, prefectul județului Dâmbovița, Constantin Dimitriu, un fruntaș liberal pasionat de cunoașterea și protejarea monumentelor trecutului, are planuri pentru punerea în valoare a acestora. În 1907 îi încredințează studentului Virgil Drăghiceanu misiunea de a întocmi un raport asupra monumentelor istorice.



Foto: Casa Nicolae Drăghiceanu

Însoțit de un fotograf priceput, Virgil Drăghiceanu culege, în cadrul unei călătorii în județ, primele date referitoare la monumentele medievale. Realizează un album foto care cuprinde imaginea de atunci a monumentelor întâlnite. Acest album a fost prezentat regelui Carol I și reginei Elisabeta și se află la muzeul Peleş din Sinaia (vezi Virgil Drăghiceanu – Restituiri istorice). Tânărul istoric a întocmit un „Raport asupra cercetărilor făcute cu privire la monumentele istorice din județul Dâmbovița” (ibidem). Raportul cuprinde și considerații de ordin moral-civic valabile pe deplin și astăzi: „Nevoia de a ne cunoaște cât mai bine trecutul, de a ne inspira, în toate direcțiile vieții noastre culturale, din evoluția noastră istorică, de a ne afirma cât mai conștient individualitatea noastră etnică este astăzi puternic simțită în păturile cugetătoare ale neamului. Nu prin viața oportunistă și de moment, oricât de strălucită ar fi ea, nici prin viața de instinct ne putem îndrepta sigur pasul spre viitor, ci numai prin conștiința că fiecare moment actual este legat de altele trecute, ce formează o epocă de aproape o mie de ani în existența noastră națională, și este legat de momentul de mâine și răspunzător de el. Căci popoarele nu trăiesc din mila vecinilor puternici, ci din energia ce le impune conștiința menirii lor. A contribui la cunoașterea evoluției proprii acestui județ, a aduna sfintele rămășițe ale trecutului nostru, a deștepta interesul și dragostea ce trebuie să le avem pentru ele, ca lucruri ce sunt ale noastre, ale înaintașilor noștri, al căror nume îl purtăm și pe care îl vom transmite și urmașilor noștri, relicve pe care, în egoismul epocii acesteia, le-am disprețuit și întinat este o datorie și pentru păturile luminate ale acestui petec de țară:

județul Dâmbovița” (ibidem, pag. 10-11).

Raportul cuprinde în prima parte Târgoviștea cu ce avea mai valoros ca patrimoniu cultural, evidențiate în următoarea ordine: întărirea orașului; monumentele orașului; biserici. Cât privește monumentele județului Dâmbovița, Drăghiceanu începe cu Mănăstirea Dealu și încheie cu Schitul Panaghia. În partea finală a raportului, Virgil Drăghiceanu dezvoltă o frumoasă pledoarie pentru organizarea unui muzeu în Târgoviște „ce va putea opri ruina, devastările și reparațiile neghioabe la care sunt expuse monumentele, iar orașul va putea deveni locul de atragere al vizitatorului ce astăzi pleacă îndurerat și dezorientat” (ibidem, pag. 72).

Raportul rămâne un document de referință asupra imaginii de atunci a monumentelor județului. Prin descrierile de atunci avem informații asupra unor monumente care în decursul ultimului secol au dispărut. Raportul prezentat marchează începutul cercetărilor istoricului Drăghiceanu asupra monumentelor dâmbovițene. Ele vor fi continuate timp de patru decenii. Activitatea sa se va desfășura în cadrul Comisiunii Monumentelor Istorice al cărui secretar va fi timp de 40 de ani. În același timp se ocupă cu devotament de publicarea Buletinului Comisiunii Monumentelor Istorice (B.C.M.I.). Multe din studiile sale sunt publicate în paginile Buletinului. Astfel vom întâlni rezultatele cercetărilor de la Curțile domnești Brâncovenești, Doicești (1909) sau Ruina Sfinții Împărați din Târgoviște, Note istorice (1910); Poarta de sud a cetății Târgoviște (1915) etc. În 1914 descoperă inscripția de pe candelă aflată în biserica Sf. Gheorghe Nou din București care indică locul de odihnă veșnică al voievodului Constantin Brâncoveanu.

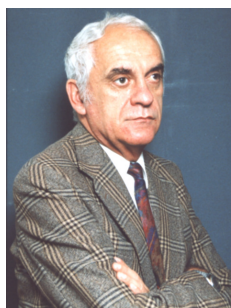
În timpul Primului Război Mondial, mai precis în perioada ocupației militare germane, misiunea istoricului nostru este să rămână în București și să vegheze la protejarea monumentelor istorice. Își continuă activitatea de secretar al Comisiunii Monumentelor Istorice. A întocmit un jurnal, publicat în anul 1920: 707 Zile sub cultura pumnului german. Este o imagine zguduitoare a regimului ocupației germane în România. Redăm spre exemplificare descrierea vizitei istoricului în orașul său de suflet: „16/29 Decembrie 1917. Târgoviștea complet moartă. Lumea sălbătică privește cu ochi mari toți drumeții ce vin. Târgul pustiu, închis, vitrinele și jaluzelele sparte [...] Toate străzile au numiri germane. Faimoasa Calea Domnească se cheamă acum Hindenburg-Straße. Lumea înspăimântată, de-abia mai iese din casă, trăind cu mulțumirea că-și poartă încă capul pe umeri [...] Foștii demnitari ai orașului, senatori și primari, au fost puși cu forța să măture străzile” (ibidem). Cum misiunea istoricului este apărarea patrimoniului național, revolta sa este maximă când constată jefuirea mormintelor voievodale: „Mănăstirea Argeșului, a Dealului, Coziei – jefuite. În Cozia e pângărit mormântul marelui Mircea Vodă. La Dealul, craniul lui Radu Vodă, care fu luat drept craniul lui Mihai Viteazul, simbolul idealului pentru care facem războiul. Antichitățile romane din Dobrogea și frumoasele colecții de acolo, distruse sau sfărâmate cu toporul” (ibidem, pag. 33).

Revenind la Târgoviște, la Curtea Domnească, menționăm că perioada de maximă preocupare pentru cercetare are loc în perioada 1934-1938, când conduce săpăturile arheologice în zona de nord-est a Curții Domnești. Într-o relatare târzie (1954) evaluează aceste cercetări în felul următor: „Eu revindic pentru mine numai stabilirea epocii celor două palate, pe care până la mine nimeni nu a făcut-o. Menționez că toată latura dinspre lalomița a palatului, cu baia domnească, haznalele, turlele, pivnițele, le-am descoperit după o campanie de lucru de 5 ani, sub o adâncime de 6-7 metri. Am scos afară mii de metri cubi de pământ, ce se văd în dealul de peste ziduri, unde mai înainte de începerea lucrărilor era o simplă vale (aput Irina Cîrstina).

Aprecierea valorii sale profesionale se produce încă din 1926 când la propunerea lui Nicolae Iorga este ales membru corespondent al Academiei Române. Cât privește preocuparea pentru realizarea muzeului din Târgoviște, ea se realizează treptat. Întâi Muzeul Mitropoliei. În 1937, prin decret regal, se aprobă construirea unui muzeu al orașului. Finalizat în 1938, el va fi inaugurat în ianuarie 1944. Era o reușită a perseverenței și pasiunii pentru a înzestra orașul cu instituții culturale de profil.

Virgil Drăghiceanu se stinge din viață în decembrie 1964 la București. Conform dorinței sale a fost înmormântat în Târgoviște, în Cimitirul Central, alături „de dragii săi părinți”, cum se menționează pe monumentul funerar.

Victor Petrescu



Nicolae Labiș „Prea multă grabă-n viața ta”

Apariție meteorică pe bolta poeziei române, cu o moarte tragică (accident de tramvai în noaptea de 10 decembrie) nu pe deplin elucidată nici până azi, considerat ca primul poet desident (cum îl caracteriza bunul său prieten, Gheorghe Tomozei), în ciuda angajării sale la ideologia timpului, Nicolae Labiș, datorită înzestrărilor poetice native, nesocotind canoanele impuse de orientarea proletcultistă, va promova un lirism autentic bazat pe tradiție și înnoire creatoare. Era o noutate a acelor ani de a privi și scrie altfel despre existență, trăirilor dându-le un sens, poziția militantă având o reverberație lirică de substanță superioară, reflectând și filtrând realitatea. Privea poezia ca o formă superioară a spiritului, sfătuind cititorul: „Deși-i din implicații și rămurișuri pure / Ori din cristale limpezi ce scânteind se rup, / Intrând în ea, să tremuri ca-n iarnă-ntr-o pădure, / Căci te țintesc fierbinte, prin ghețuri, ochi de lup” („Poezia”).

Se naște pe plaiuri moldave (Poiana Mărului, com. Mălini, județul Suceava) la 2 decembrie 1935, părinții fiind învățători. Va urma clasele primare cu mama sa, manifestând încă de pe atunci înclinații literare. Între 1946-1951, licean la Fălticeni, apoi la Iași. Remarcându-i-se talentul precoce, participă la „Consfătuirea tinerilor scriitori moldoveni”, unde poezia „Fii dârș și luptă, Nicolae!”, este primită favorabil. Va obține premiul I la „Olimpiada națională de limba și literatura română” la București (1951). În acel an la teza de limba română nota: „Hei, amintirile și oamenii. Bre, oameni, am un sat minunat și o țară la fel. La noi ning fulgii ca beteala și se îmbujorează obrajii fetelor ca trandafirii. La noi tinerețea e minunată. Dar nu știu cum, o vreau și mai frumoasă și lupt cu ce pot, pentru propășirea tinereții noastre”. Aceasta a fost în fapt esența scrisului său, manifestată atât de timpuriu.

Din 1952, prin examen de admitere, intră la Școala de Literatură „Mihai Eminescu” din București condusă de târgovișteanul Iosif Petre. Redactor la revista școlii „Ani de ucenicie”, impunându-se în rândul colegilor săi, printre aceștia: Florin Mugur, Lucian Raicu, Gheorghe Tomozei, Doina Sălăjan, Ion Gheorghe, Radu Cosașu, Mihai Negulescu. A avut profesori pe: Mihail Sadoveanu, Tudor Vianu, Camil Petrescu, Mihai Gafița, Mihai Beniuc, Mihai Dragomir, D. Micu, Nina Cassian. La deschidere Mihail Sadoveanu afirma: „Dacă dintre domniile voastre vor ieși doi sau trei scriitori, atunci va fi bine”. Din lecturarea numelor celor care au absolvit școala, dorințele „Ceahlăului literaturii române” (cum a fost numit Sadoveanu) au fost depășite. În 1953 este pus în discuție pentru „abateri de la morala și disciplina Școlii” și sancționat, printre faptele imputate fiind și lecturile unor cărți considerate periculoase pentru formarea tinerilor scriitori, din: Lucian Blaga, George Bacovia, Ion Barbu sau Mallarmé, Rimbaud, Baudelaire, Valéry. Într-o scrisoare către părinți din acea perioadă, își caracteriza stările momentului: „Eu trec prin această lume, cu zâmbetul meu dureros, păstrat de când eram copil, de acasă. Eu trec printre această lume, rânjesc cu colții mei câinești care mi-s mai lungi decât la alții, și lumea nu vede că rânjesc și lumea crede că râd”.

După absolvire face parte din colectivul redacțional al revistei „Contemporanul”, apoi la „Gazeta literară”. Se înscrie la Facultatea de Filologie a Universității din București

(1955) la care renunță doar după un semestru. Perioadă fecundă a scrisului său. Participă la „Conferința pe țară a tinerilor scriitori” (1956). După împlinirea a 21 de ani este victima unui cumplit accident de tramvai, în noaptea de 9 spre 10 decembrie. Pe patul de spital, agonizând va dicta prietenului său Aurel Covaci ultimele versuri: „Pasărea cu clonț de rubin / S-a răzbunat, iat-o s-a răzbunat / Nu mai pot s-o mângâi, / M-a strivit / Pasărea cu clonț de rubin / Iar mâine / Puii păsării cu clonț de rubin / Ciugulind prin țărână / Vor găsi poate / Urmele poetului Nicolae Labiș / Care va rămâne o amintire frumoasă...”. Moare în zorii zilei de 22 decembrie 1956. Depus la Uniunea Scriitorilor (alocuțiuni de Eugen Jebeleanu, Gheorghe Tomozei și Paul Georgescu) este înmormântat la Cimitirul Bellu din București.



Primele încercări literare și le adună într-un caiet sub titlul „Cântecul unui adolescent” și în jurnalul său intitulat „Antologie și informații literare”. În 1950 apare în „Iașul nou” prima poezie. „Fii dârz și luptă, Nicolae”, apoi alte creații adolescentine semnate Nicolae Labiș și N. Mălin. În 1954, în „Viața românească”, „Moartea căprioarei”, capodopera sa, iar în 1956 la „Gazeta literară”, poemul „Primele iubiri”. Numeroase colaborări, multe din ele nerezistând timpului. A cules cu pasiune creații folclorice.

Debut editorial cu poemul „Puiul de cerb”, dedicat copiilor (1956), urmat de „Primele iubiri” în același an. Mai târziu (1958) volumul „Lupta cu inerția”, la care a lucrat, încredințat tiparului de Lucian Raicu, Eugen Mandric, Aurel Covaci, Savin Bratu. Titlu fusese dat de poet, care era obsedat de inerția socială sau culturală a acelor vremuri. Se considera „spiritul adâncurilor”, că trăiește „în altă lume decât voi”, îndemnând „Să observați că niciodată / N-am fost singur cu mine cum mulți au crezut / Tot ce-am iubit, niciodată / N-am mistuit într-al timpului pașnic trecut”. Își auto caracterizează astfel scrisul „Vorbele mele se amplifică ori se sparg de cupola cerului meu. Îmi port pașii pe câmpurile mele prin pădurile bătrâne moștenite din străbuni și pe lângă complicatele construcții pe care le-am zămislit cu trudă de curând. Frații mei, oameni, vibrațiile voastre răzbat până aici și se încheagă aici într-o simfonie frumoasă și eu mă aflu aici ca să vă înțeleg cât mai bine”.

„Primele iubiri” (1956) dau dovada marelui său talent. Ciclurile „Liliacul timpuriu”, „Sadoveniene”, „Rapsodia pădurii”, „Primele iubiri”, dezvăluie o sensibilitate juvenilă, dorul pentru plaiurile natale, o anevoioasă adaptare a poetului la citadin, credința noastră mutată într-o lume care se construia greu, devotamentul pentru cauza comunistă și înnoirile pe care le trăia sau spera: „Steaua polară pe cer departe / În scurgerea timpului nu are moarte / Statornic arde în orice seară, / Capăt de osie, steaua polară / Stelele, luminile, roii astrale / Se-nvârt în jurul osiei sale / Sobră armonie, pururea vie, / Nezdrcinată putere-n tărie”. Adeziunea sa este exprimată fără echivoc: „Arde o stea între multele stele, / Arde pe ceruri și pe drapele, / Capăt de osie – roșie stea – / Osia trece prin inima mea. / Lumea-mi se-nvârt pe osia dură / În anotimpuri de frig și căldură, / Și când furtunile mă băntuiesc, / Cerbii și vulturii mei o privesc”. Cu o sonoritate deosebită, evocând ororile războiului, copilăria, pe tatăl său, foamea, peisajul mirific al locurilor natale (pădurile, cerbii, cerul înstelat), „Moartea căprioarei” rămâne de referință pentru lirica românească postbelică. Vremuri grele pentru copil și familia sa: „Seceta a ucis orice boare de vânt / Soarele s-a topit și a curs pe pământ / A rămas numai cerul fierbinte și gol, / Ciuturile scot din fântână nămol / Peste păduri tot mai des focuri, focuri / Dansează sălbatic satanice jocuri”. Este cadrul în care se desfășoară „Vânătoarea foamei în munții Carpați”, când „văile vuiră”: „Căzută în genunchi, / Își ridicase capul, îl clătina spre stele, / Îl prăvăli

apoi, stârnind pe apă / Fugare roiuri negre de mărgele". Mila copilului este fără margini deoarece „...viața căprioarei spre zările târzii / Zburase lin / cu țipăt, ca păsările toamna...". Conștientiza că: „...datina și mila sunt deșarte, / Când soru-mea-i flămândă, bolnavă și pe moarte". Finalul este apoteotic: „Ce-i inimă? Mi-i foame! Vreau să trăiesc, și-aș vrea... / Tu iartă-mă, fecioară-tu, căprioara mea / Mi-i somn. Ce nalt îi focul! Și codrul, ce adânc! Plâng. Ce gândește tata? Mănânc și plâng. Mănânc!".

Într-unele din puținele sale rânduri de proză („Dintr-un caiet de însemnări") își avertiza cititorii că „În poezia mea veți intra ca într-un sat de munte: veți vedea întâi «neobișnuitul». Veți remarca frumusețea sălbatică a locurilor, iarna veți simți în nări miros de lupi și de fum, ; vara, miros de fân și de rășină – totul îmbibat cu ceva care aduce o sudoare și a pământ-pământ adânc. Veți privi luna mare, familiară și apropiată de cerul nostru nefiresc de senin, veți asculta toate povestirile cu stafii și strigoi precum și împușcăturile ce mai vuiesc răzleț între munți".

De-a lungul celor șase decenii de la dispariția sa tragică în plină putere creatoare, omului și operei i s-au dedicat nenumărate lucrări, studii, articole sau ediții ale poeziilor sale. Majoritatea s-au întrebat, asemenea lui Vladimir Streinu: „Cine ar putea spune ce forme avea să mai ia marele lui avânt liric? Pe cât este cu puțință de scurtat un destin poetic rezech, putem afirma că opera lui neîmplinită conține premise din care ar fi înflorit o spectaculoasă dramă lirică a personalității". Întrebările sunt pertinente și astăzi, exagerările nefiind conforme cu marele său talent.

Scrieri: Puilul de cerb, poem, București: Editura Tineretului, 1956; Primele iubiri, versuri, București: Editura Tineretului, 1956; Lupta cu inerția, versuri, București: Editura Tineretului, 1958; Primele iubiri, poezii, București: Editura pentru Literatură, 1962; Păcălici și Tândală, versuri, București: Editura Tineretului, 1963; Moartea căprioarei, versuri, București: Editura pentru Literatură, 1964; Anotimpurile, București: Editura Tineretului, 1964; Versuri, București: Editura Tineretului, 1964; Albatrosul ucis, versuri, București: Editura pentru Literatură, 1966; Scufița roșie. Poveste despre prietenie, București: Editura Tineretului, 1967; Scrisoare mamei, București: Editura Tineretului, 1969; Poezii. Iași: Editura Junimea, 1971; Vârsta de bronz, București: Editura Militară, 1971; Sunt spiritual adâncurilor, București: Editura Eminescu, 1971; Poezii. Antologie, București: Editura Minerva, 1976; Moartea căprioarei. București: Editura Tineretului, 1983; Poezii, București: Editura Cartea Românească, 1984; Poezii, București: Editura Albatros, 1985; Nicolae Labiș. Album memorial editat de „Secolul 20", București, 1987; Poezii, București: Editura Eminescu, 1989; Nicolae Labiș. Moartea căprioarei. Poezii, Chișinău: Editura Litera, 1997; Poezii, București-Chișinău: Editura Litera, 2001.

Referințe: Simion Bărbulescu, Comentarii critice, București, Editura pentru Literatură, 1969, p. 135-165; Ștefan Bitan, Labiș albatrosul ucis. Eseu monografic, Cluj, Editura Dacia, 1970; Al. Piru, Poezie românească contemporană 1950-1975, vol. II, București, Editura Eminescu, 1975, p. 64-68; Lucian Raicu, Nicolae Labiș, București, Editura Eminescu, 1977; Ion Bălu, Nicolae Labiș, București, Editura Albatros, 1982; Literatura română, Crestomație de critică și istorie literară, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1983, p. 234-237; Nicolae Cărlan, Nicolae Labiș. Album memorial, București, 1987; Ion Rotaru, O istorie a literaturii române, vol. III, București, Editura Minerva, 1987, p. 254-268; Grigurcu, Gheorghe. De la Mihai Eminescu la Nicolae Labiș. București, Editura Minerva, 1989, p. 462-469; Cezar Ivănescu, Stela Covaci, Timpul asasinilor. Mărturie despre viața, moartea și transfigurarea lui Nicolae Labiș, București, Editura Libra, 1997; Nicolae Cărlan, „Lupta cu inerția" la timpul prezent, Timișoara, Editura Augusta, 2001; Marian Popa, Istoria literaturii române de azi pe mâine. Vol. I, București, Fundația „Lucaefărul", 2001, p. 915-920; Imré Portik, Hora morții, București, Editura Oscar Print, 2005; Dicționarul general al literaturii române, vol. IV, L-O. București, Editura Universul Enciclopedic, 2005, p.3-6; Florentin Popescu, Nicolae Labiș. Monografie, București, Editura Vestala, 2006; Pildner, Jozsef; Manolescu, N. O amintire frumoasă. Nicolae Labiș. Târgoviște, Editura Pildner&Pildner, 2006.



COMPLEXUL TURISTIC DE NATAȚIE TÂRGOVIȘTE

Complexul Turistic de Natație Târgoviște propune o gamă largă de servicii turistice de agrement și relaxare. Obiectivul nostru vizează creșterea atractivității Municipiului Târgoviște, fostă capitală a Țării Românești, printr-o ofertă generoasă, care cuprinde bazin olimpic, săli de forță și saună, ștrand exterior cu piscine și tobogane, terenuri de minifotbal, tenis, baschet, volei pe plajă, piste pentru role și biciclete, spații de joacă pentru copii, platformă betonată pentru organizarea de evenimente.

La Complex găsești tot ce-ți dorești!

Website: complexturistcnatatietargoviste.ro

E-mail: dctntargoviste@gmail.com

Facebook: Complexul Turistic de Natație Târgoviște

Recepție:

Telefon mobil: 0757.093152

Secretariat:

Telefon fix: 0245.708713

Adresa: Calea Ialomiței, nr. 9-15

Bazin Olimpic

Un sport complet, înotul este practicat în cele mai bune condiții la Complexul Turistic de Natație Târgoviște. Bazinul Olimpic dispune de 10 culoare, cu o lungime de 50 m, o tribună generoasă și vestiare moderne. Adâncimea apei măsoară 207 cm, iar temperatura acesteia nu coboară sub 28 grade Celsius. La Complexul Turistic de Natație se desfășoară zilnic cursuri de înot, cu instructori specializați. Locația este una dintre cele mai atractive din România, pentru organizarea concursurilor de înot sau a meciurilor de polo.

Vrei să practici înot de inițiere, de perfecționare sau de performanță, te așteptăm zilnic la Complexul Turistic de Natație Târgoviște!

Tarife

Copii 7-18 ani, elevi, studenți, pensionari: 10 lei (luni – vineri), 12 lei (sâmbătă – duminică), 81 lei abonament lunar

Adulți: 20 lei (luni – vineri), 25 lei (sâmbătă – duminică), 162 lei abonament lunar

Copii sub 7 ani: ACCES GRATUIT

Litoralul de acasă

Program:

Luni – Vineri (08.30 – 21.30)

Sâmbătă - Duminică (08.30 – 20.30)

Săli de fitness

La noi te antrenezi în timp ce te distrezi! Două săli de forță/fitness, dotate cu aparate moderne și multifuncționale, sunt zilnic la dispoziția voastră. Benzi de alergat, bănci de împins pentru piept, aparate pentru flexii picioare, aparate pentru abdomen, aparate pentru brațe, biceps, triceps, piept, biciclete orizontale și verticale, presă pentru coapse, haltere olimpice sau gantere între 5 și 45 de kilograme sunt variantele noastre pentru antrenamente eficiente. Vă așteptăm la sălile de forță și fitness! La Complex găsești tot ce-ți dorești!

Preț: 5 lei/ora – 71 lei/abonament lunar

Program:

Luni – Vineri (08.30 – 21.30)

Sâmbătă – Duminică (08.30 – 20.30)

Saună

Cauți relaxarea profundă? Sauna e remediu perfect!

Complexul Turistic de Natație Târgoviște pune la dispoziția clienților două cabine cu saună uscată, îmbrăcate în lemn de brad. Temperatura maximă atinge 90 grade Celsius.

Vă așteptăm în fiecare zi, de luni până vineri, între orele 08.30 - 21.30, iar în weekend în intervalul 08.30 – 20.30.

Tarif: 5 lei / 15 minute

Ștrand

A venit vacanța, s-a dat startul la maratonul distracției în paradisul acvatic de la Târgoviște. Curge cu petreceri la Complexul Turistic de Natație, unde am pregătit o vacanță de vis. Avem o mulțime de tobogane, piscine, plaje și spații de joacă, terase bine aprovizionate, prețuri accesibile, mai multe șezlonguri, mai multe umbrele, mai multă securitate și mai multă distracție la nivel mare!

Vă așteptăm pe Litoralul de acasă!

Tarife:

Copii 7-18 ani, elevi, studenți, pensionari: 10 lei (luni – vineri), 12 lei (sâmbătă – duminică), 81 lei abonament lunar

Adulți: 20 lei (luni – vineri), 25 lei (sâmbătă – duminică), 162 lei abonament lunar

Copii sub 7 ani: ACCES GRATUIT

Program:

Luni (11.00 – 21.30)

Marți – Vineri (10.00 – 21.30)

Sâmbătă - Duminică (10.00 – 20.30)

Baby Lagoon

Copiii adoră să se joace în apă. Iar noi le oferim o piscină numai a lor, unde să se bălăcească în voie. Baby Lagoon este insula prichindeilor din parcul acvatic al Complexului Turistic de Natație Târgoviște. Un loc de joacă pentru copii, cu apă și minitobogane. Siguranța este maximă, adâncimea apei oprindu-se la 40 de centimetri. Piscina celor mici este înconjurată cu șezlonguri și umbrele, de unde părinții îi pot supraveghea liniștiți.

Baby Lagoon, bucuria copiilor la Complex!

Minifotbal

La Complexul Turistic de Natație Târgoviște ai toate condițiile pentru a încinge o

miuță pe cîste. Două terenuri de minifotbal, cu gazon sintetic, vă stau la dispoziție non stop, la cele mai mici prețuri din oraș. Terenurile dispun de două tribune, cu o capacitate de 800 de locuri, dar și de vestiare dotate modern.

la-ți prietenii și vino la mișcare! Golazo pe sintetic!

Prețuri: 5 lei/ora tarif de zi și 8 lei/ora tarif de noaptea

Spațiul de joc: lungime 40 m, lățime 20 m

Program recepție: 08.30 – 21.30 (se poate juca la orice oră, cu programare)

Tenis

Ai chef de tenis? Servește la Complex!

Trei terenuri de tenis, cu gazon sintetic, vă stau la dispoziție la Complexul Turistic de Natație Târgoviște. Puteți juca și tenis cu piciorul, într-un cadru primitor, la prețuri foarte mici. Terenurile sunt dotate cu instalație de noaptea, vestiare, iar dacă nu aveți rachete, le puteți închiria de la noi.

Serviți la Complex, pentru minge de meci!

Tarife:

20 lei/ora pe timp de zi

30 lei/ora noaptea

5 lei/ora închiriat set rachete

Program recepție: 08.30 - 21.30 (se poate juca la orice oră, cu programare)

Biciclete și role

Start la mișcare! La noi sunt cele mai spectaculoase piste pentru role și biciclete din oraș. Le puteți testa zilnic, indiferent de vîrstă. Pentru numai 5 lei, închiriați biciclete și role timp de o oră. Porția de mișcare se servește la Complex!

Platformă evenimente

Printre ofertele Complexului Turistic de Natație Târgoviște se numără și o platformă betonată, ideală pentru organizarea de evenimente. Concerte, târguri, cinema în aer liber, toate acestea pot fi găzduite într-un cadru plăcut și generos. Vă așteptăm!



